

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

TOM STOPPARD TOPLU OYUNLARI

4

D

Tom Stoppard

TOPLU OYUNLARI 4

DOST

Hint Mürekkebi

Arkadia

,

OYUN

*Bu dizi İnönü Bayramoğlu'nun yönetiminde
Dost Kitabevi Yayınları için hazırlanmaktadır.*

Toplu Qyunları IV

Tom Stoppard
(1937)

Yapıları:

Oyun: Rosencrantz and Guildenstern are Dead /
Travesties / The Real Thing / Arcadia / Indian Ink / Jumpers /
Enter a Free Man / Invention of Love / Night and Day / Hapgood /
An Artist Descending a Staircase

Senaryo: Rosencrantz and Guildenstern are Dead: Film

Radyo Oyunu: In The Native State

Roman: Lord Malquist and Mr. Moon

D

- 1) ROL YAPMAYIN LÜTFEN, Eric Morris - Joan Horchkıs, Ocak 1998
- 2) DÜNDEN BUGÜNE TİYATRO DÜŞÜNCESİ, Sevdâ Şener, Şubat 1998
- 3) POSTMODERN BRECHT, Elizabeth Wright, Nisan 1998
- 4) SAHNELEME, Patrice Pavis, Ocak 1999
- 5) OSMANLI TİYATROSU, Metin And, Şubat 1999
- 6) ABSÜRD TİYATRO, Martin Esslin, Ağustos 1999
- 7) TİYATRO, BALE VE OPERA SAHNELERİNDE KANUNİ İMGESİ, Metin And, Kasım 1999
- 8) GÖSTERİMLERİN ÇÖZÜMLEMESİ, Patrice Pavis, Şubat 2000
- 9) TİYATRO TARİHİ, Oscar G. Brockert, Kasım 2000
- 10) DEVLET-TİYATRO İLİŞKİSİ, Tahsin Korus, Ocak 2001
- 11) SHAKESPEARE VE KÜLTÜR BİRİKİMİ, Stephen Greenblatt, Mart 2001
- 12) HELIOGABALOS, Antonin Artaud, Aralık 2000
- 13) YAŞAMIN KIRILMA NOKTASINDA DRAM SANATI, Sevdâ Şener, Ocak 2002
- 14) FUTURSUZ OYUNCULUK, Eric Morris, Mart 2002

OYUN

- 1) TOPLU OYUNLARI I, Tom Stoppard, Nisan 2000
- 2) TOPLU OYUNLARI I, Sam Shepard, Mayıs 2000
- 3) TOPLU OYUNLARI II, Tom Stoppard, Nisan 2000
- 4) TOPLU OYUNLARI III, Tom Stoppard, Ocak 2002

Stoppard, Tom

Toplu Oyunları IV,

ISBN 975-298-049-4 / Türkçesi: Şükran Yücel / Dost Kitabevi Yayınları

Mayıs 2003, Ankara, 240 sayfa.

Tiyatro - Oyun - Fikir Mürşakabi - Arkadia

TOPLU OYUNLARI IV

Hint Mürekkebi

Arkadia

Tom Stoppard

DOST
kitabevi

ISBN 975-298-069-4

Indian Ink
Arcadia
TOM STOPPARD

© Tom Stoppard, *Indian Ink*, 1995
© Tom Stoppard, *Arcadia*, 1993

Bu kitabın Türkçe yayın hakları
ONK Ltd. Şti. aracılığıyla
Dost Kitabevi Yayınları'na aittir.
Birinci Baskı, Mayıs 2003, Ankara

İngilizceden çeviren, Şükran Yücel

Yayma Hazırlayan, İnönü Bayramoğlu
Düzeltili, Beliz Güçbilmez (Arcadia)
Teknik Hazırlık, Mehmet Dirican - Dost İTB
Baskı ve Cilt, Pelin Ofset

Dost Kitabevi Yayınları
Karanfil Sokak, 29/4, Kızılay 06650, Ankara
Tel: (0312) 418 87 72 Fax: (0312) 419 93 97
raulman@dome.net.tr

İÇİNDEKİLER

Hint Mürekkebi	9
Arkadia	109

Hint Mürekkebi

İngilizceden eviren: Şükran Yücel

Hint Mürekkebi Laura Kendal'ın anısına
ithaf edilmiştir.

KARAKTERLER

FLORA CREWE

COOMARASWAMI

NAZRUL

ELEANOR SWAN

ELDON PIKE

ANISH DAS

NIRAD DAS

DAVID DURANCE

DILIP

VALİ

İNGİLİZ KADIN

İNGİLİZ ADAM

RACA / POLİTİKACI

NELL

ERIC

Ayrıca:

SORUSORAN(LAR)[Hintli]

GARSON(LAR) [Kulüpte çalışanlar]

UŞAK(LAR) [RACA'nın hizmetinde]

Oyun, iki zamanda kurulmuştur: 1930 yılında Hindistan'da ve 1980 ortalarında İngiltere ve Hindistan'da.

Sahnenin Hindistan ve İngiltere ya da geçmiş ve gelecek olarak bölünmesi amaçlanmamıştır. Zemin ve hatta kullanılan eşyalar ortak olabilir. Bu ve diğer yönlerden oyunda Peter Wood'un sahneye koyuşundan büyük çapta yararlanılmıştır. Sahne yönergeleri genellikle orijinal prodüksiyona dayansa da bunlara bire bir uyulması şart değildir.

T.S.

BİRİNCİ PERDE

Alacakaranlık. FLORA hareket halindeki trende yalnız oturur. Valizi başının üzerindeki rafta durmaktadır. Tren istasyona yaklaşır. FLORA konuşmayı sürdürerek valizini indirmek için ayağa kalkar. İlk konuşmasının sonunda Jummapur istasyonu yolcu peronuna inmiştir.

FLORA: 'Jummapur, 2 Nisan Çarşamba. Sevgili Nell, Cumartesi günü Bombay'dan ayrıldıktan sonra yemek ve çay servislerinin, şaşıracaksın ama, bir sonraki istasyonda yıkanması için pencereden görevlilere uzatılan tepsilerle yine pencereden yapıldığı, bayanlara ayrılmış özel kompartımanda bir gece ve bir gün yolculuk ederek buraya geldim. Son istasyondan sonra kompartıman bütünüyle bana kaldı. Işıkların görünmesiyle Jummapur peronuna inmeye hazırlandım. Teosofi Derneği'nin başkanı bazı üyeleriyle birlikte saygılı bir uzaklıkta bekliyordu. Kırmızı halı ve bando olmasa da buket buket kadife çiçekleri hazırды. Bir an trende önemli biri var sandım—'

COOMARASWAMI: (*Araya girerek*) Bayan Crewe!

FLORA: '—o önemli kişi meğer benmişim!'

COOMARASWAMI: Jummapur'a hoşgeldiniz!

FLORA: 'Tabii ki bu çok hoşuma gitti!' Teşekkür ederim!

(COOMARASWAMI ona çiçek uzatır.)

Çok güzel! Sanırım siz Bay Coomar...

COOMARASWAMI: Coomaraswami! Evet o benim. Tek bagajınız bu mu? Siz bırakın lütfen.

(Yardım çağırmak için buyurgan bir edayla elini çırpır, ve ardından FLORA ile coşkuyla el sıkışır.)

Nasılsınız, Bayan Crewe?

(İstasyon peronunda başlayan tokalaşma 'Ördek Bungalovunun', yani konukevinin verandasında sona erer. Konukevinin bir verandası ve yatak odasını içeren bir iç bölümü vardır. Verandada en az iki sandalye ile küçük bir masa olmalıdır. Yanmamış bir elektrik lambası ile yanan bir gaz lambası vardır. Yatak odasında cibinlikli bir yatak, bir lavabo, yatağın kenarında bir sehpa, vantilatör ile Hindistan'a özgü asma yelpaze (punkah) iç dekoru tamamlar. Sahnenin dışındaki banyoya açılan bir kapı vardır.)

Uşak NAZRUL, FLORA'nın valizini yatak odasına taşır ve sonra kendi yerine çekilmek üzere gözden kaybolur.)

FLORA: (Tokalaşmayı sona erdirerek) Teşekkür ederim!

COOMARASWAMI: Hoşgeldiniz sevgili Bayan Crewe! Ve hoşça kalın. Siz en iyisi biraz dinlenin.

FLORA: Teşekkürler—Nezaketiniz karşısında...

COOMARASWAMI: Sizi yalnız bırakıyorum. Yarın gelip size çevreyi gezdireceğim. Tapınakları sever misiniz?

FLORA: Doğrusu bilemiyorum... Eminim çok hoş ...

COOMARASWAMI: Siz her şeyi bana bırakın.

(COOMARASWAMI çıkarken arabacısına Hindu dilinde seslenir.

Aynı anda Shepperton bahçesi aydınlanır. Burada BAYAN SWAN ve PIKE, FLORA'nın mektuplarıyla dolu bir ayakkabı kutusuyla ilgilenirken çay içerler.)

FLORA: 'Ve böylece elektrik lambasının (Elektrik lambasının düğmesine basar ama sonuç alamaz.) ve gerekli haller için bir gaz lambasının olduğu... iki odalı, teneke damlı bir minik eve

yerleştirildim... (Verandadan dışarı bakar.) Bakımsız bir bahçeye bakan ama çalışmak için ideal bir masa ile sandalyenin yer aldığı bir veranda... (Sandalye ile masayı dener.) '...ve hemen arka tarafta... dinlenmek için bir hasır kanape' (Bayan Swan mektubun yeni bir sayfasını çevirirken FLORA da verandanın köşesinde görünmez olur.)

BN SWAN: Keşke zarfları saklasaydım, sanırım şimdi epey değer taşır-lardı, en azından Hint zarfları.

PIKE: Evet ama değer kazanan şaraplardır, şişeler değil. Bu mektup-lar gerçek bir hazine. Sanırım aile mektupları bunlardan ibaret.

BN SWAN: Kesinlikle, ne de olsa ailenin tek üyesi benim.

PIKE: El yazısı kimi zaman... (Bir mektubu okumasına yardım etmesi için ona uzatır.)

BN SWAN: (İşaret ettiği yerden çözerek)... 'buzdolaplı küçücük bir mutfak...'

FLORA: (Yeniden görünerek) '...buzdolaplı küçücük bir mutfak! Fakat aşçım ve bulaşıkçım Nazrul, elektrikli fırına dudak bükerek yemeklerini kendi odasının daracık verandasında yapıyor.' (İçeri yönelip yatak odasına girer, buradaki vantilatörü çalıştırmak için boşu boşuna çaba harcar.)

'Yatak odamda elektrikli vantilatör dışında bir de Hint usulü asma yelpaze var ki, ip ve makaralardan oluşan sisteminin çalış-ması için dışarıda oturup yelpazeyi sallayacak bir yelpazecibaşı gerektiriyor. Yazık ki öyle biri yok. Ve yatak odasının dı-şında...'

(Bir kapıdan geçerek kısa süreliğine yok olur.

Bayan Swan sayfayı PIKE'a uzatır ve sessizce okumayı sürdürürler.)

(FLORA yeniden görünür) '...bir giyinme odası ve bir kuvetle ayçiçeği kadar büyük kafalı bir duşun—gerçekten yağmur çiçeği de denebilir—tamamladığı bir banyo var...

(PIKE onaylayarak mırıldanır)

'... ve tüm bunlar dallarında maymunlarla papağanlar olan yemyeşil ulu bir ağacın altında yer alıyor. Bu eve ördek bun-galovu diyorlar.'

BN SWAN: Ördek bungalovu.

FLORA: '...her ne kadar ortada bir tane bile ördek görünmese de.'
(*Elinde valiziyle banyoda görünmez olur.*)

BN SWAN: Daklar postaneydi; postacıların mektupları koşarak dağıttığı zamanlarda postane olarak kullanılırdı.

PIKE: Aha...

BN SWAN: Size ikram edebileceğim iki çeşit kekim var. Madeira'yı ben yaptım.

PIKE: Gerçekten aç değilim.

BN SWAN: Eğer gönlümü almak istiyorsanız, bunu reddetmeyeceğinizi umuyorum Bay Pike.

PIKE: Biraz alayım. Madeira olsun. (BN SWAN bir dilim keser.) Ve lütfen bana Eldon deyin. (*Uzatılan keki alır.*) Teşekkür ederim. (*Bir lokma ısırdıktan sonra kararını verir.*) Harika.

BN SWAN: Bence de öyle.

PIKE: Öyle heyecanlıyım ki. Biliyorsunuz, bu tür şeyleri İngiliz Kütüphanesi'nde asla bulamazsınız.

BN SWAN: (*Şaşırır*) İngiliz Kütüphanesi mi?

PIKE: Teksas Üniversitesi, Flora Crewe'un yirmi iki farklı koleksiyonda yer alan mektuplarını kataloglamış. Önümüzdeki hafta da Bibliothèque Nationale'e uğrayacağım. Flora'nın *Toplu Mektupları*, tahminen bir yılını alacak.

BN SWAN: Bu mektupları toplamak için koca bir yıl mı harcayacaksınız?

PIKE: (*Neşeli*) Dipnotlar efendim, dipnotlar. Esas eğlenceli kısmı dipnotlardır. Flora Crewe'un tüm mektuplarını bir kitaba toplayıp ona 'Flora Crewe'un Toplu Mektupları' adını vermekle yetinemezsiniz. Tanınmış yazarların mektupları genellikle sıradan okur düşünülmeden kaleme alınmıştır. Demek istiyorum ki, mektuplara kendileri not düşmezler. Bu durumda iş bana düşüyor. Buna kutsal vekalet de diyebilirsiniz. E. Cooper Pike tarafından derlenmiştir. Not gerektirmeyen hiçbir sayfa yok. Bakın—görüyor musunuz?—'Dün gece Kraliçe'nin Ağacı hakkında komik bir rüya gördüm.' diyor. Hangi Kraliçe? Ne

ağacı? Neden bir ağacı düşünüyor? İşte burada editör şapkamı takarak ben araya giriyorum. Karanlığı aydınlatmak için.

BN SWAN: Fulham Yolu'ndaki bir taverna.

PIKE: Teşekkürler. Tanrı şair ve romancıları biz geri kalanlar onlar sayesinde bir şeyler yayımlama olanağı bulalım diye yaratmış. Bu *çikolatalı kek* mi?

BN SWAN: Niye sordunuz, yoksa canınız...?

PIKE: Bir an için aklıma geldi. Kız kardeşiniz *çikolatalı keki* özellikle sever miydi?

BN SWAN: Ne tuhaf bir düşünce tarzınız var. Flora *çikolatayı* hiçbir şekliyle sevmezdi.

PIKE: Enteresan, çok enteresan. Alabilir miyim?

(PIKE *çay masasından mektubun diğer sayfasını alır. FLORA, sarı bir şemsiye taşıyan COOMARASWAMI ile birlikte yaklaşır.*)

FLORA: 'Çevre gezimizde Teosofi Derneği'nin başkanı sarı şemsiyesi ile beni güneşten korurken diğer üyeler bisikletle bizi izliyorlardı. Bisikletlere ikiye ikiye binmişlerdi. Çocuklar da önümüzde ardımızda koşuşturuyorlardı—İmparatorluğu temsil eden süslü bir karnaval arabası gibi hissettim kendimi—, öte yandan, bakış açına göre buna Hint halkının Boyuneğdirilişi de diyebilirsin ve elbette haklısın sevgili kardeşim, ama ben ömrümde Bay Coomaraswami kadar boyuneğdirilemeyen birini de görmedim.'

COOMARASWAMI: Güneyde daha güzel tapınaklarımız var. Ben Güneyliyim. Seçici davranmakta haklısınız, Bayan Crewe.

FLORA: (*Özür dilercesine*) Seçici mi davrandım? Eminim bunda tapınakların suçu yok. Kiliselerin içleri...

COOMARASWAMI: Sizi çok iyi anlıyorum Bayan Crewe.

FLORA: Ama ben ne diyeceğimi bilmiyorum.

COOMARASWAMI: Buna gerek yok.

FLORA: Korkarım ki, benim bir dinim yok, anlıyor musunuz?

COOMARASWAMI: Anlıyorum. Peki en çok hangi dinden yoksun olduğunuz için korkuyorsunuz?

FLORA: Bilmem ki ne desem, Bay Coomaraswami. En iyisi size bir anekdot anlatayım.

'Ve ona Herbert'in kadın dekoratörünün ölüm döşeğinde dinini soran rahibe, "Korkarım, ben leylak rengine tapıyorum" dediğini anlattım.'

COOMARASWAMI: (*Düşünceli*) Bu, benim için gridir.

FLORA: 'Hindistan'ı sevmeye başlıyorum.'

PIKE: (*Mektup elinde*) Herbert kimdi?

BN SWAN: Wells.

PIKE: Aha. (*Kavrarak*) H. G. Wells mi? (*Merakla*) Yoksa onunla Flora arasında...?

BN SWAN: Suratinızın ifadesini görmelisiniz. Flora onunla gitmeden çok kısa bir süre önce tanışmıştı.

PIKE: Nereye gitmeden?

BN SWAN: Hindistan'a. Noel veya yılbaşı sıralarıydı. Galiba Paris'ten bir kart almıştım. (*Kutunun içine dalar.*) Flora Paris'i severdi. İşte bakın... doğru kanıt mı?

PIKE: Paris, evet... hayır, 1924... Olimpiyat Oyunları'na ilişkin bir hatıra.

BN SWAN: Ah evet, engelli koşulara katılmıştı. Flora, Chelsea Sanat Kulübü'nde madalya alamadığı için herkesten özür dilemişti.

PIKE: Bu doğru mu Eleanor?

BN SWAN: Bak Eldon, kekin tamamını bile yesen senin kitap yazmana izin vermeyeceğim. *Toplu Şiirler* güzel bir sürprizdi ve eminim *Toplu Mektuplar* da harika olacak, ama bence biyografi insanların yanlış anlaşılması için en kötü bahanedir.

FLORA: 'Şu ana kadar Hindistan ile aram çok iyi. Konuşmamı bir ev dolusu insan izledi, aslında Bay C'nin evi, ve doğrusu benimkinden çok daha sıcak bir evdi. Bir avlunun etrafında inşa edilmiş çepeçevre düz çatılı bir ev ve ben orada tanrılara konuşur gibi izleyicilere konuştum.'

(*Alkış sesi duyulur. COOMARASWAMI'nin yüzü FLORA ile birlikte seyirciye dönüktür. Gecedir. Söylev için mikrofon kullanılabilir.*)

'... ve her şey mükemmel gitti, ta ki...'

COOMARASWAMI: Bayan Crewe tüm güzelliği ve aklıyla şimdi sorularınızı yanıtlayacak.

FLORA: '—ve ilk soru geldi—'

SORU SORAN: Bayan Crewe, sizin Bay H. G. Wells'in yakın dostu olduğunuz söyleniyor.

FLORA: '—ve ben o anda "Tanrım, ne büyük acımasızlık!" diye düşündüm, "Bu kadar yolu sanki Kraliçenin Ağacı'ndaki dedikoduları duymak için gelmişim."—'

PIKE: Kraliçenin Ağacı, Chelsea'nın Fulham bölgesinde halka açık bir kulüp.

FLORA: '—fakat sonunda art niyet taşımadığı anlaşıldı—'

SORU SORAN: Bay Wells, ünlü kitaplarını bir daktiloyla mı yoksa dolma kalemle mi yazıyor?

FLORA: (Emin) Dolmakalemle, karısının hediyesi olan Waterman marka bir dolmakalemle.

(Kalabalıktan hoşnut kıkırdamalar)

'Aslında en ufak bir fikrim yok—Herbert benim yanımdayken ünlü kitaplarını yazdığına dair pek bir belirti göstermezdi.'

PIKE: FC, Wells ile aralıktan daha önce tanışmış olamaz, zaten Flora'nın Paris'te geçirdiği 7-8 Ocak tarihli hafta sonuna denk gelen ilişki bu nedenle kısa sürdü.

FLORA: 'Konuşmadan sonra limonata ve Hint viskisi ikram edilen bir resepsiyon verildi...'

(FLORA ve COOMARASWAMI bir tepside içkilerini alırlar. SORU SORAN kişi de aynı anda ikisine katılır.)

'... ve leziz mezeler ile hoş ikram ve konuşmalar oldu—sevgili Nell, çok etkileyiciydi. *New Statesman*'ı ve *TLS*'yi sanki *İncil*'den parçalamış gibi okumuşlar, şey, burada kastettiğim gerçek *İncil* değil, sen ne demek istediğimi anlarsın, hem dahası kim kimin hakkında ne yazmış, hepsini biliyorlar; yüzleri ulaşılmaz bir parkın parmaklıklarına sıkışmış çocuklar gibiydiler. Bana öyle sorular sordular ki...

SORU SORAN: Bayan Gertrude Stein hakkındaki görüşünüz nedir Bayan Crewe?

FLORA: Ah... evet Gertrude Stein!

'—onun yük biletiyle seyahat eden zehirli ve eski bir bagaj olduğunu söyleyemedim tabii.'

PIKE: FC 1922'de Paris'te Gertrude Stein ve arkadaşı Alice B. Toklas'ın çay davetine gitti. Söylentiye göre, Bayan Toklas'ın çikolatalı kek tarifini beğenmediğini söyleyen FC'yi Stein kapı dışarı etmiştir. FC, çikolatayı hiçbir şekliyle sevmiyordu.

FLORA: 'Sonra ressamıma rastladım...'

DAS: Bayan Crewe, konuşmanızdan dolayı sizi kutlamama izin verin. Çok ilginçti.

FLORA: Teşekkür ederim...

DAS: Virginia Woolf'dan söz etmemenize şaşırdım.

FLORA: Çok nadir ederim.

DAS: George Bernard Shaw'la hiç karşılaştınız mı?

FLORA: Elbette. Bir keresinde neredeyse oyunlarından birinde sahneye çıkacaktım.

DAS: Ama siz aktris değilsiniz...?

FLORA: Evet, sorun da buydu zaten.

DAS: Jummapur'u nasıl buldunuz?

FLORA: Şey, henüz önceki gün geldim ama—

DAS: Elbette. Saçmaladım.

FLORA: Hiç de değil. İlk izlenimin ne olduğunu söylemeliydim.

DAS: Jummapur hiçbir açıdan Londra ile karşılaştırılmaz. Bloomsbury'de mi oturuyorsunuz?

FLORA: Hayır, Chelsea'da.

DAS: Chelsea—elbette. Londra'nın en sevdiğim yeri.

FLORA: Ohh! Peki siz...?

DAS: Bugünlerde Londra'yı ziyaret etmeyi çok istiyorum. Chelsealı Turner ve Raphael öncesinin Kardeşliği!—Rossetti de Cheen Yolu'nda yaşadı. Holman Hunt, Eski Kilise Caddesi'nde otururdu. 'Sığırtmaç' tablosu orada yapıldı. Doğrusu Chelsea'ya gitmek benim için çok ilham verici olurdu.

FLORA: Öyleyse siz bir ressamısınız!

DAS: Evet! Nirad Das.

FLORA: Memnun oldum. Nasılsınız?

DAS: Bundan iyi olamam. Teşekkür ederim. Size bir armağan verebilir miyim?

FLORA: Bilmem ki...

DAS: Yalnız, lütfen çok acımasızca eleştirmeyin, Bayan Crewe...

FLORA: Denerim.

DAS: Ben de Winsor ve Newton gibi yağlıboya çalışıyorum. Eğer bana poz verecek olursanız sizin sözcüklerle Londra sanat yaşamındaki keşmekeşin zarif bir portresini çizmenize karşılık ben de sizin portrenizi yapabilirim.

FLORA: Gerçekten yapar mısınız?

DAS: Çok isterim.

(DAS küçük bir eskiz defteri çıkarır ve bir sayfasını koparır. Utangaç bir tavırla FLORA'ya uzatır.)

FLORA: '...ve bana beni, edebi yaşantıyı uzun uzadıya anlatırken çizdiği bir karakalem resmimi verdi.'

(FLORA adımlarını COOMARASWAMI'ye uydurur.)

PIKE: Karakalem bir eskizden söz ediyor. Ne olduğunu biliyor musunuz?

BN SWAN: Hiç görmediğimden eminim. Eşyaları arasında verilseydi mutlaka hatırlardım. Yalnızca bir valiz getirdiler.

PIKE: O valiz hâlâ sizde mi?

BN SWAN: Nasıl? Valiz mi? Tanrım, o zamanlar bile yıpranmış, eski bir şeydi, hem Eric ve ben sürekli taşındığımız için eskileri hep dağıttık.

PIKE: Ne yani, Flora Crewe'un valizini attınız mı?

BN SWAN: Neyin peşindesin Eldon? Bir valiz müzesi mi? Flora söz konusu olduğunda mızımız bir yaşlı kadına benziyorsun ama neyse ki ben yaşlı bir kadın değilim.

PIKE: Ama o Flora Crewe'du!

BN SWAN: *(Hiç duraksamadan ve sertçe)* Peki o zaman altmış yıl önce herkes neredeydi?

(BN SWAN çay fincanlarını tekrar doldurur. PIKE kutudan bir iki mektup daha alarak inceler.)

Konukevinde. Nirad Das bisikletle girer. Tahtadan iş kutusu bisikletin arka selesine bağlanmıştır. Bir eliyle bisiklet kullanırken diğeriyle de tuvali taşır.

FLORA, çiçekli mavi elbisesiyle içeriden çıkagelir.)

FLORA: Günaydın!

DAS: Bayan Crewe! Sonunda gelebildim. Özür dilerim. Biraz geciktim.

FLORA: Öyle mi? Hiç fark etmedim... Mektup yazıyordum. Bu giysi sizce uygun mu?

DAS: (Tedirgin) Çok iyi, çok iyi.

FLORA: Evet... Asıl hoş tarafı ikimizin de çalışacak olması. Şair ve ressam çalışırken.

(DAS iş çantasını açar ve eşyalarını verandaya yerleştirir. FLORA çalışma masasının başına geçer.

PIKE bir mektubu çözmeye çalışır.)

PIKE: Kâğıdın üstündeki boya diyor.

BN SWAN: Evet.

PIKE: '... kâğıdın üstündeki boya lekesi...'—'Belki de ruhum bir kâğıdın üstündeki boya lekesi gibi hep geride kalacak' ...Gerçek boyaya mı gönderme yapıyor?

BN SWAN: Hiç bilmiyorum.

PIKE: Ve 'soyunmuş' diyor. 'Soyunmuş', çıplak yani. Resimde. Bu suluboya olmalı, öyle değil mi?

BN SWAN: Hangisi? Öyle bir resim yok ki.

PIKE: Peki bu cümle, Flora'nın soyunmuş bir portresini ifade etmiyorsa sizce ne demek oluyor?

BN SWAN: Ee, herkes kendi yorumunu yapabilir. Şair olmanın amacı da bu değil mi zaten?

PIKE: Bilmiyorum, ben şair değilim, fakat oldukça açık, şu terk edilmiş ev... neredeydi o satırlar?

BN SWAN: Dişlerinin arasında Eldon.

PIKE: İşte burada. 'Boş bir evde...'—'Belki de ruhum bir kâğıdın üstündeki boya lekesi gibi hep geride kalacak; sanki her zaman buradaydım... tıpkı Rada gibi'... Rada da kim?

BN SWAN: Rada.

PIKE: '... kadın çobanların en güzeli Rada, soyunmuş bir halde...'

BN SWAN: (Canlanarak araya girer) Bilin diye söylüyorum, bir tuvale yapılmış olan o portrede Flora'nın üstünde çiçekli elbisesi var.

PIKE: Portre mi?

BN SWAN: Buralarda bir yerde portreden söz ediyor. Valizin içindeydi.

PIKE: Eleanor... Flora'nın bir portresinin olduğunu mu söylüyorsun?

BN SWAN: Görmek ister misin?

PIKE: Aman Tanrım. Elbette!

BN SWAN: Hint sinema afişleri gibi oldukça kasvetli. Sanırım nerede olduğunu hatırlıyorum ama benim için senin indirmen gerekecek. İçeri girelim mi? Güneş batmak üzere.

PIKE: Aman Tanrım. Ama bu müthiş... İnanamıyorum. Gerçek bir portresi hiçbir zaman olmamıştı.

BN SWAN: Bu doğru. Paris portresi dışında; ama o da tuval üzerindeydi.

PIKE: Paris portresi mi...?

BN SWAN: Evet. Paris'e ilk kez Birinci Dünya Savaşı'nın son yılında giden Flora orada ambulans sürücülüğü yapıyordu... demek ki Modigliani ile karşılaştığında 23 yaşında olmalı.

PIKE: Modigliani mi?

BN SWAN: Flora herkesle tanışırdı. Üstelik Modigliani o zamanlar daha bir şey olmamıştı.

PIKE: Modigliani portresini yaptı ha?

BN SWAN: Armistice'de ben, 9 yaşındaydım, öyleyse, aman tanrım aradan altmış altı yıl geçmiş. Biliyorsun 75'ime giriyorum.

PIKE: Eleanor... kulaklarıma inanamıyorum.

BN SWAN: Ne yazık ki öyle. 1909 doğumluyum. Yine de teşekkürler Eldon. Bir parça kek daha almaz mısın?

PIKE: Hayır—teşekkür ederim—ben—özür dilerim. Şu Flora'nın Modigliani resmi—

BN SWAN: Evet. Hem de nü.

PIKE: (Huşu içinde) Bir nü?

BN SWAN: Ben hiç görmedim. O zaman henüz okuldaydım ve sonra da artık çok geçti.

PIKE: Çok mu geç?

BN SWAN: Evet, sence de kör talih değil mi? Üç boyutlu Flora, tıpkı fırtınaya tutulmuş bir şişe mantarı gibi Shepperton'daki bir evde dolabın üstünde yıkanırken o evi kat kat satın alacak değerdeki Modigliani, Ritz'deki bir küvette yanıp kül oldu. (Çay tepsisini toplayarak çıkar.)

PIKE: Şunu bana bir daha anlatır mısın?

(PIKE onun ardından seğirtir.

Mavi elbisesi ile verandadaki masada oturan FLORA dolmakalemle defterine bir şeyler yazar. Durur, düşünür ve kıpırdamadan oturur. Ayakları çıplaktır ve ayakkabıları düzenli bir biçimde yana konmuştur. DAS onun portresini çizmektedir.)

FLORA: (Kayıttan) 'Evet, ben banyodaki bir gelin gibi sıcaklığın içindedim.

gizlerim yok, ısınan havada ısılatılmış

bedenimi sellere boğan

soluk kesen sıcak, evet

keşfedildim, sıcak beni bulup çıkardı

hiçbir yerde durmayan bir leke

ne kapalı kapılarda ne de yumuşak oluklarda

baskı tezgâhına sızan

beni kâğıdın üstüne basan

evet, ağlarla örülmüş bir evdeki kadını düşünün

ciğerlerine güçlkle oksijen çekebilen

gece Hint mürekkebine dönüşürken

ya da düşün yeğlersen—'

(FLORA farkında olmadan ayaklarını çapraz koymuştur. DAS çalışmayı bırakarak sabırla bekler.

DAS'ın durakladığını fark eder.)

Hay allah...

DAS: Lütfen rahatınıza bakın.

FLORA: Özür dilerim. (Ayaklarını tekrar yan yana koyar.) İşte oldu.

Bu pozisyonda mıydım?

DAS: Bana karşı oldukça sabırlısiniz. Nazik bir insan olduğunuzu düşünüyorum.

FLORA: Öyle mi sanıyorsunuz, Bay Das?

DAS: Bundan eminim. Size özel bir şey sorabilir miyim?

FLORA: Bu da özel bir soru.

DAS: Aman tanrım, öyle mi?

FLORA: Ben her zaman böyle düşünürüm. Böyle hissederim. Size açık kart vermemi istiyorsunuz, Bay Das. Sizin önünüze kendimi çınlıçplak mı koymalıyım?

DAS: (*Panik halinde*) Sorum yalnızca şiirinize ilgiliydi.

FLORA: En azından kişisel olduğunu biliyordunuz.

DAS: Zaten sormaktan vazgeçtim.

FLORA: Anlayışlılığınız karşısında yanıtlayacağım. Şiirim sıcakla ilgili.

DAS: Teşekkür ederim.

FLORA: Eski pozumu alıyorum. Kalemim kâğıdın üstünde. Ayaklarım çapraz değil. Biliyor musunuz, ayak tırnaklarımı çizen ilk erkek sizsiniz.

DAS: Şu anda etek kıvrımlarınızla meşgulüm.

FLORA: Ohh. Ama bunda ilk değilsiniz.

DAS: Daha önce resminizi yaptırdınız mı?—Elbette, mutlaka yaptırmış olmalısınız. Hem de birçok kez!

FLORA: Bilmelisiniz ki Bay Das, siz benden çok daha naziksınız.

(*FLORA eski halini alır. Das da.*)

ANISH DAS, Shepperton bahçesine girer. Elinde hafif bir çanta vardır. Bahçe sandalyelerinden birine oturur.)

Bay Das, dostlar ve sanatçılar arasında sorulabilecek hassas bir soruyu size sorup sormamakta kararsızım.

DAS: Ah Bayan Crewe, dostluğumuza yönelik en olağanüstü umutların peşinde çılgıncasına sürükleniyorum. Bu hiç kuşkusuz, çok özel bir gün.

FLORA: Eğer bu kadar Hintli olursanız sormam.

DAS: Olduğumdan daha az Hintli olmak benim elimde değil ki.

FLORA: Biraz gayret ederseniz olabilirsiniz. Şu an için sorabileceğimden pek emin değilim.

DAS: O zaman sormayın sevgili Bayan Crewe! En azından düşündü-

nüz. Sorulmamış, sorulmasına ramak kalmış olan bu soru, mahremiyetiyle bizi bir an için dostlukta birleştirdi, boş bir bardaktaki kıvılcım gibi sizin beyninizde birleştik. Bu günün çok özel bir gün olduğu yadsınamaz.

FLORA: Hâlâ aynı şeyi yapıyorsunuz Bay Das.

DAS: Daha az Hintli olmamı mı istiyorsunuz?

FLORA: Böyle söylemiştim ama sanırım aslında *daha fazla* Hintli olmanızı, her nasıl olursa olsun bir *Hintli* olmanızı kastetmiştim. İngilizleşmiş biri olarak bir av köpeği gibi kuyruğunuzla masanın üstündekileri tek tek deviriyorsunuz—beynimi boş bir bardağa benzetmekle bardağı taşırdınız Bay Das. Bunu sadece bize yapıyorsunuz, böyle sevinç naralarıyla ileri geri hoplayıp zıplayarak konuştuğunuza inanmıyorum, sanırım sevinç çılgınları demek istedim; aslında ne demek istediğimi bilmiyorum, sadece, benim yanımdayken sanki *ben de* bir Hintliymişim gibi davranmanızı istiyorum.

DAS: Bir Hintli mi, Bayan Crewe! Onun öyle bir akıl yapısı vardır ki maddi dünyada asla bir eşi daha yoktur.

FLORA: *Yunikorn da öyledir*, ama o zaman onu hayal edebiliriz.

DAS: Hayal edebilirsiniz ama üstüne binemezsiniz.

FLORA: Ben de hayal etmekten fazlasını istememiştim zaten.

DAS: (*Fazlasıyla tedirgin*) Aman tanrım!—İnanın, hiçbir kastım yoktu—Sizi temin ederim ki—

FLORA: (*Şaşkın*) Hayır, hayır. En iyi latifenizi açıklamaya kalkışarak berbat etmeyin. Masayı toptan devirdiniz, bütün süs eşyaları yerde sürünüyor artık—antika vazo, enfiye kutusu, Broadstairs'ten alınma hatıra eşyaları—

(*Ama yanlış anlaşılır.*)

DAS: (*Sinirli*) Bana karşı çok acımasısınız Bayan Crewe!

FLORA: (*Pişman olarak*) Özür dilerim, istemeyerek oldu. Benim yaratılışım böyle. Lütfen şövalenizin arkasından çıkıp yanıma gelin—yüzüme bakın.

DAS: Biraz sessiz olabilir miyiz? Sessizlikte çalışmayı yeğlerim.

FLORA: Her şeyi berbat ettim. Çok üzgünüm.

DAS: Gölgenin yeri değişti. Her şeyi düzeltmek gerekiyor.

FLORA: Evet, haklısınız değişti. Düzeltmek mümkün değil. Yarını beklemeliyiz. Hepsi benim yüzümden.

(DAS şövalesinin başında çalışmayı sürdürür. FLORA yeniden poz alır fakat dolmakaleminin kapağıyla oynamaya başlar.

BN SWAN elinde üstünde çay fincanları ve iki çeşit kek olan tepsiyle bungalovdan çıkınca ANISH ayağa kalkar.)

ANISH: İzin verin size yardım edeyim.

BN SWAN: Şekeri unutmuşum.

ANISH: Ben zaten şeker almıyorum.

BN SWAN: Hintli yanınızın ağır basacağını düşünmüştüm.
(Masaya yerleşirler.)

ANISH: Beni kabul etmeniz büyük incelik.

BN SWAN: Hiç de değil. Mektubunuz karşı konulmazdı. Bir sanatçıyı çaya çağırmak bu bunaklık günlerimin en güzel olayı. Neyse bu konuyu kapatalım isterseniz. Babanızın izinde mi gidiyorsunuz?

ANISH: Bilmiyorum. Öyle düşünmek hoşuma giderdi. Ama babam inançları uğruna acı çeken bir adamdı ama ben hiçbir zaman bunu yapmak zorunda kalmadım, bu nedenle belki de hiç bilemeyeceğim.

BN SWAN: Aslında ressam olmanızı kastetmiştim. Siz de babanız gibi bir ressamısınız.

ANISH: Ohh... evet. Babam gibi ben de bir ressamım. Ama resim tarzım ona hiç benzemiyor.

BN SWAN: Babanız bir Hint ressamıydı. Bunu mu kastediyorsunuz?

ANISH: Hint ressamı mı? Ben de en az onun kadar Hintliyim. Ama doğru. Ben gerçek bir Hint ressamı sayılmam... yani özellikle bir Hint ressamı değilim, ya da daha doğrusu...

BN SWAN: Özellikle bir Hint ressamı değilsiniz.

ANISH: Ama babam da değildi. Hintli olmanın dışında.

BN SWAN: Aynen sizin gibi.

ANISH: Doğru.

BN SWAN: Yine de ona benzemiyorsunuz, öyle mi?

ANISH: Hayır, yani evet. Babam çok farklı bir sanatçıydı, bir portre ressamıydı, bildiğiniz gibi...

BN SWAN: Bildiğimi söyleyemem Bay Das. Sizin mektubunuzu alıncaya kadar babanızdan haberim yoktu. Aslında, 'Bilinmeyen Hint ressamı' nitelemesi durumu gayet iyi açıklıyor...

ANISH: O Jummapur'da bilinmeyen biri değildi.

BN SWAN: ... eğer Flora'nın portresini yapan babanızsa durum değişir.

ANISH: Portre kesinlikle babamın eseri Bayan Swan. Kitabı vitrinde gördüğüm anda hissettiklerimi hayal bile edemezsiniz—o anki heyecanımı! Bakın, hep yanımda taşıyorum.
(Çantasından Toplu Mektuplar kitabını çıkarır. Kitabın kapağında Flora'nın Nirad Das tarafından yapılan portresi vardır.)

BN SWAN: Umarım sizin gibilerin sayısı çoğalır, Bay Das.

ANISH: Kimse benim durumumda olamaz, Bayan Swan. Kitap değildi beni heyecanlandıran, kapakta ve kitabın içinde yer verilen resimdi. Eğer babam bilebilseydi, yani gün gelip de yaptığı Flora Crewe portresinin...

BN SWAN: Bir kitapçınınkindense bir sanat galerisinin vitrininde olmayı yeğlerdi bence.

ANISH: Belki de yeğlemezdi. Babamın hiçbir resmi çoğaltılmamıştı ve bu bir sanatçı için olağanüstü bir mutluluktur. Bunu biliyorum! Elbette resmin sadece bir kişide olması her şeydir... bu onu eşsiz kılar. Ama çoğaltmak! Çoğaltmak popüler olmaktır. Bizi kitap kapaklarına—takvimlere—bisküvi kutularına koyun! Yine de, bu kitap kapağından gurur duyardı.

BN SWAN: Aklıma gelmişken, babanızın inançları neydi?

ANISH: (Şaşırır). Neden... biz Hindular...

BN SWAN: İnançları için acı çektiğini söylediniz de.

ANISH: Ah. Fikirleri demek istemiştım.

BN SWAN: Nasıl acı çekti?

ANISH: Hapse atıldı.

BN SWAN: Sahi mi? Kim tarafından?

ANISH: Eee, sizin tarafınızdan.

BNSWAN: Benim mi? Ah evet... İngilizler demek istiyorsunuz. Fakat biz onun fikirlerini nereden bilecektik ki?

ANISH: Jummapur'da kutlanan İmparatorluk Günü'nde İngiliz temsilcisine karşı bazı eylemlere katıldığını sanıyorum.

BN SWAN: Öyleyse fikirleri için değil eylemleri için hapse atılmış Bay Das, ve açıkçası bunu hak etmiş. Bir dilim kek alır mıydınız?

ANISH: Teşekkür ederim.

BN SWAN: Victoria pandispanyası mı, yoksa Bettenberg mi?

ANISH: Bilmem ki...

BN SWAN: Pandispanyayı ben yaptım. İçinde ahududu reçeli var.

ANISH: Biraz alayım... teşekkürler.

BN SWAN: Çay? Tabii tüm bunlar siz doğmadan önce olmuş olmalı.

ANISH: Ah evet. Ben babamın ikinci evliliğinden olmuşum. Bağimsızlık'tan çok sonra doğmuşum, babam ise Jummapur'da 1930'da hapse girmiş.

BN SWAN: 1930 mu? Ama bu, Flora'nın Jummapur'da olduğu yıl.

ANISH: Bunu biliyorum. Burada bulunmamın nedeni de bu.

(BN SWAN çay koyar.

FLORA dolmakaleminin kapağını çıkarır.)

FLORA: Bu sabah dost muyuz?

DAS: Umarım! Neden sordunuz? Bir şey mi oldu?

FLORA: Yoo, hayır.

(Güler. DAS kaşını çatar, resme devam eder.)

Düşündüm de, eğer dostsak, resmimin üstüne bir şeyler yazmanızı isteyecektim.

(Karakalem eskizi çıkarır.)

DAS: Olamaz, ama o yalnızca zavallı bir taslaktı. Size benzemiyor bile.

FLORA: Olsun.

DAS: Öff!

(DAS pes eder; ama sonra FLORA'nın ona takıldığını anlar. Gülmeye başlar.)

FLORA: Sanırım böyle bir yere varamayacaksınız.

(Uşak NAZRUL bir sürahi limonata ile iki bardak getirip masaya koyar.)

Namby pani zamanı!

NAZRUL: Nimbupani!

FLORA: (Kalkar) Teşekkürler, Nazrul... Şükriya!

(NAZRUL başını sallar ve çıkar.)

DAS: Size bir şey getirmiştim, küçük bir armağan.

FLORA: Sahi mi? Bana sürekli bir şeyler vermemelisiniz, Bay Das.

DAS: Şey, doğum günü armağanı gibi bir şey.

FLORA: Doğum günüm olmadığına göre, bir doğum günü armağanını özellikle alamam.

(DAS ona eski fakat iyi korunmuş bir kitap uzatır. Sırtı kahverengi, kapağı yeşildir. Emily Eden'in Karış Karış Hindistan [1866] adlı kitabıdır.)

DAS: Onu satın almadım. Kitap babamındı ama sizin olmasını istedim. Yüzyıl önce Hindistan'da yolculuk eden bir İngiliz leydisinin mektupları. ..

FLORA: (Gerçekten sevinerek) Bu, tam benim aradığım kitap. Çok teşekkür ederim. *Karış Karış Hindistan*... Emily Eden. Bu çok güzel bir armağan.

DAS: İçine 'Size Jummapur'u ve dostunuz ve ressam Nirad Das'ı anımsatması dileğiyle' yazacak ve sizi dinlerken resmimi yapacağım.

(FLORA nimbupani doldurur. DAS, kendi dolmakalemiyle yazarak ve FLORA'nın resmini yapmak üzere yerine döner.)

ANISH: Babam Flora Crewe'e rastladığında birkaç yıl önce eşini kaybetmiş olmasına rağmen hâlâ oldukça genç bir adamdı, Flora'dan daha gençti. 1930 yılındaki sıcak yazın başlarıydı... kız kardeşinize rastladıktan hemen sonra 2 Nisan'da otuz dördüncü yaş gününü kutlamıştı. Karısını koleradan kaybetmişti ve çocuğu yoktu. Babamın benden önceki hayatıyla ilgili hiçbir şey bilmiyordum. Hatırlayabildiğim en eski anımda babam ara sıra bana yüksek sesle kitap okuması dışında nadiren konuşan yaşlı bir beyefendiydi. İngilizce okumayı severdi. Robert

Browning, Tennyson, Macaulay'ın *Eski Roma Şiirleri* ve tabii Dickens.

BN SWAN: Çok şaşırtıcı.

ANISH: Belki de ... anaokulundan sonra Bombay'daki Elphinstone Koleji'ne gitmişti ve bu kolejin Hintlilere iyi derecede İngiliz eğitimi vermek amacıyla kurulduğunu anlamak için şöyle bir bakmanız yeter.

BN SWAN: Ben yalnızca onun 'fikirleri' açısından şaşırtıcı bulmuştum. Ama düşünmeden konuşmuşum. Babanız İngiliz valisine karşı eylemlere katılmıştı ama aynı zamanda İngiliz edebiyatına düşkünmüş. Neden olmasın?

ANISH: (Güler) Eğitim genellikle amacına ulaşır. Jummapur'da biz sizin deyiminizle 'sadık'tık, Birinci Bağımsızlık Savaşı'na kadar İngilizlere sadıktık.

BN SWAN: Hangi savaşı bu?

ANISH: 1857 Başkaldırısı.

BN SWAN: Oh, siz İsyanı kastediyorsunuz. Ne ad vermiştiniz ona?

ANISH: Sevgili Bayan Swan, İmparatorluk Tarihi tamamıyla... neyse neyse—inanın buraya size tarih dersi vermeye gelmedim.

BN SWAN: Zaten tarih dersi vermek için pek hazırlıklı görünmüyorsunuz. Biz sizin Romalılarınızдық biliyorsunuz. Normanlarınız da olabilirdik.

ANISH: Bunun için size minnettar olmamızı beklemiyordunuz umarım.

BN SWAN: Bu hiçbir yerde mümkün değildir. Bir sürü Romalı gelip kanun koymaya, Latince öğretmeye ve benzeri bir sürü şey yapmaya başlasa onlara minnettar olmazdım herhalde. Muhtemelen 'Ne cüretle' diye düşünürdüm. 'Defolun, yollarınız da, hamamlarınız da sizin olsun' derdim. Benim daha önce ne düşündüğüm önemli değil. Önemli olan şimdi ne düşündüğüm. Siz İngilizceyi benim tanıdığım birçok gençten daha iyi konuşuyorsunuz. Okula burada mı gitiniz?

ANISH: Hayır ben bir manastır okuluna... siz beni tuzağa düşürmeye çalışıyorsunuz Bayan Swan!

BN SWAN: Ne tuzağıymış bu? Biraz daha kek alın.

ANISH: Çok hınzırsınız Bayan Swan. Akıl almaz bir tartışma başlatıyor ve cevap veremeyim diye ağzımı kekle doldurmaya çalışıyorsunuz. Size ve kekinize sonuna dek direneceğim. Romalılar bizdik! Siz geri kalmış bir ülkeyken biz ileri bir uygarlığa sahiptik. Sizi işgal eden yabancılar bir üçüncü dünya ülkesiyle karşılaştılar. Siz Hindistan'ı Shakespeare çağında keşfettiğinizde bizim çoktan birçok Shakespeare'miz vardı. Bilimde—mimarlıkta—edebiyatta ve sanatta sizden daha eski ve görkemli bir kültürümüz vardı. Biz zengindik! Zaten siz de bu nedenle geldiniz ya.

(*Fakat yanlış anlaşılır.*)

BN SWAN: (*Öfkeli*) Biz sizi doğru dürüst bir ülke haline getirdik. Ve biz sizi bırakınca öyle bir paramparça oldunuz ki, bir daha toparlanamadınız. Haritaya bakın. Yalnızca utanç duymalısınız, başka hiçbir şey değil.

ANISH: Şuna bakın... ben burada konuğum ve sanırım beni...

BN SWAN: (*Sakinleşerek*) Hayır, sadece kışkırtıyordum. Eve mi döneceksiniz?

ANISH: (*Şaşırır*) Ben... Gitmemi mi istiyorsunuz?

BN SWAN: (*Aynı derecede şaşırır*) Hayır. Neden böyle anladınız?

ANISH: (*Anlayarak*) Oh... ev! Konuk olduğumu söylerken İngiltere'yi kastetmemiştim. İngiltere artık benim de evim. Hayatımın yarısını burada geçirdim. Burada evlendim.

BN SWAN: Bir İngiliz kıızıyla mı?

ANISH: Evet. Sanat okulunda tanıştık.

BN SWAN: (*Onaylayarak*) Sanatçı birlikteliği.

ANISH: Aslında o öğrenci değildi, hayatını modellikle kazanıyordu. Hayat okulu anlayacaksınız.

BN SWAN: Elbette. Hâlâ size modellik ediyor mu?

ANISH: Hayır. Ben artık figüratif çalışmıyorum.

BN SWAN: Şimdi nasıl çalışıyorsunuz?

ANISH: Soyut resim.

BN SWAN: Çok yazık.

ANISH: İstesem hâlâ çizebilirim. Resminizi yapabilir miyim?

BN SWAN: Hayır, hayır. En son isteyeceğim şey.

ANISH: Sizin için değil, kendim için.

BN SWAN: İyi de neden?

ANISH: Yalnızca basit bir karakalem eskiz. Hayat sayısız çemberlerinden birini kapatmaya çalışırken ona karşı koymamalıyız.

BN SWAN: Bu bir Hindu felsefesi mi?

ANISH: Eee... Bilmiyorum. Belki de.

BN SWAN: Süveyş'in doğusundan gibi geldi bana. Pekâlâ genç adam. Resmimi yapabilirsiniz.

ANISH: Sizinle iyi dost olacağız.

(ANISH çantasından bir çizim defteri çıkarır ve kadının resmini yapmaya başlar.

FLORA ve DAS masada oturup ve limonata içerler.)

FLORA: Bungalovumun verandasında tiffin¹ yerken dungareesimin² üstüne kedgerree³ döktüm ve cimkanaya⁴ pijamalarım ile gitmek zorunda kaldım. Beni gören de kuli⁵ sanacaktı.

DAS: Bazarda çutney⁶ satın alıyordum ki hapisten kaçan bir eşkiya bir wallahı⁷ parası için öldürdü ve bir hullabalo⁸ yaratarak mulligatavni⁹ içti.

FLORA: Durbardaki¹⁰ doolalliye¹¹ gittim ve dooley ile Blighty'e dönerken bir bardak çarla¹² kendimi dikki hissederek bir çotapeg¹³ için çit¹⁴ ettim.

DAS: Evet, ve topesiyle¹⁵ çok pukka¹⁶ görünen burra¹⁷ sahip mem-sahipe¹⁸ bir kuli gönderdi.

FLORA: Olmaz, olmaz. Memsahiple sahipe aynı anda kullanamazsın, hile yapıyorsun—hem ben kuliyi zaten kullanmıştım.

DAS: Yenilgiyi kabul ediyorum Bayan Crewe. Kelime oyununun şampiyonu sizsiniz.

1) tiffin: öğle yemeği, 2) dungarees: tulum, 3) kedgerree: pirinç yemeği, 4) cimkana: at yarışları, 5) kuli: ırgat, 6) çutney: turşu, 7) wallah: görevli, 8) hullabalo: şamata, 9) mulligatavni: acılı çorba, 10) durbar: törensel toplantı, 11) doolalli: hakaret, küfür, 12) çar: çay, 13) çotapeg: küçük içki, 14) çit: hesap, 15) topee: şapka, 16) pukka: güvenilir, 17) burra: büyük, 18) memsahip: avrupalı kadın.

FLORA: Siz de bir şövalyesiniz, Bay Das. Yardım aldığımı itiraf etmeliyim. Başucumdaki çekmeceye Anglo-Hintçe sözcüklerin gezginler için hazırlanmış tam listesini buldum.

DAS: Ama ben iki dili bildiğim halde yine de siz kazandınız.

FLORA: İngiltere ile ilgili bu kadar şeyi nasıl öğrendiniz Bay Das?

DAS: Kitaplardan. Dickens'la Browning'i çok severdim, ve tabii ki Shakespeare'i de—ama benim favorim Agatha Christie'dir. *Styles'taki Esrarengiz Vaka!*—tanrım, bu kadın tek kelimeyle bir dahi. Öte yandan, aslında Macaulay gibi yazmak isterdim.

FLORA: Aman tanrım.

DAS: İngilizce'mi Lord Macaulay'a borçluyum. Hindistan hükümetinde görev aldığı sırada hepimize İngilizce öğretilmesi gerektiği fikrini ilk ortaya atan oydu. Amacı, Doğu Hint Kumpanyası'na kâtip yetiştirmekti, ama sonuçta ejderhanın dişlerini bilemiş oldu. İngilizce bilen yerli efendiler yerine avukatlar, gazeteciler, kamu hizmetlileri yetiştirdi, Gandhi'yi yarattı! Hindistan'da o kadar çok, o kadar çok dil var ki, siz de biliyorsunuz, bu açıdan milliyetçilerin anlaşılabildikleri tek dil İngilizce'dir! Macaulay üzerine harika bir espri, siz ne dersiniz?

FLORA: Yoksa siz de mi milliyetçisiniz, Bay Das?

DAS: (*Biraz küstahça*) Çok ilginç bir soru doğrusu! Ama vaktimizi boşa harcamamalıyız. Saat çok geç oldu, yarın elimi daha çabuk tutmalıyım.

FLORA: Saat daha ön buçuk.

DAS: Öyle ama Nisan ayı için bu çok geç bir saattir.

FLORA: Gerçekten de hava her zamankinden daha sıcak. Biraz daha limonata alır mısınız?

DAS: Hayır, teşekkür ederim. Başka istemem. Tabloma hiç bakmadınız, Bayan Crewe.

FLORA: Hayır. Şimdi olmaz. Bitmeden asla bakmam. Sizin için sakıncası var mı?

DAS: Yoo.

FLORA: Siz bakmamı istiyorsunuz ama bir zamanlar bir ressama 'Bakabilir miyim?' diye sorduğumda bana 'Nedenmiş o?' demişti,

'Masanın resmini yaptığımda masaya göstermek zorunda kalmıyorum.'

DAS: Daha önce de resminizin yapıldığını söylemiştim.

FLORA: Sadece bir kez.

DAS: Portre mi?

FLORA: Düşündüğünüz anlamda değil. Bir nü'ydü.

DAS: Yaa.

FLORA: Olağandışı bir şeydi. Dostlarını giyinik resmederdi. Nü'ler için model kullanırdı. Dostu olduğumu sanıyordum. Belki de yanılıyordum. Belki de sadece işine yarayan bir modeldim. Artık hiçbir önemi yok. Zaten çok kısa bir süre sonra öldü. (Sessizlik) Bana karşı sizin kadar nazik değildi.

DAS: Resim sizde mi?

FLORA: Hayır.

DAS: Peki nerede?

FLORA: Hiçbir yerde. Evlenmeyi düşündüğüm adam onu yaktı. Aman tanrım, sizin için gerçekten de unutulmaz bir gün olacak. Bir atlı geliyor.

(Atın sesini duyar ama atı görmeyiz.)

DURANCE: (Sahne dışından) Günaydın! Siz Bayan Crewe olmalısınız.

FLORA: (Ayağa kalkar) Evet—günaydın! (DAS'a) Onu tanıyor musunuz?

DAS: O, Yardımcıdır.

DURANCE: (Sahne dışından) Bir dakika gelebilir miyim?

FLORA: Elbette, buyrun. Ne güzel bir hayvan! (DAS'a) Ne Yardımcısı?

DAS: (FLORA'ya) Yüzbaşı Durance!

DURANCE: Teşekkür ederim.

FLORA: Gelin, bize katılın.

(DURANCE yürüyerek girer.)

DURANCE: Ohh—siz Bay Das'sınız, değil mi?

DAS: Günaydın bayım. Daha önce karşılaştığımızı sanmıyorum.

DURANCE: Evet ama ben sizi tanıyorum. Ve tabii bayan Crewe, şöhretiniz buraya sizden önce geldi.

FLORA: Teşekkür ederim... peki siz...

DURANCE: Ben İngiliz Temsilciliği'ndenim. David Durance.

FLORA: *(El sıkıştır)* Nasılsınız?

DURANCE: Ama durun bir dakika—Sanatçıyı rahatsız etmiş olmayayım.

FLORA: Zaten bırakmıştık.

DURANCE: Görebilir miyim? Şuna bakın! Kesinlikle harika olacağı benziyor. Sizce de öyle değil mi Bayan Crewe?

DAS: Gitsem iyi olacak. Bugün gereğinden fazla kaldım.

FLORA: Yarın devam edeceğiz, değil mi?

DAS: Evet. Sizin için de uygunsa biraz daha erken başlayabiliriz. Malzemeleri burada bırakabilirim...

(Tuvali şövaleden çıkarmaya hazırlanır.)

FLORA: Neden tuvali de bırakmıyorsunuz? Merak etmeyin. Burada emin ellerde.

DAS: *(Tereddütlü)* Pekâlâ, olur... Onun için bir örtüm var. Teşekkürler.

(Şövaledeki tuvalin üstüne bir örtü örter.)

FLORA: Gece Papağanın çenesini kapatmak gibi bir şey.

DAS: İşte oldu. Limonata için teşekkürler Bayan Crewe. Ev sahipliğiniz harikaydı. Tüm samimiyetimle. Hoşça kalın bayım—ve şey yarın görüşürüz o zaman...

(Verandanın merdivenlerinden iner ve bisikletiyle uzaklaşır.)

FLORA: Elbette... güle güle! *(DURANCE'a)* Ayakkabılarımı giyeyim. Ayak parmaklarım için özür dilerim ama çalışırken onlarla oynamayı seviyorum.

DURANCE: Fazla kalmayacağım. Amirim, şöyle bir bakmamı söyledi. Sizin için yapabileceğimiz bir şey olup olmadığını bilmek istiyor.

FLORA: Biraz limonata alır mısınız?

DURANCE: Hayır, hayır. Zahmet etmeyin. Gerçekten. Size daha rahat bir yer bulabilirdik.

FLORA: Burada olduğumu nereden öğrendiniz?

DURANCE: Aslını sorarsanız, biz genellikle tüm gelenleri biliriz çünkü ilk iş olarak bize bir kimlik bırakmaları gerekir, ama sizin du-

rumunuzda... gerçeği söylemek gerekirse pazar yerindeki söylentilerden diyebilirim. Burada daha önce bulundunuz mu Bayan Crewe?

FLORA: Hayır, bu Hindistan'a ilk gelişim. Buraya Bombay'dan bir iki gün önce geldim.

DURANCE: Herhalde burada dostlarınız olmalı.

FLORA: Hayır. Bir gemiye atladığım gibi geldim, hiç kimseyi tanımıyorum. İngiltere'deki dostlarımla burada bazı dostları var. Aslına bakarsanız sadece bir dostum var.

DURANCE: Jummapur'da mı? Az önceki beyefendi mi?

FLORA: Hayır, sözünü ettiğim bu dostum İngiltere'de. Bay Joshua Chamberlain. Onun dostları ise Rajputa'nın değişik yerlerinde. Buradan sonra Delhi'ye ve oradan da Punjab'a gitmeyi düşünüyorum.

DURANCE: Anlıyorum. Yani Londralı dostunuzun Jummapur'da dostları var.

FLORA: Kesinlikle.

DURANCE: Bay Das bunlardan biri mi?

FLORA: Hayır. Siz bir çeşit polis misiniz Bay Durance?

DURANCE: Ben mi? Hayır. Öyle davrandıysam özür dilerim.

FLORA: Evet, biraz. Bazı sosyal kulüplerle edebiyat derneklerine yazılmış tanıtım mektupları aracılığıyla geziyorum. Oda ve yemek karşılığı 'Londra'nın Edebi Yaşamı' üzerine konuşmalar yapıyorum... Gördüğünüz gibi, ev sahiplerimi gücendirmeden sizin kibarlığınıza yararlanamazdım.

DURANCE: Buradaki oyun biraz farklıdır. Temsilciliğimizde konaklamak size saygınlığınızı kaybettirmez, tersine kazandırır.

FLORA: Teşekkür ederim ama ya kendime olan saygıma ne demeli?

DURANCE: Anlıyorum... Siz memnun olduktan sonra. Demek Chamberlain'in ayak seslerini izliyorsunuz. Her şey açıklığa kavuştu.

FLORA: Anlatabildiğimi sanmıyorum. Ama memnunum, evet. Chamberlain üç yıl önce Jummapur'da İmparatorluk üzerine bir konuşma yapmıştı.

DURANCE: Hatırlıyorum. Onunla yakın dost musunuz?

FLORA: Nasıl anlatsam...

DURANCE: Onun bir çeşit komünist olduğunu biliyor muydunuz?

FLORA: Bakın bu aklıma gelmişti. Parlamenteoya iki dönem komünistler tarafından aday gösterildi.

DURANCE: (*Darılmadan, eskisi kadar nazık*) Sanırım, sizi eğlendiriyorum. Ama zararı yok, seçkin konuklarımızı eğlendirmek görevlerim arasındadır.

FLORA: Bu kadar resmi olmayın.

DURANCE: Bizimle ne kadar kalacaksınız?

FLORA: Jaipur'da beni bekliyorlar, ama zamanını bana bıraktılar.

DURANCE: Burada çok iyi vakit geçireceğinizden eminim. Görülecek harika yerler var. Bu arada kendinizi kulübümüzün onur üyesi kabul edin—adımı söylemeniz yeterli, ben de bu arada adınızı listeye yazacağım.

FLORA: Çok teşekkürler.

DURANCE: Pekâlâ...

(*Elini uzatır ve ikisi el sıkıştır.*)

FLORA: İsterseniz beni yine arayabilirsiniz. Atınıza biraz şeker vermek isterdim. Artık gelecek sefere.

DURANCE: O at benim en büyük zaafım. Bu işlerin atlarla yürütüldüğü zamanlarda burada olmayı isterdim.

FLORA: Evet... peki ama sizin işiniz ne? Amirinizden söz ettiniz.

DURANCE: Temsilci. Burada hükümeti temsil ediyor.

FLORA: İngiliz hükümetini mi?

DURANCE: Delhi'deki Genel Vali'yi. Jummapur, İngiliz Hindistanı'na bağlı değil... Bunu anlıyor musunuz?

FLORA: Evet... ama nihayetinde hepsi imparatorluğa dahil, öyle değil mi?

DURANCE: Evet kesinlikle. Fakat bu ülkede imparatorluğun küçük parçalarını yöneten beş yüz kadar raca, mihrace, naip ve benzeri var. Dahası, bunların hemen yarısına yakını bir anlaşma ile bize bağlı. Ve biz onların yaramazlık yapmadıklarından emin olmak için buradayız.

FLORA: Sizin bir çeşit polis olduğunuzdan emindim.

(DURANCE güler ve verandanın merdivenlerinden iner. Bir an utangaç utangaç duraklar.)

DURANCE: Bayan Crewe, hazır buradayken bir akşam yemeğinde bizimle birlikte olur musunuz?

FLORA: Sizinle ve eşinizle mi demek istiyorsunuz?

DURANCE: Hayır hayır... Kulüpte. İkimiz. Siz ve ben. Yazık ki bir eşim yok. Fakat lütfen gelin. Oldukça uygar kişilerizdir, hem Cumartesileri genellikle dans olur. Bir gramofonla yetinmek zorunda kalsak da yine de eğleniyoruz.

FLORA: Çok isterim. Öyleyse Cumartesi akşamı görüşürüz.

DURANCE: Ohh... mükemmel. Sizi almaya gelirim.

FLORA: Atım yok, biliyorsunuz.

DURANCE: Temsilcilikte bir Daimler otomobil var. Bir punduna getirip almaya çalışacağım. Saat sekiz sizin için uygun mu?

FLORA: A tabii.

DURANCE: Özel geceler dışında kıyafet mecburi değildir. (Kendi haline güler) Doğal olarak tabii.

FLORA: Hazır olacağım.

DURANCE: Çok iyi.

(Çıkar ve kışneyen atına biner.)

FLORA: Güle güle!

DURANCE: (Dışardan) Hoşça kalın!

FLORA: Benim için, Daimler'ı yürütmeyi unutmayın!

(FLORA el sallar ve geri döner. Masaya oturur ve yazmaya başlar.

ANISH BN SWAN'ın resmini yapmaktadır.)

BN SWAN: Jummapur Yerel Eyaletlerden biriydi.

ANISH: Doğru.

BN SWAN: Öyleyse babanızı hapse atan biz değildik.

ANISH: (Kibarca karşı çıkarak) Ama bu...

BN SWAN: Babanız her ne yapmış olursa olsun, İngiliz temsilcinin bir Hintliyi hapsedme yetkisi yoktu. Jummapur Racasının, kendi yasaları geçerliydi.

ANISH: Fakat, Ekselansları Raca...

BN SWAN: Elbette ekmeğine kimin yağ sürdüğünü unutursa kulağına yumruğu indirip tasını tarağını toplaması gerektiğini hatırlatmış olabiliriz, ama bu gerçekleri değiştirmez. Babanızı kodese tıkan Raca'dır. Bu arada ne kadar yattı?

ANISH: 6 ay.

BN SWAN: Gördünüz mü? İngiliz Hindistanı'nda en azından bir yıl yedi. Savaştan sonra uygulama değişmiş olabilir. Bağımsızlık köşede beklerken herkes hapse girmek için kuyruğa girmişti. İleride yüksek mevki kapmanın yolu hapisneden geçiyordu. Yasaları şiddete başvurmada çığneyip kendi istekleriyle mutlu ve memnun bir şekilde emniyet arabasına atlıyorlardı. Kocam Eric onların son dakika golü atmanın peşinde olduğunu anlayınca para cezasına çarptırıp serbest bırakıyordu, hapse giremeyince çok kızıyorlardı. Bu olaylara Eric'in Nepal yakınlarında görevli olduğu günlerde tanık olmuştuk.

ANISH: Evet, çay tepsisinden anlamıştım.

BN SWAN: Gözünüzden kaçmamış. Hindistan'dayken faytonların ve tilki avcılarının resimlerini asıyordum. Şimdi Shepperton'a yerleştim ve evimin her yerinde fillerin resmi var. Evet, bu çay tepsi Nepal'den. İnsan tabiatı üzerine uzun uzadıya konuşulabilir ama siz en iyisi bir dilim kek alın.

ANISH: Teşekkür ederim.

BN SWAN: Bu keki özellikle aldım. Her zaman sanatsal bir yanı olduğunu düşünmüşümdür. Babanızinkilere benzemediğini söylediğiniz resimlerinizin nasıl olduğunu merak ediyorum. Mesela sonuncusunu anlatın. Keke benziyor mu?

ANISH: (Keki yer) Çok lezzetli. Teşekkürler.

BN SWAN: Hayır, yani resimleriniz keke benziyor mu?

ANISH: Hayır hayır. Onlar... gerçekte kendilerine benziyorlar. Onları tarif etmem mümkün değil.

BN SWAN: Demek tarif edilemezler.

(ANISH resmi tamamlar ve ona uzatır.)

ANISH: Buyrun.

BN SWAN: (Şaşırarak ama memnunlukla) Bitti ha. Çizgileriniz harika. İsteseniz rahatlıkla portre yapabilirsiniz.

(Resmî ANISH'e geri verir.)

ANISH: Teşekkür ederim.

BN SWAN: Pekâlâ, Eldon'a babanız hakkında neler anlatacağыз?

ANISH: Eldon da kim?

BN SWAN: E. Cooper Pike. O bana Eleanor diye sesleniyor, bu yüzden burnu büyük görünmemek için ben de ona Eldon demek zorunda kalıyorum. Tabii eğer bana Nell demeye başlarsa sanırım ben de ona El diyeceğim. Flora'nın biyografisini yazmak için benim ölmemi bekliyor. Biyografiyi yazmaya başladığından habersiz olduğumu sanıyor.

ANISH: (Kitapla ilişkilendirerek) Ah evet. 'Derleyen E. Cooper Pike.'

BN SWAN: Bu, dipnotları onun yazdığını gösteriyor.

ANISH: Evet, anlıyorum.

BN SWAN: İyi bir şey olmanın ötesinde kanımca dipnotlar, zaten bildiğiniz ya da o anda bilmenize hiç gerek olmayan konularda sürekli birisi tarafından rahatsız edilmeniz demektir. Öyle sayfalar var ki, Flora kendine zar zor bir yer bulabilmiş. Bay Pike, Flora Crewe'u öğretiyor. Flora tıpkı biyoloji gibi işlenilecek bir konu haline getirilmiyor mu sizce de? Flora'nın durumunda bu Botanik de olabilir. Amerika'da Flora hakkında çok sayıda araştırma yapıldı. Birçok kişi bana yazdı, telefonla aradı hatta ziyaretime gelenler bile oldu. Gelenlerin hemen hepsi genç kadınlardı. Çoğu da Amerika'dandı. Flora ciddi ciddi bir kadın kahraman haline getirildi. Gerçi benim için zaten hep öyleydi. Annem öldüğünde üç yaşındaydım ve bana Flora... galiba mendile ihtiyacım olacak.

ANISH: Oh—Öyle mi! Çok üzüldüğümü—

BN SWAN: Buldum. (Burnunu siler) Tüm bunları göremediği için içim öfke doluyor. Toplu Şiirler ve şimdi de Mektuplar. Her yerde onun ismi anılıyor ve profesörler ile öğrencileri onun şiirlerini okuyor ve çok seviyorlar. O yaşarken kimse ona iki paralık değer vermedi, tek bildikleri canını sıkmaktı. Çayınız nasıl?
(DAS, konukevine girer ve bisikletini verandaya dayar. Çalışmakta olan FLORA onu çok geç fark eder.)

ANISH: Çok iyi. Bayan Swan... Burada 'Flora Crewe'un portresi Bayan Eleanor Swan'ın izniyle çoğaltılmıştır' deniyor. Bu tablonun sizde olduğu anlamına mı geliyor?

BN SWAN: Evet, bende.

ANISH: Burada mı? Evinizde mi?

BN SWAN: Görmek ister miydiniz?

ANISH: Evet, çok isterdim. Buraya geldiğimde onu asılı bulacağımı umuyordum.

BN SWAN: Ressam olduğunuz için, tabii. Şimdi getiririm. Burada yazık ki çaya istediğim lezzeti veremiyorum. Sanırım sudan. Buradaki sularla Hindistan'daki gibi güzel çay olmuyor. Orada suyumuz Himalayalar'dan geliyordu.

(Çıkar.

FLORA ve DAS çalışırlar.)

FLORA: (Kayıttan)

'... evet, mavi elbiseli bir kadın düşünün
bir konuk evinin verandasında
düz bir masanın önündeki iskemleye oturmuş
hava hakkında yazıyor
ya da yeğlerseniz eğer, dişi köpekler
kediler, keçiler, maymunlar ve benzeri hakkında—'

Ne saçmalık! Bir dakika ara verebilir miyiz? (FLORA ayağa kalkar.)

Yapış yapış oldum.

DAS: Tabii, tabii. Beni bağışlayın.

FLORA: İklimin suçunu bari üstlenmeyin, Bay Das.

DAS: Hayır, şey ben...

FLORA: Özür dilerim. Bugün aksiliğim üstümde. Çay içelim mi? Bir şeyler yemeye de hayır demezdim. (Seslenir) Nazrul! (DAS'a) Buzdolabında bir kavanoz ördek böreği olacaktı.

(NAZRUL verandanın köşesinde görünür.)

NAZRUL: (Hindu dilinde) Evet, Madam. Hemen çay getireyim...

FLORA: ... Ekmek de... ve buzlukta, dur gitme, beni dinle—

DAS: Lütfen, izin verirsiniz ben halledeyim.

(DAS ve NAZRUL Hindu dilinde konuşurlar. DAS ondan ekmeği, tereyağını ve buzdolabındaki böreği getirmesini ister.)

FLORA: (Konuşmaları sürerken) Üzerinde ördek resmi olan bir kavanoz...

(Ama NAZRUL'un dramatik ve trajik haberleri vardır. Hırsızlar ördek böreğini çalmıştır. DAS onu azarlar. NAZRUL geldiği yerden çıkar.)
Neler oluyor?

DAS: Bize çay getirecek. Ekmek, yağ ve kek de. Böreği hırsızlar çalınış.

FLORA: Ne?

DAS: (Üzgün) Börek gitmiş anlayacağınız.

FLORA: Fakat buzdolabı kilitliydi... Bay Coomaraswami beni bu konuda özellikle uyarmıştı.

DAS: Anahtarı nerede?

FLORA: Nazrul'da tabii.

DAS: Ne desem.. tüm hikâye gerçek bir muamma.

(FLORA gülmeye başlar ve DAS da katılır.)

FLORA: İyi ama bu onun dinine aykırı değil mi?

DAS: Evet, kesinlikle. Bununla Nazrul'un böreği çaldığını söylediğim anlaşılmasın, ama çalmak hiç kuşkusuz dinine aykırı düşecektir.

FLORA: Hırsızlığı kastetmiyorum, domuz etinden söz ediyorum.

DAS: Ama siz ördek demiştiniz.

FLORA: Küçük harfleri okumalı Bay Das. Ördek Böreği büyük harflerle, domuz eti ise küçük harflerle yazılır. Bildiğiniz ticari uygulama.

DAS: Evet, anlıyorum.

FLORA: Umalım da sadece ördek kısmını almış olsun.

DAS: Bu konuşan sizin en doğal haliniz Bayan Crewe.

FLORA: ... tabii eğer her ördek için bir domuz kullandırlarsa Nazrul'un kısmetine hiç ördek düşmemiş de olabilir.

DAS: Yazık ki gerçeği hiç bilemeyeceğiz, yalnızca bağışlayıcı Tanrı bilecek.

FLORA: Haklısınız. Peki hangi Tanrı'yı kastediyorsunuz?

DAS: Dilerseniz sizinki olsun.

FLORA: Bakın Bay Das, Sezar'ın hakkını Sezar'a vermeli. Sizinki daha önce gelmişti buraya.

DAS: Ama cömertlikte biz Hinduların eline kılmse su dökemez; her zaman yedek tanrılarımız vardır, her olay için ayrı bir tanrı. Hem Krişna şöyle demiştir 'bir insan hangi tanrıya taparsa tapsın, duasını ben yanıtlarım.'

FLORA: Krişna'nın tanrı mı yoksa bir insan mı olduğundan pek emin değilim.

DAS: O kesinlikle bir tanrıdır. Vişnu'nun on dirilişinden biridir. Krişna'nın evli bir kadın olan Rada ile büyük bir aşk macerası olmuştur.

FLORA: Benim aklımı karıştıran da buydu sanırım.

DAS: Rada, kadın çobanların en güzeliydi. Krişna'ya deli gibi âşıktı. Onunla gizli gizli buluşmak için sık sık kocasından kaçardı. Racastan'ın eski ressamlarının en gözde konularından biridir.

FLORA: Gelin ve oturun Bay Das.

DAS: Geleceğim... ama çayı beklerken ağacı çizmeye başlayayım.

FLORA: Üstüne bir maymun koyun.

DAS: Evet, Hanuman gibi. Ramayana'da en sevdiğim karakterdir. Maymun tanrı.

FLORA: Bay Coomaraswami bana tapınakları gösterdi.

DAS: Peki, ilginç buldunuz mu?

FLORA: Bazı heykelleri sevdim, özellikle de kadınların kendi kendilerine tebessüm etmelerini. Oldukça zihin açıcı görüntülerdi doğrusu.

DAS: Hint kadınları hakkında mı?

FLORA: Hayır, Hint heykeltıraşları hakkında. Kavun gibi göğüsler, bebek taşıyan karınlar, geniş kalçalar. Beni çirkin buluyor olmalısınız.

DAS: Hayır. Karım da sizin gibi zayıftı.

FLORA: Yaa...

(NAZRUL çay tepsi ile girer.)

FLORA: Sağol Nazrul... Ve işte iki çeşit kek!

(NAZRUL gülümseyerek çıkar.)

DAS: Bugün yüzünüz asık biraz... Şiirinizde bir güçlük mü çıktı?

FLORA: Evet.

DAS: Uyak mı başınızı ağrıttı?

FLORA: Hayır.

DAS: Vezin mi?

FLORA: Hayır... duygular arasında uyum tutturamadım. Sanırım işimi anlatmayı pek beceremiyorum.

DAS: Affedersiniz.

FLORA: Bu yüzden de şövalenin öbür tarafında dolanıp durmuyorum. Bakmazsam bir şey söylemek zorunda kalmam. Bence böylesi daha iyi.

DAS: Evet. En iyisi beklemek. Bugün resmimde hiç *rasa* yok.

FLORA: *Rasa* nedir?

DAS: *Rasa* özsuyudur. Lezzeti. Özü. Bir resmin mutlaka *rasası* olmalı... resmin kendisiyle ilgili değildir. *Rasa* bir resmi gördüğünüzde veya müziği dinlediğinizde hissettiğiniz şeydir. Sanatçının sizde uyandırması gereken duygudur.

FLORA: Peki ya şiir? Şiirin de *rasası* var mıdır?

DAS: Elbette. Şiir ruhu *rasa* olan bir tümcedir. Bu ünlü sözü altı yüz yıl önce şiirin büyük hocası Vişvanata söylemiştir.

FLORA: *Rasa*... tabii ya. Şiirimin *rasası* yok.

DAS: Belki de birbiriyle çelişen iki *rasası* var.

FLORA: Nasıl?

DAS: Her birinin rengi ayrı olan dokuz *rasa* vardır. Ruh hali de denilebilir. Ama her ruh halinin kendi rengi vardır—Beyaz gülüp eğlenmek, kırmızı öfke, açık sarı dinginlik için.

FLORA: (Sözünü keserek) Oh... gri için de var mı?

DAS: Gri keder içindir.

FLORA: Keder mi? Anlıyorum.

DAS: Her birinin kendi adı ve kendi tanrısı vardır.

FLORA: Ve bazıları birbiriyle geçinemez, öyle mi?

DAS: Evet. Bu doğru. Bazıları geçinir, bazıları geçinemez. Eğer birbirine zıt duygular uyandırırsan *rasa* onları uyumlu hale getiremez... siz ne demiştiniz, uyum tutturmak mı?

FLORA: Evet.

DAS: Şiiriniz sıcakla ilgiliydi.

FLORA: Evet.

DAS: Peki rasesı öfke mi?

FLORA: Hayır, seks.

DAS: (*Tereddüt etmeden*) Erotik aşkın rasesı Şiringara'dır. Tanrısı Vişnu'dur ve rengi şiyamadır, yani gece mavisi. Vişvanata şiirle ilgili kitabında şöyle der: Şiringara doğal olarak bir âşığa gereksinim duyar, ki bu âşık eğer gerçek bir aşkla bağlıysa bir fahişe de olabilir ve bu duygu örneğin ayla, sandal ağacının kokusu veya boş bir evde olmakla uyandırılabilir. Şiringara diğer tüm rasalarla ve bu rasaların korku, acımasızlık, nefret ve tembellik dışındaki bütün tamamlayıcı nitelikteki duygularıyla uyum içindedir.

FLORA: Anlıyorum. Teşekkür ederim. Boş ev özellikle iyiydi Bay Das. Bir an için başka biri gibiydiniz. Belki de gerçek benliğinizdi konuşan. Bir de Forster'ın romanındaki Dr. Aziz'i andırınız bana. O kitabı okudunuz mu? İçimden Aziz'i tekmelemek gelmişti.

DAS: (*Darılarak*) Öyle mi?

FLORA: Kendi değerini bilmediği için.

DAS: O zaman kitabı sonuna kadar okumamış olmalısınız.

FLORA: Evet, belki de. Düzeliyor mu?

DAS: Değişiyor.

FLORA: *Hindistan'a Bir Geçit* romanı hakkındaki görüşünüz nedir?

DAS: Yoksa bana sormak istediğiniz hassas soru bu muydu?

FLORA: (*Mutlulukla güler*) Ooo Bay Das!

(PIKE, *Hindistan için giyinmiş olarak girer. Jummapur'un en iyi otelinde kalır. Omzunda şık bir çanta asılıdır. Çevresine biraz hayal kırıklığına uğramış gözlerle bakınır. Belirgin biçimde Hindistan'a özgü olan modern kent sesleri, PIKE'in girişine eşlik eder.*

FLORA *masasında yazmakta, DAS ise şöalesine resim yapmaktadır.*)

FLORA: (*Yazar*) 'Jummapur, 5 Nisan Cumartesi. Sevgili Nell. Portremi yaptırıyorum. Daha açıkçası, ben sana bu mektubu ya-

zarken bir ressam benim portremini yapıyor, yani eğer bir gün beni çiçekli mavi elbisemle gösteren bir portremini görürsen, sana bu mektubu o resim yapılırken yazdığımı bilmelisin. O benim şiir yazdığımı sanıyor. Bir zamanlar düşmanın benim için yazdığı o adi paçavrada söylediği gibi şair pozunu atıyorum.'

PIKE: 'Düşman' şair, eleştirmen, *Yeni Devlet Adamı* dergisinin edebiyat editörü ve *Londra Mercury*'nin editörü J.C. Squire'di (1884-1958). *Londra Mercury*'de Nisan 1920'de çıkan imzasız bir yazıda, 'Kendilerini şair sanan son moda kızlar patlaması! Bunlar şair pozunu atmaktan vazgeçip demiryolu istasyonları gibi poz vermeyi sürdürsünler' deniyordu. Elisabeth Paddington (1901-1980) ve Meredith Euston (1899-1929) dergi aleyhine dava açtılar ve iki dava da mahkeme dışında çözümlendi. FC, Ocak 1921'de Fitzroy Tavernası'nda bir şişe birayı Squire'in başından aşağı boca etti.

(DİLİP bir şişe kola ile girer.)

DİLİP: Dr. Pike...

PIKE: Lütfen, bana Eldon deyin.

DİLİP: ... kola ister misiniz Eldon?

PIKE: Oh elbette. Ne tür...

(İçinde bir kuşku uyanır.)

Başparmaklar Yukarı Kola mı? Şey, sanırım almasam daha iyi.

DİLİP: (Yanlış anlar) İki şişe almıştım—gerçekten—benimkini dükkân sahibiyle konuşurken içtim. Tıpkı düşündüğüm gibi. Ördek bungalovu tam buradaymış, avlunun içinde. Tabii şimdi izi bile yok. Yazık ki gördüklerinizin hiçbirisi savaş öncesinden kalma değil.

PIKE: Ama... bu çok üzücü bir durum.

DİLİP: Ama ağaç konusunda emin değilim.

PIKE: (Canlanır) Ha evet. Ağaç. Çok doğru. Flora bir ağaçtan söz ediyor.

DİLİP: İhtiyar adam evi çok iyi hatırlıyor. Yıkılmış. Bölünme'nin* bir sonucu.

* Bölünme: Ülkenin Hindistan ve Pakistan olarak ikiye ayrılması.

PIKE: Yerinden mi sökülmüş?

DILIP: İsyanlar sırasında yanmış. 47'de burada çok sayıda insan öldürüldü.

PIKE: *Bölünme.* Evet biliyorum... Ne korkunç... Bu aynı ağaç olabilir mi?

DILIP: Muhtemelen. Bayağı yaşlı görünüyor.

PIKE: Benim bir resmimi çeker misiniz? ... tam şurada.

DILIP: Elbette.

PIKE: Çok iyisiniz Dilip.

DILIP: Ne demek! İngiliz edebiyatı öğretmenlerinin kardeşliği için unutulmayacak bir gün bu.

(PIKE çantasından bir fotoğraf makinesi çıkartıp DILIP'e verir.)

PIKE: Otomatiktir... yalnızca şuna bas... (Poz alır.) Belki de bir ilan vermeliyim... yani gazeteye. Belki de birileri ressamı hatırlar... Biraz daha geri git... Ağaç da görünsün...

DILIP: Ayarı iyi... Otomatikte çekmesem mahsuru olur mu? ... arka planı daha iyi almak için...

PIKE: Tabii tabii.

DILIP: Evet, neden olmasın?—gazeteye ilan verin. Hazır mısınız?

(Fotoğrafı çeker.)

PIKE: Teşekkür ederim. Ben de sizi çekeyim.

DILIP: Anlaştık. (Makineyi ayarlar) 50'ye getirelim ki Dilip daha çok görünsün.

(Yer değiştirirler. PIKE makineyi alır. DILIP çantasından Flora Crewe'un Toplu Mektupları kitabını çıkartarak birlikte poz verir.)

Öte yandan... aradan elli altı yıl geçmiş... hâlâ yaşıyor olabilir... olsa olsa...

PIKE: 90 yaşındadır.

DILIP: Evet, belki de daha küçüktür. Böyle iyi mi?

PIKE: Diğer bir nokta da Dilip... Şimdi ne yapıyorum?

DILIP: Beni görmenez yeterli.

PIKE: Diğer bir nokta da... İşte oldu.

(Fotoğrafı çeker.)

DILIP: Teşekkürler.

PIKE: Diğer bir nokta da, bir de suluboya portrenin olması. Kaybolan portre, bir nü. Mektuplardan bu sonuç çıkıyor. Siz ne düşünüyorsunuz?

DILIP: (Gülerek) Oh, bilemeyeceğim, siz bu sonuca vardıysanız Eldon, ne de olsa o bir şairdi, siz de onun biyografi yazarısınız. Kaybolan portre aradığınız ipucu olabilir.

PIKE: Peki bir ödül koysam, ne dersiniz?

DILIP: Ödül mü?

PIKE: Bilgi getirenlere. Yerel gazetede bununla ilgili bir haber çıkarsa... Sonuca ulaşacağımıza bahse girerim.

DILIP: Kuşkusuz. Oteliniz İngiliz leydilerinin akla gelebilecek her pozisyondaki çıplak suluboya portrelerini ellerinde sallayan kalabalıkların saldırısına uğradı.

PIKE: Ağacın yanında da bir fotoğrafımın çekilmesini istiyorum, ama yukarıdan... Birisi dama çıkabilir mi?

DILIP: Kesinlikle. Gidip bir bakayım.

(DILIP çıkar)

FLORA: 'Sevgili Nell, sana yurtdışından istihbarat vermemi bekleme. Tuz Yürüyüşü ile ilgili benden daha fazla bilgi sahibi olduğuna eminim.'

PIKE: Gandhi'nin Tuz Vergisi'ni protesto için başlattığı 'Denize Yürüyüşü' 12 Mart'ta başladı. Bu mektubun yazıldığı gün Gandhi denize ulaşmıştı.

FLORA: 'Bana kimse bu yürüyüşten söz etmemişti. Eğer aklıma gelirse akşam Kulüp'te sorarım—ziyaretime gelen temiz görünümlü genç bir İngiliz beni akşam yemeğine davet etti. Aslında tasarlanmış bir teklif değildi. Sanırım İngiliz temsilciliğine geldiğimi haber vermemekle bir gaf yapmışım, bunun üzerine onlar da bana bir göz atması için genç bir atlı göndermişler. Sanırım beni biraz payladı, ama o kadar tatlıydı ki, anlatması güç. Biraz sonra kesmek zorunda kalacağıma dair bir his var içimde. Ressamım kaşlarını çatarak ikimizden biri yaramazlık yapıyormuş gibi bir bana, bir tuvale bakıyor. Çekici ve coşkulu

bir adam ve bana Charlie Chaplin'i hatırlatıyor. Filmlerdeki şapşal olanını değil, Tree'lerin yemekli partisinde karşılaştığımız gerçeğini.'

PIKE: Sözü edilen Sir Herbert Beerbohm Tree, Crewe ailesi Derbyshire'dan Londra'ya taşındığında FC'ye ilk işini veren kişiydi. Pygmalion'un orijinal çekiminde kalabalık arasında geçici bir figüranlık olan iş, Bayan Patrick Campbell'in itirazlarından sonra daha kalıcı bir büro işine dönüştü. İşte FC'yi Tree'nin kızı Iris ve arkadaşı Nancy Cunard'ın, daha sonra Sitwells'lerin çevresine sokan ve şiir yazmasına zemin hazırlayan bu ilişki oldu.

FLORA: 'Bir türlü yazamadığım şiirim, hiç kıpırdamadan oturmak ve sıcaktan bunalmakla ilgili. Şiir, konusuna yenik düştü. Dağlara çıkmam gerekiyor ama ressamımın portreyi bitirmesini bekliyorum. Sıcak havaların başlamak üzere olduğunu söylüyorlar, oysa ben bundan daha sıcaklığını düşünemiyorum bile. Dahası ardından Nemli Havaalar başlayacakmış, ne var ki şu anda bile bir göletin içinde oturuyor gibiyim. Dr. Guppy'nin söz ettiği ılıman iklim bu olamaz.'

PIKE: Dr. Alfred Guppy, 1913'te Derbyshire'dan taşınıp Londra'ya yerleşmelerinden sonra Crewe'ların aile doktorluğunu yapmıştır. FC'nin akciğer tıkanıklığı hastalığıyla ilgili ilk notları 1926 yılında başlıyor.

FLORA: Kes sesini!

(PIKE'a dönüp söylemiş gibidir. Aynı anda DAS öfkesine hakim olamayarak Hintçe : 'Defolun, defolun!' diye bağırır. Ama ikisi de görünmeyen ve verandanın altında havlayarak hırslayan bir çift köpeğe bağırılmaktadır. Bütün bu şamatanın arasında DILIP, 'Eldon' diye seslenir. Şamata dinir. PIKE, DILIP'in ardından çıkar. Köpekler hırıldar ve sonra duyulmaz olurlar.)

DAS: Üff—Ne saçmalık!

FLORA: Üzgünüm—benim hatam mı?

DAS: Hayır—nasıl sizin hatanız olabilir ki?

FLORA: Bu kadar gülünç olan nedir?

DAS: Hayır—üzgünüm. Sevgili Bayan Crewe! Dün muhteşem hissediyordum... ama bugün—

FLORA: Pekâlâ!... Bu benim hatam. Dün şiir yazıyordum, bugünse kız kardeşime mektup karalıyordum. Bundan olmalı.

DAS: Mektup mu?

FLORA: Dünkü model değilim. Ne kadar düşüncesizim.

DAS: Evet, öyle olmalı.

FLORA: Kızdınız mı?

DAS: Bilmiyorum. Biraz ara verebilir miyiz? Sigara içmek istiyorum. Siz de alır mıydınız? Bunlar İngiliz, Goldflake.

FLORA: Hayır, ama siz içebilirsiniz.

DAS: Teşekkürler. (*Sigarasını yakar*) Demek kız kardeşinize yazıyorsunuz? İngiltere'de yaşıyor, öyle değil mi?

FLORA: Evet, Londra'da. Adı Eleanor. Benden çok genç.

DAS: Peki sizin kadar güzel mi?

FLORA: Bu bildik iltifat size yakışmıyor.

DAS: (*Şaşırır*) İltifat için değildi.

FLORA: Öyleyse teşekkür ederim.

DAS: Kız kardeşiniz nerede oturuyor?

FLORA: Hemen de bunu soruyorsunuz. Oturduğu semt size bir şey ifade edecek mi?

(*DAS gevşemeye ve her zamanki olumlu ruh halini geri kazanmaya başlamıştır.*)

DAS: Londra'nın tümünü gözümün önünde canlandırabiliyorum. Hadi beni sınavın, göreceksiniz.

FLORA: Pekâlâ, Holborn'da oturuyor.

DAS: (*Duraksar*) Tüh! Londra'nın hangi yakasında?

FLORA: Evet, şey... nasıl anlatsam... Gray Hanı Yolu ile...

DAS: Holl-born!

FLORA: Evet. Holborn.

DAS: Evet tabii ya, Holl-born, biliyorum. Charles Dickens Doughty Caddesi'nde otururdu.

FLORA: Evet. Eleanor da Doughty Caddesi'nde oturuyor.

DAS: Düşünsenize Bayan Crewe, Oliver Twist o caddede yazıldı.

FLORA: İşte Eleanor'un yaşadığı yer orası. İş yeri de. Haftalık *Bayrak* dergisinin editör yardımcısı.

DAS: *Bayrak* mı?

FLORA: Sakın bana okuduğunuzu söylemeyin!

DAS: Hayır ama *Bayrak*'ın editörüyle tanışmıştım.

FLORA: (*Kavrayarak*) Evet—elbette tanıştınız. Ben de buraya bu yolla gelmedim mi zaten? Bay Chamberlain bana tanıtma mektupları verdi.

DAS: Jummapur'daki konuşması, Teosofi Derneği'nin bir yılığına kapatılmasına neden oldu.

FLORA: Üzgünüm, ama Raj adına özür dilemek bana düşmez.

DAS: Oh, hayır Raj değildi Racaydı. Ekselansları sosyalist değildir. Siz de Bay Chamberlain'in İmparatorluk teorisine katılıyor musunuz? Doğrusu ben pek ikna olmadım. Tabii ben iktisatçı değilim.

FLORA: Bu, Bay Chamberlain'i yolundan döndürmedi.

DAS: İngiltere'nin emperyalist serüvenlere anayurdunda devrime karşı zaman kazanmak için atıldığına inanmıyorum.

FLORA: Siyasi görüşler çoğunlukla ve belki de tümüyle insanın mizacıyla ilgilidir Bay Das. Eleanor ve Bay Chamberlain iyi uyuyorlar.

DAS: Kız kardeşiniz onun düşüncelerini paylaşıyor mu?

FLORA: Doğal olarak.

DAS: Yardımcısı olduğu için demek istiyorsunuz.

FLORA: Metresi olduğu için.

DAS: Yapmayın!

FLORA: Siz avukat olmalıymışsınız Bay Das.

DAS: Yine azarı işittim.

FLORA: Azar değildi. Kasıtlı olmayan bir küçümseme sayabilirsiniz.

DAS: Kız kardeşiniz adına üzüldüm. Sizin için gerçek bir üzüntü kaynağı olmalı.

FLORA: Tam tersi, onun için seviniyorum.

DAS: Ama hiç evlenemeyecek. Bay Chamberlain teklif etmezse tabii.

FLORA: O zaten evli. Aksi halde Eleanor'la evlenirdi.

DAS: Aman Tanrım! Sizin bakışınız ne kadar değişik. Bakın, eğer burada olsaydı baba evine utanç getirdiği için kardeşiniz toplum dışına atılırdı.

(FLORA *kahkahalarla güler.*)

Evet—sanırım biz sizin kadar açık fikirli değiliz.

FLORA: Evet, belki de. Sigaranızı içtiğinize göre devam edelim mi?

DAS: Hayır, bugünlük yeter.

FLORA: Söz, şiire döneceğim.

DAS: Buna gerek yok.

FLORA: Kız kardeşime göndermek için şiirimin bir kopyasını çıkaracağım. Bunu kaybolmaması için yapıyorum. Konferansta yaptığınız resmimi de gönderiyorum.

DAS: (*Duraksar*) Bir randevum vardı, şimdi aklıma geldi.

FLORA: Öyle mi?

DAS: Kendinizi mecbur hissetmemelisiniz.

(*Aceleyle eşyalarını toplar.*)

FLORA: Ne yaptım şimdi ben?

DAS: Ne mi yaptınız? Ne yapacaktınız ki?

FLORA: Kesin şunu. Lütfen. Hintli gibi davranmayı bırakın.

DAS: (*Kararsız*) Portreye baktınız, değil mi Bayan Crewe?

FLORA: Anlıyorum, şu mesele. Evet, tamam...

DAS: Baktınız?

FLORA: Şöyle bir göz attım. Neden olmasın? Siz bakmamı istemiştiniz.

DAS: Evet, tabii ya, neden olmasın? Resme baktınız ve zamanınızı mektup yazarak geçirmeye karar verdiniz. Neden olmasın?

FLORA: Üzgünüm.

DAS: Resim hakkında hâlâ hiçbir şey söylemediniz.

FLORA: Biliyorum.

DAS: Bugün devam edemeyeceğim.

FLORA: Anlıyorum. Yarın tekrar deneyelim mi?

DAS: Yarın pazar.

FLORA: Öyleyse öbür gün.

DAS: Belki de hiç devam edemem.

FLORA: Ve tüm bunlar ağızımı açıp bir şey söylemediğim için, öyle mi? Siz kendinizi esen her rüzgârın insafına mı bırakırsınız? Siz bir sanatçı değil misiniz?

DAS: Değilim belki de. Sadece bir eskizci—pazarda para karşılığı resim yapması gereken alelade bir ressamım.

(FLORA'nın elinin altındaki karakalem eskizi çekip alır.)

FLORA: (Onun niyetini anlayarak) Yapma!

(DAS kâğıdı ortasından yırtar.)

DAS: Ya da dağlardaki kayalara tebeşirle resim yapan biriyim.

FLORA: Yeter artık!

(Ama DAS kâğıdı küçük parçalara ayrılınca kadar defalarca yırtar.)

Utanmalısınız.

DAS: Beni affedin, lütfen. Gitmek istiyorum. Tuvali de alıp götüreceğim.

FLORA: Hayır, o burada kalacak.

(Fiziksel bir itişip-kakışma başlar. FLORA derin derin soluk almaya başlar.)

DAS: Onu tekrar görmek zorunda değilsiniz.

FLORA: Hiçbir şeyi götürmeyeceksiniz! Devam edeceğiz.

DAS: Ben devam etmek istemiyorum Bayan Crewe. Bırakın gideyim.

FLORA: Bırakmanıza izin vermeyeceğim.

DAS: Bırakın, lanet olsun. Bizi bir gören olacak.

FLORA: —ağlamayı kesin. Bebek değilsiniz.

DAS: (Onunla mücadele ederek) İstersem ağlarım!

FLORA: Öyleyse ağlayın. Ama başladığınız işi bitireceksiniz! Aksi halde ömür boyu... Ah!

(Ve birden FLORA tıkanır. Güçlülükle soluk almaya çalışır.)

DAS: Oh... hayır, Bayan Crewe—aman Tanrım—durun yardım edeyim. Çok özür dilerim. Lütfen affedin. İşte oldu, oturun.

(FLORA kısa süreliğine nefessiz kalmıştır. DAS, sandalyeye oturmasına yardım eder. FLORA güçlülükle konuşur.)

FLORA: Gerçekten, ben iyiyim.

DAS: Neyiniz var?

FLORA: Güreşmeme izin yok. Anlayacağınız ciğerlerim kötü. Bayağı sıkıntı veriyor.

DAS: Yastığı yerleştireyim.

FLORA: Tamam geçti. Geri döndüm. Panik bitti. Aslında buraya sağlığım yüzünden geldim. Tabii burası değil... Daha çok dağlarda kalacağım.

DAS: Evet, size daha iyi gelecektir. Yükseklerle çıkmalısınız.

FLORA: Evet, bir iki gün içinde çıkacağım.

DAS: Rahatsızlığınız ne?

FLORA: İçimde bir şeyler çalkalanıyor. Suyun altında nefes alamıyorum. Sizi korkuttuysam özür dilerim.

DAS: Evet, beni korkuttunuz.

FLORA: Terden sıırıslıklam oldum.

DAS: Hemen üstünüzü değiştirin.

FLORA: Evet şimdi gidiyorum. Titreme geldi. Kalkmama yardım edin. Teşekkür ederim. Üff. Her yanıma ağı içinde. Biri beni şöyle ciğneyip ovsa rahat edeceğim.

DAS: Belki biraz çay iyi gelir... Mutfağa gidip hazırlamalarını—

FLORA: Harika. Bunu yapar mısınız? Ben bir duş alıp Bebek evime gireyim.

DAS: Ne evi?

FLORA: Büyük havlumu mutfak balkonunda—Nazrul'a yatak odasına koymasını söyleyebilir misiniz?

(DAS NAZRUL'a seslenerek mutfak balkonuna doğru koşar.

FLORA içeriye, yatak odasına üstündekileri çıkararak gider. Mavi elbisesini çıkarıp yere atar ve iç çamaşırlarıyla banyoya girer.

DAS elinde beyaz havluyla aceleyle döner. 'Bayan Crewe' diye seslenip çekinerek içeriye girer. Yatak odasını boş bulur. Banyodan su borularının sesi gelir fakat su sesi duyulmaz.)

(Dışarıdan) Lanet olsun. Gel artık.

DAS: Bayan Crewe...

(Borulardaki gürleme devam eder.

DAS banyo kapısına yaklaşır.)

(Yüksek sesle) Çok üzgünüm, maalesef hiç—

FLORA: (*Sahne dışında bağırır*) Hiç su yok!

(*Gürültü devam eder.*)

DAS: Bayan Crewe! Üzgünüm, elektrikler—

(*Gürültü birden kesilir.*)

(*Bağırır*) Elektrik motoru—

FLORA: (*Çıplak girer*) Biraz uzanmalıyım.

DAS: (*Havluyu ona uzatarak*) Oh, çok özür dilerim.

(*Havludan kurtulan DAS dehşet içinde donup kalmıştır.*)

FLORA: Üzgünüm Bay Das, şu anda böyle şeyleri takmayacak kadar acayip bir haldeyim.

DAS: (*Hızla çıkmak için döner.*) Lütfen beni bağışlayın!

FLORA: Hayır, lütfen gitmeyin. Lavabodaki testide su olacaktı.

(*Havluya sarnır, titreyerek ayakta bekler.*)

Çabuk olun.

DAS: (*Suyu getirir*) Sorun elektrik üreten motorda—

FLORA: Su var mı?

DAS: Evet, testi dolu... İşte—

(*Testiyi ona uzatarak çıkmaya hazırlanır.*)

FLORA: Teşekkür ederim. Hayır hayır, siz dökün. Başumdan ve sırtımdan aşağı lütfen.

(*DAS suyu dikkatle dökmeye başlar.*)

Oh dünya varmış... Teşekkür ederim... Bütün bu olanlar için çok üzgünüm. Bu çok iyi geldi. Kalanı da havluya dökün.

DAS: İşte tamam...

(*FLORA yüzünü havlunun ıslak ucuyla siler.*)

FLORA: Kendimi bir kedi yavrusu kadar zayıf hissediyorum.

DAS: Sanırım, hepsi bu.

FLORA: Teşekkürler.

(*Havluyu vücuduna sarar*) Benim için cibinliği hazırlar mısınız?

(*DAS cibinliğin bir yanını kaldırır ve FLORA yatağa girer.*)

Şimdi iyileşeceğim.

DAS: (*Yanlış anlayarak çıkışa yönelir.*) Evet, tabii.

FLORA: Bay Das, buzdolabında soda olduğunu sanıyorum. Zahmet olmazsa...

DAS: Tabii, ama kilitli değil mi? Nazrul da ortalarda yok.

FLORA: Ohh... Yine terliyorum. Klimayı çalıştırmak için elektrik de yok. İffetimi korumak için çok geç artık. *(Havluyu çıkarır ve çarşafın altına girer.)* Zaten ben sizin modelinizim, öyle değil mi?

DAS: Ben gidip dükkândan soda alayım.

FLORA: Biliyor musunuz, size sormak istediğim soru buydu.

DAS: Ne zaman?

FLORA: Hani şu hassas soru... Beni çıplak çizmeyi tercih eder miydiniz diye soracaktım.

DAS: Oh.

FLORA: Ben tercih ederdim. Daha fazla şeyim... siz ne diyordunuz şu şeye?

DAS: Rasa.

FLORA: *(Sessizce güler.)* Evet, rasam olurdu.

(DAS yatak odasından çıkar, veranda boyunca yürür, hizmetçilerin odalarını geçer ve köşede kaybolur.

BN SWAN, DAS'ın yaptığı FLORA portresi ile döner. Tuval mukavvadan bir tüpün içindedir.)

BN SWAN: Yayıncılardan bu şekilde geldi. Ben de her şeyi bir yerlere tıkıştırıyorum. Siz portreyi tutun, ben tüpü çekeyim.

ANISH: Teşekkür ederim.

BN SWAN: İşte Flora.

ANISH: Aha...!

BN SWAN: Evet, biraz çok şey, değil mi?

ANISH: Oh, evet... çok canlı.

BN SWAN: Canlı. Evet... Ah... Siz de hüngürdemeye başlamayacaksınız, umarım.

ANISH: *(Ağlayarak)* Üzgünüm.

BN SWAN: Aldırmayın. Benim mendilimi alın...

(ANISH mendili alır.)

ANISH: Beni bağışlayın lütfen.

BN SWAN: Yeter artık, gözlerinize yazık ediyorsunuz. Hepsinin ötesinde, babanız da sizin gibi bir Hint ressamıydı.

ANISH: Üzgünüm. Ben... siz de biliyorsunuz ki—

BN SWAN: Hayır hayır, amacım kötülemek değildi. Durun bir de ben bakayım.

(Resmi ANISH'den alarak bakar.)

Evet, kitap kapakları ve bisküvi kutuları çok iyi. Ama resmin arkasında yarım kalan bir şeyler olduğu açıkça belli oluyor.

ANISH: Evet, bitmemiş bile denebilir.

BN SWAN: Bitmemiş mi?

ANISH: Kitap kapağında belli olmuyordu çünkü resim kesilmişti. Babamın ağacı ve maymunu şöyle bir çiziktirdiği yerleri görüyor musunuz?... Arka planı figürü bitirdiğine ikna olduktan sonra işleyecekti sanırım. Bana inanın. Resmi niye imzalamadığını merak etmiştim. Şimdi anlıyorum. Babam bu portreyi yarım bırakmıştı.

BN SWAN: Sizce nedeni ne olabilir?

ANISH: Başka bir resme başlamıştı.

BN SWAN: Nereden biliyorsunuz Bay Das?

ANISH: Çünkü o resim bende.

(Çantasını açar ve bir kitap sayfasından daha büyük olmayan ve tahtalara tutturulmuş suluboya resmi çıkartır. Metinde anlatılan resmi ona gösterir.)

BN SWAN: Tanrım! Ah... evet... çok haklısınız. Flora'ya ne kadar benziyor.

ANISH: İyi bir benzerliğin çok ötesinde Bayan Swan.

BN SWAN: Doğru... aslında Flora'nın ta kendisi diyecektim!

(Resme bakmaya devam eder.

NAZRUL alışverişten ördek bungalovuna geri döner. DAS'ın ona bağırıma başladığı mutfığa yönelir. NAZRUL'un itirazları işitilir. DAS bir şişe soda ile görünür. Yatak odasının dışında konuşmaya başlar.)

DAS: Şans eseri Nazrul döndü. Buzdolabını açmayı başardım. İşte sodanız.

FLORA: Teşekkürler Bay Das!

(DAS odaya girer.)

DAS: *(Yatağa yaklaşır.)* Bardağa koyayım mı?

(Yatağın başucundaki küçük masanın üstünde bir dantel örtüyle ağzı kapatılmış bir bardak vardır. DAS sodayı koyar.)

Nazrul alışveriş sırasında bir gösteriyle karşılaştığı için gecikmiş. Polis göstericilere silahla saldırmış. Nazrul da öldürülebilirmiş. Fakat memsahibine sadakati nedeniyle bir saat gecikmeyle eve dönebilmiş. Ona verdiğiniz parayla istediklerinizi almış ama arbede sırasında iki pilici kaybetmiş.

FLORA: Ne tatlı... Umarım ona teşekkür etmişsinizdir.

DAS: Aksine ona vurdum. Piliçlerin parasını ona ödetmelisiniz.

(FLORA bardağı DAS'tan almasına izin verecek kadar cibinliği açar.

DAS gerektiğinden fazla geri çekilir.)

FLORA: *(İçerek)* Oh bu çok iyi geldi. Soğuk olması ne güzel. Belki gerçekten de bir isyan çıkmıştır.

DAS: Evet evet. Büyük bir olasılıkla. Nazrul'u çamaşırvaneye gönderdim—yatak için temiz çarşafa ihtiyacınız olacak. Nazrul su getirecek ama suyu içmemelisiniz.

FLORA: Teşekkür ederim.

(Asma yelpaze yavaş yavaş düzenli bir tempoda hareket etmeye başlar.)

DAS: Eminim elektrik biraz sonra gelir ve vantilatör de çalışır.

FLORA: Bu ses de ne? Ah, yelpaze!

DAS: Yelpazeyi sizin için çalıştıracak bir çocuk buldum.

FLORA: Evet, cereyanı hissedebiliyorum. Çok teşekkürler. Çocuk küçük mü?

DAS: Onun için endişelenmeyin. Memsahipin hasta olduğunu söyledim ona.

FLORA: Memsahip ben miyim?

DAS: Evet, siz memsahipsiniz. Biraz daha iyi misiniz, Bayan Crewe?

FLORA: Ah, evet. Şimdi sadece naz yapıyorum.

DAS: Emin olmak için sonra gene gelebilir miyim?

FLORA: Gidiyor musunuz? Tabii ya, benim yüzümden geç kaldınız.

DAS: Hiç önemli değil. Beni bekleyen birisi yok. Uşak biraz sonra dönecek ve... Biz Hintliler dedikoduya bayılırız, anlıyorsunuz ya.

FLORA: Bak şu işe.

DAS: Ben sizi düşünüyorum, kendimi değil.

FLORA: Hiç inandırıcı değilsiniz Bay Das.

DAS: Gerçeği söylemek gerekirse. İlk kez bir İngiliz kadınıyla bir odada yalnız kalıyorum.

FLORA: Hem de ne başlangıç! Çıplak bir İngiliz kadınıyla...

DAS: Ona hiç değinmeyelim. Ciddi bir talihsizlikti.

FLORA: (Şaşırır) Talihsizlik mi? Sizin gibi bir sanatçının ağzına hiç yakışmıyor.

DAS: Daha önce söylediğiniz gibi, belki de bir sanatçı değilimdir.

FLORA: Ben böyle bir şey söylemedim. Tüm yaptığım dilimi tutup hiçbir yorumda bulunmamaktı ama sizin öfke nöbetiniz tuttu. Londra'nın sanat yaşamının acımasız keşmekeşi içinde ne yapardınız acaba? Şimdiye kadar kendinizi çoktan asmış olurdunuz. *Su Perisinin İsteri Krizleri* adlı şiirim çıktığında eleştirmenlerden biri, sanki benim yazmak için o kadar emek verdiğim şiirlerim yalnızca bir oynaşmadan ibaretmiş gibi *Su Perisinin İsterikliği* adını takmıştı. Birkaç ay sonra o eleştirmenle bir yerde karşılaştığımda içkimi kafasından aşağı döktüm ve eve gidip bir şiir yazdım. Böylece sorun kapandı. Ama hayatımdan haftalar çaldı ve bunu şimdi şimdi önemsiyorum.

DAS: Ohh!—Ama ölmüyorsunuz, değil mi?

FLORA: Hiç niyetim yok. Daha yıllarca yaşamaya niyetliyim. Gün gelecek siz de bunlara karşı sağırlaşacaksınız. Benden ders alın. Aldırmamayı öğrenmelisiniz. Evet, resminizle ilgili hiçbir şey söylemedim. Eğer nedenini bilmek istiyorsanız, sizin bir Hint ressamı olduğunuzu düşünüyordum.

DAS: Hint ressamı mı?

FLORA: Evet, siz bir Hint ressamısınız, değil mi? Öyleyse kendi benliğinize sarılın. İngiliz olan her şeyi neden bu kadar seviyorsunuz?

DAS: Ben İngiliz olan her şeyi sevmiyorum.

FLORA: Evet seviyorsunuz. Adeta büyülenmiş gibisiniz. Chelsea, Bloomsbury, Oliver Twist, Goldflake sigaraları, Winsor ve Newton... Yağlıboya resim yapmanız bile Hint işi değil. Siz

beni benim bakış açımıla çizmeye çalışıyorsunuz, kendinizinkiyle değil—*düşünceniz* benim bakış açımı yansıtıyor. Acıklı ama siz lanet imparatorluğu hak ediyorsunuz!

DAS: (*Sert*) Oturabilir miyim?

FLORA: Evet, oturun. Flora geri geldi.

DAS: Sandalyeyi kapıya doğru çekeceğim.

FLORA: İsterseniz verandaya kadar çekin de, uşaklar dedikodu falan—

DAS: Sigara içmek istiyorum da ondan.

FLORA: Özür dilerim. Beni düşündüğünüz için teşekkürler. Beni cibinliğin içindeyken oradan görebilecek misiniz?

DAS: Hayal meyal.

FLORA: Bu evet mi, hayır mı demek?

(*Çarşafı üstünden kaldırır ve yelken bezi gibi çırpıttıktan sonra yeniden örter.*)

Ohh ya—böylesi daha iyi! Küçük evimi bunun için seviyorum—ben dışarıyı, sizin içeriği gördüğünüzden çok daha iyi görebiliyorum.

DAS: (*Tutkulu*) İşte siz böyle bir evden bakıyorsunuz. O kanlı İmparatorluk Hint resmini yok etti.

(*Durur*)

Özür dilerim.

FLORA: Yoo çekinmeyin, böylesi daha iyi.

DAS: Belki de kız kardeşiniz haklı. Bay Chamberlain de. Belki de sömürüldük. Hintli kadınlar Lancashire’de yapılan sarileri giyiyorlar. Pamuk Hindistan’dan gitmesine rağmen dokumada sizinle rekabet edemiyoruz. Bay Chamberlain bunları bize basit bir Marksist dille anlattı. Tabii bizi biraz da kızdırdı. Bizim çoğu Jummapur Teosofi Derneği’e üye olan birçok Marksist’imiz olduğunu anlayamadı.

FLORA: Bay Coomaraswami gibi mi?

DAS: Hayır, Bay Coomaraswami değil. *Onun* eleştirisi sizin Hindistan’ı yeteri kadar sömürmemeniz üzerine kurulu. ‘Nerede pamuk dokuma tezgâhları? Çelik atölyeleri? Hiçbir yatırım, plan-

lama yok. İmparatorluk bizi hayal kırıklığına uğrattı.' İşte, Bay Coomaraswami budur. Bir gün bu İmparatorluk da kendinden önceki Moğol İmparatorluğu gibi çekip gidecek ve geride yalnızca anıtları kalacak—Şah Cihan veya Sir Edwin Lutyens böyle düşünüyor.

FLORA: 'Sen ey kadir, benim eserlerime bak da kederlen!'

DAS: (*Hoşuna gider*) Evet, evet sonunda Ozymandias imparatoru gibi her şeyin yıkılıp gittiğini görecekler. Bir İngiliz şairin yazdığı şiir dışında tamamıyla unutulmuş bir söz bu. Bizim ne kadar ayrıcalıklı olduğumuzu görüyorsunuz ya Bayan Crewe. Yalnızca sanatla unutulmayı aşabiliyor imparatorluklar, çünkü ancak bir sanatçı söyleyebilir bunu,

'Sen ey kadir, benim eserlerime bak da kederlen!'

FLORA: Ben yalnızca sizin sırf İngiliz oldukları için İngiliz sanatçıların daha iyi olduğunu düşünmenize dayanamıyorum. Beni Rosetti ya da Millais'i dikkate almadan çizemez misiniz? Özellikle de Holman Hunt'ı. Sorumu düşünecek misiniz?

DAS: Su testisiyle Alma-Tadema gibiydiniz.

FLORA: Doğrusu öyle çizilmeyi de istemem.

DAS: Bana neden kızdığınızı bir türlü anlayamıyorum.

FLORA: Bana bir armağan vermek için çiziyordunuz, beni memnun etmek için.

DAS: Evet, doğru size armağan edecektim.

FLORA: Siz kendiniz için *almayı* öğrenmezseniz bizim beğenimizi asla kazanamazsınız. *Kim kimdir*. Başka hiçbir şeyin önemi yok. Bay Chamberlain saçmalıyor. Bay Coomaraswami de. Burası sizin ülkeniz ve biz onu sizden çaldık. Gerisi saçmalık. Modigliani'ye modellik ettiğimde onun için bir masadan farksızdım. Bitirdiği zaman beni fırlatıp attı. Kim kimdir sorunu yoktu. Onun haritadaki rengini mümkün değil değiştiremezsiniz. Ama rica ederim, çekinmeyin Goldflake'nizi yakın.

(*Sessizlik. DAS sigarasını kibritle yakar.*)

DAS: Raffael öncesi resimleri severim çünkü bir hikâyeleri vardır. Bu bizim gelenegimizde de var. Ben Racastani'yim. Bizim sa-

natımızda anlatıcı geleneği vardır. Efsanelerden ve aşk hikâyelerinden alınan öyküler anlatılır. İngiliz ressamlarının İncil'i, Shakespeare'i ve Kral Arthur'u var... Bizim de Shakespeare ilk oyununu yazdığı zamanlarda yazılmış olan Bhagavata Purana, Rasikpriya gibi eserlerimiz var. Chaucer'dan çok önce bizim Çarapañsasika'mız vardı, kralın kızına âşık olduğu için idama götürülürken Kaşmirli saray şairi tarafından yazılan aşk şiirleri. Kral şiirleri öyle çok beğenmiştir ki şairi bağışlayıp sevgililerin evlenmesine izin vermiştir.

FLORA: Harika...

DAS: Fakat Rajput ressamlarının en gözde hikâyesi kadın çobanların en güzeli Rada ile tanrı Krişna'nın aşkını anlatan Gita Govinda'ydı.

(Tavandaki vantilatör çalışmaya başlar.)

FLORA: Elektrik geldi.

DAS: Şimdi biraz serinlersiniz.

FLORA: Evet, belki biraz uyuyabilirim.

DAS: Çok iyi olur.

FLORA: Bay Durance bu akşam için beni kulüpte yemeğe davet etti.

DAS: İyileşebilecek misiniz?

FLORA: Daha iyiyim.

DAS: Buna sevindim. Ben gideyim artık.

FLORA: Şu hikâyede Rada ve Krişna cezalandırılırlar mı?

DAS: Neden dolayı?

FLORA: Buraya yıllar önce gelmeliydim. Çocuk yelpazeyi bırakabilir. Ona bir rupi verir misiniz? Yarın ödeşiriz.

DAS: Ona bir anna vereceğim. Bir rupi piyasayı altüst eder.

(DAS çıkar. FLORA yatakta kalır.)

İKİNCİ PERDE

Günbatımından sonra Jummapur Kulübü. Gramofon müziği. Üç çift dans eder: FLORA ve DURANCE, [İngiliz] TEMSİLCİ ve İNGİLİZ KADIN ve üçüncü bir çift: bir İNGİLİZ ADAM ile İNGİLİZ LEYDİ.

Dans pistinden bir biçimde ayrılmış olan veranda gerekli eşyanın dışında üzengileri ve dizginleriyle hazır duran iki gösteri atının da sığacağı büyüklükte olmalıdır. Bu 'atlar' polo çalışmak için kullanılır. Verandanın bir köşesinde birkaç hasır şapka ve bazı tuhaf polo malzemeleri durur.

(PIKE verandada yalnız oturmaktadır. Kravatsızdır. Lacoste tipi kısa kollu bir tişört giymiştir.)

İNGİLİZ KADIN: Hindistan üstüne şiir yazıyor musunuz Flora?

FLORA: Çalışıyorum.

İNGİLİZ ADAM: Kipling—işte şair diye ben ona derim!

'Seni yaratan Tanrı adına kamçılıyıp derini yüzdüm ama sen benden daha iyi bir adamsın Gunga Din!'

İNGİLİZ KADIN: Bize gösteriş yapma Gerald. Flora *modern* şiir yazıyor, öyle değil mi tatlım, insanların kolayca *hatırlayabileceği* türden şeyler değil.

FLORA: Ama ben hepsini severim.

TEMSİLCİ: Benim *tanıdığım* tek şair Alfred Housman'dır. Zannedirim onunla tanışıyorsunuz.

FLORA: (Memnun) Evet, evet tanışıyoruz.

TEMSİLCİ: Yaşlı bir odun, değil mi?

FLORA: Oh—sadece şöyle bir *karşılaşmıştık*.

TEMSİLCİ: Trinity'deyken beni 'Ars Amatoria' için azarlamıştı.

FLORA: (Gülümser) Evet—Sevme Sanatı.

TEMSİLCİ: Aşk söz konusu olduğunda, kâh Ovidius kâh Vergilius karakterlerine benzediğimi söylerdi Housman—*omnia vincit amor et nos cedamus amori*—aşkın karşısında galip gelmek mümkün değildir; en iyisi teslim olmak. Bu Vergilius'tandı. Housman ise bir Ovidius karakteriydi—*et mihi cedet amor*—'Aşk benim karşımda galip gelemez!'

FLORA: Ben de bir Vergilius karakteriyim.

TEMSİLCİ: Demek öyle? O zaman daha çabuk arkadaş edirsiniz.

İNGİLİZ KADIN: Kraliçe'nin Balosunda burada olacak mısın Flora?

FLORA: Balo mu...?

İNGİLİZ KADIN: Gelecek ay Kraliçe Victoria'nın doğum günü, atletizm yarışları da yapılacaktır.

FLORA: Ohh... Korkarım kalamayacağım. Deyim yerindeyse dağlara çıkacağım.

TEMSİLCİ: Tabii tabii. Siz doktorunuzun tavsiyesi ile burada bulunuyorsunuz, değil mi?

FLORA: Nasıl... evet...

TEMSİLCİ: Eğer bir ihtiyacınız veya isteğiniz olursa David'e söyleyin—öyle değil mi David?

DURANCE: Evet efendim.

FLORA: Teşekkür ederim. Zaten beni Daimler'la gezdirmeye söz verdi.

DURANCE: (Utanır) Oh... Flora arabalara meraklı.

İNGİLİZ KADIN: Arabaları seviyorsanız, Ekselanslarının seksen altı arabası var. Pul toplar gibi araba koleksiyonu yapıyor.

FLORA: Ekselansları mı?

İNGİLİZ KADIN: Jummapur Racası. Müthiş bir koleksiyonu var.
(*Başka bir plak başlar.*)

TEMSİLCİ: Lütfen keyfinize bakın. Biz eğlenmenize engel olmayalım.

DURANCE: Dans eder misiniz Flora?

FLORA: Burası oldukça havasız. Dışarıyı biraz daha havadar olabilir mi?

DURANCE: Verandada mı? Elbette. İçkilerimizi de alalım mı?

(*Kipling hayranı, sahne dışında, şarkı söyler.*)

İNGİLİZ ADAM: 'Mandalay yolunda

Uçan balıklar oynar

Körfezin karşısındaki Çin'de

Şafak bir fırtına gibi söker'

(*Dansçılar dağılır.*

Ceket ve kravat giymiş olan DİLİP içerden verandaya telaşla girer. Kolunda bir ceketle kravat vardır. Ceket bej renginde solmuş gabardin kumaşı ve metal düğmeleriyle tipik bir uşak ceketidir. Göğsünde, her ne kadar seçilemezse de, kir içinde askeri nişanlar vardır.)

DİLİP: Sonunda gelebildim. Çok özür dilerim. Önceden sizi uyar-mamakla hata ettim—ama bakın—şimdi her şey yoluna girdi!—Dahası, size müthiş haberlerim var.

PIKE: (*Ayağa kalkarak*) Teşekkürler Dilip—ne haberi?

DİLİP: (*PIKE'a çok küçük gelen ceketini giydirmeye çalışır.*) Bunu giyin de anlatacağım. Farkındayım, ceket çok kötü ve onu veren de yazık ki sizin ölçülerinizde değil.

PIKE: İdare eder.

DİLİP: Ama öte yandan kravata diyecek yok. En iyi kalite. Jummapur Kriket Kulübü'nden dostum Balvinder Lal'in küçük bir koleksiyonu var. Size spor bir tane ayırdım.

(*PIKE memnuniyetle çizgili kravatı takar.*)

PIKE: Yani şimdi, ceket ve kravat olmadan buraya girilemez mi?

DİLİP: Gün batımından sonra yemek salonuna giremeyiz. Bu kural-lar çok saçma! Fakat—Eldon—bu zorunluluktan harika bir şey doğdu. Sizin ressamın adını buldum.

PIKE: *Buldunuz mu?*

DILIP: Evet. Adı Nirad Das. Artık araştırabiliriz.

PIKE: Ama, ama—bunu nasıl başardınız Dilip?

DILIP: Tanrının yardımıyla. Eğer siz ceket giyiyor olsaydınız hâlâ karanlıkta olacaktık. Ama ödünç ceket almaya gittiğimde—oh, sizin sorunlarınızı orada burada konuştuğumu sanmanızı istemem—nasıl söylesem, taktik icabı sizin ayrıcalıklı konumunuzu vurgulamanın yararlı olacağını—

PIKE: Dilip, bunları kafanıza takmayın.

DILIP: Zaten ceketin sahibi de sizin özel işinize küstahça burnunu sokmaya hiç mi hiç niyetli değildi—sizi temin ederim—onu çok iyi tanırım, 6. Rajputana Taburu'nda görev yapmış eski bir askerdir—

PIKE: Dilip, *lütfen* sadede gelin!

DILIP: Ördek evinde kalan İngiliz leydiyi hatırlıyor.

PIKE: Kim hatırlıyor?

DILIP: Bu ceketin sahibi.

PIKE: Ha... *hatırlıyor* mu? Peki ama aynı kişi olduğundan emin mi?

DILIP: Ah evet—Bayan Crewe'u portresini yaptırırken görmüş.

PIKE: (*Kendine geldiğinde*) Onunla konuşmam gerek.

DILIP: Tabii. Yemekten sonra gideriz.

PIKE: *Yemekten sonra* mı? Ben yemek yerken ya ölürse? Bu adam şimdi nerede? Onu derhal buraya yemeğe çağır.

DILIP: Bu olanaksız işte.

PIKE: Nedenmiş o?

DILIP: Bu tür şeylerden hoşlanmaz. Hem artık ceketi de yok.

PIKE: Konudan uzaklaşıyoruz.

DILIP: Ayrıca şu anda çalışıyor.

PIKE: Ne? Burada mı çalışıyor.

PIKE: Ne sanmıştınız. Tabii ki burada çalışıyor. Vestiyerin bütün sorumluluğu onun denetimi altında.

PIKE: Harika. Bana yolu göster.

DILIP: Eldon, lütfen beni dinle. Tuvalete dalmayalım şimdi.

(DILIP, PIKE'in göğsündeki nişanları gösterir.)

Bu nişanlardan biri, '39-45' harbi için. Şu sanırım Burma Yıldızı. Ayağının birini kaybetmiş. Hiç oğlu yok. Üç kızı var. İki-si evli değil. Üçüncüsünü evlendirebilmek için ordu aylığını sattı ve kendine bu tuvalet temizleme işini ayarladı. Yarın zamanımız olacak. Biraz düşünceli olmak gerek... saygılı... *Meydanda* birlikte çay içip eskilerden konuşuruz. Lütfen güven bana.

PIKE: Saygı ha? Eğer ölürse, seni öldürürüm.

DILIP: (Güler) Merak etmeyin, ölmeyecek. Gidip bakayım, masamız hazır mı? Hay Allah—ne aptalım—heyecandan size bir aperiatif ikram etmeyi unutmuşum.

PIKE: Adamın adı ne, Dilip?

DILIP: Bay Ram Sunil Singh, eski onbaşı, B Bölük, 6. Rajputana Taburu.

PIKE: Çok yaşlı olmalı.

(Gramofon müziği başlar. FLORA verandaya çıkar. Yalnızdır.)

DILIP: Yok canım, o kadar değil. O zamanlar küçük bir çocukmuş. Bir gün Memsahip hastalanmış ve Ram Sunil Singh havayı serinletmek için yelpazeyi çalıştırmış. Bay Nirad Daş ona iki anna vermiş. Kimse böyle şeyleri unutmaz. (Çıkarken) Hemen dönerim. Bir atı bile yiyebilirim.

(DILIP çıkar.)

FLORA: 'Hayranım—sanırım onu böyle çağırabilirim, ama onu cesaretlendirmek için hiçbir şey yapmadığıma yemin ederim—beni almaya bir anda bütün kalabalığı etrafına toplayan üstü açık bir Daimler'la geldi. Çamurluğa çıkmış insanlar yola bir bir dökülüyordu, tıpkı Bow Caddesi'ndeki gibi—aman tanrım, ne tuhaf, neredeyse on yıl önce tam bugündü.'

PIKE: Aslında 9 yıl olmuştu. Bakınız, 'Bildiğini Yazan Kadın', E.C. Pike, *Modern Edebiyat Dergisi*, 1979, İlkbahar.

FLORA: 'Kulüpteki herkes çok canayakındı. Şiirle yakından ilgilenmedikleri halde şiiri sevdiklerini filan söylediler. Şiire karşı olmamaları bile yeterliydi. Yemekte çorba, haşlanmış balık, kuzu pizolası, tereyağlı ekmekte sardalye ve şeri tatlısı vardı,

bunları duygularımı belli etmeden atlatmak dokunuyor bana, tatlım, buradakilerin bazısına *Sütçü Beygiri* İmparatorluğu'nu bile teslim etmezdim. Neyse hepsi sona eriyor. Bu resmi bilgi. Bizzat atın ağzından duydum—'

(TEMSİLCİ ve İNGİLİZ KADIN neşeyle dans ederek görüntüye girerler.)

TEMSİLCİ: (*Dans ederken*) (a) Kalmak ahlaki ödevimizdir ve (b) görevden kaçacağız.

(TEMSİLCİ ve İNGİLİZ KADIN dans ederek görüntüden kaybolurlar.)

DURANCE görünür. Arkasındaki garson tepside iki bardak viski ile soda taşır.)

DURANCE: İşte geldik. İki viski soda.

FLORA: Benimkinin sodası fazla olsun lütfen.

DURANCE: Ben hazırlarım.

(Uşak eğilerek çıkar.)

DILIP tekrar görünür.)

DILIP: Eldon! Artık yemeğe geçebiliriz. Bizim kulübü beğeneceğini umarım. Jummapur Sarayı gerçekten güzel bir oteldir ama burası eskiden racanın özel konutuymuş.

PIKE: (*Onu takip ederek*) Peki, Raca şimdi nerede oturuyor?

DILIP: (*Çıkar*) Çatı katında. Körili balık genelde güzel olur. Ekmek ve tereyağlı pudingi de tavsiye ederim.

DURANCE: Kadeh kaldıralım.

(DURANCE içkilerin servisiyle ilgilenir.)

FLORA: Şerefe.

DURANCE: Şerefe.

FLORA: Sizi yarı yolda bıraktığım için üzgünüm.

DURANCE: Yoo, burası daha güzel. Demek Hindistan'a sağlığını için geldiniz...

FLORA: Bu çok mu şaşırtıcı?

DURANCE: Oldukça. İngiliz mezarlığını gördünüz mü?

FLORA: Hayır.

DURANCE: Sizi oraya mutlaka götürmeliyim.

FLORA: İstedığımı sanmıyorum.

DURANCE: İnsanlar burada sinekler gibi ölüyor—kolera, tifo, malarıyadan—erkekler, kadınlar ve çocuklar, bir bakıyorsun buradalar, ertesi gün gitmişler. Doktorun Hindistan dediğinden emin misiniz?

FLORA: O Hindistan demedi. Bir deniz yolculuğu yaparak ılık bir yere gitmemi söyledi. Hindistan'a gelmeyi ben istedim.

DURANCE: Aferin size. Tehlikeli yaşa. Bir ay sonra sıcaklığın ne derece yükseleceğini hayal bile edemezsiniz. Ama dağlara gideceğinize göre size zararı dokunmayacaktır. (*Sandalyeyi göstererek*) Uzun kollular. Ayakları dinlendirmek için bire bir.

FLORA: Evet—uzun kollular. Beni getirdiğiniz için teşekkürler. Burası güzel bir kulüp.

DURANCE: Evet, oldukça nezih. Burada fazla İngiliz olmadığı için karışmak zorunda kalıyoruz.

FLORA: Hintlilerle mi?

DURANCE: Hayır. Hindistan'da, yani bizim Hindistan'ımızda, aslında iki veya üç ayrı kulüp olurdu. İş adamları kendi kulüplerini kurar, hükümet görevlileri bir araya toplanır, nasıl olduğunu bilirsiniz—ve tabii bir de ordu...

FLORA: Bay Das size Yüzbaşı diye seslenmişti.

DURANCE: Evet, ordudanım. Kıdemli elbette. Alt kademedен iki kişi var aramızda—eyaletler arasında göreve çıkarken kendimize siyasi ajan diyoruz. Jummapur, İngiltere'ye bağlı yirmi bir pare eyaletten biri değil—Şefimiz yarım düzine yerel devletten sorumlu.

FLORA: Sorumlu mu?

DURANCE: Evet.

FLORA: O da ordudan mı? Boşverin—aptalca bir soruydu.

DURANCE: Hint İstihbarat Servisi'ndedir. Cennette doğmuş bir Brahman.

FLORA: Siz ciddi misiniz?

DURANCE: Evet, tabii. Oh, hayır gerçek bir Brahman değil elbette. Ama H'leşme planıyla olabilir.

FLORA: Neleşme?

DURANCE: Hintlileşme. Ayrım kalktı, biliyorsun. Şimdi alayda Hintli subaylar var. Benim yardımcım da bir Hintli, çok hoş bir insan. Bilim sınavını geçti, bir yıl Cambridge'te okudu, polo oynamayı ve çatal-bıçak kullanmayı öğrendi ve Hint İstihbarat Servisinde çalışan gerçek bir sahip artık.

FLORA: O da burada mı?

DURANCE: Kulüpte mi? Hayır, o kulübe giremez.

FLORA: Yaa?

DURANCE: Şerefe. Sağlığınıza Flora. Sağlık nedeniyle geldiğiniz için sağlığınıza içiyorum. Daha uzun kalmanızı isterdim. Sadece kendim için isterdim bunu Flora.

FLORA: Evet ama kalamam. Bu yüzden üzülmeyin. Öyle utangaç bakmayın. Beni yakından tanısanız daha az severdiniz, inanın.

DURANCE: Yarın sabah gezmeye ne dersiniz?

FLORA: Gerçekten mi?

DURANCE: Evet, gerçekten. Gelecek misiniz?

FLORA: Daimler'la mı?

DURANCE: Hayır. Geleceğinizi söyleyin, lütfen. Kimse dışarı çıkmazsa bir dakika sonra içeri girmek zorundayız.

FLORA: Neden?

DURANCE: Burada dedikodudan başka yapılacak şey yoktur, anlıyorsunuz ya... Hepsi de sizi çok merak ediyor. Kadınlardan biri diyordu ki... Anavatanda gazetelere haber olmuşsunuz. Kitaplarınızdan biriyle ilgili skandal mı çıkmış ne?

FLORA: Burada benimle yalnız olmanın sizi neden huzursuz ettiğini şimdi anlıyorum. Hadi içeri girelim.

DURANCE: Yanlış anladınız—Özür dilerim Flora... Barıştık mı?

FLORA: Pekâlâ barışalım.

(Durance onu yavaşça öper.)

DURANCE: Barışı öpücükle mühürledik.

FLORA: Bir daha olmasın, David. Çok ciddiym. Kariyerinizi düşünün.

DURANCE: Gerçekten de skandalların kadını mısınız?

FLORA: Bir zamanlar öyleydim. Mahkemeye bile çıkmıştım. Bow Caddesi.

DURANCE: (*Panikler*) Gerçek olamaz?

FLORA: Fakat gerçek. Ben tanıktım. Yayıncım sanık sandalyesindeydi, ama benim şiiirlerim yüzünden—ilk kitabımdı.

DURANCE: Hay allah!

FLORA: Dava teknik nedenlerle düştü. Polisler bana çok iyi davrandı ve kalabalığın arasından beni kapalı bir arabayla uzaklaştırdılar. Kız kardeşimden okuldan ayrılması istendi. Fakat suçun büyük kısmı benimdi—yargıç bana şiiirlerimin niye hep seksle ilgili olduğunu sorunca 'En iyi bildiğiniz şeyi yazarsınız' dedim—sırf gösteriş olsun diye. Oysa henüz bakireydim ama bu konu gazetelerde öyle abartılı işlendi ki adım Rajputana'nın orta yerindeki lanet bir kenevir ekicisinin karısının kafasında bile zil çaldırıyor. Lanet olsun, lanet olsun, lanet olsun, neyse, hadi içeri girelim.

DURANCE: Oturun oturduğunuz yerde. Bu bir emirdir.

(*Ayakta duran DURANCE gösteri atlarından birinin üstüne atlar.*)

FLORA: Bana efendilik taslamaya kalkmayacaksınız, değil mi?

DURANCE: (*Güler*) Poloyu sever misiniz?

FLORA: Pek oynadığımı söyleyemem.

DURANCE: Vuruşunu iyi ayarlamalısın...

(*Polo sopasını sallar.*)

Viskiniz nasıl?

FLORA: Mükemmel. Yasak olması daha da güzel kılıyor. Tanrım, bu ay da nereden çıktı?

DURANCE: Ne güzel işte. Bu ülkeyi seviyorum. Peki ya siz?

FLORA: Bu ülkeye ne olacak? Mesela bu sabahki isyan... bu sık sık oluyor mu?

DURANCE: Burada çok sık değil ama İngiliz Hindistan'ında hapishaneler dolup taşıyor.

FLORA: Bunun sonu nereye varacak?

DURANCE: Hedef biz değildik. Hindu ve Müslüman kavgasıydı. Gandhi'nin tuz yürüyüşü bugün denize ulaştı, duymuş muydunuz?

FLORA: Hayır, ama öğrenmek isterim.

DURANCE: Bizim Kongre Hinduları, yürüyüşe destek vermek için dükkânları kaparken Müslümanlar katılmadı. Olay bundan çıktı.

FLORA: Aşçım eve iki piliç kaybederek geldi.

DURANCE: Hint Ulusal Kongresi çok iyi ama Müslümanların gözünde Kongre, Gandhi ile özdeş... adı dahil her şeyiyle bir Hindu partisi.

FLORA: Gandhi tutuklanacak mı?

DURANCE: Hayır, hayır. Tuz vergisi tam bir saçmalık aslında. Yılda sadece dört anna tutuyor. Çoğu Hintli'nin böyle bir vergi olduğundan haberi bile yoktu.

FLORA: Ama şimdi biliyorlar.

DURANCE: Evet şimdi biliyorlar.

FLORA: Şunu bir de ben deneyeyim.

(İkinci atın üstünde siperlikli bir şapka vardır. FLORA şapkayı başına geçirir ve ayağını üzenگیye koyar. DURANCE gülerek FLORA'nın ata binmesine yardım eder.)

Aaa, bu işin hikmetini şimdi anlıyorum. Ne eğlence! Polo ve çatal-bıçak ha. Hindistan'ı yönetmek için bunlar yetiyor mu?

DURANCE: (Güler) Evet. Her bir milyon Hintli'ye hemen hemen dört İngiliz düşüyor.

FLORA: Hintliler buna nasıl izin veriyorlar?

DURANCE: Neden olmasın? Biz daha iyi yönetiyoruz.

FLORA: Yönetiyor muyuz?

DURANCE: Onlara sorun.

FLORA: Kime?

DURANCE: Yerlilere. Sorun onlara. Bu ülkeyi biz birleştirdik. Her şeyin yerli yerine oturması birkaç yüzyıl sürdü ama şimdi iyi işliyor.

FLORA: Öyleyse, sizin sevdiğiniz bu olmalı. Kendi yarattığınız Hindistan'ı seviyorsunuz.

DURANCE: Hayır—ben Hindistan'ı seviyorum. Durun size göstereyim.

(Atlar kışner. FLORA'nın atı onu üstünden atacak gibi şahlanır. FLORA neşeyle bağırır.)

(Sahne dışı açılır. Oyuncular atların üstünde kalır.

Zemin sislidir.

Atlar kışner. Atın üstündekiler hareket halinde kendilerini denge-
ler. FLORA panik halinde çığlık atar. Uzakta kuşlar öter.)

DURANCE: Kaya kuşları. Siz iyi misiniz?

FLORA: Beni ürküttüler.

DURANCE: Tırıs gitme zamanı.

FLORA: Hop hop—David—itiraf ediyorum—dur. Görüyorsunuz, bu
benim ata ilk binişim.

DURANCE: Anlamıştım zaten.

FLORA: (Küskün) Anlamış mıydınız? Rahvan giderken mi anladınız?
Oysa yürürken oldukça iyiydim.

DURANCE: Korkarım, pek farkı yoktu.

FLORA: Canı cehenneme. Ben iniyorum.

DURANCE: Hayır, hayır yalnızca oturun. Bunu bir sandalye var-
sayın. Derin nefes alın. Hindistan harika kokuyor, değil mi?

FLORA: Evet, dışarısı için doğru.

DURANCE: Tar Çölü'nde deve gübresiyle yakılan ateşte pişirilen
çapatıs kokusunu duymalısınız. Adeta parfüm!

FLORA: Çölde ne işiniz vardı?

DURANCE: Deve gübresi ateşinde çapatıs pişiriyordum. (Güler) Hin-
distan'la aramızdaki ilişki nerede ters gitti biliyor musunuz?
Sebeup Süveyş Kanalı'ydı. Kadınların gelmesine neden oldu.

FLORA: Yapmayın!

DURANCE: Kesinlikle. Ümit Burnu'nu dolaşmak zorundayken bu-
rası bir erkek ülkesiydi ve biz de yerlilerle pisliğe bulanıp yaşayıp
gidiyorduk. Memsahipler buna son verdi. Memsahip pisliğe
bulanmaz, bir Hintli'yle odada yalnız bile kalamaz.

FLORA: Ooo!

DURANCE: Ayak parmaklarını kıvrırma. Size kişisel bir soru sorabilir
miyim?

FLORA: Hayır.

DURANCE: Peki.

FLORA: Asıl ben size bir şey *sormak* istiyorum. Temsilci, Hindistan'a sağlığını için geldiğini nereden biliyor?

DURANCE: Bunu bilmek onun işi. Omuzlar arkaya. Dizginler gevşek.

FLORA: Ama ben kimseye söylememiştim.

DURANCE: Mutlaka birine söylemişsinizdir.

FLORA: Yalnızca Bay Das'a.

DURANCE: Oh işte, gördünüz mü? Sıcak bir dostluk, bir sırrı ve limonatayı paylaşmak, hepsi iyi hoş da bununla övünmekten kendilerini alamazlar.

FLORA: (*Öfkelenir*) Saçmalık!

DURANCE: Tamam... Cezama razıyım.

FLORA: Özür dilerim, ama size inanmıyorum.

DURANCE: Siz bilirsiniz.

FLORA: Üzgünüm. Barıştık mı?

DURANCE: Flora?

FLORA: Hayır.

DURANCE: Benimle evlenir misiniz?

FLORA: Hayır.

DURANCE: Peki, biraz düşünür müsünüz?

FLORA: Hayır. Teşekkür ederim.

DURANCE: Bu ilk bakışta aşk, anlıyorsunuz ya? Beni bağışlayın.

FLORA: Ah David.

DURANCE: Dizler bitişik.

FLORA: Çok korkuyorum.

(FLORA kötü niyet taşımadan uzun uzun güler. Atlar tırıs gider.)

(DILIP ve PIKE, eskiden Jummapur Racasının Sarayı olan Jummapur Saray Otelinin bahçe/avlusundadırlar. İçkileri—Amerikan kolası—üzerinde eski rejime özgü bir hizmetli giysisi olan GARSON tarafından getirilmiştir. Bu sayede UŞAKLAR iki zaman arasında serbestçe dolaşabilmektedirler.)

DILIP: Zavallı Bay Nirad Das! Bir mango attığı için altı ay hapiste yatmış.

PIKE: Bu harika Dilip. Tuvalet temizleyicisi onbaşı Ram Sunil Singh bizim için bir altın madeni.

DİLİP: O da sizin için aynı şeyi düşünüyor. İki taraf için de tatmin-kâr bir ilişki.

PIKE: Sence ona gereğinden çok mu verdim? Buradaki sefalet, nasıl desem... Trafik lambalarında arabaların yolunu kesen dilenciler filan... Biliyorsun, önceleri pencereden dışarıya rupi saçıyordum... ama hangi birine yetiyeceksin? Giderek çoğalıyorlar... Başka bir yolu yok, ya Aziz Francesko olacaksın, ya da onları görmezden gelen zengin bir piç. İkisinin arasında sorunu çözecek başka bir şey yok. Galiba Aziz Francesko pek uygun kaçmadı, saygısızlık etmeye niyetim yoktu, onlar kuş değil, biliyorum—ama Rahibe Teresa gibi bir azize olmak gerekiyor. Artık kapıları kilitliyorum. Gerçek bu. Taksi kırmızı ışığa yakalandığında ilk iş olarak kapıları kontrol ediyorum, pencereleri kapatıyorum. Fakat kucığında bebek olan o kadını bir türlü unutamiyorum, *altmış yaşında* gibi görünüyordu, eli yoktu, dirseğinden itibaren kesilmişti, kolunu cama sürtüşü, ve evet... yara tazeydi... yeşil ışık yandığında camın üzerinde kan lekesi kaldı...

DİLİP: Dilencililiğin bir meslek olduğunu kabul etmelisiniz. Dişçilik gibi. Ayakkabı boyacılığı gibi. Bir çeşit hizmet. Belli aralıklarla nasıl dişinin doldurulmasına ya da ayakkabının boyanmasına gereksiniyorsan aynı şekilde sadaka vermeye de ihtiyaç duyarsın. Bir dilenci gördüğün zaman kendi kendine, bugün bir dilenciye ihtiyacım var mı diye sormalısın. Eğer varsa sadaka ver. Yoksa verme. Amerika'da sizin de dilencileriniz var.

PIKE: Serserilerimiz ve ayyaşlarımız var, kaderin yere vurduğu kişiler... Tanrı aşkına, dilencilik hiç *hizmet* olur mu?

DİLİP: Demek-biz sizden daha gelişmiş bir toplumuz.

PIKE: Hinduizm denen şey bu mu Dilip?

DİLİP: (*Nazik*) Hayır, bu sadece bir espriydi, Eldon.

PIKE: Ohh... tamam.

DİLİP: Teosofi Derneği'nin neden Amerika'dan çıktığını insan anlayabiliyor. (*Bardağını kaldırarak*) Haydi, Madam Blavatsky'ye içelim.

PIKE: O da kim?

DILIP: Ne? Yoksa 'Gayda Müziğini' bilmiyor musun?

PIKE: Ohh...

DILIP: 'Bu iş yürümeyecek bay guru, bu iş yürümeyecek Blavatsky...'

PIKE: Haa, MacNeice değil mi?

DILIP: Madam Blavatsky Hindistan'da çok ünlüydü. Teosofi Derneği'nin simgesiydi. Gerçi 1930'larda çoktan ölmüştü ve şimdilerde ise Oxford İngiliz Şiiri kitabındaki en sevdiğim şiirin dışında onu hatırlayan hiç kimse kalmadı.

PIKE: İngiliz olan her şeyi neden bu kadar çok seviyorsun Dilip?

DILIP: Sevmiyorum.

PIKE: Bayılıyorsun.

DILIP: Evet, ne olmuş. Bayılıyorum.

PIKE: Hah şöyle. Bayılıyorsun.

DILIP: (Neşeyle) Evet, bu bizim için bir felaket. Bağımsızlıktan bu yana geçen elli yılın ardından hâlâ hipnoz halindeyiz! Ceket ve kravat mutlaka takılmalı! Seçkinlerin çocukları için İngiliz modeli okullar. Bence Gandhi gene açlık orucuna başlamalı. Ama bu kez dayanamaz ölürdü. Sizin Nirad Das ile arkadaşlarının İmparatorluk Günü at yarışlarında bugünkü Hindistan için isyan bayrağı açtıklarını hiç sanmam. Temsilcinin arabasına bunun için mango atmamıştı. Onun devrimci ruhunun sanatına yansımaması ne acı, değil mi?

PIKE: Sence Flora Crewe ile aralarında bir ilişki var mıydı?

DILIP: Tabii—birinin portresini çizmek ilişki değil midir?

PIKE: Hayır ben başka *ilişkiden* söz ediyorum.

DILIP: Seni anlamıyorum.

PIKE: Onu çıplak çizmişti.

DILIP: Hiç sanmıyorum.

PIKE: Bazıları sanıyor.

DILIP: 1930 yılında bir İngiliz kadınıyla bir Hintli ressam... Söz konusu bile olamaz.

PIKE: İlişkileri olduysa olabilir.

DILIP: Aha... *İlişki*? Söylediğin o tür bir ilişki miydi? (Gülümser) İlişki ha!

PIKE: Bu ciddi bir konu.

DİLİP: (Gülerek) Doğru, çok ciddi. Peki 'ilişkiye' girenlere ne diyorsunuz?

PIKE: Yakın arkadaşlar.

(DİLİP gülerken sandalyeden düşecek gibi olur.)

Lütfen Dilip...

DİLİP: (Toparlanır) Evet, gerçeği asla bilemeyeceğiz. Artık var olmayan bir kâğıdın üzerindeki boya lekesi üstüne kurmacadan ibaret görkemli bir bina kuruyorsun.

PIKE: Var olmalı—onu bulmak için bunca yol teptim.

DİLİP: Ah ne kadar Hint usulü. Eğer durum buysa ilerleyebileceğimiz iki yol var. Birincisi, sen Jummapur'u dolaşıp karşına çıkan her kâğıt parçasına bakarsın. İkincisi, belli bir yerde durup ayağına kadar gelen tüm kâğıt parçalarına bakarsın.

(GARSONLardan biri PIKE'a bir not getirir ve çıkar.)

PIKE: (Notu okuyarak) Aşağıya iniyormuş. Oysa onun bizi çatı katına davet edeceğini ummuştum.

DİLİP: Alınmış gibisin.

PIKE: Yok canım.

DİLİP: O artık Raca değil, sıradan bir politikacı. Mektubunu aldı. Sana yardımcı olacağını umarım. Her durumda, ben sizi yalnız bırakayım da iki ayrı role girmek zorunda kalmasın.

PIKE: Ona ne diyeceğim?

DİLİP: Ekselansları. Ama o seni düzeltecektir.

(DİLİP çıkar.

FLORA girer, Jummapur Raca'sıyla öğle yemeği yemek üzere giyinmiştir.)

FLORA: 'Bolşevik olmamdan kuşkulandığı için kilise töreninden bağışlanmışım ve tam sabah gezintisinden sonra verandamda oturmuş yazıyordum ki, 1912 model gıcır gıcır bir Rolls Royce, Ekselansları Jummapur Raca'sının manevi güzelliğini överek beni öğle yemeğine çağırdığı notuyla çıkageldi.'

RACA: (Girer) Jummapur'un manevi güzelliği sizin varlığınızla bin kat daha arttı Bayan Crewe!

FLORA: 'Zavallı bir kız ne yapabilir ki? Rolls Royce'un arkasına atlamaktan başka?'

(RACA ayağa kalkar FLORA ile el sıkışır.)

RACA: Buraya gelmeniz bizim için ne büyük zevk! Otomobiller üzerine bilgi sahibi olduğunuzu görüyorum.

FLORA: Beni davet etmeniz büyük incelik... Ekselansları.

RACA: Yazık ki hepsini aynı anda gösteremiyorum. Tahmin edersiniz ki otomobillerimin sayısı sürücülerimizin sayısından kat be kat fazla. Ama burada oturup üzerlerine konuşabiliriz.

FLORA: Aralarında dolaşmak çok daha hoşuma giderdi Ekselansları.

RACA: Oh, fakat bu onların tinsel özlerini yadsımak olurdu. Eğer oturan onlar ve dolaşan da biz olsaydık otomobil olmazlardı. (Önlerinde son derece sık otomobillerin resmi geçidi başlar.)

FLORA: Aman Tanrım! ne güzellik! Bir Duesenberg! O da ne?— Tanrım, bu bir Bugatti 41! Daha önce hiç görmemiştim! Ve bu da... Isotta-Fraschini mi?

RACA: Mümkündür. Bendor Westminister'dan kumar borcu karşılığında almıştım. Onu tanır mısınız?

FLORA: Şimdiye dek hiçbir dükle tanışmadım.

RACA: Güney Fransa'da benim komşumdu. Her yıl Güney Fransa'ya giderim, sağlığım için. (Güler) Siz ise sağlığınıza için Hindistan'a geliyorsunuz.

FLORA: (Bozulur) Şey... doğru, Ekselansları. Herkes benim hakkımdaki her şeyi öğrenmiş görünüyor.

RACA: Bendor'un evindeki partiye Bay Churchill de katılmıştı. O da resim yapıyor. Sizin arkadaşınız Bay Das gibi. Bay Churchill'i tanır mısınız?

FLORA: Pek değil.

RACA: Aslında Churchill ile aynı okulda okumuşuz. Ama kendisini hiç hatırlamıyorum. Ama Bay Churchill'in konuşmalarını büyük bir ilgiyle izliyorum ve... oh—şuna baksanıza! Bunun farlarına bayılmıştım. Öyle büyük ki, atmaca yumurtası gibi.

FLORA: Evet—bir Brancusi.

RACA: Hepsini biliyorsunuz Bayan Crewe! ... Evet, Bay Churchill baştan sona haklı, siz de katılmıyor musunuz Bayan Crewe?

FLORA: Tam olarak ne hakkında, Ekselansları?

RACA: Onun kelimeleriyle söylersem, Hindistan'ın kaybı İngiltere'yi önemsiz bir güç durumuna indirgeyecektir.

FLORA: Bu doğru olabilir ama Hindistan'ın çıkarları da düşünülmeli.

RACA: Ben Jummapur'un çıkarlarını düşünmek zorundayım.

FLORA: Evet, elbette ama ikisi aynı şey değil mi?

RACA: Hayır, hayır. Bağımsızlık Prenslik Eyaletlerinin sonu olacaktır. Ama bir yönden siz de haklısınız—Bağımsızlık, Hindistan'ın birliğinin de sonu olacaktır. Dün şehirde çıkan karışıklığa bakınız. Siz Bay Churchill'e benden selam söyleyin Bayan Crewe. Benim büyükbabam İlk Ayaklanma sırasında İngilizlerin yanında yer almıştı.

FLORA: Hangisi?

RACA: Tehlikenin tutuculardan geldiği 1857 Ayaklanması.

FLORA: İsyân...

RACA: —bugün tehlikenin kaynağı ilericiler. Darılmaca yok Bayan Crewe!

FLORA: Rica ederim. Ben ilericiliği iltifat olarak alıyorum.

RACA: Marksizm. Toplumsal itaatsizlik. Genel Vali'ye söyledim, siz de onlarla aynı yöntemlerle savaşmalısınız, kriket oynayarak kazanamazsınız dedim.

(Otomobillerin geçit töreninde bir duraklama olur. UŞAK'ı, meyve, sigara paketi, parmak temizleme kapları ve peçetelerin bulunduğu bir tepsi ile girer.)

İlk ara. Sigara içer misiniz? Hayır mı? Ben sigarayı seviyorum. Otomobilleri görmekten bıktığınızda bana söylemelisiniz. Evimde, Hint sanat tarihçilerinin beğenisini kazanmış, hatta sizinle açık konuşmak isterim, hayranlık nidalarıyla karşılanmış birkaç parça var. Sanatla ilgilenir misiniz, Bayan Crewe?

FLORA: Oldukça.

RACA: Elbette, siz bir şairsiniz. Onları size göstermek beni mutlu edecektir.

FLORA: Bunu ben de çok isterim.

RACA: Gerçekten mi? Evet, görüyorum ki, gerçek bir araştırmacısınız.

Atalarımın atölyesinde yaratılan eserlerin, Racastan'ın en iyi atölyelerinde yapılanlarla boy ölçüşebileceği kanısındayım.

FLORA: *Hepsini* görmek isterim!

RACA: Öyleyse göreceksiniz. Ama hepsini değil. Bazı çok nefis parçalar yazık ki uygunsuz bulundu.

FLORA: Kimin tarafından? Sizin mi?

RACA: Oh, hayır. Benim kültürümde erotik sanatın uzun bir tarihi ve çok ciddi bir amacı vardır.

FLORA: (*Kızmadan*) Ama yalnızca erkekler için, öyle mi Ekselansları?

RACA: Sizi kızdırdım. Özrümü kabul edin. Bundan hiç söz etmemeliydim.

FLORA: İyi ki söz ettiniz. Aksi halde onları göremeyecektim.

RACA: (*Rahatlayarak*) Oh, sevgili Bayan Crewe, siz beni mahcup ediyorsunuz. Ne diyebilirim ki?

FLORA: Böyle durumlarda ne söylersiniz Ekselansları? Evet... İşte burada bir sürü otomobil daha var... Kararı size bırakıyorum. (*Önlerinden bir başka otomobil geçer.*)

(*Memnun*) İşte, bu bir Gümüş Hayalet—tanrım ne güzel.

RACA: Biraz meyve almaz mısınız, Bayan Crewe?

FLORA: Evet, iyi olur, teşekkür ederim.

(*Tepeleme muz, mandalina vs dolu tepside bir kayısı alarak ısırrır.*)
Kayısı benim en sevdiğim sözcüktür.

RACA: Bayan Crewe, görmek istediğiniz tüm resimleri göreceksiniz, yalnız bir şartla: Size bir tanesini seçip hediye etmeme izin verirsiniz.

FLORA: Oh... Teşekkür ederim, Ekselansları, ama şart koşacak olursanız görmek isteyeceğimi sanmıyorum.

RACA: İngiliz leydileri, Bayan Tuke, Bayan Stokely-Smith, Bayan Blane ve diğerleri zambak havuzlarını ve çiçek bahçesini görmeye geldiler... Benimle çay içtiler, onlara meyve ikram ettim ve onlar sadece kabuklarını soyabilecekleri meyveleri yediler, anlıyorsunuz ya!

FLORA: Demek istediğinizi anladım. Öyleyse kabul ediyorum.

(O sırada geçen otomobilin müzikli bir klaksonu vardır.

FLORA sıçrar, neredeyse sandalyesinden düşecek gibi olur.)

Oh!—Evet, bunu tanıyorum.

RACA: Siz hepsini tanıyorsunuz, Bayan Crewe.

FLORA: Hayır, bunu gerçekten tanıyorum. Onu nereden aldınız?

RACA: Şey... sanırım bir araba galerisinden.

FLORA: Bir dakika durdurabilir misiniz?

(FLORA ayağa kalkar. RACA arabanın durması için işaret eder.

Motor durur. FLORA görünmeyen arabaya doğru bir iki adım atar.)

FLORA: 'Ve işte hayatım, bu kesinlikle Gus'ın Bentley'iydi. Gus'la Fransız resimlerini görmeye gittiğimizde nişanı bozduğum arabanın ta kendisiydi—AB plakası bile hâlâ üzerindeydi!'

RACA: Sizin için anısı mı var, Bayan Crewe?

FLORA: Evet, var. İçine girip oturabilir miyim?

RACA: Romantik anılar mı?

FLORA: Tottenham Saray Yolu, on yıl önce. Bu arabanın içinde ayakkabımı bir adamın kafasına indirmiştim.

(FLORA arabaya doğru giderek sahneden çıkar.)

PIKE: Augustus de Boucheron milyoner bir hayırsever ve sanat hamisi olmakla ünlüydü. FC ona rastladı ve 3 Aralık 1917'de ondan evlenme teklifi aldı. Olay, Modigliani'nin Paris'teki ilk sergisi sırasında geçmişti. FC kısa bir süre sonra Modigliani'ye modellik yapacaktı. Londra'daki Tottenham Saray Yolu'nda yer alan Heal ve Oğulları'nın sanat galerisindeki Modern Fransız Resmi Sergisi'nde Matisse, Picasso ve Derain gibi tanınmış ressamlarla eserleri yan yana sergilenen genç sanatçılar arasında Modigliani de vardı. FC sergiye, portresini görmeyi ümit ederek, de Boucheron ile birlikte gitmişti, ama daha Bentley'den inmeden nişanlısının resmi sanatçıdan satın aldığını, ve Ritz Oteli'ne götürüp banyo küvetinde yaktığını onun böbürlenlen itirafla öğrenecekti. Sonuçta FC, Boucheron'un nişan yüzüğünü geri verdi ve aynı yılın ağustos ayında Modigliani için yeniden poz verme planları yaptı. Ama gecikmişti;

23 Ocak sabahı Paris'e vardığında Modigliani'nin hastaneye kaldırıldığından habersizdi. Ressam ertesi akşam bilincini kaybetmiş bir halde veremden öldüğünde henüz 35 yaşındaydı. De Boucheron, gerçek adıyla Perkins Butcher, sahte bir broşür basmaktan 1925 yılında hapse girdi. Sonu bilinmiyor.

(RACA, saray bahçesinde birisini arayarak dolaşır ve PIKE'ı fark eder. PIKE da onu görmüştür. Göstermelik RACA, PIKE'a yaklaşır.)

RACA: Profesör Pike...?

PIKE: *(Kalkar)* Oh!—ta kendisi, evet—geldiğiniz için teşekkürler.

RACA: *(El sıkışırlar)* Memnun oldum.

PIKE: Benim için büyük şeref, efendim.

RACA: *(PIKE'a oturmasını işaret eder.)* Lütfen... Sizi beklettiğim için özür dilerim. Ama bence, dakik bir politikacı yapacak yeterince işi olmayan politikacıdır. Bir başka deyişle, zamanında gelmem mümkün değildi.

PIKE: Geldiğiniz için minnettarım.

RACA: Böyle demeyin—benim için zevkti. Otelimizde rahat etmişsinizdir umarım. Ama bildiğiniz gibi, uluslararası otel zincirlerinden biri değiliz. Biz sizin gözünüzü boyamak için ne kadar gayret edersek edelim, bu noktada aldanmamalısınız.

PIKE: Otel gerçekten mükemmel, Ekselansları.

RACA: Gerçekte ben 'Ekselansları' değilim. Ben aslında Lok Sabha, yani Halk Meclisi'nin 542 üyesinden bu bölge insanlarınca seçilmiş sade bir üyesiyim—bunu söylemekten gurur duyuyorum. Kitabınız için çok teşekkür ederim. Hindistan mektuplarını bir çırpıda okudum. Büyükbabamın otomobillerine ne olduğunu merak ediyor olmalısınız.

PIKE: Hayır, aslında hiç düşünmemiştim... Sahi onlara ne oldu?

RACA: Babam onları savaş çalışmalarına bağışladı. Kafasında ne vardı, bilmiyorum. Rolls Royce'la taşınan silahlar, zarif İtalyan yarış arabalarında görev raporu veren subaylar... O zamana kadar koleksiyon büyükbabamın cömertliği sonucu zaten epeyce eksilmişti. Çoğunu dağıtmış ve bunlardan bazılarını hanım arkadaşlarına veda hediyesi olarak vermişti. Bu da bizi

mektubunuza döndürüyor. Pek ümit veren bir başlangıç yapamadık maalesef. Ziyaretçi defterinde 1930 Nisan'ında Flora Crewe adında biri yok. Yine de arşivcim bir mucizeyi gerçekleştirdi.

(RACA cebinden bir mektup çıkarır.)

Toplu Mektuplar'da bir eksik var, sanırım!

PIKE: Flora'dan bir mektup mu?

RACA: Bir teşekkür notu.

PIKE: Bakabilir miyim?

(RACA mektubu verir ve PIKE'in okumasını bekler.)

Flora'ya bir resim vermiş.

RACA: Sanırım biz hangi resim olduğunu saptadık. En azından hangi seriden olduğunu biliyoruz. Bir minyatür. Giva Govinda'nın koleksiyonundan, takriben 1790 yılına ait ve ressamı bilinmiyor. Gerçi seriler zaten eksik ama ben yine de büyükbabamın ona bir otomobil vermesini tercih ederdim.

PIKE: Teşekkürler. Evet, haklısınız.

(Mektubu geri verir.)

RACA: Sizin için bir kopya hazırlattım.

(RACA, PIKE'a mektubun kopyasını verir.)

PIKE: Teşekkür ederim. Çok düşüncelisiniz. Gita Govinda'nın... acaba kadın çoban Rada ile bir ilgisi olabilir mi?

RACA: Kesinlikle. Rada ile Krişna'nın öyküsüdür.

PIKE: Evet. Ve... erotik değil mi? Rada çıplak olabilir mi?

RACA: Şöyle diyelim, Ekselanslarını tanıyarak, resmin duruma uygun olduğunu söyleyebiliriz.

PIKE: Ve tabii, bir suluboya olmalı. Kâğıt üstünde.

RACA: Kendinizi iyi hissetmiyor musunuz Prof. Pike?

PIKE: Teşekkür ederim, iyiyim. Aslına bakarsanız ben 'Profesör' değilim. Yalnızca fakültenin bir üyesiyim... Lütfen bana Eldon deyin.

RACA: *(Kalkarak)* Pekâlâ Eldon... Bayan Crewe'un biyografisi için bir katkıım olduğunu umarım.

PIKE: Evet, Umalım da öyle olsun. Yine de teşekkürler. *(Düzeltir)*

Teşekkürler. Çok teşekkürler. (*Durumunu anımsayarak*) Teşekkürler, Ekselansları. (*Düzeltir*) Efendim.
(*El sıkışır*)

RACA: (*Hindu dilinde*) *Namaste!*

PIKE: Vaftiz adınız mı?

RACA: Ben Hristiyan değilim. Yalnızca hoşça kalın demiştim.
Namaste!

PIKE: (*Yalnız kaldığında, soluk soluğa*) Harika!

(*BN SWAN ve ANISH bahçede cin-tonikle otururlar. BN SWAN, suluboya resme, ANISH ise RACA'nın FLORA'ya verdiği armağana bakar.*)

BN SWAN: Yurtdışına çıkıncaya kadar yalnızca şendi içerdim. Cin-tonik beni Ravalpindi'ye geri götürüyor. Şişelerin üstünde *Hint* toniği yazıyordu. Eve döndüğümüzde buradaki şişelerin üstünde de aynı yazıyı gördüğümde şaşırdım. Meğer her zaman varmış ama ben fark etmemişim. Bak bu kinin. Bu su sıtmayı önlemekte kullanılır, ama yine de cin olmadan pek bir işe yaramıyor gibi. Eric cinin düzinelerce arkadaşını sıtmadan kurtardığına yemin ediyordu, tabii ta ki karacığerleri iflas edene kadar. Sonra Eric kriket sahasında kalp krizi geçirdi, zavallı budala başında şapka olmadan hakemlik yapıyordu.

(*ANISH ve BN SWAN suluboyaları değiştirir. Her biri sahibine döner.*)

ANISH: Gita Govinda serisinden. Sanırım 18. yüzyıl sonları.

BN SWAN: Flora'nın bavulundaydı.

ANISH: Benimki babamın sandığındaydı.

BN SWAN: Eldon'a söylemedim. O aileden değil.

ANISH: Teşekkür ederim. Babam öldüğünde ben İngiltere'deydim. Bir Noel günüydü. Londra'daki ilk Noel'imdi. Ladbroke Grove'daki bir öğrenci yatakhaneğinde geçti. Mutsuz bir gündü. Diğer tüm öğrenciler doğal olarak ailelerinin yanına gitmişti. Bir tek ben kalmıştım. Kimse beni davet etmemişti.

BN SWAN: Bir Hindu'yu Noel için davet etmek riskli olabilir.

Eric yardımcısını Noel Günü öğle yemeğine çağırırdı. Kâğıt şapka geleneği berbat olurdu tabii. İnsanın kendini şapşal gibi hissetmesi için, bir Hintli masadayken o şapkalardan giymesinden daha iyi bir neden olamaz.

ANISH: Telefon bütün gün çaldı durdu.

BN SWAN: Ökse otunun altından geçenlerle öpüşme zorunluluğu da ayrı bir sorundu.

ANISH: Susuyor, sonra yine çalmaya başlıyordu. Üzerime alınmıyordum. Bana asla telefon gelmezdi. Sonunda dayanamayıp açtım. Arayan Jummapur'daki amcamdı ve babamın ölümünü haber vermek için aramıştı.

BN SWAN: Hem de Noel'de!

ANISH: Eve döndüm. Orası hâlâ 'evimdi'. Babamın her zaman yatağının ayak ucunda duran teneke sandığını bana bıraktığını öğrendim. Sandıkta gördüğüm kadarıyla değerli hiçbir şey yoktu. Kâğıt, mektup, sertifika ve okul karneleriyle doluydu... *(Cüzdanından bir gazete kupürü çıkarır ve Bayan Swan'a uzatır.)* 1930'da Jummapur'daki İmparatorluk Günü kutlamalarında karışıklık çıkartmakla suçlanan üç adamın davasıyla ilgili gazeteden kesilmiş bir haber vardı. Olayda babamın da adı geçiyordu.

BN SWAN: *(Okur)* 'Nirad Das, 34 yaşında.'

ANISH: Yılını bu sayede tahmin ettim. Doğum günü Nisan'da, İmparatorluk Günü ise Mayıs'taydı.

BN SWAN: 24 Mayıs, Kraliçe Victoria'nın doğum günü.

ANISH: Böyle öğrendim. Babam bana hiç anlatmadı.

BN SWAN: Ya bu resim?

ANISH: Sandığın en altında bu resim vardı. Bir kadının bu nüresi, eski Racastani tarzında bir kompozisyon içinde çizilmişti. Daha da hayret verici olan kadının bir Avrupalı olmasıydı. Onun kim olduğunu ya da bunun ne anlama geldiğini bilmiyordum. Tüm bu yıllar boyunca onu sakladım. Ve bir hafta önce kitapçı vitrininde... Hayalet görmüş gibiydim. O kadının değil, babamın hayaletini. Babamın eliydi, onun eseriymiş. Onu

çalışırken izleyerek büyüdüm. Yüzlerce özgün Nirad Das resmi görmüştüm ve işte karşımda duran resim onun eseriymi. Hem bir tane de değildi ve çoğaltılmış bir sürü kopyası vardı. *Flora Crewe'un Toplu Mektupları* ve kapağında aynı kadın duruyordu.

BN SWAN: Evet, evet bu Flora. Bir İngiliz minyatürü kadar açık. Suluboya değil mi?

ANISH: Suluboya ve guaj.

BN SWAN: Onu bir Hintli gibi çizmemiş.

ANISH: Bayan Crewe Hintli *değildi* ki.

BN SWAN: Tabii, biliyorum. Henüz bunamadım, yalnızca yaşıyım. Onu düz çizmemiş demek istedim. Geri kalan her şey Hintli, mesela şu mineler... hamur kesicisiyle yapılmış şu ay ve yıldızlar. Köşelerde ötüşen kuşlar... ve çiçeklenen şu ağaç ne kadar da parlak. Gündüz mü, gece mi? Ve her şey değişik ölçülerde. Ressam evin içinde mi yoksa dışarıdan mı bakıyor, anlayamıyorsunuz.

ANISH: Leydi 'bir evin içindeki başka bir evde'. Moğollar, minyatürü İran'dan getirdiler ama İslam ve Hindu sanatları farklıdır. İslam sanatçıları gerçekçiydi. Fakat biz Hindular için her şey simgelerin dilinde yorumlanabilir.

BN SWAN: Ve yastığın üstünde bir kitap, bu Flora'nın tarzı.

ANISH: Evet. Bu o. Şu çiçeklenmiş asmalara bakın... Yaprak ve tohumlarını toprağa nasıl da döküyorlar. Sanırım babam kız kardeşinizin ölmek üzere olduğunu biliyordu.

BN SWAN: Ah!...

ANISH: O poz vermiyor görüyorsunuz ya, sadece dinleniyor.

BN SWAN: Dinleniyor mu?

ANISH: Bu resim aşkla yapılmış. Asma, ağacın karanlık gövdesini sarmalıyor.

BN SWAN: Şimdi bakın Bay Das, bazen bir asma yalnızca bir asma-dır. İster babanız için poz vermiş olsun ister onun imgeleminin bir ürünü...

ANISH: Ama ya sembolizm—

BN SWAN: Yok devenin nalı... Sizin 'bir evin içindeki başka bir eviniz', herkesin rahatlıkla görebileceği gibi, sineklere karşı bir cibinlik. Ve kitap da Emily Eden. Bavulundaydı. Kahve-rengi sırtıyla yeşil kapaklı bir kitap. Dipnotları iyi okumalısınız. (BN SWAN ve ANISH, PIKE girerken çıkarlar.)

PIKE: Kitap, *Karış Karış Hindistan*'dı (1866). Bayan Eden ağabeyi Genel Vali Lord Auckland'a ülkeyi dolaştığı resmi bir gezide eşlik ediyordu. Auckland'ın Fransız aşçısının da dahil olduğu on bin kişilik bir kervanla çıkılan tur otuz ay sürdü ve söz konusu bu süre içinde, bu yolculuğun İngiliz ordusunun başına gelen en büyük askeri felakete, yani Afganistan'daki bozguna yol açacağından habersiz olan Emily eve yüzlerce mektup yazdı. (NIRAD DAS ve COOMARASWAMI, FLORA'nın verandasında otururlar. Akşam çökmek üzeredir. Lambayı yakmamışlardır. Bir arabanın FLORA'yı konukevine geri getirdiği duyulur. Arabanın farları FLORA'yı karşılamak üzere ayağa kalkar. DAS ile COOMARASWAMI'yi aydınlatır. FLORA verandaya yaklaşır, ortalık tekrar kararmıştır ve onları karşısında görünce sıçrar.)

FLORA: Oh, Bay Das!

DAS: İyi akşamlar Bayan Crewe! Sizi korkuttuysak özür dilerim.

FLORA: Ve Bay Coomaraswami!

COOMARASWAMI: Evet, benim Bayan Crewe.

FLORA: İyi akşamlar. Bu ne sürpriz!

COOMARASWAMI: Sizi temin ederim—inanın lütfen—konukseverliğinizi istismar etmek için gelmedik—

FLORA: Keşke size ikram edecek viskim olsaydı. İçeri girmez misiniz?

COOMARASWAMI: Verandada kalmamız daha doğru olur.

FLORA: Ben Nazrul'u bulayım.

COOMARASWAMI: O belli ki burada değil. Ama artık ev sahibesi geldiğine göre lambayı yakabilir miyiz?

FLORA: Evet, tabii.

COOMARASWAMI: Elektrik ışığında oturmaktan çok daha keyifli. (COOMARASWAMI gaz lambasını yakar.)

COOMARASWAMI: İşte oldu. Sanırım ay birkaç dakika içinde çatıları aydınlatacaktır...

FLORA: Lütfen oturun.

COOMARASWAMI: Bu sandalyeyi alabilir miyim?

FLORA: Hayır, o Bay Das'ın. Bu da benim. Böylece size kanepelikalıyor.

COOMARASWAMI: (*Oturur*) Evet, burası çok rahat. Teşekkür ederim, Bayan Crewe. Bay Das sizden randevu almadan buraya gelmekle haddimizi aştığımızı, hele burada sinip *mulakuati*'ler gibi sizi beklemekle daha da ileri gittiğimizi söyledi. Eğer öyleyse kendisi masumdur. Lütfen memnuniyetsizliğinizi bana yöneltin.

DAS: Bayan Crewe *mulakuati*'yi nerden bilsin?

COOMARASWAMI: Arzuhalci!

FLORA: Bu evde sizler her zaman dostlarımsınız.

COOMARASWAMI: Ben size dememiş miydim Bay Das?

FLORA: Sizin için ne yapabilirim?

DAS: Hiçbir şey! Hiçbir şey istemiyoruz.

FLORA: Yaa..

COOMARASWAMI: Gününüz iyi geçti mi Bayan Crewe?

FLORA: Çok ilginç bir gün geçirdim. Ekselansları Raca'yı ziyaret ettim.

COOMARASWAMI: Aman tanrım!

FLORA: Haber aldığınızdan eminim, Bay Coomarswami.

COOMARASWAMI: Ah, beni yakaladınız.

FLORA: Bana arabalarını gösterdi... ve resim sanatı üzerine ilginç bir konuşma yaptık...

COOMARASWAMI: Tabii şiir üzerine de.

FLORA: Ve siyaset.

COOMARASWAMI: Siyaset, tabii. Ben umut ediyorum ki, ikimiz de umut ediyoruz ki—aramızdaki ilişki, yani sizinle bizim aramızdaki—gerçekte, bir dakika düşünecek olursanız size kişisel olarak bu meseleyi getirdiğimi, sizinle uzlaştığımı—aramızdaki ilişkiye güvenerek—

FLORA: Durun, yeter. Size soruyorum Bay Das. Sorun nedir?

DAS: Sorun mu?

FLORA: Artık sinirlenmeye başlıyorum.

DAS: Evet, evet çok haklısınız. Dostum Coomaraswami, Teosofi Derneği'nin Başkanı olarak konuşuyor. Ekselanslarının dernekle ilginiz nedeniyle size herhangi bir nahoş hatırlatmada bulunup bulunmadığını merak ediyor ve bundan kendini sorumlu hissediyor, ve dahası bilmenizi istiyor ki—

FLORA: Ekselansları Teosofi Derneği'nden hiç söz etmedi.

DAS: Öyle mi?

COOMARASWAMI: Hiç mi Bayan Crewe?

FLORA: Hem de hiç.

COOMARASWAMI: Ohh... işte bu çok iyi.

FLORA: Neler oldu?

COOMARASWAMI: Gerçekten önemli bir şey değil. Bu konuyu açtığım için çok üzgünüm. Şimdi gitmeliyiz. Sizi sıkıntıya sokmamız doğru değildi. Geliyor musunuz Bay Das?

FLORA: Umarım benim konferansımla ilgili değildir.

COOMARASWAMI: (*Kalkar*) Hayır, kesinlikle değil!

DAS: Hiç ilgisi yok!

COOMARASWAMI: Bay Das bu konuyu hiç açmamalıydık derken çok haklıydı. Beni bağışlayın. İyi geceler Bayan Crewe.

(COOMARASWAMI *uzaktaki birine Hindu dilinde seslenir. Buna karşılık yaklaşan bir atlı araba sesi duyulur.*

COOMARASWAMI *sesin geldiği yönde sahne dışına çıkar.*)

DAS: Hemen geliyorum Bay Coomaraswami. Lütfen beni bir dakika bekleyin.

FLORA: Dostum kalmak istiyorsanız dost gibi davranın, az önceki gibi değil. Bana neler olduğunu anlatın.

COOMARASWAMI: (*Sahne dışından*) Bay Das!

DAS: (*Bağırır*) Lütfen bekleyin!

FLORA: Evet?

DAS: Teosofi Derneği kapatıldı. Tebliğ, Bay Coomaraswami'nin evine dün gece ulaşmış.

FLORA: Ama neden?

DAS: Kentteki karışıklıklar nedeniyle.

FLORA: Ayaklanma mı?

DAS: Evet, ayaklanma.

FLORA: Olaylardan haberim var. Hindular, Müslümanlardan dükkanlarını kapatmalarını istemişler. Bunun Teosofi Derneği ile ilgisi ne?

COOMARASWAMI: (*Dışardan*) Ben gidiyorum, Bay Das!

DAS: (*Bağırır*) Şimdi geliyorum!

(*FLORA'ya*) Bütün bunlar saçmalık. Teosofi Derneği de saçmalık. Ekselansları Raca Hazretleri de. Şimdi gitmem gerek Bayan Crewe. (*Duraksar*) Yarın gelebileceğimi sanmıyorum. Resmimi şimdi götürürsem alınır mısınız?

FLORA: Karar sizin, Bay Das. Malzemelerinizi içeri koymuştum.

(*DAS elektriği yakmak için izin ister.*)

DAS: İzninizle.

(*Eşyalarını toplamaya başlar. FLORA gaz lambasını söndürür.*)

FLORA: Sanırım yarın buradan ayrılıyorum.

DAS: Yarın mı?

FLORA: Gitsem iyi olacak. Her gün bir öncekinden daha sıcak oluyor.

DAS: Evet, haklısınız tabii.

FLORA: Herkese hasta olduğumu söyleyen siz misiniz Bay Das?

DAS: Ne demek istiyorsunuz?

FLORA: Hindistan'a sağlık nedeniyle geldiğimi?

COOMARASWAMI: (*Uzaktan*) Daha fazla bekleyemeyeceğim Bay Das!

DAS: (*Bağırır*) Bir dakika!

(*FLORA'ya*) Bunu neden sordunuz?

FLORA: Sizi bırakıp gidiyor.

(*Atlı arabanın gidişi duyulur.*)

DAS: Ben de yürürüm o zaman.

FLORA: Temsilci'den Raca'ya kadar herkes benim hakkımda her şeyi biliyor gibi. Sizden başkasına hiçbir şey anlatmadım. İnsanların bilmesini isteseydim kendim de anlatabilirdim. Bu

konuyu açtığım için özür dilerim, ama iki dostun arası açıldığında yapılacak en iyi şeyin olayları açıklığa kavuşturmak olduğunu düşünüyorum.

DAS: Oh... sevgili Bayan Crewe... siz Jummapur'a gelmeden çok önce her şey biliniyordu. Bay Chamberlain'in mektubu geliş nedeninizi tam olarak açıklıyordu. Maalesef, bizim tarzımız bu. Sizinle ilgili bilginin 'mahrem' olduğu düşünülmedi ve incelikte değinilecek bir konu olarak değerlendirildi.

FLORA: Anlıyorum...

DAS: Raca ve Temsilci'ye gelince—onların herkesten önce haberdar olduğuna bahse girerim. Coomaraswami'ye İngiltere'den gelen bir mektup mutlaka açılıp okunur.

FLORA: Tahmin etmeliydim...

(FLORA'nın gözyaşları DAS'ı mahçup eder.)

DAS: Kendinizi suçlamamalısınız. Lütfen.

FLORA: Oh, Bay Das... Öyle sevindim ki... sizden nasıl özür dileyeceğimi bilmiyorum. Ne kadar budalayım. Bir mendiliniz var mı?

DAS: Evet... tabii...

FLORA: Teşekkürler. Benim yüzümden yürümek zorunda kaldınız. Bunları buraya bırakın.

DAS: Gideceğim yer uzak değil. Hem ay da yükseliyor. Rahatlıkla taşıyabilirim.

(Şövalesiyle kutusunu verandaya bırakır ve tuval için geri döner.)

FLORA: Hayır, Bay Das. Onu almayın. (Durur) Eğer hâlâ bir armağansa, onu olduğu gibi saklamak istiyorum.

DAS: Bitmemiş olarak mı?

FLORA: Evet. Bana dostum ve sanatçı arkadaşım Nirad Das'ı anımsatması için. Mendilinizde çok hoş bir koku var.

DAS: Portre size ait, eğer bu şekilde istiyorsanız, neden olmasın. Çerçevesinden çıkartayım, aksi halde taşıması güç olur. Küçük çivileri sökmek için mutfağınızda bir bıçak bulabilirim belki.

FLORA: Masanın üstünde bir makas olacaktı.

DAS: Ah harika. İyi olur. Yoo, olmaz. Makas resme zarar verebilir. Nazrul'u çağırabilir miyim?

FLORA: Ben sanmıştım ki—

DAS: Doğru—Bay Coomaraswami onu uzaklaştırmıştı. Herkesten kuşkuluyor. Kusuruna bakmayın.

FLORA: Önemli değil.

(Elektrik kesintisi. Tüm ışıklar söner. Sahne ay ışığında sürer.)

Kahretsin. Yine elektrikler kesildi.

DAS: Evet, maalesef Jummapur böyledir.

FLORA: Aldırmayın.

DAS: Yine karşılaşacak mıyız?

FLORA: Belki, aynı yoldan geri dönersem. En geç 10 Temmuz'da Bombay'da olmalıyım. Gemim 11'inde kalkıyor.

DAS: Bir sonraki gemiyle gidebilirsiniz.

FLORA: Bu imkânsız. Kız kardeşim—yine dehşete düşeceksiniz ama napalım—kız kardeşimin Ekim'de bebeği olacak.

DAS: Çok mutlu bir haber.

FLORA: Evet.

DAS: Bayan Crewe... aslında size göstermek için kendi yaptığım bir şeyi getirmiştim... Tabii eğer hâlâ dostsak... görmenizi çok isterim.

FLORA: Öyleyse ben de görmek isterim.

(DAS cebinden küçük bir suluboya çıkarır)

DAS: Lambayı yakabilirim.

FLORA: Işık yeterli. Bay Coomaraswami ay ışığı hakkında yanılmıyordu.

(FLORA kâğıdı açar.)

Bir resim öyle, değil mi?... Ooo!

DAS: (Heyecanlı) Evet!

Ciddi bir şaka, değil mi ne dersiniz? Nirad Das'tan bir Rajput minyatürü.

FLORA: (Ona kulak asmadan) Oh... Bu gördüğüm en güzel şey!...

DAS: (Neşeli) Beğendiğinize inanın çok sevindim. Oldukça nükteli bir taklit—

FLORA: (DAS'a kulak kesilerek) Yine mi Hintli olacaksınız? Lütfen vazgeçin.

DAS: Ama ben... ben bir Hintliyim.

FLORA: Hintli bir sanatçı.

DAS: Evet.

FLORA: Sanırım bu resmi kendinize yaptınız.

DAS: Evet, alınmadınız ya?

FLORA: Hayır hoşuma gitti. *Rasası* var.

DAS: Sanırım. Evet. En azından öyle umuyorum.

FLORA: Adını unuttum.

DAS: (*Duraklar*) Şiringara.

FLORA: Evet. Şiringara. Erotik aşkın *rasası*. Tanrısı Vişnu.

DAS: Evet.

FLORA: Rengi gece mavisi.

DAS: Şayama, doğru.

FLORA: Aşk için tuhaf bir renk.

DAS: Krişna çoğunlukla şayama renginde resmedilirdi.

FLORA: Evet, şimdi anlıyorum. Krişna, ay ışığında o renkte görünüyordu.

(*Hareketsiz dururlar; ay ışığı bir an bulutların ardında kalır ve ortalık kararır.*)

FLORA: (*Teypten*)

'Isı toplanır ve düğümlenir boğazımda bir inci gibi,
bıraktığımda dil ucu gibi aşağıya kayar Modigliani'nin üzerinde,
tuzladan farksız deltaya akıp
tropik ağaçlarda ve havasız nemde kaybolur,
istiridye dönuşen bir inci tanesidir artık—
et nos cedamus amori* ...'

(*Şafak.*)

FLORA *cibinliğin içinde yatar. Görünmeden yaklaşan PIKE ve DİLİP şarkı söyleyerek girerler.*)

PIKE ve DİLİP: 'Atlı karınca değil, Çekçek değil

Tüm istediğimiz bir limuzinle küçük bir seyir

Donları Çin ipeği, pabuçları yılan derisi

Odaları kaplan postu kaplı, ve duvarları ise bizon kafaları.'

(Onlar için de şafak vaktidir. Bütün gece uyumamışlardır. Ellerin-
de birer şişe bira vardır. Mutludurlar, sarhoş değil.)

PIKE-DILIP: 'Bu iş yürümeyecek bay guru, bu iş yürümeyecek Blavatsky,

Tüm istediğimiz bir banka hesabıyla bir taksiye atılacak bir eksik etek.'

PIKE: (*Kadeh tokuşturur*) Madam Blavatsky ve Louis MacNeice'e!

DILIP (*Kadeh tokuşturur*) Madam Blavatsky ve Hint milliyetçiliğiyle bütünleşen Teosofi Derneği!

PIKE: Doğru mu bu?

DILIP: Evet. Jummapur şubesi bu yüzden kapatılmıştı. Hint dinleri üzerine çalışmak evet büyük ustalık ister, ama hiç kuşkusuz politika her zaman kundaktaki bebek olmuştur. Affedersin, çok yoruludum, biraz dinleneceğim.

PIKE: Teosofi Derneği'nin kayıtları değil, kül olmuş gazete yığınları değil... Tüm istediğimiz gerçekler ve gerçekleri kendi tarzımızda söyleyebilmek... Donu Çin ipeğindendi, şiirleri Bow Caddesi'nde, arkadaşlarının listesi bir uçtan bir uca... ama hiçbirisi şiirle ilgili değildi. Suluboya umurunda değildi. Modigliani de... Kum saati dolmaya devam ediyor, ve biz Hint çorbasındayız hâlâ... Ama Das'ı bir kenara bırakmayacağız. Onun bir oğlu var. Tanrım bu ülke ne büyük!—Dilip—?

(DILIP uyumuştur. PIKE onu sarsar.)

Dilip, sabah oldu.

(DILIP zinde kalkar.)

DILIP: Amma uyumuşum. Kahvaltı için bize gelir misin?

PIKE: Oh... Teşekkürler.

DILIP Bugün sıcak olacağı benziyor.

PIKE: Burası her gün sıcak.

DILIP: Hayır, Eldon, sen daha sıcak görmedin. Ama nasıl olsa dağlara çıkacaksın, o zaman rahat edersin.

(Bir otomobilin geldiği duyulur. FLORA sabahlığını giyerek yataktan kalkar ve Durance'ı verandanın basamaklarında karşılar.)

FLORA: David...?

DURANCE: Kalktın mı?

FLORA: Şafakla birlikte. Burada işin ne?

DURANCE: (*Yaklaşır*) Korkarım seni uyandırmaya gelmiştim. Uyumadın mı?

FLORA: Yoo, erken yatıp erken kalktım.

DURANCE: Seni Daimler'la gezdirmeye söz vermiştim, hatırladın mı?

FLORA: Evet.

DURANCE: Sana güneşin doğuşunu göstermek istedim. On dakika uzaklıkta hoş bir yer var.

FLORA: Sabahlığımla binebilir miyim?

DURANCE: Şey... değiştiren iyi olur.

FLORA: Tamam, o zaman giyinip geleyim.

DURANCE: Güzel.

FLORA: Girsene.

(DURANCE verandanın basamaklarını çıkar. FLORA yatak odasına girer. Çabucak giyinir.)

DURANCE: (*Verandadan seslenir*) Biraz önce başıma olmadık bir şey geldi.

FLORA: Seni duyamıyorum!

(DURANCE yatak odasının kapısının dışına kadar yaklaşır.)

DURANCE: Şu Das denen herif yolda gidiyordu. O olduğundan eminim.

FLORA: (*Giyinirken*) Eee... bunun nesi tuhaf?

DURANCE: Beni iplemedi bile.

FLORA: Ne?

DURANCE: Ona el salladım, o ise bana arkasını döndü. 'Her şeyin bir ilki vardır' dedim kendi kendime.

FLORA: Onun için hâlâ umut var demek.

DURANCE: Gelecek sefere taş atacaktılar. (*Birden onun söylediklerini fark ederek*) Ne dedin?

FLORA: İçeri gel, burası emin sayılır.

(DURANCE yatak odasına girer. FLORA elbisesini giyinmiştir. Ayakkabısını giyer, fırçayla saçını tatar...)

DURANCE, düzeltilmemiş yatağın yanından FLORA'nın kitabını alır.)

DURANCE: Vay!... Demek Emily Eden'i okuyorsun. Yıllar önce okumuştum.

FLORA: Güneşin doğuşunu kaçıracağız.

DURANCE: (*Kitaba bakarak*) Bir yeri vardı... bana seni hatırlatıyor. 'Kafaları uçurulmuş halde'.

FLORA: Kimin kafaları?

DURANCE: Bekle, şimdi bulurum—Kraliçe Victoria'nın doğum günüydü... Şuna bak!

FLORA: Ne var?

DURANCE: Hiç. Senin ayracını buldum.

FLORA: O benim ayracım değil. Kaybolmasın diye oraya koydum.

DURANCE: Böyle bir şeyi nereden aldın?

FLORA: Ekselansları verdi.

DURANCE: Neden?

FLORA: Çünkü ben bir tane kayısı yedim. Çünkü o bir Raca. Çünkü onunla yatacağımı umdu. Bilmiyorum.

DURANCE: Fakat nasıl... nasıl olur da seni kendine bu kadar yakın hisseder? Onunla daha önce karşılaşmış mıydın?

FLORA: Hayır, David.

DURANCE: Fakat sevgili Flora, böyle bir armağanı kabul etmekle görmüyor musun ki—(*Duralar*) Şey, bu senin hayatın, istediğini...

FLORA: Gidiyor muyuz?

DURANCE: ... bu beni çok zor durumda bırakıyor.

FLORA: Nedenmiş o?

DURANCE: O seni ziyarete geldi mi?

FLORA: Ben onu ziyaret ettim.

DURANCE: Onu biliyorum. O buraya geldi mi?

FLORA: Sen kendi işine baksana.

DURANCE: Ama bu benim işim.

FLORA: Beni sevdiğini sandığın için mi?

DURANCE: Hayır, ben... Ekselanslarının ne yaptığını izlemek benim görevlerimden biri... Delhi'ye rapor veriyorum anlayacağın.

FLORA: (*Şaşırır*) Aman Tanrım!

DURANCE: Sen siyasi açıdan hassas birisin, Chamberlain gibi birinin tanıtım mektubuyla çıkageliyorsun... Durum böyle yani—

FLORA: Ah benim sevgili polisim.

DURANCE: Şimdi ben bunu nasıl görmezlikten gelirim?

FLORA: Görmezlikten gelme. İstedğin gibi rapor et. Gördüğün gibi ben takmıyorum. Sen takıyorsun. Benim için beş para etmez bir konu. Zaten hiçbir zaman umursamadım. Boş versene.

(FLORA verandaya yürür.)

(Umutsuz) Gökyüzüne bak! Çok geç kalacağız.

DURANCE: Gel hadi! Batıya doğru gideceğiz. Araba kullanmayı biliyorsan yakalarız.

(Aceleyle arabaya giderler... Araba kapılarının çarpma sesi duyulur, motor çalışır ve Daimler'ın tehlikeli bir hızla kalktığı duyulur.)

(FLORA, bavulu yanında hazır, veranda masasında yazar.)

FLORA: 'Sevgili Nell, ne olduğunu tahmin et. Onaylamayacağını biliyorum. Haklısın, hayatım, kesinlikle gitme zamanı geldi. Onları sev ve terk et.'

PIKE: (Girer) Söz konusu bu adam, büyük bir olasılıkla İngiliz Valiliğinin siyasi ajanı olan ve FC'yi dansa ve atla gezmeye götüren Yüzbaşı David Arthur Durance'dı. Mart 1944'te İngiliz ve Hint orduları, Japon kuvvetlerinin saldırısını durdurduklarında Kahima'da öldürüldü.

FLORA: 'Yine de kendimi tonlarca daha iyi hissediyorum. Özsular yine akmaya başladı, bak ekteki şiir.'

PIKE: Hint Mürekkebi (1932) kitabındaki 'İnci' adlı şiirden.

FLORA: 'Musonlar ve kaplanlar tarafından işimin bitirilmesi ihtimaline karşın yazdığım her şiirin bir kopyasını sana göndereceğim ve eğer sana onlar için para öderlerse hepsini Şaşa'nın hesabına yatır.'

PIKE: Kaynak belli değil.

(PIKE çıkar.)

(BN SWAN ve ANISH girerler. ANISH'in elinde çantası vardır. BN SWAN'ın elinde FLORA'nın Emily Eden kitabı.)

ANISH: Bayan Swan... Flora'nın mektubunda, 'Tahmin et—onaylamayacağını biliyorum...', yazıyor ve Bay Pike'in dipnotu ise onun siyasi ajan Yüzbaşı Durance olduğunu söylüyor, hani şu...

BN SWAN: Bay Pike çizmeyi aşıyor.

ANISH: Evet! Yüzbaşı Durance'yi neden onaylamayacaktınız ki? Sanırım Flora'nın kastettiği daha çok...

BN SWAN: Kastettiği nedir Bay Das?

ANISH: Sizi kırmak istememiştim.

BN SWAN: Öyleyse kırmamaya dikkat edin.

ANISH: Peki, öyleyse, sizin için bir İngiliz subayı, bir Hint ressamından daha mı fazla onaylanamazdı?

BN SWAN: Kesinlikle. Bay Pike orada haklı. 1930'da komünist bir gazetede çalışıyordum. İnsanların sürprizlerle dolu olduğunu gösteriyor, değil mi? Ama sen bunu babandan zaten biliyorsun, yanılıyor muyum?

ANISH: Nasıl yani?

BN SWAN: Baban da seni şaşırtmış olmalı. İmparatorluk Günü'ndeki terör olayları, Temsilci'nin Daimler'ına atılan mangolar.

ANISH: Evet, evet. O değişmiş olmalı.

BN SWAN: Evet, insan değişiyor.

(Kitabı ANISH'e verir.)

Bu senin. Babanın kitabıydı. İçinde adı yazıyor.

(ANISH kitabı sessizce alır ve açar.)

Umarım ağlamazsın. Hem gereksiz tahminlere kaptırma kendini. Flora, benim onaylamayacağımı söylerken şu veya bu adamı kastetmiyordu. Sigara, viski ve erkekler onun sağlığına zararlıydı. Hele bunu ona Dr. Guppy'nin söylemesine hiç gerek yoktu. Evet, kesinlikle onaylamazdım. Ama doğrusunu söylemek gerekirse Flora'nın aşk maceralarına hep zaafı vardı.

ANISH: Babamla aralarında da bir aşk vardı.

BN SWAN: Mümkündür. Ekselansları Jummapur Racası'yla veya Yüzbaşı Durance'la da. Ya da bambaşka biriyle. Geriye bakıldığında artık bir önemi yok. Flora'ya erkeklerle önem vermezdi. Eğer önemli olsalardı, daha az sayıda olurlardı. Onları pil niye-

tine kullanırdı. Hayat sıkıcı olmaya başladığında bir yenisini takardı... Sizi kapıya kadar geçireyim. Bay Pike'a suluboya resimden söz etmeye karar verirsiniz, eminim, Flora aldırmazdı.

ANISH: Hayır, teşekkür ederim. Ben asıl babamı düşünüyorum. Bunu gerçekten istemezdi, bir dipnotta bile olsa. Bu nedenle Bay Pike'a hiçbir şey söylemeyeceğiz.

BN SWAN: Aferin sana. Ben de, Bay Pike'a her şeyi anlatmıyorum. Olağanüstü ilginç bir gün oldu. Size teşekkür borçluyum Bay Das.

ANISH: Çay için teşekkürler. Victoria keki bir harikaydı. Ahududu reçeli de.

BN SWAN: Hâlâ toplanacak ahududularım var. Erikler de olmak üzere. Evde meyve ağaçları olması hep hoşuma gitmiştir.

ANISH: Evde mi?

BN SWAN: Kayısı bahçeleri, badem ve erik ağaçları. Güneydeki meyvelere pek ısınmadım, mango, hindistan cevizi, kivi gibi şeylere. Fakat Kuzey Batıdakiler harikaydı... İlk gittiğimde hazırlıksızdım. İlk yaz günleriydi. Sürekli rüzgâr esiyordu. Böyle bir çiçeklenmeyi hiçbir yerde görmemiştim. Çiçekler rüzgârla her yere uçuşuyordu. Mezarlığın duvarlarına yapışan kar-beyazı çiçekler her yeri doldurmuştu. Adını okuyabilmek için diz çöküp taşın üstünü örten çiçekleri süpürmek zorunda kaldım.

(ANISH çıkar, BN SWAN kalır.)

(NELL bir mezar taşına eğilmiştir... ERIC onu izler.)

BN SWAN: 'Florence Edith Crewe... doğumu 21 Mart 1895. Ölümü 10 Haziran 1930. Huzur İçinde Yatsın.'

ERIC: Korkarım, mezar taşı biraz sade oldu. Uygun olur umarım.

NELL: Evet, incelik göstermişsin.

ERIC: Ne demek. Kendi ölümüne sahip çıkacağız elbette.

NELL: Sanırım adının altına 'Şair' yazılmasını isterdi. Size biraz para bıraksam...

ERIC: Benim yetkim altında bazı fonlar var. Bunu olmuş bilin, Bayan Crewe. Şair. Bunu düşünmeliydim. Kız kardeşinizi böyle hatırlıyoruz.

NELL: Sahi mi?

ERIC: Bir akşam bize şiir okudu. Kulüpte konuklardan şarkı söylemeleri istenirdi. Bayan Crewe ise bize kendi şiirlerini okumuştur.

NELL: Canım.

ERIC: (*Nazıkçe güler*) Şey, evet. Sanırım biz burada biraz zamanın gerisinde kalmışız. Ama hepimiz onu çok sevdik. Karşımıza kimin çıkacağını bilmiyorduk çünkü onun birkaç yıl önce burada konuşma yapan Bay Chamberlain'in himayesinde olduğunu duymuştuk. Belki de onu tanıyorsunuz.

NELL: Evet ama son zamanlarda görüşmüyoruz.

ERIC: Yanılmıyorsam Bayan Crewe buraya yılın tam da bu zamanında gelmişti, öyle değil mi? Sağlığının iyi olmadığı belliydi. Mesela, şu çıktığımız basamaklar bile onu tökezletiyordu. Ne var ki, Hindistan'da ölüm her ne kadar çok yaygınsa da, yine de beklenmedik bir şeydir. Çok mu konuşuyorum? Özür dilerim. Sizi kapıda bekleyeceğim. Lütfen istediğiniz kadar kalın, beni bekleyen kimse yok.

NELL: Çok kalmayacağım. Flora yas tutanları sevmezdi.

(ERIC onu yalnız bırakır.)

(Alçak sesle) Elveda tatlım... Oh—kahretsin!

(... gözyaşlarına boğulmuştur. Hıçkırığa hıçkırığa ağlar.)

ERIC: (*Geri döner*) Oh... oh, ne acı...

NELL: Çok üzgünüm.

ERIC: Hayır—Lütfen... alabilir miyim...?

(NELL kısa bir süre sonra ağlamayı keser.)

NELL: Ceketinizi mahvettim. Bir yerlerde mendilim olacaktı.

ERIC: Benimkini alır mısınız? Buyrun...

NELL: Evet, teşekkür ederim.

(Mendili kullanır.)

Sonunda gelebildim. Bütün yıl beklemekten nefret ettim ama neyse, işte buradayım. Teşekkür ederim. Mendilinizi biraz ıslattım. Bende kalabilir mi? Bakın, benimkini buldum. İsterseniz değişebiliriz.

ERIC: Siz hiç endişelenmeyin. Yalnız başına gelmeniz çok üzücü.

Bir kız kardeşiniz daha var sanıyordum. Yoksa erkek kardeşiniz miydi?

NELL: Hayır yok. Neden sordunuz?

ERIC: Flora, İngiltere'ye döndüğünde teyze olacağı için-çok heyecanlı olduğunu söylüyordu.

NELL: Doğru. Ekimde bir bebeğim oldu ama yazık ki çok az yaşadı. Sağlığı doğuştan bozuktu.

ERIC: Üzgünüm.

NELL: O nedenle daha önce gelemedim.

ERIC: Evet, anlıyorum. Kör talih. Adı neydi?

NELL: Saşa.

BN SWAN: Aslında Alexander. Alexander Percival Crewe.

NELL: Adını sormanız çok hoş. Kimse sormuyor. Çiçeklere bayıldım.

ERIC: Evet, güzel bir yer değil mi? Biraz kalacağınızı umarım. Hindistan'a bu ilk gelişiniz mi?

NELL: Evet.

ERIC: Şu eğri taşa dikkat edin. Yardım edebilir miyim?

NELL: Teşekkürler. Ağladığım için özür dilerim, Bay Swan.

ERIC: Merak etmeyin, kimseye söylemem. Hem bana Eric deyin. Swan denmesine alışık değilim.

NELL: Eric, öyleyse.

ERIC: Kriket sever misiniz?

NELL: (Güler) Şey, pek oynadığımı söyleyemem.

ERIC: Yarın maçımız var.

NELL: Burada mı?

ERIC: Oh evet. Gelecek sezon bir deneme takımı kuracağız.

NELL: Siz kim?

ERIC: Biz, Hindistan.

NELL: Demek öyle.

(Onlar çıkarken PIKE, mezarı arayarak girer. Bulur ve şapkasını çıkartarak karşısında dimdik durur.)

FLORA: 'Tatlım, Jummapur'dan hepsi bu kadar. Çünkü eşyalarımı, portremi ve ıvır zıvırlarımı topladım ve birazdan Bay Cooma-

raswami gelip beni istasyona götürecek. Bu mektubu varır varmaz Jaipur'dan postalayacağım. Buradan postaya vermeyeceğim çünkü öyle gerekiyor. Bugün kendimi yeni budanmış ağaç dalı gibi zinde hissediyorum ve mutluyum da aynı zamanda. Çünkü burada Modi'ye ve Paris'e geç kalışımı biraz da olsa telafi edecek iyi bir şeyler oldu. Mezara taşıyacağım bir günah bu, fakat belki de ruhum bir kâğıdın üstündeki bir boya lekesi gibi burada kalacak, sanki kadın çobanların en güzeli olan ve boş bir evde aşk için soyunan Rada misali her zaman buradaymışım gibi.'

(FLORA mektubu bir zarfa koyup ağzını kapatır.

Başka bir yerde, NELL yere eğilip FLORA'nın valizindekileri elden geçirir. Mavi elbiseye dikkatle bakar. Rulo yapılmış tuvali bulur. Bakar ve yerine koyar.

NAZRUL, FLORA'nın valizini almak üzere girer.

FLORA, elinde Emily Eden kitabıyla trene doğru gider.

Tren görünür. COOMARASWAMI, sarı şemsiyesini tutarak peronda FLORA'yı geçirir. Ona çiçek verir. NAZRUL, FLORA'nın valizini koltuğunun üstündeki rafa koyar. FLORA kompartımana girer, NAZRUL'a para verir ve vedalaşır.

NELL, valizde FLORA'nın Emily Eden kitabını bulur. Açar ve içinde RACA'nın armağanıyla karşılaşır. 'Ayracı' yerine koyup kitabın sayfalarını çevirir.

FLORA tren hareket ederken el sallar. Emily Eden'in mektubunu okumaya devam etmek üzere kitaptaki yerini bulur. Mektubu onun sesinden dinleriz.)

FLORA: (Teypten) 'Simla, 25 Mayıs 1839, Cumartesi. Dün gece Kraliçenin Balosu çok güzel oldu... Dans için iki çadırın arasına çiçeklerle ve kurdelalarla süslenmiş bir platform kondu... Eski bir Hindu tapınağı çok güzel ışıklandırıldı. Tapınağın sahibi olduğuna inandığım Vişnu öfkelenmiş olmalı. Çok güzel bir akşamdı. Bütün o havai fişekler ve göz kamaştırıcı ışıklardan sonra dağlar ay ışığında çok yumuşak ve hüzünlü görünüyordu. Yirmi yıl önce hiçbir Avrupalı buraya ayak basmamıştı ve

biz şimdi burada bandomuz müzik çalarken Fransız aşçının Potage à la Julienne'inin diğer çorbalarından daha iyi olup olmadığını tartışıyoruz falan filan ve bütün bunlar şu yüksek dağların önünde cereyan ediyor, ve biz yüz beş Avrupalının etrafı bizim zarif eğlencelerimizi izleyen ve bir Avrupalı yanlarına yaklaştığında yerlere kadar eğilen en azından üç bin Hintli ile çepeçevre sarılı. Bazen düşünüyorum da şaşıyorum, neden bizim kafalarımızı uçurup bu işi burada bitirmiyorlar? '
(Tren gürültüyle hareket eder ve ışıklar söner.)

Arkadia

İngilizceden çeviren: Şükran Yücel

*Arkadia: Eski Yunan'da sade ve mesut bir ırkın oturduğu rivayet edilen dağlık bir bölge, cennet hayatı yaşatan kırlar. Sakin, asude, sade, pastoral kır yaşantısını hayal edenlerin cenneti. Hayali ve cennete benzeyen bir yere değinmek için kullanılır. (ç.n.)

KARAKTERLER

(Oyunda göründükleri sırayla)

THOMASINA COVERLY, on üç yaşında, daha sonra on altı.

SEPTIMUS HODGE, özel öğretmen, yirmi iki yaşında, daha sonra yirmi beş.

JELLABY, başuşak, orta yaşlı.

EZRA CHATER, şair, otuz bir yaşında.

RICHARD NOAKES, bahçe tasarımcısı, orta yaşta.

LEYDİ CROOM, otuz beş civarı.

KAPTAN BRICE, Kraliyet Donanması, otuz beş civarı.

HANNAH JARVIS, yazar, kırka yakın.

CHLOE COVERLY, on sekiz yaşında.

BERNARD NIGHTINGALE, akademisyen.

VALENTINE COVERLY, yirmi beş-otuz yaşlarında.

GUS (AUGUSTUS) COVERLY, on beş yaşında.

BİRİNCİ PERDE

BİRİNCİ SAHNE

1809 Nisanında, Derbyshire'deki çok büyük bir kır evinin ön bahçesine bakan bir oda. Şimdilerde böyle bir eve görkemli bir şato denilirdi. Sahne arkasındaki duvarda yüksek, biçimli, perdesiz pencereler yer alır. Bunlardan birkaçı kapı görevini görebilir. Duvarın arkasında kalan dışarıyı için fazla bir şey söylenmesi veya görünmesi gerekmez. Evin, zamanın tipik bir İngiliz bahçesi içinde yer aldığını öğreneceğiz. Belki de bunun bir işaretini, sadece ışık, hava ve gökyüzü olarak görürüz.

Ortasındaki büyük masaya karşın oda çıplak görünür. Masa, dik arkalıklı sandalyeler ve onların dışındaki tek eşya olan bir okuma sehpası, koleksiyoncuların toplayacağı eşyalardan olmakla birlikte burada halısız çıplak tahta döşemenin üstünde daha çok bir okul dersliği görünümünü sağlamada kullanılırlar. Odanın o zamanki tek işlevi de budur. Orada bir zarafet varsa mimarisinden kaynaklanır ve büyüklük dışında hiçbir şey etkileyici değildir. Yan duvarlarda birer kapı vardır. Bu kapılar kapalıdır ama kapı gibi açılan uzun pencerelerden (Fransız penceresi) birisi açıktır ve parlak ama güneşsiz bir sabahı yansıtır.

Sahnedeki iki kişi de kendi kendilerine kitaplar, kağıt, mürekkep ve mürekkepli kalemle meşguldürler. Öğrenci on üç yaşındaki THOMAS-NA COVERLY'dir. Öğretmen yirmi iki yaşındaki SEPTIMUS HODGE'dur.

İkisinin önünde açık birer kitap vardır. Kızınki ince bir matematik kitabıdır. Öğretmeninki şık, kalın, yeni, gösterişli bir baskıdır. Kitap kapandığında bağlanan küçük şeritleri vardır. Öğretmenin kağıtlarını vs. koyduğu sert arkalı ve yine şeritlerle bağlanan bir portföyü vardır.

Septimus'un kağıt ağırlığı olarak kullanılabilecek kadar uyukucu bir kaplumbağası vardır.

Masanın üstünde eski model bir yer ölçüm aleti (teodolit) ve üst üste yığılı başka kitaplar da bulunur.

THOMASINA: Septimus, etsel temas ne demek?

SEPTIMUS: Etsel temas, kollarınla bir et parçasına sarılmak demektir.

THOMASINA: Hepsi bu mu?

SEPTIMUS: Hayır... bir koyun pizolası, bir ceylan budı, iyi pişmiş bir av kuşu... *caro*, *carnis*, dişi et demek.

THOMASINA: Peki bu günah mıdır?

SEPTIMUS: Şart değil, leydim, ama etsel temas günah olduğunda o etin günahıdır elbette. Gal Savaşları'nda 'Keltler süt ve et yediler'—'*Lacte et carne vivunt*'. Üzgünüm, ama tohum, taşlı tarlaya düştü.

THOMASINA: Bu, Onan'ın günahıydı, öyle değil mi Septimus?

SEPTIMUS: Evet. Kardeşinin karısına Latince dersi veriyordu ama kadın dersten sonra pek bir şey öğrenmişe benzemiyordu. Senin Fermat'nın son teoremine kanıt aradığını sanıyordum.

THOMASINA: Bu çok zor, Septimus. Nasıl yapıldığını göstermek zorunda kalacaksın.

SEPTIMUS: Nasıl yapıldığını bilseydim sana sormama gerek kalmayacaktı ki. Fermat'ın son teoremi insanları yüz elli yıldır uğraştırıyor ve seni de en azından, ben Bay Chater'in son şiirini okuyuncaya kadar meşgul edeceğini umuyordum. Aşka övgü için yazılmış bu şiirde kendi saçmalıklarının şaşkınlığından başka bir şey yok. Senin cebir kitabında Bay Chater'in "Eros'un Divanı"ndan daha ilginç şeyler olduğunu görüyorum.

THOMASINA: Cebir kitabımda okumadım bunu. Jellaby'ın, aşçıya Bayan Chater'ın kameriyede etsel temas halinde yakalandığını söylediğini duydum.

SEPTIMUS: (*Duraksar*) Sahi mi? Jellaby kiminle olduğunu da söyledi mi?

(THOMASINA, *bu soruyu şaşkın bir kaş çatışla karşılar.*)

THOMASINA: Kiminle demekle ne demek istiyorsun?

SEPTIMUS: Neyle demeliydim. Haklısın. Saçmaladım. Bu hikâyenin kaynağı kim?

THOMASINA: Bay Noakes

SEPTIMUS: Bay Noakes mu?

THOMASINA: Babamın bahçe mimarı. Bayan Chater'ı etsel temas halinde gördüğünde bahçede ölçü alıyormuş.

SEPTIMUS: Yani sen bana Bay Noakes'un uşağa mı anlattığını söylemeye çalışıyorsun?

THOMASINA: Hayır. Bay Noakes, Bay Chater'a anlatmış. Jellaby, Bay Noakes'un Bay Chater'a ahırın önünde anlattıklarını işiten seyisten duymuş.

SEPTIMUS: Bay Chater ahır kapısını mı kapatmaya çalışıyormuş?

THOMASINA: Ne demek istiyorsun Septimus?

SEPTIMUS: Şu ana kadar bunu bilen sadece bahçe mimarı Bay Noakes, seyis, uşak, aşçı ve tabii Bay Chater.

THOMASINA: Ve o sırada gümüşleri parlatan Arthur ve çizmecici çocuk. Şimdi de sen.

SEPTIMUS: Tabii tabii. Başka ne söyledi?

THOMASINA: Bay Noakes mu?

SEPTIMUS: Hayır, o değil. Jellaby. Sen Jellaby aşçıya söylerken duymuştun, değil mi?

THOMASINA: O anlatmaya başlar başlamaz aşçı ona sesini kısmasını söyledi. Jellaby benim akşamdan kalan tavşan yahnisini derse gelmeden önce yeme iznim olduğunu bilmiyordu. Sanırım sen bana doğruyu söylemedin, Septimus. Kameriye, kiler değildir, orada etin işi ne?

SEPTIMUS: Yaptığım tanımın eksiksiz olduğunu söylemedim.

THOMASINA: Etsel temas, öpüşmek mi demek?

SEPTIMUS: Evet.

THOMASINA: Ve birisinin kollarıyla Bayah Chater'a sarılması?

SEPTIMUS: Evet. Ve şimdi Fermat'ın son teoremi—

THOMASINA: Ben de öyle düşünmüştüm. Kendinden utanmalısın.

SEPTIMUS: Ben mi leydim?

THOMASINA: Bana her şeyin doğru anlamını sen öğretmezsen kim öğretecek?

SEPTIMUS: Ah, evet. Üzgünüm. Etsel temas, cinsel birleşmedir, erkek cinsel organının dölleme ve zevk amacıyla kadın cinsel organına girmesidir. Bunun tersine Fermat'ın son teoremi, x , y ve z , n kuvvetinde tam sayılar olduğunda, n 'nin 2'den büyük olduğu durumlarda ilk ikisinin toplamının asla üçüncüye eşit olamayacağını iddia eder.

(Duraksama).

THOMASINA: Uğğğğğ!

SEPTIMUS: Ne yapalım, teorem bu.

THOMASINA: İğrenç ve anlaşılmaz. Ben kendim uygulayacak kadar büyüdüğüm zaman her yaptığımda sen geleceksin aklıma.

SEPTIMUS: Çok teşekkür ederim, leydim. Bayan Chater bu sabah odasından çıktı mı?

THOMASINA: Hayır. Bana cinsel birleşmeyi biraz daha anlat.

SEPTIMUS: Cinsel birleşme için anlatacak başka bir şey yok.

THOMASINA: Aşkla aynı şey midir?

SEPTIMUS: Oh, hayır. Çok daha güzeldir.

(Yan kapılardan biri müzik odasına açılmaktadır. Diğer yan kapı açılır ve uşak Jellaby girer.)

Ders yapıyorum, Jellaby.

JELLABY: Özür dilerim, Bay Hodge. Bay Chater, bu mektubun acilen size ulaştırılması gerektiğini söyledi.

SEPTIMUS: Hay hay. (Mektubu alır.) Teşekkür ederim. (Ve Jellaby'e yol vermek için.) Teşekkür ederim.

JELLABY: (Kıpırdamaz.) Bay Chater, yanıtınızı bekliyor.

SEPTIMUS: Yanıtımı mı?

(Mektubu açar. Zarf yoktur ama katlanıp mühürlenmiş bir kapak aynı işi görür. SEPTIMUS, kapağı bir kenara atar ve okur.)

SEPTIMUS: Adetim ve lorduma görevim gereği kızlarıyla dersim on ikiye çeyrek kalaya kadar sürecektir. İşim bittiğinde, Bay Chater hâlâ orada olursa, onu (mektubu kontrol eder) silah odasında beklemekten mutlu olacağım.

JELLABY: Kendisine bildireceğim, teşekkür ederim efendim.

(SEPTIMUS mektubu katlar ve 'Eros'un Divanı'nın sayfaları arasına koyar.)

THOMASINA: Yemekte ne var, Jellaby?

JELLABY: Haşlanmış domuz budu ve lahana, leydim, ve tatlı olarak sütlaç.

THOMASINA: Ay, ne güzel.

(JELLABY çıkar.)

SEPTIMUS: Bay Noakes'tan beklemezdim, doğrusu. Kendisini bir centilmen, pitoresk bir filozof, dağları ve gölleri oynatan bir hayalperest gibi tanıtıyor ama bahçe entrikasında iblisin rolünü üstlenmiş.

THOMASINA: Sütlacı karıştırırken, Septimus, bir kaşık reçel, astronomi atlasımda olduğu gibi kırmızı patikalar bırakarak dağılıyor. Ama tekrar ters yöne karıştırırsan, reçel tekrar bütünleşmiyor. Tabii, sütlaç bunu fark etmiyor ve pembeleşmeye devam ediyor. Bunun tuhaf olduğunu düşünmüyor musun?

SEPTIMUS: Hayır.

THOMASINA: Ben düşünüyorum. Şeyleri ayrı ayrı karıştıramıyorsun.

SEPTIMUS: Elinden bir şey gelmez, zaman geriye dönmez, biz de karıştırarak ileri doğru gitmeliyiz. Pembeleşme tamamlanınca kadar düzensizlikten düzensizliğe geçmeliyiz. Değişmeden ve değişmeyen olarak işimizi bitirinceye kadar. Buna özgür irade veya kendini belirleme deniyor.

(Kaplumbağayı alır ve o sanki birkaç santim uzaklaşmış gibi onu bazı dağınık kağıtların üstüne koyar ve emreder.)

Otur!

THOMASINA: Septimus, sence Tanrı, Newtoncu mudur?

SEPTIMUS: Etonlu mu? Korkarım, kesinlikle öyledir. Kardeşine söyleyelim de ilk araştırmasını bunun üstüne yapsın.

THOMASINA: Hayır, Septimus, Newtoncu diyorum. Septimus! Bunu düşünen ilk insan ben miyim?

SEPTIMUS: Hayır.

THOMASINA: Daha ne olduğunu söylemedim.

SEPTIMUS: 'En uzak gezegenden beynimizin en küçük atomuna kadar her şey Newton'un hareket kuralına göre hareket ediyorsa, özgür iradede nasıl söz edebiliriz?'

THOMASINA: Hayır.

SEPTIMUS: Tanrı'nın iradesi.

THOMASINA: Hayır.

SEPTIMUS: Günah.

THOMASINA: (Alaycı) Hayır!

SEPTIMUS: Pekâlâ, söyle.

THOMASINA: Eğer her atomu kendi pozisyonunda ve yönünde durdurursan ve aklın durdurulan tüm hareketleri anlıyorsa ve cebirde gerçekten ama gerçekten iyiysen tüm gelecek için bir formül yazabilirsin ve hiç kimse bunu yapacak kadar zeki olmasa da o formül birisi onu yazabilecekmış gibi varolabilir.

SEPTIMUS: (Duraklar) Evet. (Duraklar) Evet, bildiğim kadarıyla bunu düşünen ilk insan sensin. (Duraklama. Belirgin bir çabayla) Fermat, Arithmetica kitabının sayfa kenarında teoreminin harika bir kanıtını bulduğunu yazmıştı ama sayfa kenarı bunun için çok dardı ve kanıtı sığdıramamıştı. Bu not ölümünden sonra bulundu ve o günden bu yana—

THOMASINA: Şimdi anlıyorum. Cevap çok açık.

SEPTIMUS: Bu kez kendini aştın.

(Kapı biraz da vahşice açılır. CHATER girer.)

Bay Chater! Belki de mesajım yanlış aktarıldı. Eğer sizin için uygunsa on ikiye çeyrek kala serbest kalacağım.

CHATER: Uygun değil, beyefendi. Benim işim bekleyemez.

SEPTIMUS: Öyleyse umarım sizin işinizin, kızının dersinden daha önemli olduğu konusunda Lord Croom'un fikrini almışsınızdır.

CHATER: Hayır, almadım ama eğer arzunuz buysa, lord hazretlerinden bu meseleyi halletmesini isteyebilirim.

SEPTİMUS: (*Duraklar*) Leydim, siz Fermat'yı alıp müzik odasına gider misiniz? Kanıtını bulursanız fazladan bir kaşık reçeli hak edeceksiniz.

THOMASINA: Hiçbir kanıt yok, Septimus. Açıkçası hepsi seni bütün delirtmek için yapılan bir şakaydı.

(THOMASINA çıkar.)

SEPTİMUS: Şimdi, efendim, bekleyemeyen şu iş de neymiş?

CHATER: Bunu bildiğinizden eminim, efendim. Karımın onurunu kırdınız.

SEPTİMUS: Onurunu mu kırdım? Bu benim tabiatıma, karakterime ve Bayan Chater'a karşı duyduğum hayranlığa ters düşer.

CHATER: Sizin hayranlığınızı duydum, beyefendi! Siz karımın onurunu dün akşam kameriyede kırdınız!

SEPTİMUS: Yanlışınız var. Ben kameriyede karınızla seviştim. Benimle orada buluşmak isteyen oydu. Onun notunu bir yere koymuştum, korkarım sizin için bulamayacağım. Eğer onun davetine icabet etmediğimi söyleyen biri varsa, Tanrı esirgesin, efendim, bu tümüyle iftiradır.

CHATER: Seni lanet olası ahlaksız! Kendi korkaklığına sığınak bulmak için bir hanımefendinin şerefine leke sürüyorsun. Ama faydası yok! Seni dışarıya çağırıyorum!

SEPTİMUS: Chater! Chater, Chater, Chater! Sevgili dostum!

CHATER: Bana böyle hitap etmeye nasıl cesaret edersin? Beni tatmin etmelisiniz.

SEPTİMUS: Bayan Chater da tatmin olmak istemişti ve şimdi de siz tatmin olmak istiyorsunuz. Ben gece gündüz Chater ailesinin isteklerini tatmin etmekle bütün zamanımı harcayamam. Karınızın şerefine gelince, her zaman durduğu yerde duruyor.

CHATER: Alçak herif!

SEPTİMUS: Sizi temin ederim. Bayan Chater, çekici ve ateşli bir kadın, sosyetenin onun cinsinde alkışladığı tüm özelliklerin bir timsali — ama yine de esas şöhretini, onu çekmecelerin-

deki orkideleri ocak ayında bile büyütebilecek tropikal ıslaklık halinde tutan, her an hazır olmasına borçlu.

CHATER: Kahretsin, Hodge, bunu dinlemeyeceğim! Dövüşecek misin, dövüşmeyecek misin?

SEPTIMUS: (*Kesinlikle*) Hayır! Şu anda yaşayan iki üç gerçek şairden birini, şerefini bir silahşor müfrezesinin bile koruyamayacağı bir kadın için kameriyede vurup yere sermek istemiyorum.

CHATER: Demek öyle! Diğerleri kim peki sana göre? Hayır—hayır!—Saçmalık bu, Hodge. Yağ çekerek beni yolumdan alıkoymazsın. Demek öyle diyorsun ha?

SEPTIMUS: Evet. Aynı şeyi, ölmemiş olsaydı Milton için de söyledim. Tabii, karısıyla ilgili bölüm dışında—

CHATER: Peki yaşayanlar arasında? Bay Southey?

SEPTIMUS: Southey'i ilk gördüğüm yerde vururdum.

CHATER: (*Kafasını üzüntüyle sallar*) Evet, düşüşe geçti. 'Thalaba'yı biraz sevmiştim ama 'Khema', (*kıkır kıkır güler*), aman Tanrım!—ama meseleden uzaklaşıyoruz—Bayan Chater'dan faydalandınız, ve eğer bu yeterince kötü değilse, her şeyis ve mutlak hizmetçisi—

SEPTIMUS: Lanet olsun bana! Ne söylediğimi duymadınız mı?

CHATER: Sizi duydum, efendim, ve benim için söylediğiniz övgüyü sevinçle karşıladığımı inkâr etmeyeceğim. Jeffrey ve dergisinin çevresindeki değersiz yazar ve şair takımının dışında kalınca insan çok az takdir görüyor.

SEPTIMUS: Sevgili Chater, onlar bir şairin değerini Lord Holland'ın masasındaki oturma planına göre ölçüyorlar.

CHATER: Çok haklısınız! Piccadilly *Rekreasyon* dergisinde 'Türk Kızı' adlı kitabımı karalayan alçağın adını bilmek isterdim!

SEPTIMUS: 'Türk Kızı' mı? Onu başucumdan ayırmıyorum. Uykum kaçınca eski bir dost gibi 'Türk Kızı'nı elime alıyorum!

CHATER: (*Hoşnut*) Buyrun işte! Ve o alçak, ekmek sosuyla kaplan-sa ve kestaneyle süslense bile köpeğine yem olarak vermeyeceğini söyledi. Bayan Chater bunu okuduğunda ağladı ve tam iki hafta beni yatağına almadı—ki bu da bana sizinle davamızı hatırlattı—

SEPTIMUS: Ama bu yeni şiir, isminizi ebedileştirecek—

CHATER: Öyle olsa da, olmasa da—

SEPTIMUS: Bu hiç kuşku götürmez bir gerçek, efendim. Hiçbir zümre, okur kitlesinin alkışlarını görmezden gelemes. 'Eros'un Divanı' gönülleri fethedecek.

CHATER: Bu 'sizin tahmininiz mi?

SEPTIMUS: Bu konuda kararlıyım.

CHATER: Ne demek istiyorsunuz? Sizi anlayamıyorum.

SEPTIMUS: Görüyorsunuz, elimde ilk baskılardan biri var. Bana eleştiri yazmam için gönderildi. Eleştiri diyorum ama sizin yetenekleriniz ve İngiliz Edebiyatı'nda hak ettiğiniz yer üzerine kapsamlı bir methiyeden söz ediyorum.

CHATER: Ne desem bilmem ki. Bu kesinlikle... Yazdınız mı?

SEPTIMUS: (*Kurnaz*) Henüz değil.

CHATER: Yaa. Peki ne kadar sürer...?

SEPTIMUS: Doğruyu söylemem gerekirse, önce iki kitabınızı tekrar dikkatle okumam gerekir, birkaç yan okuma, aynı zamanda eseriniz üzerine olumlu ve olumsuz görüşleri de değerlendirmem gerekir. Tabii, notlar alacağım, düşüncelerimi düzenleyecek ve sonunda hepsi hazır olduğunda ve kafam rahat olduğu zaman...

CHATER: (*Kurnazca*) Bayan Chater siz ona şey yapmadan önce bunu biliyor muydu?

SEPTIMUS: Sanırım çok iyi biliyordu.

CHATER: (*Muzaffer*) Bu kadının benim için yapmayacağı hiçbir şey yok! İşte şimdi bu kadının gerçek kişiliğini anlayabilirsiniz! Tanrı'ya şükür ki o benim karım, efendim.

SEPTIMUS: Sadece bunun için bile, onu dul bırakmazdım.

CHATER: Bir zamanlar Kaptan Brice da aynı yorumu yapmıştı.

SEPTIMUS: Kaptan Brice mı?

CHATER: Bay Hodge, kitabınızı bu mutlu önsezi içinde imzalamama izin verin. Leydi Thomasina'nın kalemi işimizi görür.

SEPTIMUS: Lord ve Leydi Croom'la olan bağlantınızı leydilerinin kardeşleriyle dövüşmenize mi borçlusunuz?

CHATER: Hayır! Tam bir saçmalıktı, efendim—asılsız bir dedikodu! Ama bu yanlışlık bize şans getirdi. Bana Majestelerinin Donanmasının bir albayının ve bir kontesin kardeşinin hamiliğini sağladı. Bay Walter Scott bile böylesine erişmemiştir. Ve işte Sidley Malikanesinin saygın bir misafiri olarak buradayım.

SEPTIMUS: Öyleyse efendim, tatmin edildiğinizi söyleyebilirsiniz.
(CHATER masadaki mürekkep hokkasını ve kalemi kullanarak kitiaba ithaf yazmaya başlamıştır. NOAKES, CHATER'ın kullandığı kapıdan girer. Rulo halinde planlar taşımaktadır. Yazmakla meşgul olan CHATER, NOAKES'u görmezden gelir. İçerdekileri gören NOAKES telaşlanır.)

NOAKES: Oh!

SEPTIMUS: Aha, Bay Noakes!—seni çamura bulanmış alçak!

NOAKES: İzninizi rica ediyorum—Leydi hazretlerinin burada olduğunu sanıyordum—özür dilerim—
(Utangaç bir tavırla geri çekilmeye çalışırken CHATER'ın sesiyle donup kalır. CHATER, ithafını çınlayan bir tonda okur.)

CHATER: 'Yazar Ezra Chater'ın yanında yer alarak destek olan dostum Septimus Hodge'a, Sidley Malikanesi, Derbyshire, 10 Nisan, 1809.' (Kitabı SEPTIMUS'a vererek) İşte, efendim—torunlarınıza gösterebileceğiniz bir şey!

SEPTIMUS: Bu benim hak ettiğimden çok fazla, çok zarif bir armağan, ne dersiniz Noakes?
(Pencerelerin arkasında LEYDİ CROOM ve KAPTAN EDWARD BRICE'in görünmesiyle sözleri kesilir. LEYDİ'nin ilk sözleri açık kapıdan duyulur.)

LEYDİ CROOM: Hayır, olamaz! Kameriye olamaz!
(BRICE tarafından takip edilerek içeri girer. BRICE elinde deri ciltli bir skeç defteri taşır.)

Bay Noakes bu duyduğum şey de ne?

BRICE: Sadece kameriye değil kayıkthane, Çin köprüsü ve fundalık da—

CHATER: Aman Tanrım! Bu mümkün değil!

BRICE: Bay Noakes öyle söylüyor.

SEPTIMUS: Bay Noakes, bu canavarlık!

LEYDİ CROOM: Bunu sizden duyduğuma memnun oldum, Bay Hodge.

THOMASINA: (Müzik odasının kapısını açarak) Artık gelebilir miyim?

SEPTIMUS: (Kapıyı kapatmaya çalışarak) Henüz değil—

LEYDİ CROOM: Bırakın kalsın. Bir delilik dersi iki bilgelik dersine bedeldir.

(BRICE skeç defterini okuma sehпасına götürür ve açar. Skeç defteri Humphry Repton'ın 'Kırmızı Kitaplar'ının hayranı olan NOAKES'un eseridir. Suluboya ile çizilmiş sayfalar, bahçenin 'önce' ve 'sonra'ki manzaralarını gösterir ve sayfalar sonrakinin öne çıkması için ustaca kesilmiştir.)

BRICE: Sidley Parkı bir İngiliz centilmeninin bahçesi mi yoksa Korsikalı hırsızların ini mi?

SEPTIMUS: Bu kadar abartmayın, efendim.

BRICE: Bu bir tecavüzdür, beyefendi!

NOAKES: (Kendini savunarak) Bu modern stildir.

CHATER: (SEPTIMUS'la aynı yanlış anlama içinde) Üzücü ama olmuş bir kere.

(THOMASINA, skeç defterini incelemeye gitmiştir.)

LEYDİ CROOM: Bay Chater, siz çok kolay boyun eğiyorsunuz. Sizin fikrinizi almak istiyorum, Bay Hodge.

SEPTIMUS: Kameriyede olanlar için pişmanım, Madam. Samimiye-time inanın—bir noktaya kadar kayıkhane için de—ama Çin köprüsü bir fantezi ve fundalığı ise tiksinererek reddediyorum! Bay Chater!

Bahçenin her köşesinde, her çatlağında etsel temas halinde birtakım insanlar gören işgüzar bir bahçıvanın sözüne inanır mısınız?

THOMASINA: Onlar, etsel temastan söz etmiyorlar, öyle değil mi anne?

LEYDİ CROOM: Tabii ki hayır. Etsel temas hakkında sen ne biliyorsun?

THOMASINA: Septimus sayesinde, her şeyi. Bana sorarsanız Bay Noakes'un bahçe tasarımı harika. Gerçek bir Salvatore!

LEYDİ CROOM: Ne demek istedi?

NOAKES: *(Yanlış soruyu yanıtlayarak)* Salvatore Rosa, bir ressamdır leydi hazretleri, pitoresk stilin sembolüdür.

BRICE: Bu ne demek oluyor, Hodge?

SEPTIMUS: Genç leydi masumiyetinden konuşuyor, deneyiminden değil.

BRICE: Sen buna masumiyet mi diyorsun? Bu adam seni bozdu mu çocuğum?

SEPTIMUS: Dayınıza cevap veriniz!

THOMASINA: *(SEPTIMUS'a)* Bozulmuş bir çocukla bozulmuş bir şato arasında ne fark vardır?

SEPTIMUS: Bu tür soruları Bay Noakes'a bırakıyorum.

NOAKES: *(Dalgın)* Bozulmuş bir şato, kesinlikle pitoresktir.

SEPTIMUS: İşte esas fark bu. *(BRICE'a)* Ben klasikleri öğretiyorum. Anlamalarını ben açıklamazsam kim anlatacak?

BRICE: Onun öğretmenini olarak göreviniz onu cahil bırakmaktır.

LEYDİ CROOM: Çelişkili konuşma, Edward. Herkes aklından şüpheye düşecek. Sen odanda bekle Thomasina.

THOMASINA: *(Geri çekilerek)* Peki. anne. Başını derde sokmak istemezdim, Septimus. Çok üzgünüm. Bir genç kızın anlamasına izin verilen şeyler vardır cebir gibi, ama bunun yanında bir ete sarılmak gibi şeyler, vücudu bir ceset haline gelinceye kadar ondan saklanmalıdır.

LEYDİ CROOM: Bir dakika.

BRICE: Neden bahsediyor?

LEYDİ CROOM: Etten.

BRICE: Etten mi?

LEYDİ CROOM: Kalsan iyi olacak, Thomasina. Senin pitoresk hakkındaki bilgin açıkçası bizimkinin çok ötesinde. Bay Hodge, cehalet gerçeğin kaynağından doldurulması gereken boş bir damardır, adi biblolarla dolu bir büfe değil. Bay Noakes, sonunda sıra size geldi—

NOAKES: Teşekkür ederim, leydi hazretleri—

LEYDİ CROOM: Çizimleriniz harika bir dönüşümü gösteriyor. Bu haliyle ben kendi bahçemi tanıyamazdım—bakın şuraya! Burada park şimdi bize görüldüğü gibi ve şurada Bay Noakes'un eli değdikten sonraki hali. Bir İngiliz bahçesinin o aşına pastoral zarafeti nerede, bu kasvetli ormanla, dipsiz uçurumun, ortada ev olmadığı halde bu ev yıkıntısının, su kaynağı ya da tek bir taş olmadığı halde kayaları döven bu suyun sivilce gibi çıkıntılık etmesi nerede? Sümbül vadim gulyabanilerin ini olmuş, Pekin'de gördüklerimden daha üstün olduğuna inandığım Çin Köprüm fundaların örttüğü yıkık bir sütun tarafından gasp edilmiş—

NOAKES: (Meleyerek) Lord Little'in da benzer—

LEYDİ CROOM: Lord Little'in talihsizliklerini paylaşarak onu rahatlatamam. Kameriyemin üstüne konan bu harap kulübe de neyin nesi?

NOAKES: Bir çilehane, madam.

LEYDİ CROOM: Ne diyeceğimi bilemiyorum.

BRICE: Bu tümüyle usulsüz, Bay Noakes.

NOAKES: Evet, öyle efendim. Usulsüzlük, pitoresk stilin en belli başlı özelliklerindendir—

LEYDİ CROOM: Ama Sidley bahçesi zaten bir resim, çok güzel bir resim. Yamaçlar hafif eğimli ve yeşildir. Ağaçlar kısa aralıklarla dostça kümelenmiştir. Koyunların üstünde otladığı çayır-
larla çevrelenen küçük derecik, yılan gibi kıvrılarak huzurla akar—Kısacası, tabiat Tanrı'nın arzu ettiği gibidir ve ben ressamla birlikte, 'Et in Arcadia ego!' diyebilirim.' 'Evet, işte cenneteyim,' Thomasina.

THOMASINA: Evet, anne, size öyle geliyorsa öyledir.

LEYDİ CROOM: Benim zevkimi mi yoksa tercümemi mi düzeltiyorsun?

THOMASINA: İki de haddim değil, ama coğrafya bilginizden kuşkuya düştüm anne.

LEYDİ CROOM: Son gördüğümünden bu yana ve eminim bu dündü, bu kıza bir şeyler olmuş. Bu sabah kaç yaşındasın bakalım?

THOMASINA: On üç yaş, on ay, anne.

LEYDİ CROOM: On üç yaş, on ay. En azından altı ay içinde küstah olması ya da çok daha uzun bir süre değişik zevkler edinmesi beklenmiyordu. Bay Hodge, bundan sizi sorumlu tutuyorum. Size gelince Bay Noakes—

NOAKES: Teşekkür ederim, ben—

LEYDİ CROOM: Benim fikrime göre siz şu Bayan Radcliffe'nin romanlarını çok okuyorsunuz. Bu bahçe Otranto Şatosu ya da Udolpho'nun Esrarı'na uygun—

CHATER: Otranto Şatosu, leydi hazretleri, Horace Walpole'undur.

NOAKES: (*Dehşete düşerek*) Bahçıvan Walpole'un mu?

LEYDİ CROOM: Bay Chater, siz Sidley Malikanesi'nde misafir olduğunuz sürece, Otranto Şatosu ben kimin demişsem onun tarafından yazılmıştır, yoksa misafir olmanın ya da misafir ağır-lamanın ne anlamı kalırdı?

(*Uzaktan silah sesleri duyulur.*)

Anlaşılan, avcılar yamaca ulaştı—Lord'a bu konudan söz edeceğim ve göreceğiz—(*Dışarıya bakar.*) Ah!—arkadaşınız bir güvercin vurdu. (*Dışarı seslenir.*) Bravo, sir!

SEPTIMUS: Güvercini eminim kocanız ya da oğlunuz vurmuştur, leydi hazretleri—benim okul arkadaşım hiç de sportmen değildi.

BRICE: (*Dışarı bakar*) Evet, Augustus bu!—bravo, evlat!

LEYDİ CROOM: (*Dışarıda*) Hadi gelin. Askerlerim nerede?

(BRICE, NOAKES ve CHATER itaatkâr bir tavırla onu izlerler, CHATER, SEPTIMUS'un elini hararetle sıkmak için döner.)

CHATER: Sevgili Bay Hodge!

(CHATER da çıkar. Silah sesleri tekrar, daha yakından duyulur.)

THOMASINA: Pata pata pat... Kuşatma altındaki bir çocuk gibi silah sesleri arasında büyüdüm. Bu mevsimde güvercinler ve kargalar, ağustosta av kuşları, sülünler—keklik, çulluk ve tüm kuşlar pata pata pat, ve sürünün toplanması. Babamın kayıttutan meleşe ihtiyacı yok, tüm hayatı av defterinde yazılı.

SEPTIMUS: Katliam takvimi. 'Cennette bile, ben oradayım.'

THOMASINA: Ölüme oley!

(Bir kalem alarak hokkaya batırır ve okuma sehpasına götürür.)
Ben buraya bir münzevi koyacağım, münzevisi olmayan bir çilehane olur mu? Sen anneme mi âşıksın, Septimus?

SEPTIMUS: Büyüklerinden daha zeki olmamalısın. Senin terbiyene uymaz.

THOMASINA: Ben daha mı zekiyim?

SEPTIMUS: Evet, çok.

THOMASINA: Özür dilerim, Septimus. (Çizmeye ara verir ve cebinden bir zarf çıkarır.) Bayan Chater müzik odasına geldi ve senin için bir not getirdi. Önemsiz olduğunu ve bu nedenle en emin şekilde, acilen ve dikkatle sana ulaştırmam gerektiğini söyledi. Etsel temas beyni sulandırır mı?

SEPTIMUS: (Mektubu alarak) Her zaman. Teşekkür ederim. Bugün için bu kadar eğitim yeter.

THOMASINA: İşte. Onu ormandaki bir Baptist gibi çizdim.

SEPTIMUS: Ne kadar canlı.

(Uzaktan LEYDİ CROOM'un THOMASINA'yı çağırdığı duyulur. THOMASINA neşeyle bahçeye doğru uzaklaşır. SEPTIMUS, Bayan Chater'in notunu açar. Zarfı buruşturarak atar. Notu okur, katlar ve 'Eros'un Divanı'nın sayfaları içine koyar.)

İKİNCİ SAHNE

Benzer bir sabah vakti, ışıklar aynı odayı aydınlatır. Bugüne gelindiği ancak HANNAH'ın görüntüsünden anlaşılır, başka hiçbir şeyden değil.

Bununla ilgili bazı şeyler söylemek gerekebilir. Oyunun aksiyonu ondokuzuncu yüzyıl başı ile günümüz arasında hep bu aynı odada bir ileri bir geri mekik dokur. Her iki dönem de normal olarak beklenebilecek eklemeler ya da çıkarmalar olmadan odanın aynı halini paylaşmalıdır. Odanın genel görünüşü iki dönemi de küstürmemelidir. Sahne donatımı açısından, kitaplar, kağıt, çiçekler vs., bir dönemin kanıtını kaldırıp diğerini koymaya gerek yoktur. Yine de, her iki dönemde kullanılan kitap gibi malzemelerin hem eski hem de yeni versiyonlarının bulunması gerekir. Bize anlatıldığı gibi, dışarıdaki manzara bazı değişimlerden geçmiştir. Bizim gördüğümüz kadatı ne değişmeli ne de çelişmelidir.

Yukarıdaki kurala göre, birinci sahnedeki mürekkep, kalemler vs. kalabilir. HANNAH'ın araştırmasıyla ilgili kitap ve kağıtlar oyunun başından itibaren masanın üstünde durabilir, vb. Oyunun akışı içinde masa şunu veya bunu toplar ve bir sahnedeki bir eşya başka bir sahnede o tarihe uygun olmayan bir eşya olarak görüldüğünde (sözgelimi bir kahve kupası) onun görünmez olduğu kabul edilir. Oyunun sonunda masa çeşit çeşit nesneyi biriktirmiş olacaktır.

HANNAH, Bay Noakes'un skeç defterini kaşıtırır. Aynı zamanda elinin altında küçük haura defterlerine benzeyen açık veya kapalı küçük ciltler vardır (bunların Leydi Croom'un 'bahçe defterleri' olduğu anlaşılacaktır). Birkaç dakika sonra, HANNAH skeç defterini pencerele-re doğru götürüp, manzarayı çizimlerle karşılaştırır ve sonra skeç defte-rini okuma sehpasına yerleştirir.

HANNAH'ın giysilerinde gereksiz hiçbir ayrıntı yoktur. Ayakkabıları bahçe işlerine uygundur. Açık ölçen yer ölçüm aletini [teodolit] alarak bahçeye çıkar. Oda birkaç dakika için boş kalır.

Diğer oda kapılarından biri açılır ve CHLOE ve BERNARD içeri girerler.

CHLOE evin kızıdır, üzerinde gündelik giysiler vardır.

Konuk olan BERNARD, takım elbiseli ve kravatlıdır. Çok göz alıcı giyinmeye meraklıdır ama bu ziyaret için bu eğilimini biraz bastırmıştır. Parlak mavi renkli bir mendil göğüs cebinin üstünde sırtmaktadır. Evrak çantası vazifesi gören büyük bir deri çanta taşır.

CHLOE: Aaa, daha şimdi buradaydı...

BERNARD: ... Kapı açık...

CHLOE: Evet, bir dakika, keyfine göre takıl!

(CHLOE bahçe kapısından çıkar ve gözden kaybolur. İkinci kapı açılır ve VALENTINE içeri bakar.)

VALENTINE: Kahretsin!

(VALENTINE kapıyı kapatarak çıkar. CHLOE, elinde bir çift lastik çizmeyle döner. Girer, oturur ve bir yandan konuşurken çizmeleri giymek için ayakkabılarını çıkarır.)

CHLOE: Siz, hiç yorulmayın, en iyisi burada bekleyin. Tahmin edeceğiniz gibi zamanının çoğunu bahçede geçiriyor.

BERNARD: Evet ama neden?

CHLOE: Bilmiyor musunuz, bahçenin tarihçesini yazıyor.

BERNARD: Bilmiyordum. Croom belgelerinin üstünde çalıştığını biliyordum ama...

CHLOE: Sanırım tam anlamıyla bahçenin tarihçesi de değil. Size Hannah anlatsın. Neredeyse içine düşeceğiniz hendekle bir

ilgisi var. Rahatınıza bakın diyecektim ama bu imkânsız gibi, her şey kaldırıldı, burası en yakın tuvaletin yolu üstünde.

BERNARD: Her şey mi?

CHLOE: Hayır, yalnızca bu odadakiler. Portatif 'Kadınlar' tuvaletinin yolu üstünde olduğu için.

BERNARD: Evet, anlıyorum. Hannah mı dediniz?

CHLOE: Evet, Hannah. Siz burada bekler misiniz?

(Çizmeleri giyerek ayağa kalkar.)

Ben çıkacağım da... (Dinlemediğini fark eder) Bay Nightingale?

BERNARD: Evet, teşekkürler. Bayan Jarvis, yazar Hannah Jarvis mi?

CHLOE: Evet, onun kitabını okudunuz mu?

BERNARD: Evet, evet.

CHLOE: Çilehanede olduğuna bahse girerim. Tenteden göremiyorum ama...

BERNARD: Bahçede parti mi veriyorsunuz?

CHLOE: Bir dans—her yılki şıklık ve genel sarhoşluk gösterimiz için. Yaşlılar evin içine girilmesini istemiyorlar, bir zamanlar Christie's müzayedesinde tam zamanında yakalayıp geri getirdiğimiz bir çaydanlık çalınmıştı. Bu nedenle kırılabilecek, çalınabilecek ya da üstüne kusulabilecek her şey zarıfçe kaldırıldı, aslında hunharca demem gerekir—

(Çıkmak üzeredir.)

BERNARD: Haa—akluma gelmişken, ona söyler misiniz—siz en iyisi benim adımı şimdilik söylemeyin.

CHLOE: Peki, tamam.

BERNARD: (Gülümseyerek) Ona sürpriz yapmak daha eğlenceli olur. Sakıncası var mı?

CHLOE: Yoo ama soracaktır... Başlangıç için size başka bir isim mi vermeliyim?

BERNARD: Evet, neden olmasın?

CHLOE: Belki de başka bir kuş ismi, siz pek bülbüle benzemiyorsunuz.*

*Bernard'ın bülbül anlamına gelen soyadına göndermede bulunuyor. (ç.n.)

(CHLOE tekrar çıkar. BERNARD masanın üstündeki kitaplara göz gezdirir. Evrak çantasını yere koyar. Uzaktan bir av tüfeğinin sesi gelir. Bu, BERNARD'ın kuşkuyla pencereye gitmesine neden olur. Dışarıya bakar. Onun daha önce girdiği kapı açılır ve GUS içeri bakar. BERNARD döner ve onu görür.)

BERNARD: Merhaba.

(GUS konuşmaz. O hiç konuşmaz. Belki de konuşamıyordur. Bir yabancıyla karşılaştığı için huzursuz olur, içine kapanır ve çıkar. Bir dakika sonra diğer kapı tekrar açılır ve VALENTINE odadan geçer, BERNARD'ı görmezden gelmek gibi bir amacı olmasa da onu görmez.)

VALENTINE: Kahretsin, kahretsin, kahretsin, kahretsin... (Karşı kapıdan çıkıncaya kadar kaç kez söyleyebilirse söyler. Kapıyı arkasından kapatır. Kapının arkasında Chlo! Chlo! diye seslendiği duyulur.)

(BERNARD'ın huzursuzluğu artar. Aynı kapı açılır ve VALENTINE geri döner. BERNARD'a bakar.)

BERNARD: Bahçede Bayan Jarvis'i arıyor.

VALENTINE: Eşyalar nereye gitti?

BERNARD: Şey için kaldırıldı...

VALENTINE: Dans bahçede olacak, değil mi?

BERNARD: Evet, ama burası en yakın tuvaletin yolu üstünde.

VALENTINE: Evet ama komodin bana lazım.

BERNARD: Peki, tuvaleti kullanamaz mısın?

VALENTINE: Bütün av kayıtları içindeydi.

BERNARD: Tuvalette mi, komodinde mi?

VALENTINE: Birisi sizinle ilgileniyor mu?

BERNARD: Evet, teşekkür ederim. Ben Bernard Night—Bayan Jarvis'i görmeye gelmiştim. Lord Croom'a yazdım ama yazık ki bir yanıt alamadım ve—

VALENTINE: Daktilo mu etmiştiniz?

BERNARD: Efendim?

VALENTINE: Mektubunuz daktiloda mı yazılmıştı?

BERNARD: Evet.

VALENTINE: Babam daktiloda yazılan mektupları hiç yanıtlamaz.

(Pencerelerin dışında oturan kaplumbağayı fark ederek.)

Ooh! Nerelerde saklanıyordun Şimşek? *(Kaplumbağayı alır ve elinde tutarak döner.)*

BERNARD: Ben de dün telefonla aradım ve yanılmıyorsam sizinle konuştum.

VALENTINE: Benimle mi? Ah, evet! Özür dilerim! Birisiyle ilgili bir konuşma yapacaksınız ve Hannah'a bir şey soracaksınız—

BERNARD: Evet. Öyle görünüyor. Bayan Jarvis'in bana nazik davranacağını umuyorum.

VALENTINE: Emin değilim.

BERNARD: Araştırma hakkında bilginiz var mı?

VALENTINE: Hannah'ı tanıyorum.

BERNARD: Uzun zamandır mı burada?

VALENTINE: Duruma hâkim olacak kadar, korkarım. Annem onun kitabını okumuştü. Siz okudunuz mu?

BERNARD: Hayır. Evet. Onun kitabını. Tabii.

VALENTINE: Ona çok güveniyor.

BERNARD: Ben de çok satan bir kitap yazsaydım—

VALENTINE: Hayır, onunla ilgisi yok. Annem yalnızca bahçecilikle ilgili kitapları okur.

BERNARD: Hannah Jarvis'in bahçesi hakkında kitap yazmasından hoşlanmış olmalı.

VALENTINE: Aslında kitap münzeviler hakkında.

(GUS aynı kapıdan gelir ve döner.)

Her şey yolunda Gus—ne istiyorsun?—

(Ama GUS yine gitmiştir.)

Tamam tamam...Şimşek'le koşuya çıkıyoruz.

BERNARD: Aslında biz sizinle daha önce karşılaşmıştık. Birkaç yıl önce Sussex'te, bir seminerde...

VALENTINE: Ben de orada mıydım?

BERNARD: Evet. Meslektaşlarımdan biri D.H. Lawrence'ın daha önce bilinmeyen bir kısa öyküsünü bulduğuna inanıyordu ve iddiasını bilgisayarında anlatım biçiminin analizini yaparak kanıtlamaya çalıştı, en ilginç, belki de raporu hatırlarsın?

VALENTINE: Hatırlayamadım. Ama ben genellikle gözlerim kapalı otururdum ve bu uyanık olduğum anlamına gelmezdi.

BERNARD: Neyse, bu arkadaşımız tümce yapılarını filan karşılaştırarak bu öykünün yüzde doksan Âşık Kadınlar'la aynı kişi tarafından yazıldığını gösterdi. Sizin matematik grubundan birisi aynı istatistik temel üstüne Lawrence'in aynı zamanda William çocuk dizisini ve Brighton and Hove Argus'un önceki nüshasını yazmış olma olasılığının da yüzde doksan olduğunu gösterince tarifsiz sevinmiştim.

VALENTINE: *(Duraklar)* Ah, Brighton. Doğru, oradaydım. *(Dışarı bakar.)* Ah, işte geliyor, rahat konuşmanız için sizi yalnız bırakayım. Bu arada, kırmızı Mazda sizin mi?

BERNARD: Evet.

VALENTINE: Bir tavsiyede bulunmamı ister misiniz? Yerinizde olsaydım, babam dönmeden önce onu gözden uzak bir yere koyardım. Japon arabası kullanan birini evde görmek istemez. Gay misiniz?

BERNARD: Hayır.

VALENTINE: Siz yine de arabayı çekin.

(VALENTINE çıkar, kapıyı kapatır. BERNARD kapalı kapıya bakar.

HANNAH bahçe kapısına gelir, arkasından seslenir.)

HANNAH: Bay Peacock?*

(BERNARD etrafına kuşkuyla bakınır ve geriye dönüp kaybolan Peacock'ı aranır, sonra kendine gelir ve Nightingale nezaketiyle ona döner.)

BERNARD: Ooo... merhaba! Bayan Jarvis, tabii. Çok memnun oldum. Bir an dalmışım. Ama fotoğrafınızdan pek belli olmuyor.

HANNAH: Fotoğraf mı?

(Ayakkabıları çamurlanmıştır, çıkarır.)

BERNARD: Kitabın üstündeki. Sizi buraya getirttiğim için özür dilerim, ama Leydi Chloe ısrar etti—

HANNAH: Sorun değil—ayakkabılarınız çamura bulanırdı.

* Chloe, Bernard'a tavuskuşu anlamına gelen bir isim takmıştır. (ç.n.)

BERNARD: Çok düşüncelisiniz. Bana zamanınızın küçük bir bölümünü ayırmanız da büyük bir incelik.

(*Gereğinden fazla abartılıdır. HANNAH ona dikkatle bakar.*)

HANNAH: Gazeteci misiniz?

BERNARD: (Şaşırır) Hayır!

HANNAH: (*Eski haline döner*) Bahçe duvarının oradaydım, çok çamurluydu.

BERNARD: (*Beklenmeyen bir biçimde*) Ha-hay!

HANNAH: Ne dediniz?

BERNARD: Benim bir teorim. Bahçede dolaşırken aniden önünüzde bir duvar belirdiğinde, onun üstüne gideceğinize bir adım geri sıçrar ve ha-hay dersiniz ya da 'Yüce Tanrım!'... ben şahsen, bu tür duvarın inekleri çayırdan uzak tutmaktan çok feci çirkin bir kadını saklamak için kullanıldığını düşünüyorum.

(*İşler BERNARD için iyi gitmiyordur ama o farkına varmadan neşeyle anlatmaya devam eder.*)

HANNAH bir an ona bakar.)

HANNAH: Bay Peacock, sizin için ne yapabilirim?

BERNARD: Başlangıç olarak bana Bernard diyebilirsiniz. *

HANNAH: Teşekkür ederim.

(*Kapıya giderek ayakkabılarını birbirine çarpar ve çamurlar dökülür.*)

BERNARD: Kitabınız!—kitabınız bir vahiy gibiydi! Caroline Lamb'i* sizin gözlerinizle görmek onu ilk kez keşfetmek gibiydi. Onun romanlarını hiç okumadığımı söylemeye utanıyorum. Siz ne kadar haklısınız, olağanüstü bir hüner—19. yüzyıl başları benim alanıma girer.

HANNAH: Öğretmen misiniz?

BERNARD: Evet aynı zamanda yazarım, sizin gibi ama şimdiye kadar Caro kadar satan bir şey yazmadım.

* Lady Caroline Lamb: Melbourne Dükünün eşi, Lord Byron'la yaşadığı çılgınca aşk nedeniyle toplum tarafından dışlanmıştı. Glenarron, Graham Hamilton ve Ada Reis kitaplarını yazmıştır. Lord Byron'ın cenaze alayını gördüğünde aklını kaçırmıştır. (ç.n.)

HANNAH: Ben öğretmen değilim.

BERNARD: Doğru. Ama bu sizin lehinize. Unutulmuş bir yazara itibarını iade etmek, bir İngiliz akademisyeninin varoluş nedevidir diyebilirim.

HANNAH: Peki ya öğretmek?

BERNARD: Aman Tanrım, hayır, bırakın da keratalar kendileri keşfetsin. Sizi tüm kalbimle kutlarım. Şimdi birilerinin Caroline Lamb'ın yapıtını gün ışığına çıkaracağını sanıyorum.

HANNAH: Evet.

BERNARD: Ne harika! Bravo! En azından Lord Byron'ın kişiliğine ışık tutmak açısından ilginç olmalı—

HANNAH: Bernard. Bernard demiştiniz, öyle, değil mi?

BERNARD: Evet.

HANNAH: Şimdi ayakkabılarımı giyiyorum.

BERNARD: Dışarıya mı çıkacaksınız?

HANNAH: Hayır, kışınıza tekmei indirmek için.

BERNARD: Haklısınız. Mesaj alınmıştır. Ezra Chater.

HANNAH: Ezra Chater mı?

BERNARD: 1778'de Twickenham, Middlesex'de doğmuş, iki şiir kitabının yazarı, 'Türk Kızı', 1808 ve 'Eros'un Divanı', 1809, 1809'dan sonrası bilinmiyor, ortadan kayboluyor.

HANNAH: Anlıyorum. Peki sonuç?

BERNARD: (Çantasına uzanarak) Sidley Malikanesi ile bir ilişkisi var.

(Çantasından 'Eros'un Divanı'nı çıkarır ve ithaf yazısını okur.)

Yazar Ezra Chater'ın yanında yer alan sevgili dostum Septimus Hodge'a, Sidley Malikanesi, Derbyshire, 10 Nisan 1809.

(Kitabı ona uzatır.)

Ocağınıza düştüm.

HANNAH: 'Eros'un Divanı'. İyi bir şey mi?

BERNARD: Oldukça şaşırtıcı.

HANNAH: Yetenekli mi?

BERNARD: Hayır, hayır—İngiliz Araştırmaları Dergisi için bir inceleme. Chater üstüne hemen hiçbir şey yok, Ulusal Biyografi

Sözlüğü'nde bile tek bir kelime yok—bu zamana kadar tümüyle unutulmuş.

HANNAH: Peki ya ailesi?

BERNARD: Hiçbir şey yok. British Library'nin bilgi bankasında adı geçen diğer tek Chater, Martinik'teki bir bodur dalyayı tanımlayan ve orada bir maymun tarafından ısırıldıktan bir süre sonra ölen bir botanist.

HANNAH: Peki ya Ezra?

BERNARD: O devre ait indekste iki referansı var, *Piccadily Recreation* adlı üç haftada bir çıkan bir dergide iki kitap için birer önemli eleştiri yer alıyor ama hiçbir kişisel ayrıntı vermiyor.

HANNAH: Peki bu kitap nerdeymiş?

BERNARD: Özel bir koleksiyonda. Gelecek hafta Londra'da bir konuşma vereceğim ve Chater'ın ilginç olduğunu düşünüyorum. Onunla veya şu Septimus Hodge ile ilgili her şey, en küçük bir bilgi kırıntısı için bile minnettar olurum.

HANNAH: Bu benim için yepyeni bir deneyim. Bana övgüler düzen bir akademisyen.

BERNARD: Nasıl?

HANNAH: Gerçekten. Kitabımı yorumlayan tüm akademisyenler onu küçümsedi.

BERNARD: Eminim yanılıyorsunuz.

HANNAH: Yanılmadığıma eminim. Adamlar fermuarlarını açıp üstüne ediyorlar.

BERNARD: Aman Tanrım. Peki ya kadınlar?

HANNAH: Doğru, kadınlar. Dürüst olmak gerekirse, Caroline Lamb'in Lord Byron'a sunacak bir tutam kıldan daha çok şeyi olduğu düşüncesi genelde kadın akademisyenlere o kadar da ters gelmedi.

BERNARD: (*Kibarca*) Sahi mi, sahi mi?

HANNAH: ... ama Caro'yu bestseller yapan popüler medyaydı. Ve tabii okur kitlesi.

Bu arada öğretmekle pek ilgilenmediğiniz okul hangisiydi?

BERNARD: Sussex'teyim.

HANNAH: Sussex. (Bir an düşünür.) Nightingale. Evet, *Literary Review*'da bir koca sayfa popomda bir şaplaqla gösterdi beni. Onu tanıyor olmalısın.

BERNARD: Söylediğim gibi, ocağınıza düştüm.

HANNAH: Lütfen deyin, öyleyse.

BERNARD: Lütfen.

HANNAH: Oturun şimdi.

BERNARD: Teşekkür ederim.

(Bir sandalye alır. HANNAH ayakta kalır. Eğer sigara içiyorsa, şimdi içmeli. Kısa bir ağızlık, iyi gider. Veya kahverengi bir puro.)

HANNAH: Burada olduğumu nasıl öğrendiniz?

BERNARD: Aslında bilmiyordum. Telefonda evin oğluyla konuştum ama isminizi söylemedi... ve sanırım benden söz etmeyi unuttu.

HANNAH: Valentine. O aslında Oxford'da olmalıydı.

BERNARD: Evet, onunla karşılaştın. Brideshead Kusturdu.*

HANNAH: Nişanlımdır.

(Gözünü dikerek bakar.)

BERNARD: (Duraklar) Şansımı deneyeceğim. Yalan söylüyorsunuz.

HANNAH: (Duraklar) İyi atıştı, Bernard.

BERNARD: Tanrım!

HANNAH: O bana nişanlım diyor.

BERNARD: Neden?

HANNAH: Aramızdaki bir şaka.

BERNARD: Onu ret mi ettiniz?

HANNAH: Komik olmayın, ben Kontes olacak birine benziyor muyum?

BERNARD: Hayır, hayır, avutucu bir şaka. Kaplumbağam Şimşek, nişanlım Hannah.

HANNAH: Ah. Evet. Kendinize özgü bir tarzınız var, Bernard ama bundan pek hoşlandığımı söyleyemem.

BERNARD: Valentine'in işi ne?

HANNAH: Doktora sonrası araştırmacı. Biyolojiyle ilgileniyor.

* Evelyn Waugh'ın *Brideshead Revisited* [*Brideshead'e Son Gidiş*] adlı romanına gönderme yapılıyor. (ç.n.)

BERNARD: Ama o matematikçi.

HANNAH: Şimdi av kuşlarıyla uğraşiyor.

BERNARD: Av kuşu mu?

HANNAH: Gerçek av kuşu değil. Bilgisayarda.

BERNARD: Konuşmayan kim?

HANNAH: Gus.

BERNARD: Onun neyi var?

HANNAH: Sormadım.

BERNARD: Baba da eğlenceli olmalı.

HANNAH: Ah, evet.

BERNARD: Anne bahçeyle uğraşiyor. Burada neler oluyor?

HANNAH: Ne demek istiyorsunuz?

BERNARD: Neredeyse kafasını uçuruyordum—bir hendeğin içinde
duruyordu.

HANNAH: Arkeolojik kazılar. Evin bahçesi 1740'a kadar normal bir
İtalyan bahçesiymiş. Leydi Croom bahçe tarihiyle ilgileniyor.
Ona kitabımı gönderdim—okuduysanız bilirsiniz—ki hiç
sanmıyorum okuduğunuzu—kitabın içinde Caroline'in Broc-
ket Şatosu'nun bahçesinin güzel bir betimlemesi vardı. İşte
şimdi burada, Hermione'a yardım ediyorum.

BERNARD: (*Etkilenmiş*) Hermione.

HANNAH: Kayıtlar tam değil ve üstünde hiç çalışılmamış.

BERNARD: Gözüme harika görünmeye başladınız.

HANNAH: Öncekiler yalan mıydı?

BERNARD: Tümüyle. Fotoğrafınız size benziyor, kitabın benzediğin-
den emin değilim.

(HANNAH onu dikkate alır. BERNARD, emin bekler.)

HANNAH: Septimus Hodge öğretmendi.

BERNARD: (*Nefesini tutarak*) Hadi kızım devam et!

HANNAH: Öğrencisi, Croomların kızıydı. Oğulları Eton'da okuyor-
du. Septimus evde kalıyordu, hesap defterlerinde, şarap ve
mum almasına izin verildiği belirtiliyor. Yani tam anlamıyla
bir konuk değil de, kahyadan bir derece üstün. Kendini tanı-
tığı tavsiye mektubu var kağıtların arasında. Sizin için bulu-

rum. Anımsadığım kadarıyla Cambridge'de matematik ve doğa felsefesi okumuş. Bu nedenle her şeyden önce bir bilim adamı.

BERNARD: Çok etkileyici. Teşekkür ederim. Peki ya Chater?

HANNAH: Hiçbir iz yok.

BERNARD: Hiç mi?

HANNAH: Korkarım öyle.

BERNARD: Peki ya kütüphanede?

HANNAH: Katalog 1880'lerde yapılmış. Tek tek inceledim.

BERNARD: Kitapları mı yoksa katalogu mu?

HANNAH: Katalogu.

BERNARD: Ah, çok yazık.

HANNAH: Üzgünüm.

BERNARD: Peki ya mektuplar, hiç sözü geçmiyor mu?

HANNAH: Yazık ki bir şey yok. Sizin döneminizi çok dikkatli araştırdım çünkü o benim dönemimle aynı zamanda.

BERNARD: Öyle mi? Sizin neyi araştırdığınızı tam bilmiyorum.

HANNAH: Sidley Münzevisini.

BERNARD: O da kim?

HANNAH: O benim Romantik İmgelemin sinir krizinin nedeni olarak gördüğüm kahramanım. 1750-1834 arası bahçe ve edebiyat konusunu araştırıyorum.

BERNARD: 1834'te ne oldu?

HANNAH: Benim münzevim öldü.

BERNARD: Eminim.

HANNAH: Eminim demekle ne demek istediniz?

BERNARD: Hiçbir şey.

HANNAH: Bir şey ima ettiniz.

BERNARD: Hayır, hayır... Coleridge* de 1834'te ölmüştü.

HANNAH: Doğru. Ne tesadüf. (Yumuşar.) Teşekkür ederim, Bernard.
(Okuma sehпасına gider ve NOAKES'un skeç defterini açar.)

Bakın, işte burada.

(BERNARD bakmak için gider.)

* Samuel Taylor Coleridge: İngiliz romantik şiirinin Wordsworth ve Shelley'le birlikte en büyük öncülerinden. (ç.n.)

BERNARD: Hımm.

HANNAH: Sidley münzevisinin bilinen tek görüntüsü.

BERNARD: Çok kutsal bir görünüşü var.

HANNAH: Sonradan çizilmiş, elbette. Çilehane, Noakes bu çizimleri yaparken henüz yoktu.

BERNARD: Noakes... ressam mı?

HANNAH: Bahçe tasarımcısı. Bu çizimleri müşterileri için bir çeşit detaylı proje olarak hazırlıyordu. (Gösterir.) Gördüğünüz gibi, öncesi ve sonrası. Bu, diyelim 1810'lara kadarki görüntüsü, yumuşak, dalgalı, yılan gibi kıvrılan dereler, ağaç öbekçikleri, klasik bir kayıkhaneye—

BERNARD: Ne güzel. Gerçek İngiltere.

HANNAH: Komik olmayın, Bernard. İngiliz bahçesi, klasik yazarların etkilediği yabancı ressamı taklit eden peyzajcılar tarafından icat edilmiştir. Bütün her şey dışardan ithaldir. Bakın, burada—Capability Brown, Vergilius'tan esinlenen Claude'u taklit ediyor.* Arkadia! İşte burada da Richard Noakes'un Rosa'nın stilinden etkilendiği vahşi doğası. Taşları için taşocağı kazmış—onun inşa ettiği sarp kayalıkları ve nehri zaptetmek için yapılan viyadükün harap edildiğini görebilirsiniz. İşte burada Noakes'un büyük çağlayanı, Brown'ın köprüsünün olduğu yerde. Burada kameriyenin olduğu yerde, burada çilehane yer alıyor. Vadi derinleştirilmiş ve sık bir bitki dokusuyla kaplanmış. Mağarasını düzenlerken göle su pompalamak için buharlı makine getirtmek zorunda kalmış. Manzaraya tam bir Gotik roman havası sinmiş. Vampirler dışında her şey var. Sizin ünlü adaşınızın bir mektubunda benim münzevimden söz ediliyor.

BERNARD: Florence mı?

HANNAH: Ne dediniz?

BERNARD: Devam edin lütfen.

* Brown: 18. yüzyıl İngiliz bahçe mimarı—Claude Lorrain: 17. yüzyıl Fransız ressamı—Vergilius: Ünlü Latin şairi (İÖ 70-19).

HANNAH: Thomas Love Peacock.*

BERNARD: Nasıl akıl edemedim?

HANNAH: Ermişler ve münzeviler üzerine 1860'lı yıllarda *Cornhill* dergisinde yayınlanmış bir yazıda... (Masanın üstündeki kitaplar arasında dergiyi arar ve bulur.) ... 1862... Peacock'ın tanımı—

BERNARD: Mektup, Thackeray'a mı?*

HANNAH: (Kısa keser.) Bilmiyorum. Önemi var mı?

BERNARD: Hayır, özür dilerim.

(Fakat onun başlaması için bıraktığı boşluklar göstermeliktir ve HANNAH da o kadar hızlı değildir. Bu şekilde devam eder.)

Yalnız, Thackeray *Cornhill*'i ölünceye kadar yönetti, bu da bildiğiniz gibi '63 yılındaydı. Babası Peacock'ın müfettiş olduğu Doğu Hint Kumpanyası'nda görevliydi, yani eğer yazı Thackeray'ınsa mümkündür ki, mektup...

Özür dilerim. Devam edin.

Elbette, Blackfriars'taki Doğu Hint Kütüphanesi'nde Peacock'ın mektuplarının çoğu vardır, yani oldukça kolaylıkla...

Özür dilerim, bakabilir miyim?

(HANNAH, sessizce *Cornhill*'i uzatır.)

Evet, kapağı ve arka kapağı var. Değeri tahminen...

Devam edin. Dinliyorum...

(Yazıya göz gezdirerek, birden kıkırdar.) Ah, evet, bu Thackeray...

(Dergiyi kapatır.) Dayanılmaz...

(Ona geri verir.) Ne diyordunuz?

HANNAH: Nerden bileyim? Tanrı aşkına siz hep böyle misinizdir?

BERNARD: (Geri çekilerek—alçakgönüllü) Bilmiyorum.

(Sessizlik.)

HANNAH: Thomas Peacock malikaneyi münzevinin ölümünden birkaç ay sonra ziyaret etmiş, yani onun değerlendirmesi söy-

*Thomas Peacock: İngiliz romancısı ve şairi, Shelley'in yakın arkadaşı.

**Thackeray: Ünlü İngiliz romancısı, en ünlü eseri *Vanity Fair*'dir (Gösteriş Panayımı).

lentiye dayanıyor, ama hemen hemen aynı zamana denk geliyor, bence güvenilir. Bahçıvanlarla ve diğerleriyle konuşmuş. Croomlar, tabii ki, burunlarının dibinde yirmi yıl yaşayan münzevinin dikkate değer biri olduğunu pek fark etmemişler. Benim çıkardığım bu. Peacock'ın mektubu ne yazık ki, hâlâ tek kaynak. Bunu okuduğum zaman, (*dergi elindedir*) nasıl söylesem, gelecek kitabınızın ne olduğunu hissettiğiniz anlardan biriydi. Sidley Malikanesi'nin münzevisi benim...

BERNARD: Esin kaynağınız.

HANNAH: Bir tür alınyazısı.

BERNARD: Alınyazısı, işte bu.

HANNAH: Münzevi bahçenin içine antika bir çömlek olarak yerleştirilmişti. Ve hayatını orada bir bahçe süsü gibi geçirmişti.

BERNARD: Yaptığı bir şey var mıydı?

HANNAH: Ah, çok meşguldü. Öldüğü zaman, kulübesi kağıtlarla tıka basa doluydu. Yüzlerce, binlerce sayfa. Peacock, bir deha olduğunu sanmış. Ama sonuçta, aklını kaçırdığı anlaşılmış. Her sayfada dünyanın sonuna yaklaştığını kabala simgeleriyle anlatıyormuş. Harika değil mi? Harika bir simge, demek istiyorum.

BERNARD: Ah evet ama neyin simgesi?

HANNAH: Bütün Romantik sahtekârlığın, Bernard! Aydınlanma Çağı'nın başına gelen de buydu, değil mi? Entelektüel katılığın kendine yönelen acımasızlığı. Karmaşa içindeki akıl, dehadan kuşkuya düştü. Bir ucuz korku ve sahte duygu dekorunda. Bahçenin tarihi her şeyi çok güzel anlatıyor. Sidley Bahçesi'nin 1730'daki halini gösteren şu kabartması insanda ağlama arzusu uyandırıyor. Akıl çağında bir cennet. Barbarlar ve Gotikler tarafından yıkılmış—bahçe tasarımcılarına bu adı veriyorum, Tanrı onların cezasını versin. 1760'ta her şey yokolmuştu—süslü bahçeler, havuzlar, teraslar, fıskiyeli çeşmeler, ıhlamur yolu—o yüce geometri Capability Brown tarafından toprağa gömüldü. Kapı eşiğinden ufuğa uzanan çimenler ve Derbyshire'daki en güzel çit, salaklar kendilerini Tanrı'nın kırlarında sansınlar diye

duvar dikmek için yıkıldı. Ve Richard Noakes Tanrı'yı getirmek için geldi. İşini bitirdiğinde, bahçe böyleydi (*skeç defteri*). Düşünceden duyguya düşüş, gördüğünüz gibi.

BERNARD: (*Bir yargı*) Bu müthiş güzel.

(HANNAH, ironi mi yapıyor diye yüzüne bakar ama Bernard profesyoneldir.)

Yoo, yoo, sana katılıyorum.

HANNAH: Teşekkür ederim.

BERNARD: Şahsen ben duvarı severim. Siz çit mi seversiniz?

HANNAH: Ben duygusallığı sevmiyorum.

BERNARD: Evet, görüyorum. Emin misiniz? Geometri konusunda çok duygusalsınız gibi geldi bana. Ama münzevi çok çok iyi. Bahçenin dâhisi.

HANNAH: (*Memnun*) Bu benim başlığım.

BERNARD: Elbette.

HANNAH: (*Memnuniyeti azalır.*) Elbette mi?

BERNARD: Elbette. Kağıtlara ne yaptılar? Peacock ne diyordu?

HANNAH: Ateş yaktılar.

BERNARD: Ah. Bu arada hiç Byron'a rastladınız mı?

HANNAH: 'Childe Harold'un ilk baskısı ve de İngiliz Şairleri, sanırım.

BERNARD: İmzalı mı?

HANNAH: Hayır.

BERNARD: Mektuplarda hiç adı geçmiyor mu?

HANNAH: Neden geçsin ki? Croomlar onun mektuplarında geçiyor mu?

BERNARD: (*Önemsemeden*) Bu doğru tabii. Ama Newstead çok uzak değil. Biraz karıştırmamın sakıncası var mı? Sadece sizin işinizi bitirdiğiniz kağıtları, tabii?

(HANNAH bir şeyi kavrar.)

HANNAH: Siz Byron'la mı, yoksa Chater'la mı ilgileniyorsunuz?

(CHLOE yan kapılardan birinden girer, kolları deri ciltli hesap defterleriyle doludur.)

CHLOE: Özür dilerim—sohbetinizi kestim—kupayla içerseniz, kilerde çay var.

BERNARD: Harika.

CHLOE: Hannah size gösterir.

BERNARD: Size yardım edeyim.

CHLOE: Gerek yok, ben hallederim—

BERNARD: (*Karşı kapıyı onun için açar.*) Teşekkürler. Val'in av defterlerini kurtarıyordum.

(BERNARD kapıyı kapatır.)

BERNARD: Tatlı kız.

HANNAH: Hımm.

BERNARD: Sahi mi?

HANNAH: Sahi olan ne?

(CHLOE'nin kapısı tekrar açılır. O kafasını uzatarak)

CHLOE: Babam arabanızla ilgili yorumda bulunursa kafanızı takmayın Bay Nightingale diyecektim—(*Nightingale adı şimdi açığa çıktığından*) ooh—ah, sürpriz nasıldı?—daha olmadı mı, ha? Ne desem, pardon—çay, neyse, eğer öyleyse çok özür—
(*Utanarak çekilir, kapıyı kapatır. Sessizlik.*)

HANNAH: Amma da pislikmişsin Bernard!

(CHLOE'nin çıktığı kapıdan çıkmak üzere yürür.)

BERNARD: Sanırım bir Byron ilişkisi olmalı.

(HANNAH durur ve onun yüzüne bakar.)

HANNAH: Umurumda değil.

BERNARD: Olmalı. Byron çetesinin bir yerleri şişecek.

HANNAH: (*Duraklar.*) Emin misin?

BERNARD: Eğer biz işbirliği yaparsak.

HANNAH: Hangi konuda?

BERNARD: Oturun, anlatacağım.

HANNAH: Şu anda ayakta durmayı tercih ediyorum.

BERNARD: Bu 'Eros'un Divanı' kitabı Byron'a aitti.

HANNAH: Hayır, Septimus Hodge'a aitti.

BERNARD: Başlangıçta evet. Ama Byron'ın kütüphanesindeydi ve 1816'da İngiltere'yi terkederken borçlarının ödenmesi için satıldı. Satış kataloğu British Library'de. 'Eros'un numarası 74A'ydı ve Opera Sarayı'ndaki kitapçı ve yayıncı John Nightin-

gale tarafından satın alındı. Şirketin adı Nightingale ve Matlock'tu, şimdiki Nightingale benim kuzenim olur.

(Susar. HANNAH kararsız, masaya oturur.)

Sana yalnızca bölüm başlıklarını vereceğim. Nazi bombaları korkusuyla Opera Sarayı boşaltıldı—malzemeler kataloglanmadan taşındı, Kent'teki Nightingale kır evinde bir süre saklandı—savaştan sonra iş Long Acre'da yeniden kuruldu—bu arada, önemsenmeyen 19. yüzyıl başlarına ait kitapların kutusu kır evi, Manş Denizi Tüneli'nin demiryolu bağlantısına yer açmak üzere satılincaya kadar bodrumda çürümeye terkedildi. 'Eros', 1816 yılına ait satış makbuzundan keşfedildi. Görmek istersen, işte fotokopisi.

(Çantasından çıkarır HANNAH'a verir. HANNAH kağıda bakar.)

HANNAH: Anlaşıldı. Byron'ın kitaplığındaydı.

BERNARD: Bazı pasajların altı çizilmiş.

(HANNAH kitabı alır ve sayfalarını çevirir.)

Bütün hepsi ve yalnızca onlar—hayır, hayır, bana bakmalısın, kitaba değil—bütün altı çizili pasajlar, kelimesi kelimesine 30 Nisan 1809 tarihli *Piccadilly Recreation* dergisindeki 'Eros'un eleştirisinde kullanılmış. Eleştirmen aynı dergide daha önce çıkan 'Türk Kızı' kitabıyla ilgili yazısına dikkat çekmekle başlamış.

HANNAH: Eleştirmen kesinlikle Hodge olmalı. "Yazarın yanında yer alan dostum Septimus Hodge'a."

BERNARD: İşin ilginç tarafı, Piccadilly iki kitabı da alay konusu yapmıştı.

HANNAH: (Duraksar) Yazılar, Byron'ın üslubuyla benzerlik taşıyor mu?

BERNARD: (İki fotokopiyi çantasından çıkararak) İki de Byron'ın bir önceki yıl Wordsworth için yazdığı yazıdan daha çok Byron'ı andırıyor.

(HANNAH fotokopilere göz gezdirir.)

HANNAH: Anlıyorum. Ne diyeyim, tebrikler. Neden olmasın? Genç Byron'ın yazdığı iki bilinmeyen kitap eleştirisi. Vardığınız sonuç bu mu?

BERNARD: Dahası var. Kitabın içindeki üç belge bozulmamış olarak kalmış.

(Çantasından çıkardığı bir paketi dikkatle açmaktadır. Bunlar orijinalleridir. Dikkatle teker teker tutar.)

'Beyefendi—sizinle halledeceğimiz bir mesele var. Sizi silah odasında bekliyorum. Bay E. Chater.'

'Kocam tabancalar için şehre indi. Kanıtı olmayanı inkâr ediniz. Tanrı aşkına—Bugün odamdan çıkmıyorum.'

İmzasız.

'Sidley Malikanesi, 11 Nisan 1809. Beyefendi—Siz bir yalancı, zampara ve iftiracısınız. Basın yoluyla benim şerefimle oynadınız. Bir erkek ve şair olarak şerefimi iade etmek için önerilerinizi bekliyorum. Bay E. Chater.'

(Sessizlik)

HANNAH: Muhteşem. Ama sonuçsuz. Kitap, Byron'ın kütüphanesine gitmek için yedi yıl beklemiş. Byron'ı, Chater'a veya Sidley Malikanesi'ne bağlamıyor. Ya da bu mesele için Hodge'a. Daha da ötesi, Byron'ın mektuplarında bu konuda tek bir ima bile yok. Aslında bu tür bir belâ onun dilini tutabileceği son şeydir.

BERNARD: Belâ?

HANNAH: Bundan komik bir hikâye çıkartırdı.

BERNARD: Komik hikâye saçmalığa dönüştü! (Etkili olmak için bekler.) O Chater'ı öldürdü!

HANNAH: Sahi mi?

BERNARD: Chater otuz bir yaşındaydı ve iki kitabın yazanıydı. Eros'tan sonra ondan hiç ses çıkmadı. 1809 nisanından sonra tümüyle kayboluyor. Byron da "İngiliz Şairleri ve İskoç Eleştirmenleri" adlı taşlamasını mart ayında henüz yayımlamıştı. Yeni yeni isim yapmaya başlamıştı. Buna rağmen bir gemi bulur bulmaz Lizbon'a gitmiş ve iki yıl yurt dışında kalmıştı. Hannah, şöhretten söz ediyorum. Croom belgelerinin arasında bir şeyler olmalı—

HANNAH: Yok, ben baktım.

BERNARD: Ama sen başka bir şeye bakıyordun! 'Lord Byron kahvaltıda çok veciz şeyler söyledi.' gibi şeyler dikkatinden kaçmış olabilir.

HANNAH: Öyleyse de varlığı yorumsuz gelip geçmiş gibi görünüyor. Byron'ın burada olduğuna ilişkin hiçbir şey yok ve ben de burada olduğuna inanmıyorum.

BERNARD: Peki ama bırak da ben bakayım.

HANNAH: Benim düzenimi bozarsın.

BERNARD: Sevgili kızım, ben kendime hâkim olmayı bilirim—

HANNAH: Bana sevgili kızım filan deme. Eğer Byron, Chater veya Hodge üstüne bir şeyler bulursam, Nightingale, Sussex adresine gönderirim.

(Sessizlik. HANNAH ayağa kalkar.)

BERNARD: Teşekkür ederim. Adımla ilgili durumdan dolayı özür dilerim.

HANNAH: Onu hiç hatırlatma...

BERNARD: Bu arada Hodge hangi okuldandı?

HANNAH: Trinity.

BERNARD: Trinity?

HANNAH: Evet. (Duraksar.) Evet. Byron'ın okulu.

BERNARD: Hodge kaç yaşındaydı?

HANNAH: Bakmam gerek ama Byron'dan bir veya iki yaş büyüktü. Yirmi iki...

BERNARD: Demek Trinity'de aynı zamanda bulunmuşlar?

HANNAH: (Bıkkın) Evet, Bernard, kuşkusuz ikisi de Harrow, Eton'la maç yaptığında aynı kriket takımında yer almışlardır.

(BERNARD ona yaklaşır ve tam karşısında durur.)

BERNARD: (Tarafsızca) Septimus Hodge'un Byron'la aynı okuldan olduğunu mu söylüyorsun?

HANNAH: (Kekeleyerek) Evet... öyle olmalı.. elbette.

BERNARD: Daha ne istiyorsun, şaşkın ördek.

(BERNARD tamamıyla sevinçten HANNAH'ı kucaklayarak yanağına kocaman bir öpücük kondurur. CHLOE bunun sonuna tanık olmak üzere girer.)

CHLOE: Öhö... Çay istediğinizi sanmıştım.

(Küçük bir tepsi üstünde iki kupa taşır.)

BERNARD: Gidip arabamla ilgilenmem gerekiyor.

HANNAH: Onu saklamaya mı gidiyorsun?

BERNARD: Saklamak mı? Onu satacağım. Köyde onu koyabileceğim bir birahane var mı?

(Bahçeden çıkıp gidecekmış gibi onlara döner.)

Burada olduğuma sevinmiyor musunuz?

(Çıkar.)

CHLOE: Seni tanıdığını söyledi.

HANNAH: Tanıması mümkün değil.

CHLOE: Bunu bilemezdim. Sürpriz yapmak istediğini söyledi. Sanırım farklı bir şeyden söz ediyordu. Seksüel enerjisi fazla görünüyor, ne dersin?

HANNAH: Ne dedin?

CHLOE: Yerinde duramıyor, bu bir işaret. Onu senin için davet edeyim mi?

HANNAH: Ne için? Hayır, olmaz.

CHLOE: Onu sen davet edebilirsin. Böylesi daha iyi. Senin kavalıyen olarak gelir.

HANNAH: Kes şunu. Çay için teşekkürler.

CHLOE: Sen istemiyorsan, ben ilgilenirim. Evli mi?

HANNAH: En küçük bir fikrim yok.

CHLOE: Sana birini ayarlamaya çalışıyorum, Hannah.

HANNAH: İnan bana, giderek önemi kalmıyor.

CHLOE: Dans için demek istedim. Beau Brummel* olarak gelebilir.

HANNAH: Giyinip süslenmek istemiyorum. Kavalıye de istemiyorum.

Hele Bay Nightingale'i asla. Ben dans etmem.

CHLOE: Aptallaşma. Biraz önce onu öpüyordun.

HANNAH: O beni öpüyordu ama sadece sevinçten.

CHLOE: Ne yapalım, sonra ilk seçme şansını sana verdiğimi sakın

*Beau Brummel 19. yüzyıl başında yaşayan yakışıklılığıyla ünlü bir İngiliz 'dandy'si. Stewart Granger ve Liz Taylor'ın başrollerini oynadığı filmi de çekilmişti.

unutma. Dâhi kardeşim çok rahatlayacak. Onun sana âşık olduğunu sanırım biliyorsun.

HANNAH: (*Kızgın*) Bu sadece bir şaka!

CHLOE: Onun için şaka değil.

HANNAH: Elbette öyle—şaka bile değil—nasıl bu kadar aptal olabilirsin?

(*GUS alışılmış sessizliği içinde bahçeden girer.*)

CHLOE: Merhaba Gus, elinde ne var?

(*GUS'ın elinde dalından yeni kopmuş, bir iki yaprağı hâlâ üzerinde olan bir elma vardır. Elmayı HANNAH'a uzatır.*)

HANNAH: (*Şaşırır*) Oh!... Teşekkür ederim!

CHLOE: (*Çıkarken*) Sana söyledim.

HANNAH: Teşekkür ederim. Canım.

ÜÇÜNCÜ SAHNE

Derslik. Ertesi sabah. Sahnede THOMASINA, SEPTIMUS ve JELLABY vardır. Bu kompozisyonu daha önce görmüştük: THOMASINA masadaki yerinde oturur, SEPTIMUS o sırada gelmiş olan bir mektubu okur ve JELLABY mektubu yeni vermiş, beklemektedir.

'Eros'un Divanı', SEPTIMUS'un önünde yazı yazdığı kağıtların arasında açık durur. Portföyü masanın üstündedir. Plautus (kaplumbağa) kağıt ağırlığı görevini yapar. Masanın üstünde şimdi bir de elma vardır, tüm açılardan aynı görünen bir elma.

SEPTIMUS: (Gözleri mektubun üstünde) Neden durdun?

(THOMASINA bir kağıdın üstünde çalışır, görünmeyen bir Latince dersi. Bir şeye takılmıştır.)

THOMASINA: Solio in sessa... in igne... tahtta oturmuş... bir yangında... ve aynı zamanda bir gemide... sedebat regina... kraliçe oturuyor...

SEPTIMUS: Cevap yok, Jellaby. Teşekkür ederim.

(Mektubu katlar ve 'Eros'un Divanı'nın sayfaları arasına koyar.)

JELLABY: Cevabınızı iletacağım, efendim.

THOMASINA: ... rüzgârın tatlı kokusu... purpureis velis... mor renkli yelkenlerden, yelkenlerle, ya da yelkenleri.

SEPTIMUS: (JELLABY'e) Postaya verilecek bazı şeylerim var, rica etsem götürebilir misiniz?

JELLABY: (Çıkarken) Evet, efendim.

THOMASINA: ...bir şeyler, âşıklarla ya da âşıklardan—ah, Septimus!—musica tibiarum imperabat... kavalların müziği hâkim oldu...

SEPTIMUS: 'Egemen oldu' daha iyi.

THOMASINA: ... gümüş kürekler—okyanusu büyülemişçesine coşturdu.

SEPTIMUS: Bu çok iyi.

(Elmayı eline alır. Sapını ve yapraklarını koparır ve bunları masanın üstüne koyar. Bir çakıyla elmadan bir dilim keser ve onu yerken başka bir dilim daha keserek Plautus'a uzatır.)

THOMASINA: Regina reclinabat... kraliçe—uzanıyordu—praeter descriptionem—anlatılamayacak bir biçimde—altın bir çadırda... Venüs gibi ve bunun da ötesinde—

SEPTIMUS: Biraz şiirsellik katmaya çalış.

THOMASINA: Latincesinde hiç yoksa ben nasıl katabilirim ki?

SEPTIMUS: Ooo, eleştirmenlik ha!

THOMASINA: Bu Kraliçe Dido mu?

SEPTIMUS: Hayır.

THOMASINA: Şair kim?

SEPTIMUS: Senin tanıdığın biri.

THOMASINA: Tanıdığım biri mi?

SEPTIMUS: Romalı değil.

THOMASINA: Bay Chater mı?

(SEPTIMUS kalemini alır ve kendi yazısına devam eder.)

Kim olduğunu biliyorum, arkadaşın Byron.

SEPTIMUS: İzninle, Lord Byron.

THOMASINA: Annem Lord Byron'a âşık.

SEPTIMUS: (Dalgın) Saçmalık bu.

THOMASINA: Saçmalık değil. Onları kameriyede birlikte gördüm.

(SEPTIMUS'un kalemi birden hareket etmez olur, sonunda gözlerini kaldırıp ona bakar.)

Lord Byron ona taşlamasını okuyordu annem de başı en iyi pozisyonunda gülüyordu.

SEPTIMUS: Anneniz taşlamayı anlamadığı halde konuğuna saygısından gülmüştür.

THOMASINA: Babamla bahçeyi değiştirmeye kararlı olduğu için tartıştı. Ama bu bile onun bir konuğa saygı duyması için yeterli bir mazeret olamaz. Odasından aşağıya her zamankinden saatler önce indi. Lord Byron kahvaltı ediyordu. Senden söz etti Septimus.

SEPTIMUS: Öyle mi?

THOMASINA: Senin akıllı biri olduğunu ve senin yazdığın bir yazıya tüm kalbiyle katıldığını söyledi. Neydi unuttum, ama 'Türk Kızı' adlı bir kitapla ilgiliymiş. Sen köpeğine mama diye bile vermeyeceğini yazmışsın.

SEPTIMUS: Tabii ki, Bay Chater da kahvaltıda'ydı.

THOMASINA: Evet, oradaydı, o bazıları gibi uyuşuk değil.

SEPTIMUS: Latince hazırlamak ve matematik ödevi düzeltmek zorunda değil de ondan.

(THOMASINA'nın ders kitabını Plautus'un altından alır ve masanın üstünden ona doğru fırlatır.)

THOMASINA: Düzeltmek mi? Düzeltecek ne vardı? (Kitabın içine bakar.) Eksi A mı? Pöh! Neden eksi?

SEPTIMUS: Benim istediğimden fazlasını yaptığın için.

THOMASINA: Keşfimi beğenmedin mi?

SEPTIMUS: Hayaller, keşif değildir.

THOMASINA: Alay etmek, çürütmek anlamına gelmez...

(SEPTIMUS yazdığı şeyi bitirir. Sayfaları bir mektup gibi katlar. Mühür için balmumu ve onu eritmek için gereken araç vardır. Mektubu mühürler ve kapağına yazar. Bu sırada—)

Bana kaba davranıyorsun çünkü annem senin arkadaşınla ilgileniyor. Bırakalım onları birlikte kaçsınlar, nasılsa bilginin ilerlemesine sırt çeviremezler. Bence bu mükemmel bir keşif. Her

hafta senin verdiğin denklemleri x 'ye karşı y 'nin cebirsel ilişkilerini her şekilde noktası noktasına çiziyorum ve her hafta alelade geometrik bir şekil çıkıyor ortaya. Şekiller dünyası kavislerden ve açılardan ibaretmiş gibi. Tanrı aşkına, Septimus, bir eğri için çan şeklinde bir denklem varsa, çançiçeği için de bir denklem olmalıdır. Çançiçeği için varsa, o zaman neden gül için olmasın? Doğanın rakamlarla yazıldığına inanabilir miyiz?

SEPTIMUS: Olabilir.

THOMASINA: Öyleyse senin denklemlerin neden yalnızca sanayi ürünlerini tanımlıyor?

SEPTIMUS: Bilmiyorum.

THOMASINA: Böylesine teçhizatlı olan Tanrı yalnızca bir dolap yapabilmiş.

SEPTIMUS: O sonsuzluklara yol açan denklemlere hükmediyor.

THOMASINA: Ne kadar yüreksizsin! Labirentin ortasından dışarıya doğru çalışmalıyız. Basit bir şeyden başlayacağız. (*Elma yaprağını alır.*) Bu yaprağı çizecek ve denklemini anlayacağım. Lord Byron ölüp unutulduğunda sen benim öğretmenim olduğun için ünlü olacaksın.

(SEPTIMUS mektupla işini bitirir. Mektubu cebine koyar.)

SEPTIMUS: (*Kararlı*) Kleopatra'ya dönebiliriz.

THOMASINA: Kleopatra mı?—Kleopatra'dan nefret ediyorum.

SEPTIMUS: Nefret mi ediyorsun? Neden?

THOMASINA: Onunla birlikte her şey aşka dönüşmüş. Yeni aşk, eski aşk, kayıp aşk—Bizim cinsimizi böylesine seks budalasına çeviren başka bir kadın kahraman tanımıyorum. Koskoca imparatorluğun vaftiz bardağı gibi tefeci dükkanına konması için bir Romalı generalin pencerenin önünde demirlemesi yetiyor. Eğer Kraliçe Elizabeth, Ptolemaiosların* soyundan olsaydı tarihin seyri değişirdi. —Roma'nın piramitlerini ve Verona'nın büyük Sfenks'ini zevkle seyredebilirdik.

* Ptolemaios: Mısır'da M.Ö. 323-30 arasında hüküm süren aile. Kleopatra XI. Ptolemaios'un kızıydı. Roma İmparatoru Sezar'la Kleopatra'nın oğlu olan XV. Ptolemaios, annesiyle birlikte hüküm süren sonuncu Ptolemaios oldu.

SEPTIMUS: Tanrı korusun.

THOMASINA: Ama onun yerine Mısırlı budala, İskenderiye'nin büyük kütüphanesini yakan düşmanıyla etsel temas yaşadı, gecikmiş borçları için fazla bir para cezası ödememek için. Ah Septimus! Atinalılar'ın kaybolan tüm oyunları! Aeschylus, Sophokles, Euripides'in en az iki yüz oyunu—binlerce şiir—Budalanın ataları tarafından Mısır'a getirilmiş Aristoteles'in kendi kitaplığı! Bu acıyla başımızı yastığa koyunca nasıl uyuyabiliriz?

SEPTIMUS: Bize kalanları sayarak. Aiskhylos'tan yedi, Sophokles'ten yedi ve Euripides'ten on dokuz oyun, sevgili leydim! İlk pabucunun kaybolan tokası ya da sen yaşlandığında çoktan kaybolmuş olacak olan ilk ders kitabın için üzülmediğin gibi yokolanlar için de artık yas tutmamalısın. Her şeyi elinde taşımak zorunda olan yolcular gibi bir şeyler topladıkça diğerlerini dökeriz ve bizim düşürdüklerimizi arkadan gelenler toplar. Süreç çok uzun, hayatsa çok kısadır. Biz geçitte ölürüz ama geçidin dışında hiçbir şey yoktur, öyleyse hiçbir şey kaybolmaz. Sophokles'in kaybolan oyunları parça parça birleşecektir ya da başka bir dilde tekrar yazılacaktır. Hastalıkların ilkel tedavi yolları yeniden ortaya çıkacaktır. Bir an görünüp kaybolan matematik keşifleri yeniden bulunacaktır. Arkhimedes'in tüm eserleri İskenderiye kütüphanesinde saklansaydı, tirbuşonumuz olmayacağını mı sanıyordun leydim? Bay Noakes'u çıldırtan buharlı ısıtıcının modern çağda bulunması bir tesadüf, aslında bir papirüste açıklanmıştı. Buhar ve çelik Glasgow'da icat edilmedi. Şimdi biz neredeyiz? Şimdi senin için serbest bir çeviri yapmayı deneyeyim mi? Harrow'dayken bu işte Lord Byron'dan daha iyiydim.

(Kağıdı ondan alarak iyice inceler, açıklamaya başlamadan önce bir veya iki Latince tümceyi dener.)

Evet—'Kraliçe oturuyordu, parlak cilalı bir taht gibi... suyun üstünde alevlenen... bir şeyler—altından direkleri, mor yelkenler ve o ne?—ah, evet,—öylesine bir parfüm kokusu—

THOMASINA: (Anlayarak, öfkeli) Kopya çekiyorsun!

SEPTIMUS: (Soğukkanlı) '—rüzgârlar onlarla aşk acısı çekiyordu...'

THOMASINA: Kopya!

SEPTIMUS: ...flütlerin ahengiyle suya vuran kürekler gümüştendi...'

THOMASINA: (Zıplayarak) Kopya! Kopya! Kopya!

SEPTIMUS: (Çok kolay gibi hiç çaba harcamadan)'...ve suyun aşka meyleder gibi vuruşları daha çabuk izlemesini mümkün kıldılar. Tarifsiz güzelliğiyle o, çadırında uzanıyordu.—'

(THOMASINA, öfke gözyaşları içinde, bahçeye doğru aceleyle koşar.)

THOMASINA: Tez zamanda öl!

(İçeri giren BRICE'a neredeyse çarpar. Gözden kaybolur. BRICE girer.)

BRICE: Aman Tanrım, ona ne söyledin?

SEPTIMUS: Ne mi söyledim? Ne söyleyeceğim?

(Dışarı bakar, biraz pişman gibidir, CHATER'ın gizlendiğini görür.)

Chater! Sevgili dostum! Çekinmeyin—girin efendim!

(CHATER koyun gibi içeri sokulmaya razı olur. BRICE tüm azametiyle odada beklemektedir.)

CHATER: Albay Brice bana bu şerefi bahşetti—bana söyleyeceğiniz her şeyi, Albay Brice'a hitaben söyleyebilirsiniz.

SEPTIMUS: Ne müstesna bir davranış. (BRICE'a) Karınız, dün hiç görünmedi, efendim. Umanım, hasta değildir.

BRICE: Karım mı? Benim karım yok. Bu ne demek oluyor?

(SEPTIMUS yanıt vermez ama duraksar. CHATER'a dönerek.)

SEPTIMUS: Planınızı anlayamadım, Chater. Albay Brice'la konuşmak istediğimde kime hitap etmem gerekiyor?

BRICE: Ah kaypak, Hodge—, kaypak!

SEPTIMUS: (CHATER'a) Bu arada Chater—(Kendi sözünü keser ve tekrar BRICE'a dönerek önceki minvalde devam eder.) bu arada, Chater, sana şaşırtıcı bir haberim var. Birisi senin adına vahşi ve başdöndürücü mektuplar yazıyor. Bir tanesini alalı yarım saat olmadı.

BRICE: (Kızgın) Bay Hodge! Onurunuza sahip olun, efendim! Bu aldatmacayı sürdürecekseniz, bu işi centilmence çözümleye-

rek düello şahidinizi saptayın. Kuşkusuz arkadaşınız Byron sizin için bu hizmeti yerine getirir.

(SEPTIMUS oyunu bırakır.)

SEPTIMUS: Ah, evet, bu hizmeti o yapar. (Tavır değişir, CHATER'a döner.) Sör—sizi yaraladığım için pişmanım. Siz içinde, şiirinizin dışında kötülük olmayan dürüst bir insansınız.

CHATER: (Mutlu) Ah, pekâlâ!—bu da bir şey! (Kuşkuyla) Özür mü diliyor?

BRICE: Yine de hâlâ kocalık haklarına tecavüz söz konusu, Bayan Chater'ın—

CHATER: Vazgeçin, efendim.

BRICE: Nasıl isterseniz.

(Fakat bahçeden LEYDİ CROOM'un girmesiyle konu dağılır.)

LEYDİ CROOM: İyi ki sizi buldum. Bay Chater, bu habere çok sevi-neceksiniz. Lord Byron, kitabınızı istiyor. Onu okumak için çıldırıyor. İngiliz Şairleri ve İskoç Eleştirmenleri'nin ikinci baskısına sizin adınızı da eklemeye niyetli.

CHATER: İngiliz Şairleri ve İskoç Eleştirmenleri, Lord Byron'ın ken-dinden kat kat iyi ve üstün olanlara yönelttiği bir taşlamadır. Beni eklemeye niyetlenmesi bana hakarettir.

LEYDİ CROOM: Elbette, öyle Bay Chater. Yoksa siz hakarete değmeme-yi mi tercih ederdiniz? Rogers*, Moore** ve Wordsworth'le*** birlikte anılmaktan gurur duymalısınız—Ah! İşte burada. (Masanın üstündeki Septimus'un kitabını gördüğü için)

SEPTIMUS: Bu kitap bana ait, madam.

LEYDİ CROOM: Bir arkadaşın kitabı, ödünç alınmazsa ne işe yarar? (Not: Şimdi 'Eros'un Divanı'nda üç mektup vardır ve bu ilan edil-mese de öyle olmalıdır. Dörde bölünmüş hacimli bir cilt olarak tanımlanmasının nedeni budur.)

* Samuel Rogers: Bir İngiliz şairi.

** Thomas Moore: İrlandalı bir romantik şair, Lord Byron'ın arkadaşı ve biyografisini yazan yazar.

*** William Wordsworth: Romantizm akımının öncüsü ünlü İngiliz şairi.

Bay Hodge, arkadaşınızla konuşmalı ve bizi bırakıp gitme niyetinden vazgeçirmelisiniz. Bunu kabul edemem. Falmouth'dan kalkan Malta yolcu gemisine binmekte kararlı olduğunu söylüyor. Kafasını Lizbon'la ve Lesbos Adası'yla* ve tüfeklerle bozmuş. Ona bunu aklından çıkarmasını söyledim. Bütün Avrupa, Napoleon krizine tutulmuş. Tüm harabeler kapalı olacaktır, yollar ordular tarafından tümüyle işgal edilmiştir, Pansiyonlar kışlaya dönmüştür. Tanrısız cumhuriyetçilik modası henüz doğal sürecini tüketmedi. Amacının şiir olduğunu söylüyor. İnsan şiire tüfekte nişan almaz. Şairlere belki. Size onun silahlarını kontrol altına almanızı emrediyorum, Bay Hodge. Onlar yakınındayken can güvenliği yok. Topallığının, çocukluğunda kendisini ayağından vurması sonucu olduğunu bana itiraf etti. Bu gürültü de ne?

(Gürültü, yan odadan gelen kötü çalınan piyano sesidir. THOMASINA çıkışından beri bir süredir devam etmektedir.)

SEPTIMUS: Yeni piyanonuz, Madam. Müzik derslerine daha yeni başladık.

LEYDİ CROOM: Öyleyse derslerinizi piyanonun hafif vuruşlarıyla sınırlandırınız, bir şeyler öğrendikten sonra kuvvetli vuruşlarda kendini kaybedebilir.

(LEYDİ CROOM, kitabı elinde tutarak bahçeye doğru salınır.)

BRICE: Şimdi! Leydi Croom'un ağzından konuşanın Tanrı'nın ta kendisi olduğuna kalıbımı basarım.

CHATER: *(Dehşete düşmüş)* Lord Byron'ın silahlarını kontrol altına alınız!

BRICE: Bay Chater'ı duyduunuz, beyefendi! Buna nasıl cevap vereceksiniz?

(SEPTIMUS, LEYDİ CROOM'un bahçede gidişini izlemektedir. Geri döner.)

SEPTIMUS: Onu öldürerek. Artık sıkıldım.

CHATER: *(İrkilir)* Eh?

* Şair Sapho'nun yaşadığı ada-Midilli.

BRICE: (*Memnun*) Ah!

SEPTIMUS: Senin ruhuna lanet olsun Chater! Senin acemi taşlamanın ve sersem su perilerinin elinde aşkın ne adi bir üsluba düşeceğini bilselerdi Ovidius avukat, Vergilius da çiftçi olarak kalmayı yeğlerlerdi. Beynine saplanacak onbeş gramlık topla senin emrindeyim. Gün batarken—diyelim ki saat beşte kayıkhanenin arkasında buluşmamız sizi tatmin eder mi? Bayan Chater'a sevgilerimi iletin ve onun için hiç korkmayın, Yüzbaşı Brice'ın cebinde parası olduğu sürece kimsenin hamiliğine ihtiyacı olmayacaktır. Kendi ifadesi.

BRICE: Yalan söylüyorsunuz, bayım!

SEPTIMUS: Hayır, efendim. Belki de Bayan Chater yalan söylemiştir.

BRICE: Siz yalan söylüyorsunuz ya da bana cevap vermek zorundasınız.

SEPTIMUS: (*Yorgun*) Ah, çok iyi—sizin için beşi beş geçe uygun mu? Sonra ver elini Falmouth'tan kalkan Malta gemisi. Siz ikiniz öleceksiniz, benim yoksul okul arkadaşım, Leydi Thomasina'ya öğretmenlik yapmak üzere burada kalacak ve eminim Leydi Croom dahil herkes tatmin olacak!

(*SEPTIMUS kapıyı çarparak çıkar.*)

BRICE: Sadece palavra ve yaygaradan ibaret. Emin ol Chater, onun havasını bozacağım.

(*BRICE diğer kapıdan çıkar. CHATER'ın güveni ancak bir an sürer. Durumun tersliğini fark edince...*)

CHATER: Ah... fakat...

(*Aceyle Brice'ın arkasından koşar.*)

DÖRDÜNCÜ SAHNE

HANNAH ve VALENTINE. HANNAH yüksek sesle okur. Valentine dinler. Şimşek (kaplumbağa), Plautus'un arkasında henüz görünmez ama masanın üstündedir. Valentine'ın önünde Septimus'un portföyü durur ama özellikle göze çarpmaz, doğal biçimde biraz gözden uzak tutulmuştur. Açıktır. Portföyle ilişkili olarak (boş sayfaları da içerse) üç şey vardır: ince matematiğe başlangıç kitabı, bir resim kağıdı üstünde karalanmış bir şema (diyagram), bazı matematik sayı, işaret ve okları, vb. ve Valentine'ın HANNAH kitaptan okurken sayfalarını karıştırdığı Thomasina'nın içine yazdığı matematik ödev defteri.

HANNAH: 'Doğanın tüm biçimlerinin kendilerini ve sayısal gizlerini sadece sayılarla ifade edebilecekleri gerçekten harika bir yöntem buldum. Bu kitabın sayfa kenarları amacım için çok yetersiz olduğundan, okur Thomasina Coverly'nin keşfettiği Düzensiz Formların Yeni Geometrisi için başka bir yere bakmalıdır.' (Sessizlik. Kitabı VALENTINE'a uzatır. VALENTINE onun okuduğu şeye bakar. Yandaki odadan yavaşça, sözün arasına girmeyen biçimde, irticalen çalınan piyano sesi duyulur.)

Bunun bir anlamı var mı?

VALENTINE: Bilmiyorum. Matematiksel anlamı dışında ne anlama geldiğini bilmiyorum.

HANNAH: Ben de matematiksel anlamını sormuştum.

VALENTINE: *(Tekrar ödev defterini alarak)* Bu yinelenen bir algoritmadır.

HANNAH: O ne demek?

VALENTINE: Pekâlâ... Tanrım... yani... yinelenen... bir... algoritma. Nasıl anlatsam...? Sol taraftaki sayfalar sağ taraftaki sayfalardaki sayıların grafikleridir. Fakat tümü de değişik ölçülerde. Her grafik bir öncekinin küçük bir bölümünün büyütülmüş şeklidir. Bir fotoğrafın bir ayrıntısını, sonra ayrıntının ayrıntısını büyütmen ve bunun sonsuza kadar sürmesi gibi. Ya da bu durumda sayfaları bitinceye kadar.

HANNAH: Bu zor mudur?

VALENTINE: Matematik zor değildir. Okulda yaptığın şey. Bir x ya da y denklemin var. X için hangi değeri verirsen sana y 'nin değerini verir. Hem x hem de y için doğru olan yere bir nokta koyarsın. Sonra X 'in bir sonraki değerini ve onun y karşılığını alırsın ve bunu birkaç kez tekrarlayıp noktaları birleştirirsen denklemin grafiği çıkar.

HANNAH: Onun yaptığı şey de bu mu?

VALENTINE: Hayır. Tam anlamıyla değil. Hiç değil. O, y için bir değer bulduğunda, bunu x 'in bir sonraki değeri olarak kullanıyor. Ve bu böyle devam ediyor. Bir tür geri-besleme gibi. Sonucu denkleme uyguluyor ve onu tekrar çözüyor. Yinelemeyle, gördüğün gibi.

HANNAH: Bu şaşırtıcı değil mi?

VALENTINE: Evet, oldukça. Benim av kuşlarının sayısını hesaplarken kullandığım teknik bu. Ve ancak yirmi yıldır biliniyor gibi. *(Sessizlik)*

HANNAH: Bunu neden yapıyordun dersin?

VALENTINE: Hiçbir fikrim yok. *(Sessizlik.)*

Senin münzeviyle ilgilendiğini sanıyordum.

HANNAH: İlgileniyorum. Hâlâ onun peşindeyim ama Thomasina'nın öğretmeni de giderek ilgimi çekiyor. Bernard tazı gibi kütüphanenin altını üstüne getiriyor. Portföy bir dolapta bulundu.

VALENTINE: Ortalıkta çok malzeme var. Gus onları didiklemekten hoşlanıyor. Eski diplomaları ve her şeyi...

HANNAH: Sence tüm bunlar neden korunmuş?

VALENTINE: Neden bir sebebi olsun ki?

HANNAH: Peki bu diyagram neye ait?

VALENTINE: Ben nerden bileyim?

HANNAH: Neden kıızıyorsun?

VALENTINE: Kızmıyorum. (*Sessizlik*) Senin Thomasina matematikle uğraşırken birkaç bin yıldır aynı matematik geçerliydi. Eukleidos'tan Newton'a klasik matematik aynıydı. Ve Thomasina'dan yüzyıl sonra da aynıydı. Sonra matematik gerçek dünyayı geride bıraktı, aynen modern sanat gibi, gerçekten. Doğa klasikti, matematik birdenbire Picasso'laştı. Ama şimdi doğa son oyununu oynuyor. Bu tuhaf zimbirtı doğal dünyanın matematiğine dönüşüyor.

HANNAH: Bu geri-besleme mi?

VALENTINE: Mesela. Bu 'geri-besleme'yi uyguladığında basit denklemler inanılmaz karmaşalar doğuruyor.

HANNAH: Peki, sence Thomasina—

VALENTINE: (*Keser*) Hayır, elbette o lanet olası bunu yapmış olamaz.

HANNAH: Tamam, tamam kızgın değilsin. Onunla aynı şeyi yaptığını söylerken ne demek istedin? (*Sessizlik.*) Sen ne yapıyorsun?

VALENTINE: Aslında ben bunu tersinden yapıyorum. O bir denklemle başlıyor ve bunu grafiğe dönüştürüyordu. Ben bir grafikten—gerçek bir veriden—hareket ediyor ve o grafiği verecek denklemi bulmaya çalışıyorum.

HANNAH: Peki ne için?

VALENTINE: Biyolojideki nüfus değişikliklerine böyle bakarsın. Bir havuzdaki alabalıkları ele alalım. Bu yıl x alabalık vardır. Ge-

lecek yıl y alabalık olacaktır. Bazıları doğar, bazıları balıkçılar tarafından yutulur, filan. Doğa x'i işler ve onu y'ye dönüştürür. Sonra y nüfus gelecek yıl için başlangıç nüfusu olur. Aynen Thomasina'nın yöntemi gibi. Y'nin değeri, x'in bir sonraki değeri olur. Soru şu: X'e ne oldu? Bu işlem nedir? Bu her neyse, matematiksel olarak yazılabilir. Buna algoritma denir.

HANNAH: Her yıl aynı olamaz.

VALENTINE: Ayrıntılar değişir, her şeyin ağzına kapakçıklar koyamazsın, doğa bir kutunun içine hapsedilemez. Ama ayrıntıları bilmek gerekmez. Hepsini bir araya konulduğunda, nüfusun matematik kurallarına uyduğu sonucu çıkar.

HANNAH: Alabalıklar da bunun içinde mi?

VALENTINE: Evet. Hayır. Sayılar. Bu balıkların davranışı ile ilgili değildir. Sayıların davranışı ile ilgilidir. Bu şey kendi sayılarını yiyen her olgu için geçerlidir—kızamık salgını, yağış ortalamaları gibi kendi içinde doğal bir olgudur.

HANNAH: Av kuşlarına uygulanabiliyor mu?

VALENTINE: Henüz bilmiyorum. Yani, hiç kuşkusuz uygulanabilir ama kanıtlaması zor. Av kuşlarında daha büyük gürültü var...

HANNAH: Gürültü mü??

VALENTINE: Tahrifat. Müdahale. Gerçek veriler karışık. Üzerinde av kuşlarının bulunduğu bin dönüm arazi var. 1930'lara kadar bu böyle geliyor. Ama kimse av kuşlarını saymamış. Sadece onları vurmuşlar. Böylece onların vurdukları kuşları sayabiliyorsun. Ama işin içine çalıların yakılması olayı giriyor, yiyecek gereksinimini artırıyor. Tilkiler için iyi bir yıl başka biçimde işin içine giriyor, onlar yavruları yiyorlar. Bir de hava koşulları var. Orası çok, çok gürültülü. Ezgiyi yakalamak imkânsız. Yan odadaki bir piyano gibi, senin şarkını çalıyor, ama yazık ki akordu bozuk, bazı telleri eksik ve piyanistin müzik kulağı hiç yok, üstelik de sarhoş—gürültü diyorum! İmkânsız!

HANNAH: Peki sen ne yapıyorsun?

VALENTINE: Ezginin ne olabileceğini tahmin etmeye başlıyorsun. Onu gürültüden ayırmaya çalışıyorsun. Şunu, bunu deniyorsun, bir şeyler yakalamaya başlıyorsun—yarı pişmiş ama eksik veya yanlış notaları ayırıyorsun... ve parça parça... (*'happy birthday'*in *ezgisini* söyler) dam di dam dam, sevgili Valentine, dam di dam dam sana—kayıp algoritma!

HANNAH: (*Ölçülü*) Evet, anlıyorum. Ya sonra?

VALENTINE: Yayınıyorum.

HANNAH: Tabii. Pardon. Hayırlı olsun.

VALENTINE: Teori bu. Alabalıklarla karşılaştırıldığında av kuşları pisliktir.

HANNAH: Öyleyse niye onları seçtin?

VALENTINE: Av kayıt defterleri yüzünden. Bana kalan gerçek miras. İki yüz yıllık gerçek bilgi tabağın içinde.

HANNAH: Birileri vurulan her şeyin kaydını mı tutmuş?

VALENTINE: Av kayıt defteri bunun içindir. Ben yalnızca 1870'ten sonrasını kullanıyorum,

HANNAH: Av kayıt defterlerinin Thomasina'nın zamanına kadar gittiğini mi söylüyorsun?

VALENTINE: Tabii, daha da geriye gidiyor. (*Onun düşüncesini anlayarak*) Hayır—olamaz, gerçekten. Seni temin ederim. Seni temin ederim. Derbyshire'deki bir kır evinde yaşayan bir okullu kız 1800 bilmem kaçlarda öyle bir şey yapamaz.

HANNAH: Peki o ne yapıyordu?

VALENTINE: Sadece sayılarla oynuyordu. Aslında, o hiçbir şey yapmıyordu.

(HANNAH cebir kitabını alır ve okur.)

HANNAH: '... doğanın tüm biçimlerinin kendilerini ve sayısal gizlerini ancak sayılarla ifade edebileceği bir yöntem.' Bu geri besleme, doğanın biçimlerini resmedebilmenin bir yolu mu? Bana sadece öyle mi, değil mi, onu söyle.

VALENTINE: (*Tedirgin*) Benim için öyle. Kargaşalık—büyüme—değişim—yaratılış—Tanrı aşkına! O bir fil resmi yapmanın yolu değil.

HANNAH: Özür dilerim.

(Masadan bir elma yaprağı alır. Konuyu kurcalama konusunda çekingendir.)

Peki, o zaman, bu yaprağın yineleme yöntemiyle bir resmini yapamazsın, öyle mi?

VALENTINE: (Düşünmeden) Evet, bunu yapabilirim.

HANNAH: (Öfkeli) Öyleyse, anlat bana! Seni öldürebilirim!

VALENTINE: Algoritmayı bilirsen ve bunu on bin kez geriye uygularsan, her seferinde ekranda bir nokta belirecektir. Hiçbir zaman gelecek noktanın nerede olacağını bilemezsin. Ama gide rek bu şekli görmeye başlarsın, çünkü her nokta bu yaprak şeklinin içinde olacaktır. Bu bir yaprak değil, matematiksel bir nesne haline gelecektir. Ama evet. Öngörülemeyenle önceden belirlenmiş olan, birlikte her şeyin bulunduğu hali açıklar. Bu doğanın kendisini yaratma yoludur, her ölçüde, kar tane sini ve kar fırtınasını da böyle oluşturur. Bu beni mutlu eder. Tekrar işin başına dönmek, hemen hemen hiçbir şey bilmemek. İnsanlar fiziğin sonundan söz ediyorlardı. Görecelik ve kuantum tüm sorunu çözecekmiş gibi görünüyordu. Her şeye uygulanabilen bir teori. Fakat onlar sadece çok büyükle çok küçüğü açıklayabildiler. Evren ve basit zerrecikler. Bizim hayatımızdaki normal büyüklükteki şeyler, insanların üstüne şiir yazdıkları şeyler—bulutlar, fulyalar—çağlayanlar ve bir fincan kahvenin içine krema konduğunda ne olduğu—tüm bunlar gizemle dolu kaldı, cennetlerin eski Yunanlılara görüldüğü gibi. Galaksinin ucundaki veya bir atom çekirdeğinin içindeki olayları öngörmede üç pazar sonra teyzemin garden partisinde yağmur yağıp yağmayacağını bilmekten daha iyiyiz. Çünkü sorun değişik bir hal aldı. Eğer düzensizse, bir damlalıktan damlayan bir sonraki damlayı bile önceden bilemeyiz. Her damla bir sonrakinin koşullarını hazırlar, en küçük bir değişim, öngörüğü geçersiz kılar ve hava da aynı şekilde önceden bilinemez ve her zaman da öyle kalacaktır. Sayıları bir bilgisayara yüklersen onları ekranda görebilirsin. Gelecek düzensizdir. Ar-

ka ayaklarımızın üstünde ayağa kalktığımızdan bu yana buna benzer bir kapı beş altı kez çatladı. Bu, doğru bildiğini düşündüğün her şeyin yanlış çıktığı, yaşanabilecek en iyi zaman.
(Sessizlik)

HANNAH: Sahra'da hava önceden bilinebilir.

VALENTINE: Ölçü farklı ama grafik aynı biçimde yükselir ve iner. Sahra'daki altı bin yıl, Manchester'daki altı ay gibidir, bahse girer misin?

HANNAH: Nesine?

VALENTINE: Sahip olduğun her şeye.

HANNAH: (Duraksar) Hayır.

VALENTINE: Aslında haklısın. Mısır'da buğday olmasının nedeni buydu.
(Aralık. Piyano tekrar duyulur.)

HANNAH: Ne yapıyor?

VALENTINE: Bilmiyorum. Kendi uyduruyor.

HANNAH: Chloe onun 'dâhi' olduğunu söylüyor.

VALENTINE: Bu annemin sözü—o buna inanıyor. Geçen yıl bir uzman Capability Brown'ın kayıkhanesinin temellerini veya başka bir şeyleri ararken aylarca yanlış yeri kazmasına neden olmuştu—ama Gus ilk adımda doğru yeri buldu.

HANNAH: Hiç konuştu mu?

VALENTINE: Ah, evet. Beş yaşına kadar. Daha önce onunla ilgili soru sormamıştın. İyi terbiye aldığına dair olumlu bir kanı uyanmıştı burada.

HANNAH: Evet, biliyorum. Kayıtsızlığım bana hep saygınlık kazandırmıştır.

(BERNARD büyük bir zaferi mustularcasına heyecanla girer.)

BERNARD: İngiliz Şairler ve İskoç Eleştirmenler. Kurşun kalemle yazılmış bir başlık. Dinle ve
(Kitap elindedir. Oradan okur.)

'Ey Uykunun müjdecisi, basını atlattın
Ve vızıltısı tashihin gözünden kaçan
Sefil Chater, "Eros'un Divanı"nın şairi

Narkotik etkisine bırakın benim kalemim kefil olsun.'

Gördün mü, her sayfayı çevirmek zorundasın.

HANNAH: Onun el yazısı mı?

BERNARD: Anlasana.

HANNAH: Besbelli ki değil.

BERNARD: Besbelli ki o temize çekti.

HANNAH: Kim?

BERNARD: Leydi Croom. Bu onun kitabı. Hayır—ne aptalım!—o kitabı onun notlarını tutmak için almıştı.

HANNAH: Yaa, evet öyle olmuştu ya da o onu hayatında hiç görmemişti ve bunları kendisi yazmıştı. Ya da başka biri.

BERNARD: Tanrım, ne istiyorsun?

HANNAH: Kanıt.

VALENTINE: Tümüyle haklı. Siz kimin hakkında konuşuyorsunuz?

BERNARD: Kanıt mı? Kanıt için orada olman gerekirdi seni salak kaltak!

VALENTINE: (*Kibarca*) Nişanlımla konuştuğunuzu hatırlatırım.

HANNAH: Özellikle de size bir armağanım varken. (*Armağanı BERNARD'a uzatır.*) Leydi Croom Londra'dan kocasına yazmış. Erkek kardeşi, Yüzbaşı Brice, Bayan Chater'la evlenmiş, dul olduğunu tahmin etmek güç değil.

(*BERNARD mektuba bakar.*)

BERNARD: Onun öldüğünü söylemiştim. Hangi yıl? 1810! Aman tanrım, 1810! İyi iş başardın, Hannah! Bana bunun başka bir Bayan Chater olduğunu mu söyleyeceksin?

HANNAH: Ah, hayır. O olduğu belli. İlk adına dikkatini çekerim.

BERNARD: Charity. Charity... 'Charity (*Yardımseverlik*) uğruna tanıtılanmayan ne varsa reddet!'

HANNAH: Beni öpme!

VALENTINE: Onu kimsenin öpmesine izin vermiyor.

BERNARD: Görüyorsun! Onlar yazdılar, bir şeyler karaladılar. Bu onların işiydi. Oyalanmak için buldukları bir oyun. Yazacak kağıtları vardı. Bunun arkası gelecek. Her zaman gelir. Bula biliriz!

HANNAH: Ne ihtiras. Önce Valentine, şimdi de sen. Çok etkileyici.

BERNARD: Öğretmenin aristokrat arkadaşı—kitabına vahşice saldırdığı zavallı şairle aynı çatı altındayken—ilk iş olarak Chater'ın karısını baştan çıkarıyor. Her şey ortaya çıktı. Ortada bir düello var. Chater öldü, Byron kaçtı! Gerisini tahmin et? Dul bayan, leydi hazretlerinin kardeşiyle evlendi! Hiç kimsenin bir şey yazmadığını mı sanıyorsun? Nasıl olur da yazmazlar! Gözden kaçmış ama biz bunu tekrar gözler önüne sereceğiz!

HANNAH: Sen yapabilirsin Bernard. Ben bundan yararlanmak istemiyorum, ben bir şey yapmadım.

(Aynı düşünce açıkça BERNARD'ın da aklına gelmiştir. Birden yüzünde bir sevinç belirir.)

BERNARD: Pekâlâ. Bu çok adil—cömertçe—

HANNAH: Akıllıca. Chater her yerde her sebepten ölmüş olabilir.
(Sevinçli ifade kaybolur.)

BERNARD: Ama o Byron'la düello yaptı.

HANNAH: Düellonun gerçekleştiğini saptamadın. O kişinin Byron olduğunu da. Tannı aşkına, Bernard, Byron'ın burada olduğunu bile saptamadın!

BERNARD: Senin sorununun ne olduğunu söyleyeyim. Cesaretin yok.

HANNAH: Öyle mi?

BERNARD: Demek istediğim kendine güvenin yok. Cesaret içgüdü. Her şeyi aklın terazisine vurman gerekmez. Kesinlik için geçmişe dair hiçbir referans yok. Çünkü zaman tersine döndü. Evren tik tak gidiyor ve sonra kendini onarıyor, ama bu kadarı yeterli, sen orada olduğunu biliyorsun, lanet olası.

VALENTINE: Siz şair Lord Byron'dan mı söz ediyorsunuz?

BERNARD: Hayır, pislik budala, biz muhasebeci Lord Byron'dan söz ediyoruz.

VALENTINE: *(Danılmadan)* Pekâlâ, o buradaydı, yani şair olan.
(Sessizlik.)

HANNAH: Nerden biliyorsun?

VALENTINE: Av kayıt defterinde var. Sanırım bir tavşan vurmuş.

HANNAH: Av defterinde kimin vurduğu yazılır mı?

VALENTINE: Elbette. Kabakulak geçirdiğimde hepsini okumuştum—bayağı enteresan isimler vardı.

HANNAH: O defter nerede?

VALENTINE: Benim kullandığım o değil. O çok daha önce, tabii.

HANNAH: 1809.

VALENTINE: Onlar hep komodinin içindeydi. Chloe'ye sor.

(HANNAH, BERNARD'a bakar. BERNARD sessiz kalmıştır çünkü konuşamaz durumdadır. Transa girmiş gibidir, yalnızca dudaklarını kımlatabilmektedir. HANNAH ona yaklaşır ve yanına ağırbaşlı bir öpücük kondurur. Bu işe yarar. BERNARD sarhoş gibi sendeleyerek bahçeye doğru koşar ve 'Chloe'... 'Chloe' diye sayıkladığı duyulur.)

VALENTINE: Annem ona bisikletini ödünç verdi. Birinin bisikletini ödünç vermesi, güvenli bir seks biçimidir, belki de en güvenlisi. Annem, Bernard'la ilgileniyor ve o da aptal değil. Anneme Horace Walpole'un ilk baskısını vermiş, şimdi de annem ona bisikletini ödünç veriyor.

(Üç şeyi (matematik kitabı, ödev defteri ve şemayı) toplar ve portföyün içine koyar)

Bunlar bir süre bende kalabilir mi?

HANNAH: Evet, tabii.

(Piyano susar. GUS müzik odasından içeri girerken tereddüt eder.)

VALENTINE: (GUS'a) Evet, bitti... şimdi geliyorum.

(GUS başını sallar ve gülümser. HANNAH da ama kafası meşguldür.)

HANNAH: Benim anlamadığım şu.... neden daha önce hiç kimse yapmadı... görecilik gibi bir şey değil, Einstein olmak zorunda değilsin.

VALENTINE: Hesap makinesi yüzünden.

HANNAH: Hesap makinesi mi?

VALENTINE: Daha önce yeterli zaman yoktu. Yeteri kadar kalem yoktu. *(Thomasina'nın ödev defterini sallar.)* Bunu kaç günde yaptığını bilmiyorum ve hiç karalama yok. Şimdi sadece tek bir düğmeye basması ve tekrar tekrar aynı düğmeye basması

yeterdi. Yineleme. Yalnızca birkaç dakika. Ve benim birkaç ayda yaptığım hesaplamaları, bir kalemle yapmak geri kalan tüm hayatımı alırdı—binlerce sayfa—on binlerce sayfa! Hem de çok sıkıcı.

HANNAH: Demek istediğin—?

(*Keser çünkü GUS, VALENTINE'in kolundan çekmektedir.*)

Ne demek istedin?

VALENTINE: Tamam, Gus, geliyorum.

HANNAH: Bunun tek sorun olduğunu mu söylemeye çalışıyorsun?

Yeterli zaman? Kâğıt? Ve can sıkıntısı?

VALENTINE: Biz soyunma kabinini almaya gidiyoruz.

HANNAH: (*Sesini yükselterek*) Val! Söylemek istediğin bu mu?

VALENTINE: Hayır, söylemek istediğim bunu yapmak için bir sebebin olmalı.

(*GUS altüst olmuş, koşarak odadan çıkar.*)

(*Özür diler gibi*) İnsanların bağırmasından nefret eder.

HANNAH: Özür dilerim.

(*VALENTINE, GUS'ın arkasından gider.*)

Başka bir sebebi yok mu?

VALENTINE: Başka bir sebep de, aklını kaçırmam gerekir.

(*VALENTINE çıkar.*)

HANNAH kalır, düşüncelidir. Bir an sonra masaya döner ve Cornhill dergisini eline alır. Şöyle bir bakar, sonra kapatır, dergi elinde odadan çıkar.

Boş oda.

Işık sabahın erken saatlerine dönüşür. Çok uzaklardan bir tüfek atışı duyulur. Bir an sonra düzinelerle karganın görünmeyen ağaçlardan rahatsız olan haykırıları duyulur.)

İKİNCİ PERDE

BEŞİNCİ SAHNE

BERNARD gezinerek elindeki daktilo edilmiş sayfalardan yüksek sesle okumaktadır. *VALENTINE* ve *CHLOE*, izleyicisidir. *VALENTINE*'ın kaplumbağası yanındadır ve içinden marul yapraklarını kaplumbağaya vermek üzere çektiği bir sandviçi yemektedir.

BERNARD: 'Bu gerçekten oldu mu? Olabilir miydi? Kuşkusuz oldu. Sadece üç yıl önce İrlandalı şair Tom Moore *Edinburgh* dergisini yöneten Jeffrey'den bir eleştirisinin intikamını almak üzere düello alanında görünmüştü. Bu olaylar nadiren öldürücü, bazen de komikti ama muhtemelen düello yapan kişinin yasa önünde bir katilden hiç farkı yoktu. 16 Nisan 1809'da, Sidley Malikanesinde ayrıldıktan birkaç gün sonra Byron, dava vekili John Hanson'a şunları yazmıştı: 'Eğer İngiltere'yi terketmemin sonuçları sizin tanımladığınızdan on misli feci olsaydı bile başka seçeneğim yok. Koşullar bunu mutlaka zorunlu kılıyor ve ülkeyi hemen terketmem gerekiyor.' Bunun için editörün notu şöyledir: 'O zaman Byron'ı İngiltere'yi terketmeye zorlayan önemli nedenler neydi, hiçbir zaman açıklanmadı.' Mektup

aile ocağı Newstead Abbey, Nottinghamshire'dan yazılmıştı. II. Charles tarafından Croom Kontluğuna verilen çok daha soylu Coverly ailesinin mülkü olan Sidley Malikanesi, kuzey batıya doğru bir günlük yolda...'

(HANNAH elinde bir kağıtla coşkulu girer.)

HANNAH: Bernard...!

(Dosdoğru ona doğru yürür ve bir zamanlar onun ona yaptığı gibi onu sevinçle kucaklar ve yanağından öper.)

Val...

BERNARD: İzninle!

(HANNAH kağıdı VALENTINE'in önüne koyar.)

CHLOE: (Kızgın) Hannah!

HANNAH: Ne var?

CHLOE: Ne kadar kabasın!

HANNAH: (Şaşırır) Ne dedin? Ben mi?

VALENTINE: Bernard bize konferansını okuyor.

HANNAH: Evet, biliyorum. (Sonra kendini toplayarak.) Evet—evet—kabalık ettim. Özür dilerim Bernard.

VALENTINE: (Elindeki kağıda bakarak) Bu da ne?

HANNAH: (BERNARD'a) Bir dakika—Hindistan Bürosu Kütüphanesi'nden. (VALENTINE'a) Peacock'ın el yazması mektubunun bir kopyasını gönderdiler—

CHLOE: Hannah! Kes sesini!

HANNAH: (Oturur.) Haklısın, özür dilerim.

BERNARD: Önemi yok, kendi kendime okurum.

CHLOE: Hayır.

(HANNAH, Peacock'ın mektubuna uzanır ve geri alır.)

HANNAH: Devam et, Bernard. Bir şey kaçırdım mı? Özür dilerim.

(BERNARD ona ters ters bakar ama sonra devam eder.)

BERNARD: Newsteadli Byron ailesi 1809'da eksantrik bir dulla onun tanınmamış oğlundan oluşuyordu. Bu 'topal velet' on yaşına gelip kendisine unvan kalıncaya kadar annesinin dengesiz ve canavarca tahakkümü altında—(HANNAH'ın eli havaya kalkmıştır.) ülkenin bir ucundan diğerine pansiyondan pansiyona

taşınmıştı. Ve yirmi birinci yaş gününden dört ay sonra borçlarından ve dehasından başka elinde hiçbir şeyi kalmamıştı. Byronlar ve Coverlyler sosyal bakımdan eşit değildiler ve asla böyle bir şey beklenemezdi. Bugüne kadar açığa çıkmamış olan ilişki, Byron'ın, Harrow ve Trinity Üniversitesi'nden arkadaşı ve Croomlar'ın kızı Thomasina Coverly'nin öğretmeni Septimus Hodge dolayısıyla kurulmuştu. Byron'ın mektupları bize 8 Nisan'da ve 12 Nisan'da nerede olduğunu açıklıyor. Newstead'deydi. Fakat 10 Nisan'da av defterinde saklı kalan şu notun da kanıtladığı gibi Sidley Malikanesi'ndeydi: "10 Nisan, 1809—öğleden önce. Parçalı bulutlu, hava kuru ve güneş ara sıra çıkıyor, rüzgâr güneydoğudan esiyor. Ben, Augustus ve Lord Byron. On dört güvercin, bir tavşan (Lord B.)" Onun gibi bir toplam için arazi sporları pek uygun olmasa da Byron'ın bir av tüfeğiyle dışarı çıkması, bir konuğun, arazisinde avlanmaktan başka bir işi olmayan adı geçen ev sahibine uyum gösterme isteğinden kaynaklanmış olmalıdır. Kimbilir belki de o sırada arkadaşı Septimus, Leydi Thomasina'ya Latince dersi vermek zorundaydı. Fakat, şimdi bizim bildiğimiz gibi, Sidley Malikanesi'ndeki hayat ve ölümün dramı güvercinlerle değil, seks ve edebiyatla ilgiliydi.

VALENTINE: Eğer güvercin sensen.

BERNARD: Bunu yapmak zorunda değilim. Sizi onurlandırdığımı sanıyorum.

CHLOE: Onu dinleme, Bernard—devam et, düelloya gel.

BERNARD: Hannah dinlemiyor bile.

HANNAH: Tabii, dinliyorum.

BERNARD: Nerede kaldım?

VALENTINE: Güvercinler.

CHLOE: Seks.

HANNAH: Edebiyat.

BERNARD: Hayat ve ölüm. Doğru. 'Bunun hakkında hiçbir şey alıntı aldığım üç belgeden daha dokunaklı olamaz: bir meseleyi özel olarak çözümleme talebi; "kocam silahları istetti" cümlesin-

deki umutsuzluk, aldatılmış ve gururu kırılmış yazar Ezra Charter'ın 11 Nisan tarihli meydan okuması. Zarfları bugüne kalmamış. Kesin olan bir şey var ki, her üç mektup da kitapları 1816'da satılincaya kadar yedi yıl önce Sidley'de Septimus Hodge'dan ödünç aldığı 'Eros'un Divanı'nın sayfaları arasında saklanmış olarak Byron'ın mülkiyetindeydi.'

HANNAH: Ödünç mü alınmış?

BERNARD: Soruları sonunda alacağım. Yapıcı yorumlara açığım. Byron Cemiyeti'nin himayelerinde Londra'da yapacağım açılıştan önce bu taşra provasını yapma nedenim de bu. Bu arada Valentine, sana değinmemi ister miydin?—'av defteri kısa bir süre önce filan tarafından bulundu' gibilerden.?

VALENTINE: Hiç kaybolmamıştı ki, Bernard.

BERNARD: 'Kısa bir süre önce ulaşıldı.' Normalde, ben kaynağa hakkını vermekten hoşlanmam, ama bilimsel makalelerde boşanmada olduğu gibi, aristokrasinin bir üyesini zikretmek havalı olabilir. Konferansta araya sıkıştırırım ve basın açıklamasında adını anarım. Bu nasıl?

VALENTINE: Çok naziksin.

HANNAH: Basın açıklaması mı? 'İngiliz Araştırmaları Dergisi'ne ne oldu?

BERNARD: Bu daha sonra gelecek ve saygın bir tonda—çok kuru, çok mütevazı, kesinlikle böbürlenmeden uzak ama yine de, 'Kıcınızı yiyin, uyuşuk piçler' diyeceğim. Ama önce, Medyadaki Öğretim Üyesi, yer ayırmakta acele edin.' Nerede kalmıştım?

VALENTINE: Av defteri.

CHLOE: Eros.

HANNAH: Ödünç alma.

BERNARD: Doğru. 'Septimus Hodge'dan ödünç aldığı... Byron aldığı'nda, kitabın içinde mektupların olması akla yakın mı?

VALENTINE: Evet.

CHLOE: Kapa çeneni, Val.

VALENTINE: Bence, akla yakın.

BERNARD: 'Hodge kitabı Byron'a içindeki özel mektuplarını çıkar-madan verir, gibi mi?'

VALENTINE: Bak, özür dilerim—Ben yalnızca Byron kitabı sormadan almıştır, demek istedim. Bu sorunla ilgili, Hodge mektupları Byron'a göstermiş olabilir.

HANNAH: Bu en azından tipik bir davranış olurdu.

BERNARD: Hodge için mi?

HANNAH: Erkekler için.

BERNARD: Peki Hodge onları neden geri almadı?

HANNAH: Bilmiyorum, orada değildim.

BERNARD: Bu doğru, orada değildin.

CHLOE: Devam et, Bernard.

BERNARD: 'İnandırıcı olan, üçüncü belgedeki meydan okumanın kendisidir. Chater, 'bir erkek ve şair olarak', parmağını 'basındaki müfteri'ye doğru sallamaktadır. Ezra Chater ne bir erkek ne de bir şair olarak basında iftiraya uğrama ve hatta söz edilme alışkanlığına sahip değildi. İftiranın *Piccadilly Recreation*'daki 'Türk Kızı' eleştirisi ve hatta Chater'in önceden haberdar olduğu kısa bir süre sonra çıkacak olan 'Eros'un Divanı' eleştirisi olduğu su götürmez. Septimus Hodge'un Londra dergileriyle bir bağlantısı var mıydı? Hayır. Byron'ın var mıydı? Evet! İki yıl önce Wordsworth'u eleştirmişti, iki yıl sonra Spencer'i eleştirecekti. Peki bizim Byron'ın Chater'in şairliği hakkındaki görüşüne dair bir ipucu var mı elimizde? Evet! Leydi Croom'a ait 'İngiliz Şairleri ve İskoç Eleştirmenleri'nin nüshasına karalanmış dört satırı Byron'dan başka kim yazabilirdi?

HANNAH: Hemen hiç kimse.

BERNARD: Sevgilim—

HANNAH: Bana sevgilim deme.

BERNARD: Kalın kafalı diyeceğim o zaman, Chater'in 'dostum Septimus Hodge' dediği adamlar, karısını düzen ve son kitabına küfreden adam, aynı kişi mi?

HANNAH: Şöyle diyelim, hemen hemen kesin.

CHLOE: (İçtenlikle) Geçmişte çok kötü yaralandın, değil mi Hannah?

HANNAH: Bunu dinlerken olduğu kadar değil. Byron'ın mektuplarında bu Piccadilly eleştirileriyle ilgili neden hiçbir şey yok?

BERNARD: Kesinlikle yok. Çünkü yazarını öldürdü.

HANNAH: Ama ilki, 'Türk Kızı' bir yıl önce çıkmıştı. Geleceği mi görmüştü?

CHLOE: Mektuplar kaybolur.

BERNARD: Teşekkürler! Aynen. Her şeyi teyit eden platonik bir mektup vardır—kaybolmuştur ama evreni sonsuza kadar dalgacıklar halinde dolaşan radyo sesleri gibi sökülüp atılamaz. 'Sevgili Hodge—ben şimdi Arnavutluk'tayım ve sen dünya üstünde bunun nedenini bilen tek kişisin. Zavallı C! Ona zarar vermek istememiştim, Piccadilly hariç, tabii. Beni buna kışkırtan o kadındı, sevgili Hodge!—ne trajik bir durum, ama Tanrı'ya şükür şiir için iyi sonuçlar verdi. Her zaman senin, B.—Not: Bunu yak.'

VALENTINE: Chater, yazıyı yazanın Byron olduğunu nereden buldu?

BERNARD: (*Tedirgin*) Bilmiyorum, Ben orada değildim, öyle değil mi? (*Sessizlik. HANNAH'a*) Sen ne dersin?

HANNAH: Ben mi?

CHLOE: Ben biliyorum. Byron, Bayan Chater'a yatakta anlattı. Ertesi gün onu başından savdı. O zaman kadın da onu gammazladı ve taciz iddiasında bulundu.

BERNARD: (*Müşkülpesent*) Taciz mi?

HANNAH: Nisan'ın onu.

(BERNARD bırakır. BERNARD çekip gitmekle kalıp devam etmek arasında tereddüt ederken sesler yükselir ve her şey üst üste gelir.)

BERNARD: Haklısınız! Unutun gitsin!

HANNAH: Özür dilerim—

BERNARD: Hayır—bütün yaptığınız alay ve çocukça müdahaleler—

VALENTINE: Ben ne yaptım?

BERNARD: Yüzyılın en sansasyonel edebi buluşu için hiç takdir yok—

CHLOE: Sanırım fazlasıyla hakkını yediniz—Kıskanıyorlar, Bernard—

HANNAH: Tek kelime etmeyeceğim—

VALENTINE: Ben de, devam et, Bernard—söz veriyoruz.

BERNARD: (Sonunda) Tamam ama kaplumbağaları beslemekten vazgeçersen!

VALENTINE: İyi ama onun yemek zamanı.

BERNARD: Ve bana bilim adamları arasında bir bilimadamına gösterilen nezaketi göstermeniz şartıyla—

HANNAH: Sen bitirinceye kadar kesinlikle ağzımızı açmayacağız—

BERNARD: Sonunda, geçerli akademik ölçüler içinde yorumlarınızı ifade edebilirsiniz—

HANNAH: Haklısın Bernard—değerbilirlik—

BERNARD: —saygı.

HANNAH: Saygı. Kesinlikle. Bilimadamı dili. Bize güven.

(Sayfalarını kaldırarak büyük bir gösteri yapan BERNARD onları tekrar toplar ve kaldığı yeri bulur, diğer üçünün hafifseme içinde olup olmadıklarına kuşkuyla bakar.)

BERNARD: Son paragraf. 'Hiç kuşkusuz Ezra Chater birisine meydan okudu. Eğer Nisan 1809'da Sidley Malikanesinde sisli bir şafak vakti bir düello gerçekleştiyse, karşı tarafın alay etmeye yetenekli ve baştan çıkarma zevkini tadan bir eleştirmen olduğu aşikârdır. Daha uzağa gitmeye gerek var mı? Bayan Chater'ın 1810 yılında bir dul olduğu kesindir. Ezra Chater'ın erken ve kayıtdışı ölümünün nedenini bulmak istersek, daha uzağa bakmaya gerek var mı? Hiç kuşkusuz, Lord Byron edebi bir figür olarak doğuşunun dönüm noktasında, ülkeyi bir panik ve gizem bulutu içinde terketmiş ve kıta Avrupa'sında seyahatin olağandışı ve tehlikeli olduğu bir zamanda iki yıl yurt dışında kalmıştır. Onun sebebini ararsak—uzağa gitmeye gerek var mı?

(Vasat bir gösteri adamı değildir, konuşmasının etkisinden memnundur. Belirgin bir sessizlik olur.)

HANNAH: Bombok.

CHLOE: Ben doğru olduğunu düşünüyorum.

HANNAH: Duruma uymayan her şeyi dışarıda bırakmışsın. Byron aylardır İngiltere'yi terketme gayreti içindeydi—şubatta yazılmış bir mektubu var—

BERNARD: Ama gitmedi, değil mi?

HANNAH: Peki niye Temmuz'a kadar bekledi?

BERNARD: O zamanlar her şey daha yavaş seyreliyordu. Falmouth'da iki hafta rüzgârın veya başka bir şeyin çıkmasını bekledi—

HANNAH: Neden kendimi yoruyorum bilmiyorum, Bernard—sen kibirli, açgözlü ve pervasızsın. Kendi gözündeki bir parıltıdan hoplama, sıçrama ve zıplamayla kesin bir şeye atladın. Bence sen delirmişsin ve başına gelecekleri hak ediyorsun. Ama yine de kendimi tutamıyorum, sen üç tekerlekli bisikletini uçurumun kenarına süren gözü dönmüş bir çocuk gibisin ve ben bir şeyler yapmalıyım. Şimdi beni dinle. Eğer Byron, Chater'ı öldürdüyse ben de Romanyalı Marie'yim. O kadar ünlü olacaksın ki, başına bir kese kağıdı geçirmeden evden çıkamayacaksın.

VALENTINE: Gerçekten Bernard, bir fenadamı olarak, teorin eksik.

BERNARD: Ama ben fenadamı değilim ki.

VALENTINE: (*Sabırla*) Hayır bir fenadamı olarak—

BERNARD: (*Bağırmaya başlar*) Hala düzgün bir itiraz duymadım.

HANNAH: Hiç kimse bir adamı öldürüp sonra da kitabını eleştirmez. Yani bu sırayla olmaz demek istiyorum. Demek kitabı ödünç aldı, eleştiri yazdı, postaladı, Bayan Chater'ı baştan çıkardı, düello yaptı ve ayrıldı, hepsi iki veya üç gün içinde. Bunu kim yapar?

BERNARD: Byron.

HANNAH: Hiç umut yok.

BERNARD: Sen onu hiç anlamadın, romancığundan belli.

HANNAH: Neyimden?

BERNARD: Ah, özür dilerim—onun bir tarihi düzeltme eseri olduğunu mu sanıyordun? Şımarık çocuk Byron, çağın ruhuyla yeteneklerinin üstünde yüceltilmiş! Ve Caroline erkek toplumu tarafından aldatılmış bir klozet entelektüeli!

VALENTINE: Ben bunu bir yerde okudum—

HANNAH: Onun yazdığı eleştiri.

BERNARD: Ve de doğruluğu kuşku götürmez!

(İşler biraz çirkinleşmeye başlamıştır ve BERNARD onları bu yöne itme havasında görünür.)

Sen onları yanlış anlamışsın şekerim. Caroline zıvanadan çıkmış yeteneksiz bir Romantik yazar bozuntusuydu, Byron'sa dehânın dokunduğu bir onsekizinci yüzyıl Rasyonalisti. Ve o Chater'ı öldürdü.

HANNAH: (Kısa bir duraksama) Kafamı değiştirmek için çok geç değilse, devam et.

BERNARD: Çalışıyorum. Sen kendi hatana bak! Kitabının kapağına yanlış adamı koymuşsun!

HANNAH: Hangi kitabın kapağı?

VALENTINE: Benim bilgisayarımın modeline ne dersin? Ona değinmeyecek misin?

BERNARD: Kifayetsiz.

VALENTINE: (HANNAH'a) Biliyor musun, Piccadilly yazıları Byron'ın diğer yazılarına pek uymuyor.

HANNAH: (BERNARD'a) Yanlış adam demekle neyi kastediyorsun?

BERNARD: (Onu duymazlıktan gelir) Diğer yazıları da kendi aralarında uyumlu değil, buna ne dersin?

VALENTINE: Hayır ama farklı açılardan. Parametreleri—

BERNARD: (Alay ederek) Parametrelermiş! Byron'ın kafasını laptopuna sıkıştıramazsın! Deha senin vasat av kuşlarına benzemez.

VALENTINE: (Umursamaz) Sonuçta, hepsi de önemsiz zaten.

BERNARD: Ne?

VALENTINE: Kim neyi ne zaman yazmış...

BERNARD: Önemsiz mi?

VALENTINE: Kişiler.

BERNARD: Özür dilerim—önemsiz mi dedin?

VALENTINE: Teknik bir terim.

BERNARD: Benim geldiğim yerde değil.

VALENTINE: Senin sorduğun sorular bir şeyi değiştirmiyor, görüyorsun. Kalkulusu ilk kimin bulduğunu tartışmak gibi bir şey. İngilizler Newton olduğunu söylüyor, Almanlar Leibnitz diyor.

Ama kişiler önemli değil. Önemli olan kalkulus. Bilimsel ilerleme. Bilgi.

BERNARD: Gerçekten mi? Peki neden?

VALENTINE: Ne neden?

BERNARD: Neden bilimsel ilerleme kişilerden daha önemli?

VALENTINE: Bu ciddi bir soru mu?

HANNAH: Hayır, önemsiz. Bernard—

VALENTINE: (*Sözünü keserek BERNARD'a*) Kendine bir iyilik et, kaybedeceksin.

BERNARD: Ah, beni penisilin ve virüslerinle vuracaksın. Ben de seni bomba ve ayresolla vurayım. Ama ilerlemeyi mükemmellekle karıştırma. Büyük bir şair her zaman gündemdedir. Büyük bir filozofa acil ihtiyaç vardır. Isaac Newton bekleyebilir. Biz Aristoteles'in kozmosuyla oldukça mutluyduk. Şahsen ben onu tercih ederim. Tanrının manivelasına takılan elli beş kristal küre. Işığın hızından daha önemsiz bir şey düşünemiyorum. Maddenin özü, gökcisimleri—büyük patlamalar, kara delikler—kimin umurunda? Siz bizi bu statü masallarıyla nasıl kandırdınız? Tüm bu parayla? Ve sizler niye bu kadar kendinizden hoşnutsunuz?

CHLOE: Sen penisiline karşı mısın Bernard?

BERNARD: Hayvanları beslemeyin. (*VALENTINE'a*) Sizin çoğunuzu ben kendim uçurumdan aşağı itebilirim. Tekerlekli sandalyede oturan hariç, sanırım insanlar bunun üzerinde düşünmeden sempati oylamasını kaybederdim.

HANNAH: (*Yüksek sesle*) Kitap kapağı derken neyi kastediyorsun kahrolası?

BERNARD: Eğer bilgi kendini bilmeyi getirmiyorsa, bir işe yaramaz dostum. Evren genişliyor mu? Daralıyor mu? Tek ayağının üstünde durup 'Babam Oturma Odasını boyadı mı?' şarkısını söylüyor mu? Beni isterseniz dışlayın. Kendi evrenimi siz olmadan genişletebilirim. 'O güzellikle yürüyordu, bulutlu iklimlerin ve yıldızlı göklerin gecesi gibi, ve karanlıkla ışığın en güzeli onun gözlerinde buluşuyordu.' Alın size, bunu bir parti-

den eve dönüşte yazmıştı. (*Saldırgan bir nezaketle*) Av kuşlarıyla ne yapıyorsun Valentine, bilmek isterdim?

(*VALENTINE ayağa kalkar ve aniden titrediği ve gözlerinin yaşlandığı görünür.*)

VALENTINE: (CHLOE'ye) Penisiline karşı değil ve benim de şiire karşı olmadığımı biliyor. (BERNARD'a) Av kuşlarını bıraktım.

HANNAH: Hayır, bırakamazsın Valentine!

VALENTINE: (*Çıkarken*) Artık yapamam.

HANNAH: Neden?

VALENTINE: Çok gürültü var. Çok fazla lanet olası gürültü!

(*Bu sözleri söylerken VALENTINE odadan çıkar. CHLOE kafası karışmış ve gözyaşları içinde zıplar ve BERNARD'ı etkisiz bir biçimde yumruklar.*)

CHLOE: Seni piç, Bernard!

(*VALENTINE'ı izler. Sessizlik.*)

HANNAH: Sanırım herkes gitti. Sen de gidebilirsin, çıkarken Gus'a da bir tekme at.

BERNARD: Olanlar için üzgünüm. Lehte olanlar arasında olmayınca pek eğlenceli olmuyor, değil mi?

HANNAH: Doğru.

BERNARD: Pekalâ... (*Konuşma metinlerini çantasına koyarken, birden hatırlar...*) kitap kapağı hakkındaki bilgileri öğrenmek istiyor musun? 'Lord Byron ve Caroline Lamb Royal Akademi'de' Henri Fuseli'nin çini mürekkep çalışması?

HANNAH: Ne olmuş ona?

BERNARD: Resimdekiler onlar değil.

HANNAH: (*Patlar*) Kim söylüyor?

(*BERNARD çantasından Byron Cemiyeti Günlüğü'nü çıkarır.*)

BERNARD: Byron Cemiyeti Günlüğü'nde bu Fuseli uzmanı yazıyor.

Seçkin bir konuk konuşmacı olarak bana son sayıyı göndermişler.

HANNAH: Resimdekilerin onlar olduğunu herkes bilir.

BERNARD: Popüler gelenek sadece. (*Derginin içinde yerini bulur.*)

İşte burada. '1820'den önce yapılmış olamaz'. Onu incelemiş. (*Ona verir.*) Boş zamanında okursun.

HANNAH: (BERNARD'ın alaylı sesi gibi) İncelemiş mi?

BERNARD: Çok hoş bir resim, tabii, ama Byron İtalya'daydı...

HANNAH: Ama, Bernard—biliyorum onlardı.

BERNARD: Nasıl?

HANNAH: Nasıl mı? Bana öyle geliyor. 'İncelemiş', pabucuma anlat!

BERNARD: Dil!

HANNAH: Yanılıyor.

BERNARD: Önsezi diyorsun, öyle mi?

HANNAH: (Dümdüz) Yanılıyor.

(BERNARD çantasını kapatır.)

BERNARD: Tüm bunlar önemsiz, değil mi? Sen neden gelmiyorsun?

HANNAH: Nereye?

BERNARD: Benimle.

HANNAH: Londra'ya mı? Ne için?

BERNARD: Bil bakalım.

HANNAH: Tabii, senin konuşman.

BERNARD: Hayır, hayır, onu boşver. Seks.

HANNAH: Ah... Hayır. Teşekkür ederim.... (sonra protesto ederek) Bernard!

BERNARD: Bu işi denemelisin. Çok güzeldir.

HANNAH: Karşı değilim.

BERNARD: Evet, karşısın. Kendini bırakmalısın biraz. Daha iyi bir kitap yazabilirdin. Ya da en azından doğru kitabı.

HANNAH: Seks ve edebiyat. Edebiyat ve seks. Konuşmayı sen yönlendirdiğinde nereye varacağı belli. Bir kabın içinde yuvarlanan iki bilye gibi. Biri her zaman seks.

BERNARD: Ah, evet. Tüm erkekler.

HANNAH: Hiç kuşkusuz. Einstein—görecilik ve seks. Chippendale—seks ve mobilya. Galileo—"Dünya dönüyor mu?" Size neler oluyor, Tanrı aşkına? Bazıları bazen benimle evlenmek istiyor, ben bundan daha kötü bir pazarlık düşünemiyorum. Yatakta yellenme yasağına karşı hazır reçeteli seks. Doğru kitap demekle ne demek istedin?

BERNARD: Caroline Lamb'i kahraman yapmak için bir romantiği harcamışsın. Oysa sen Byron için yaratılmışsın.

(Sessizlik.)

HANNAH: Hoşça kal!

BERNARD: Balo için döneceğim, biliyorsun. Chloe beni dansa davet etti.

HANNAH: İyi etmiş, ama ben dans etmem.

BERNARD: Yanlış anladın—dansa onunla gidiyorum.

HANNAH: Anlıyorum. Ben gitmiyorum.

BERNARD: Onun kavalyesiyim. Aramızda kalsın. Annesine söyleme.

HANNAH: Annesinin bilmesini istemiyor mu?

BERNARD: Hayır—ben annesinin bilmesini istemiyorum. Mülk sahibi aristokrasi ile bu ilk deneyimim. Gözüm korktu.

HANNAH: Bernard! Kızı baştan çıkarmadın ya?

BERNARD: Onu baştan çıkarmak mı? Her arkamı döndüğümde kütüphane merdiveninin üstündeydi. Sonunda teslim oldum. Bu bana şunu anımsattı—bacaklarının arasında gördüğüm şey bana seni düşündürdü.

(Aniden yüzüne sert bir tokat iner ama bundan fazla etkilenmemeyi başartır. Kağıt yığının içinden küçük kalın bir kitap çıkarır. Sesi güçlülkle çıkar.)

Seyyahın Kılavuzu—James Godolphin 1832—korkarım resimlenmemiş. (Kitabın işaretli yerini açar.) Derbyshire'daki Sidley Malikanesi, Croom Kontluğu'nun mülküdür...'

HANNAH: (Hissiz) Dünya bir el arabasında cehenneme gidiyor.

BERNARD: "Beş yüz dönümlük arazi kırk dönümlük bir gölü kapsıyor—Brown ve Noakes'un düzenlediği bahçenin Gotik stilde hoş çizgileri var—viyadük, mağara vb.—bir mecnunun kimseyle ilişki kurmadan bir kaplumbağa ile birlikte yaşadığı bir çilehane. Park, 1 Nisanla 1 Ağustos arasında çarşamba ve cumartesi günleri Doğu Kapısı'ndan ziyaret edilebilir." (Kitabı ona uzatır.) Bir kaplumbağa. Bunun bir anlamı olmalı. (Bir an sonra HANNAH kitabı alır.)

HANNAH: Teşekkür ederim.

(VALENTINE kapıya gelir.)

VALENTINE: Taksi ön kapıda.

BERNARD: Evet... teşekkürler... Peacock'tan bir şey çıktı mı? Münzevinin adı, özgeçmişi filan?

HANNAH: Tam değil. Ama yarım kalmış bir paragraf vardı. Onu işaretledim.

BERNARD: Görüyorsun. Mümkünse ikincil bir kaynağa asla dayanma.

(Peacock'ın mektubunu alır ve göz atar.)

'Sevgili Thackeray...' Tanrım, ben iyiyim.

(Mektubu yerine koyar.)

Neyse, bana şans dile—(Belirsiz bir şekilde VALENTINE'a)

Üzgünüm... biliyorsun... (ve HANNAH'a) ve senin için de...

VALENTINE: Git artık, Bernard.

BERNARD: Haklısın.

(BERNARD çıkar.)

HANNAH: Bernard'ın seni etkilemesine izin verme. Bu sadece gösteri sanatı, biliyorsun. Belagat. İlk çağlarda bunu beden eğitimi gibi öğretiyorlardı. Doğru şeyler söylemekle hiç ilgisi yok, bunun felsefesini yapıyorlardı. Söz söyleme sanatı onların gösterisiydi. Bernard'ın öfkesi televizyona çıkmadan önce bir prova niteliğindeydi.

VALENTINE: Bir pislik tarafından dağıtıldığıma aldırımıyorum. (Mektuplara bakıyordur.) Mecnunun nesi?

(HANNAH mektubu geri alır ve onun için okur.)

HANNAH: 'Mecnunun vasiyetnamesi Fransız modasına karşı bir uyarı görevini yerine getiriyordu... çünkü onu ışığın ve hayatın olmadığı bir melankoli dünyasına götüren Fransız matematiği idi... kendi kendini kül eden bir ahşap soba misali ısı yeryüzünden çekilmişti.'

VALENTINE: (Şaşırır, eğlenerek) Ne?

HANNAH: 'Kırk yedi yaşında öldüğünde saçları Eyüp gibi ağarmıştı ve kendisi lahana sapı gibi kalmıştı. İyi İngiliz cebiri yoluyla

umudun yeniden tesis edilmesi için inatla çalışması, kehanetinin kanıtı olabilir mi?"

VALENTINE: Hepsi bu mu?

HANNAH: (*Başını sallar*) Sence burada bir şey var mı?

VALENTINE: Neyin içinde? Kötü kaderimizin mi? (*Kayıtsız*) Ah, evet, tabii—buna termodinamiğin ikinci yasası denir.

HANNAH: Bunun... biliyorsun, Thomasina'nın buluşuyla bir ilgisi var mı?

VALENTINE: O bir şey bulmadı. Hayır.

HANNAH: Öyleyse, bir rastlantı?

VALENTINE: Hangisi?

HANNAH: Münzevinin Septimus Hodge'la aynı yıl doğması.

VALENTINE: (*Sessizlik*) Bernard seni bacağından mı ısırды?

HANNAH: Hiç komik değil. Benim münzevim mükemmel bir simgeydi. Manzaradaki budala. Ben şimdi ne yapacağım?

ALTINCI SAHNE

Oda boştur.

Bir nakarat: Sabahın erken saatleri—uzakta bir tabanca patlar—kargaların sesi.

JELLABY alacakaranlık odaya bir lambayla girer. Pencerelelere gider ve dışarı bakar. Bir şey görür. Lambayı masanın üstüne koymak için döner ve sonra bahçe kapılarından birini açar ve dışarı adım atar.

JELLABY: (Dışarda) Bay Hodge!

(SEPTIMUS, arkasından bahçe kapısını kapatan JELLABY girer. SEPTIMUS'un üstünde palto vardır.)

SEPTIMUS: Teşekkürler, Jellaby. Kapıda kalacağımı sanıyordum. Saat kaç?

JELLABY: Beş buçuk.

SEPTIMUS: Benimki de öyle. Evet, ne şevk verici bir deneyim!

(Paltosunun içinden iki tabanca çıkartır ve masanın üstüne koyar.) Şafak vakti, biliyorsun. Hiç beklenmedik derecede hayat dolu. Balıklar, kuşlar, kurbağalar... tavşanlar... (paltosunun içinden ölü bir tavşan çıkartır.) ve çok güzel. Günün bu kadar erken

saatinde olmasaydı keşke. Leydi Thomasina'ya bir tavşan getirdim. Alır mısın?

JELLABY: Ama bu ölü.

SEPTIMUS: Evet, Leydi Thomasina tavşan yahnisini sever.

(JELLABY tavşanı isteksiz alır. Üstünde biraz kan vardır.)

JELLABY: Sizi çok aradık, Bay Hodge.

SEPTIMUS: Dün geceyi kayıkhane de geçirmeye karar verdim. Burayı terk eden bir araba mı gördüm?

JELLABY: Kaptan Brice'ın arabası, Bay ve Bayan Chater'la birlikte.

SEPTIMUS: Gittiler mi?

JELLABY: Evet, efendim. Lord Byron'ın atı da saat dört sıralarında getirildi.

SEPTIMUS: Lord Byron da mı?

JELLABY: Evet, efendim. Ev hop oturup hop kalktı.

SEPTIMUS: Ama bu tabancalar onundu! Ben bunları ne yapacağım şimdi?

JELLABY: Sizi odanızda aradılar.

SEPTIMUS: Kim aradı?

JELLABY: Leydi hazretleri.

SEPTIMUS: Odamda mı?

JELLABY: Leydi hazretlerine döndüğünüzü haber vereyim.

(Çıkmaya hazırlanır.)

SEPTIMUS: Jellaby! Lord Byron bana bir kitap bıraktı mı?

JELLABY: Kitap mı?

SEPTIMUS: Benden ödünç almıştı.

JELLABY: Lord hazretleri odasında hiçbir şey bırakmadı, efendim, bir kuruş bile.

SEPTIMUS: Pekâlâ, eğer parası olsaydı eminim bırakırdı. Jellaby—işte sana yarım altın.

JELLABY: Çok teşekkür ederim, efendim.

SEPTIMUS: Neler oldu?

JELLABY: Hizmetkârlara hiçbir şey anlatılmadı, efendim.

SEPTIMUS: Hadi, hadi, yarım altın daha fazla etmez mi?

JELLABY: (İçini çeker) Leydi hazretleri gece yarısı Bayan Chater'la karşılaştı.

SEPTIMUS: Nerede?

JELLABY: Lord Byron'ın oda kapısında.

SEPTIMUS: Ah, hangisi giriyor, hangisi çıkıyordu?

JELLABY: Bayan Chater, Lord Byron'ın odasından çıkıyordu.

SEPTIMUS: Peki Bay Chater neredeydi?

JELLABY: Bay Chater ve Kaptan Brice brendi içiyorlardı. Uşaktan ateşi saat üçe kadar tazelemesini istemişlerdi. Yukarda yüksek sesli bir kavga koptu ve—

(LEYDİ CROOM odaya girer.)

LEYDİ CROOM: Söyleyin, Bay Hodge.

SEPTIMUS: Leydim.

LEYDİ CROOM: Bütün bunlar bir yabani tavşan vurmak için miydi?

SEPTIMUS: Bir tavşan. (Leydi ona bir bakış fırlatır.) Hayır, elbette, yabani bir tavşan ama tavşana çok benzer—

(JELLABY çıkmak üzeredir.)

LEYDİ CROOM: Çayım.

JELLABY: Hemen, leydi hazretleri.

(Çıkar. LEYDİ CROOM'un elinde iki mektup vardır. Daha önce gördüklerimizden farklıdır. İkisinin de açılmış zarfları vardır. Onları masanın üstüne fırlatır.)

LEYDİ CROOM: Bu ne cesaret!

SEPTIMUS: Hususi hayatıma girilip özel mektuplarımın okunacağını hesaplamam beklenemezdi.

LEYDİ CROOM: Bana yazılmıştı.

SEPTIMUS: Odamda ölümüm halinde açılmak üzere bırakılmıştı—

LEYDİ CROOM: Pöh! Mezardan gelen bir aşk mektubunun kime yararı olabilir?

SEPTIMUS: Bu açıdan bakılırsa, haklısınız. Ama ikinci mektup leydi-me yazılmamıştı.

LEYDİ CROOM: Sizin tarafınızdan kızıma yazılmış bir mektubu bir anne olarak açmaya hakkım var. İster ölümünüz, ister hayatınız isterse de budalalığınız halinde olsun. Vahşice ölüm şokunun ortasında kızıma sütlaçtan söz etmeniz ne anlama geliyor?

SEPTIMUS: Kimin ölümü?

LEYDİ CROOM: Sizin, sefil adam!

SEPTIMUS: Evet, anlıyorum.

LEYDİ CROOM: Sizin deli saçmalarınızın gerçek rengi nedir bilmiyorum. Bir zarf sütlaçla dolu, diğeri vücudumun bazı bölümleriyle ilgili en küstahça aşinalıklarla, bunlardan hangisinin benim için daha tahammül edilmez olduğunu kuşkusuz biliyorum.

SEPTIMUS: Hangisi?

LEYDİ CROOM: Bavullarınız hazırlanmışken bu biraz fazla küstahlık olmuyor mu? Arkadaşınız sizden önce gitti, ben de aşifte Chater ve kocasını postaladım—onları buraya getirdiği için kardeşimi de. Dostlarınızı iyi seçememenin cezası bu, görüyorsunuz. Sürgün. Lord Byron, ikiyüzlü ve ahlaksızmış. Doğu Akdeniz'e gider gitmez kendi karakterine uygun toplumu bulacaktır.

SEPTIMUS: İnsanları tanıma gecesi olmuş.

LEYDİ CROOM: Gerçekte uygar bir evin dekorunda Bay Chater'la birbirinizi vurmanızla bütün bunların olaysız bir şekilde bitmesini istedim. Artık hiçbir sırtınız kalmadı Bay Hodge. Feri yatlar, yeminler ve gözyaşları arasında ortalığa saçıldı. Av tüfeklerine tüm ömrünü adanması sonucu kocamın işitme duyusunun zayıflamış olması bir şanstı.

SEPTIMUS: Korkarım olanlardan hiç haberim yok.

LEYDİ CROOM: Fahişeniz, Lord Byron'ın odasında bulundu.

SEPTIMUS: Bay Chater tarafından mı?

LEYDİ CROOM: Başka kim olabilir?

SEPTIMUS: Nezaketinizi değersiz arkadaşımı dikkatinize sunmak için kullandığım için çok üzgünüm, madam. Emin olun, bana bunun hesabını vermek zorunda kalacak.

(LEYDİ CROOM bu gözdağına yanıt vermeden JELLABY, çayla girer.

Oldukça ayrıntılı bir işlemdir: Ayaklı bir bakır tepside bir ispirto ocağının üstüne konmuş bir çaydanlık. Bir fincan, fincan tabağı ve çay için kuru yaprakların bulunduğu gümüş sepet vardır.

JELLABY tepsiyi masanın üstüne koyar ve daha fazlasını yapmak üzeredir.)

LEYDİ CROOM: Ben hallederim.

JELLABY: Evet, leydim. (SEPTIMUS'a) Lord Byron 'size bir mektup bıraktı, efendim.

SEPTIMUS: Teşekkür ederim.

(SEPTIMUS tepsideki mektubu alır. JELLABY çıkmaya hazırlanır. LEYDİ CROOM mektuba bir göz atar.)

LEYDİ CROOM: Ne zaman bıraktı?

JELLABY: Giderken leydi hazretleri.

(JELLABY çıkar. SEPTIMUS mektubu cebine koyar.)

SEPTIMUS: İzin verin.

(Karşı çıkmayınca, çayını doldurur. Leydi çayı kabul eder.)

LEYDİ CROOM: Evimde hoş karşılanmayan birinin mektubunu almanızın uygun olup olmadığını bilmiyorum.

SEPTIMUS: Tümöyle uygunsuz, kabul ediyorum. Lord Byron'ın ki-barlık budalılığı dostları için bir üzüntü kaynağıydı, ki ben artık kendimi onlardan biri saymıyorum. Onunla dövüşünceye kadar bu mektubu okumayacağım.

(Leydi bunu bir an düşünür.)

LEYDİ CROOM: Bu okumayı başışlatır ama yazmayı değil.

SEPTIMUS: Siz Pericles'in Atinası'nda yaşamalıydınız! Sizin boş bir saatiniz için filozoflar heykeltıraşlarla dövüşürdü.

LEYDİ CROOM: (Karşı çıkarak) Oh, sahi mi! (Daha az karşı çıkarak) Sahi mi?

(SEPTIMUS cebinden Byron'ın mektubunu çıkarır, ispiro ocağının küçük alevini kullanarak bir ucundan tutuşturmaya başlar.)

Oh... gerçekten...

(Kağıt, SEPTIMUS'un elinde alev alır. Tepsinin üstünde yanması için elinden bırakır.)

SEPTIMUS: Böylece—Lord Byron'ın bir mektubu yaşayan hiç kimse tarafından okunmamış oldu. Siz arzu ettiğiniz zaman burayı terk edeceğim madam.

LEYDİ CROOM: Hint Adaları'na mı?

SEPTIMUS: Hint Adaları mı? Neden?

LEYDİ CHATER: Aşifte Chater'ı takip için, elbette. Size söylemedi mi?

SEPTIMUS: Benimle yarım düzine kelime bile etmedi.

LEYDİ CROOM: Vakit kaybetmeyi sevmiyor sanırım. Chater, Kaptan Brice'la birlikte sefere çıkıyor.

SEPTIMUS: Gemi personeli olarak mı?

LEYDİ CROOM: Hayır, kardeşimin seferinin bitki toplayıcısı olarak atanan Bay Chater'ın karısı olarak.

SEPTIMUS: Onun şair olmadığını biliyordum ama sahte renkler altında gizlenenin bitki bilimi olduğunu biliyordum.

LEYDİ CROOM: Bitki bilimcisi hiç değil, Şiirlerinin yayınlanması için kardeşim elli pound ödedi, eşi kaptan köşkünün hanımı rolünü oynarken Hint Adaları'nda çiçek toplaması karşılığında yılda yüz elli pound ödeyecek. Kaptan Brice'ın Bayan Chater'a olan tutkusu, onu yolculuğa dahil etmek için deniz komutanlığını, Botanik Cemiyetini ve Majestelerinin Botanikçisi Sir Joseph Banks'i yanıltmakta tereddüt etmemesine yol açtı.

SEPTIMUS: Bayanın ona tutkusu o büyüklükte değil.

LEYDİ CROOM: Kalplerimizi hak edenlerin dışında her yere yöneltmesi, Tanrı'nın şakacılığının en büyük kusurudur.

SEPTIMUS: Çok doğru, madam. (Sessizlik.) Bu arada, Bay Chater kandı mı?

LEYDİ CROOM: Karısının erdemini savunmak için duyduğu istekte kanıt bularak ısrar etti. Kaptan Brice kanmadı ama kendine malik değildi. Kadın için ölüyor.

SEPTIMUS: Sanırım madam, Bay Chater'ın kadın için ölmesini sağlamalıydı.

LEYDİ CROOM: Elbette, düelloya değecek bir kadınla hiç karşılaşmadım, tam tersi de geçerli. Mektubunuz davranışınıza hiç uymuyor Bay Hodge. Mürekkep kurumadan aldatıldığım oldu ama kalem daha mürekkebe sokmadan hem de köyün ilan tahtasına asılacak biçimde gerçekleşen bir gösteri hakkında ne düşünmeliyim acaba?

SEPTIMUS: Leydim, kameriyede düşüncelerime dalmışken Bayan Chater tarafından yere itildim. Ben de böyle bir tutku ve tatmin edilmemiş bir ihtirasın ıstırabı içindeyken—

LEYDİ CROOM: Ooo...!

SEPTIMUS: —o çılgınlık halinde etekleri tepesinde Chater'ın bana asla yüzünü görmeye cesaret edemeyeceğim mutluluğun anlık hayalini vereceğini düşündüm.
(Sessizlik.)

LEYDİ CROOM: Bundan daha olağandışı bir kompliman aldığımı hatırlamıyorum, Bay Hodge. Umarım kafası kovanın içindeki Bayan Chater'dan daha uygun bir dublörü hak ediyordumdur. Külot giyiyor mu?

SEPTIMUS: Giyiyor.

LEYDİ CROOM: Şimdilerde uzun külot giyildiğini duydum. Kadınların jokeyler gibi dolaşması hiç hoş değil. Bunu kabul edemem.

(Eteklerini hızla döndürerek döner, çıkmak üzereyken.)

Pericles ve Atinalı filozoflar hakkında hiçbir şey bilmiyorum. Banyomdan sonra onlara odamda bir saatimi ayırabilirim. Saat yedide. Yanınızda kitap getirin.

(Çıkar. SEPTIMUS kendi yazdığı iki mektubu alır ve onları ispiroto ocağının alevinde yakar.)

YEDİNCİ SAHNE

VALENTINE ve CHLOE masanın başındadır. GUS odanın içindedir.

CHLOE pazar gazetelerini okur. Regency* giysisi giyinmiştir, şapkası yok.

VALENTINE portatif bir bilgisayarı tıkrdatır. O da kullanışsız 'Regency' giysileri içindedir.

Giysiler GUS'ın hâlâ üstüne denemek için yenilerini çıkardığı büyük bir çamaşır sepetinden çıkmıştır. Bir 'Regency' paltosu bulur ve giyer. Masanın üstündeki eşyalara şimdi resim dersinde kullanılan türden iki geometrik cisim, elli santimetre yüksekliğinde bir piramitle bir koni ve bir kabın içindeki bugünkü dalyalara benzemeyen kısa saplı dalyalar eklenmiştir.

CHLOE: 'Arkadia'da Bile—Sidley Malikanesi'nde Seks, Edebiyat ve Ölüm. Çekici başlık, değil mi? Byron'ın resmi.

VALENTINE: Bernard'inki yok mu?

CHLOE: 'Hoca, Byron düelloda öldürdü', diyor... Valentine, bunu düşünen ilk kişinin ben olduğuma katılır mısın?

* Regency: Galler Prensi George'un —daha sonra IV. George— zamanında (1811-1830) İngiltere'de yaygın olan tarz.

VALENTINE: Hayır.

CHLOE: Daha ne olduğunu söylemedim ki. Gelecek, bir bilgisayar gibi tümüyle programlanmıştır—bu sence geçerli bir teori mi?

VALENTINE: Deterministik bir evren için, evet.

CHLOE: Doğru. Çünkü biz dahil her şey bilardo topları gibi birbirine çarpan çok sayıda atomdan ibaret.

VALENTINE: Evet. Adını unuttuğum birisi vardı, Newton'un kanunlarından giderek gelecekteki her şeyin bilinebileceğine işaret etmişti—demek istediğim bunu yapmak için evren büyüklüğünde bir bilgisayar gerekir ama formülü var.

CHLOE: Ama işe yaramadı, değil mi?

VALENTINE: Her şeyin matematikle yürümeyeceği anlaşıldı.

CHLOE: Seks yüzünden.

VALENTINE: Sahi ini?

CHLOE: Bence öyle. Evren aynen Newton'un söylediği gibi deterministik olabilir, yani olmaya çalışıyor ama planın bu bölümünde olmayan insanlar birilerini cezbedince iş bozuluyor.

VALENTINE: Newton'un unuttuğu çekim bu olmalı. Evet.

(*Duraksar.*)

Evet, eminim bunu ilk düşünen sensin.

(*HANNAH girer, elinde pazar gazetesiyle bir kap çay vardır.*)

HANNAH: Bunu gördünüz mü? 'Çakır keyif Byron Şairi Vurdu!'

CHLOE: (Memnun) Bakayım.

(*HANNAH ona gazeteyi verir, Gus'a gülümser.*)

VALENTINE: İyi iş çıkardı, değil mi? Nasıl da kabullendiler?

HANNAH: Saçmalama. (CHLOE'ye) Mutfaktan geri istiyorlar.

CHLOE: Tamam.

HANNAH: Ne aptallık!

CHLOE: Kıskaç. Bence harika. (Gitmek üzere kalkar. Gus'a) Evet, bence bu mükemmel ama bu botların üstüne değil. Benimle gel, sana döneme uygun bir çift ayakkabı vereyim.

HANNAH: Merhaba, Gus. Hepiniz çok romantik görünüyorsunuz.

(*CHLOE'yi takip eden Gus duraksar, ona gülümser.*)

CHLOE: (Manalı) Geliyor musun?

(Kıprı GUS için tutar ve memnuniyetsizlik duygusunu arkasında bırakarak onun ardından çıkar.)

HANNAH: Gençlerin bizim hakkımızda ne düşündüklerine aldır-mamak gerek.

(Diğer gazetelere bakmaya gider.)

VALENTINE: (Endişeli) Bernard'la arasında bir şey mi var, sence?

HANNAH: Chloe için endişelenmene gerek yok, poposuna sahip çıkacak yaşta. 'Hoca, Byron Düelloda Öldürdü, diyor.' ya da daha iyisi—(kuşkuyla) 'Hoca Diyor.'

VALENTINE: Bir de bakarsın doğru olduğu kanıtlanır.

HANNAH: Doğru olduğunun kanıtlanmasına imkan yok, şimdilik yanlış olduğu kanıtlanmayabilir.

VALENTINE: Aynı fen bilimi gibi.

HANNAH: Bernard, halı altından çekilmeden ölürse, büyük başarıdır.

VALENTINE: Aynı fen bilimi gibi... En büyük korku gelecek nesil-ler...

HANNAH: Şahsen ben o kadar uzun süreceğini sanmıyorum.

VALENTINE: .... bir de ölümden sonrası var. Orada şöyle bir azarla karşılaşabilir: 'Aha—Bernard Nightingale, Lord Byron'ı tanıdığınızı sanmıyorum.' Orada cennette olmalı.

HANNAH: Ölümden sonraki hayata inanıyor olamazsın, Valentine.

VALENTINE: Sonunda beni hayal kırıklığına uğratacaksın.

HANNAH: Ben mi? Neden?

VALENTINE: Bilim ve din konusunda.

HANNAH: Hayır, hayır, ben bu filmi görmüştüm, çok sıkıcı.

VALENTINE: Oh, Hannah. Sevgili nişanım, nişanımızı resmileştire-miyorum. Uygun olmamaktan da kötüsü mutlu olamazdın, ama ben iptal etmeden önce lütfen bana acı.

HANNAH: (Eğlenerek) Bundan daha olağandışı bir evlenme teklifi-ni ne zaman almıştım, bilmiyorum ama vakti zamanında bazı oldukça garipleri olmuştu.

VALENTINE: (İlgilenir) Sahi mi? Hiç baştan çıktın mı?

HANNAH: Anlatamam.

VALENTINE: Ama neden? Senin klasik her şeyi kendine saklama huyun yapmacıklıktan ibaret ve nevrotik.

HANNAH: Gideyim mi?

VALENTINE: Hiçbir şey vermezsen hiçbir şey alamazsın.

HANNAH: Ben bir şey istemiyorum.

VALENTINE: Lütfen, kal.

(VALENTINE bilgisayarındaki çalışmasına döner. HANNAH masanın kendi ucunda kendi kaynakları üstüne çalışır. Leydi Croom'un bir raf dolusu cep kitabı büyüklüğündeki 'bahçe defterleri' ile ilgilenir.)

HANNAH: Kendine saklamak nevroz değildir, bu bir terbiyedir. *(Duraksar.)* Bir kez domuz çiftliği olan birisi tarafından baştan çıkarılmıştım.

VALENTINE: Domuz bakıcısı mı?

HANNAH: Öyle bir şey. O bana bir domuzcuk verdi, adını Domuzcuk koydum. Adama pek iyi davranmadım, o da henüz domuz eti varken evi terk etmemi istedi.

VALENTINE: Onu da birlikte götürdün mü?

HANNAH: Tabii, insan evcil hayvanlarını bırakmaz.

VALENTINE: Gel şuna bak.

HANNAH: Av kuşları mı?

VALENTINE: Yine mi av kuşları? Kahrolası av kuşları.

HANNAH: Vazgeçmemelisin.

VALENTINE: Neden? Sen Bernard'la aynı fikirde değil misin?

HANNAH: Ha, şu mesele. Hepsı önemsiz—senin av kuşların, benim münzevim, Bernard'ın Byron'ı. Bizim peşinde olduğumuz şeylerin karşılaştırılması işi özünden saptırıyor. Gene en başa dönüyoruz. Bu nedenle sen ölümden sonraki hayata inanamazsın, Valentine. Sonraki her şeye inan ama öte hayata değil. Tanrıya inanabilirsin, ruha da, sonsuzluğa, eğer istersen meleklerle de ama karşılıklı fikir alışverişi için büyük kutsal buluşmaya inanamazsın. Eğer yanıtlar, kitabın arka kapağında bekleyebilirim, ama ne girdap. Sonun hep tükeniş olduğunu bilerek mücadele etmek daha iyi.

(Sonunda ayağa kalkar. Kaplumbağa yolunun üstündedir. Onu yerden alır ve masanın üstüne koyar.)

Benim münzevimin de bir kaplumbağası vardı, Onlar belki de ilk bahçeye giderler.

(VALENTINE'in omzunun üstünden bilgisayarın ekranına bakar. Tepki verir.) Ooo! Ama... Ne güzel!

VALENTINE: Coverly kümesi.

HANNAH: Coverly kümesi!

VALENTINE: Kompleks bir düzlem üstündeki noktaların birleştirilmesini bulan—

HANNAH: Aman tanrım, Valentine!

VALENTINE: Bana parmağını uzat.

(Parmağını alır ve bilgisayarın tuşlarından birine birkaç defa basarır.) Sana ne kadar derine indiğini gösteremem. Her resim bir öncekinin ayrıntısının büyütülmesiyle gerçekleşiyor ve böyle gidiyor. Sonsuza kadar. Hoş değil mi?

HANNAH: Bu önemli bir buluş mu?

VALENTINE: İlginç. Yayınlanabilir.

HANNAH: Büyük başarı!

VALENTINE: Benim değil. Thomasina'nın. Ben sadece bilgisayara onun kurşunkalemle yapabildiğinden birkaç milyon fazlasını yükledim.

(Eski portföyden Thomasina'nın ödev defterini alır ve HANNAH'a uzatır.)

Artık geri alabilirsin.

HANNAH: Bunun anlamı ne?

VALENTINE: Senin düşündüğün şey değil.

HANNAH: Neden olmasın?

VALENTINE: Öyle olsaydı, o meşhur olurdu.

HANNAH: Hayır olamazdı. Meşhur olmaya zamanı olmadan öldü.

VALENTINE: Öldü mü?

HANNAH: ...yanarak öldü.

VALENTINE: (Uyanır) Ah, ... yangında ölen kız!

HANNAH: Onyedinci doğum gününden bir gece önce. Eskisine uymayan çatıyı görebilirsin. Çatının altındaki onun yatak odasıydı. Bahçede onun anısına yapılmış bir anıt var.

VALENTINE: (Rahatsız) Biliyorum—burası benim evim.

(VALENTINE dikkatini tekrar bilgisayara verir. HANNAH sandalyesine döner. Ödev defterine bakar.)

HANNAH: Val, Thomasina ile hocası acaba—

VALENTINE: Sen kendi işine bak.

(Sessizlik. İki araştırmacı.

On beş yaşındaki, 1812 yılının kostümlerini giymiş olan LORD AUGUSTUS, GUS'ın çıktığı kapıdan koşarak girer. Gülmektedir.

Masanın altına dalar. Arkasından on altı yaşındaki öfkeli THOMASINA kovalamaktadır. Birden AUGUSTUS'u fark eder.)

THOMASINA: Yemin ettin! Haç çıkardın!

(AUGUSTUS masanın altından çıkar ve THOMASINA onu masanın etrafında kovalar.)

AUGUSTUS: Anneme söyleyeceğim! Anneme söyleyeceğim!

THOMASINA: Seni canavar!

(THOMASINA onu, SEPTIMUS elinde kitap, sürahi, bardak ve el çantasıyla diğer kapıdan girerken yakalar.)

SEPTIMUS: Sessiz olun! Bu ne? Tanrım! Düzen, düzen!

(THOMASINA ve AUGUSTUS ayrılırlar.)

Teşekkür ederim.

(SEPTIMUS masadaki kendi yerine gider. Kendisine bir bardak şarap doldurur.)

AUGUSTUS: Size iyi günler, Bay Hodge!

(Bir imada bulunur gibi yılışık yılışık sırtıtmaktadır.

THOMASINA, görevşinashlıkla resim defterini alır ve geometrik cisimleri çizmek üzere yerleşir.

SEPTIMUS portföyünü açar.)

SEPTIMUS: Bu sabah bize katılacak mısınız, Lord Augustus? Resim dersimiz var.

AUGUSTUS: Eton'da resmin âlâsını yaptım, Bay Hodge ama biz sadece çıplak modelleri çiziyoruz.

SEPTIMUS: Hayali çalışabilirsin.

THOMASINA: İğrenç!

SEPTIMUS: Şimdi sessiz olalım, lütfen.

(SEPTIMUS portföyden Thomasina'nın ödev defterini çıkartır ve ona doğru fırlatarak ev ödevini geri verir. Kız hemen kapar ve açar.)

THOMASINA: Hiçbir işaret yok?! Benim tavşan denklemimi beğenmedin mi?

SEPTIMUS: Tavşana benzer tarafını göremedim.

THOMASINA: Kendi yavrularını yiyor.

SEPTIMUS: *(Duraksar)* Bunu fark etmedim.

(Elini ödev defterine uzatır. THOMASINA defteri geri verir.)

THOMASINA: Daha genişletecektim ama yer kalmadı.

(SEPTIMUS ve HANNAH zamanla çiftleşen sayfaları çevirirler.

AUGUSTUS üşengeç bir tavırla cisimleri çizmeye başlar.)

SEPTIMUS: Sonsuzluğa, sığra ya da saçmalığa varacak sonu.

THOMASINA: Hayır, eksi kare köklerini ayrı tutarsan karelerini alabilirsin.

(SEPTIMUS sayfaları çevirir.

THOMASINA cisimleri çizmeye başlar.

HANNAH ödev defterini kapatır ve dikkatini 'bahçe defterleri'ne verir.)

VALENTINE: Dinle—çayın soğuyor.

HANNAH: Soğuk seviyorum.

VALENTINE: *(Bunu düymazlıktan gelerek)* Çayın kendi kendine soğuyor ama kendi kendine ısınmıyor. Bunu garip bulmuyor musun?

HANNAH: Hayır.

VALENTINE: Ama garip şey. Isı soğuğa yöneliyor. Tek yönlü bir cadde. Çayın oda sıcaklığında duracak. Hiçbir şey sebepsiz değildir. Senin çay kabından fışkıran bütün bu enerji yüklü atomlar, oda dolusu atomla karışıyor—azami düzensizlik eşit olarak yayılsa bile geri dönmüyor. Çayına olan şey, her yerde her şeye oluyor. Hepimizin sonu oda sıcaklığı.

HANNAH: Yok olarak mı?

VALENTINE: Senin münzevin bunu ortaya koyduğu zaman kimse anlamadı. O öldüğünde ise bunu anlamaya başlayan belki de bir düzine insan vardı. Ama diyelim ki sen haklısın, 1818'de ısı hakkında Derbyshire'daki bir kovukta yaşayıp bir şeyler karalayan bu kaçıktan daha fazla bir şeyler bilen hiç kimse yoktu.

HANNAH: O bir bilim adamıydı—Cambridge'de okumuştun—

VALENTINE: Diyelim ki, öyleydi. Ben onu tartışmıyorum. Kız da onun öğrencisiydi. Senin istediğin gibi olsun. Ama bu olacak

şey değil! (*Ekranı işaret eder.*) İyi İngiliz cebiriyle dünyayı kurtarmak için bir şeyler yapıyordu ama yaptığı bu değildi.

HANNAH: Neden?

VALENTINE: Çünkü sonuç veriyor. Yapı kendini molozun ve mantarın içinde kuruyor. Düzensizlik okyanuslarının içinde düzen adaları doğuyor.

HANNAH: Sonunda dünya kurtuluyor mu?

VALENTINE: Tam olarak değil. Bu bir bilgisayar dünyası. Ve onda bunlardan bir tane yoktu. Şenin coşkulu cehaletinle flört ettiğin bu şey hiç hoşuma gitmiyor. (*HANNAH konuşmaya çalışır.*) Bunun hakkında konuşmak istemiyorum. Aptalca. (*Sessizlik. Yeniden iki araştırmacı.*)

THOMASINA: Septimus, sence Lord Byron'la evlenebilir miyim?

AUGUSTUS: O da kim?

THOMASINA: O şimdiye kadar okuduğum kitapların en şiirsel, en duygusal ve en cesur kahramanı olan 'Childe Harold'un yazarı. Lord Byron aynı zamanda, Septimus ve benim gibi onu tanıyanlar için Harold'un ta kendisi olduğundan en modern ve en yakışıklı. Ne dersin, Septimus?

SEPTIMUS: (*Dalgın*) Hayır.

(*Sonra ödev defterini portföyünün içine koyar ve okumak için kendi kitabını alır.*)

THOMASINA: Neden olmasın?

SEPTIMUS: Tek bir nedeni var, senin varlığının farkında değil.

(*Ayağının çarptığı kaplumbağayı almak üzere masanın altına eğilir. Kaplumbağayı masanın üstüne kendi yakınına koyar.*)

THOMASINA: O Sidley'de kalırken çok anlamlı bakışlar geçmişti aramızda. Maceralarından altı ay önce eve döndü ama bana neden bir kere olsun yazmadığını merak ediyorum.

SEPTIMUS: Doğrusu bu mümkün değil, leydim.

AUGUSTUS: Lord Byron?!—ben daha önce ateş ettiğim halde benim yabani tavşanımın üstünde hak iddia etmişti! Benim bir tavşan nefesi iskaladığımı söylemişti. Çok esprili bir konuşması vardı. Ama Lord Byron'ın seninle evleneceğini sanmam Thom, çünkü o sadece topal, kör değil.

SEPTIMUS: Sessizlik! On ikiye çeyrek kalaya kadar sessizlik! Bir hoca için düşüncelerinin öğrencileri tarafından kesilmesi hoş görülebilir bir şey değildir.

AUGUSTUS: Siz benim hocam değilsiniz, efendim. Özgür irademle dersinize konuk oluyorum.

SEPTIMUS: Bu kadar kararlıysanız, devam edin lordum.

(THOMASINA buna güler, şaka onun içindir. Dışlanan AUGUSTUS, öfkelenir.)

AUGUSTUS: Sizin sessizlik istemeniz beni ilgilendirmez, efendim. Bana hükmedemezsiniz.

THOMASINA: (İhtar ederek) Augustus!

SEPTIMUS: Ben burada hükmetmiyorum, lordum. İnsanın Tanrı'ya ulaşabileceği tek yol olan öğrenmeye saygı ve bilgi aşkından ilham alıyorum. On ikiye çeyrek kalaya kadar sessizlik içinde çizilecek en iyi koni ve piramit bir şilin alacak.

AUGUSTUS: Benim sessizliğimi bir şiline satın alamazsınız, efendim. Benim bildiğim şey bundan çok daha fazla eder.

(Resim defterini ve kalemini fırlatarak odayı vakar içinde terk eder, kapıyı da sertçe kapatır. Sessizlik. SEPTIMUS, THOMASINA'ya so-ran gözlerle bakar.)

THOMASINA: Ona senin beni öptüğünü söyledim ama kimseye söylemeyecek.

SEPTIMUS: Seni ne zaman öptüm?

THOMASINA: Ne? Dün!

SEPTIMUS: Nerde?

THOMASINA: Dudaktan!

SEPTIMUS: Hangi mekânda?

THOMASINA: Çilehanede, Septimus!

SEPTIMUS: Çilehanede ve dudaktan! Hepsi bu mu? Bu bir ödül öpücüğü değildi sanırım! Onu geri almak için on para vermezdim. Şimdiden tümüyle unuttuğum.

THOMASINA: Zalim! Anlaşmamızı unuttun mu?

SEPTIMUS: Tanrı beni korusun! Anlaşmamız mı?

THOMASINA: Bana vals yapmasını öğretecektin! Bir öpücükle mü-

(Ama homurdanarak CHLOE'yi daha önce girdiği kapıdan çıkarken takip eder ve kapıyı arkalarından kapatır. HANNAH dalgın kalır. Sessizlikte ritmik gümbürtü yine işitilir.)

LEYDİ CROOM: Biteviye sıkıcı dayanılmaz bir gürültü. Beni çıldırtıyor. Bundan kaçmak için şehre dönebilirim.

SEPTIMUS: Leydi.hazretleri burada kalsalar da Kont Zelinsky'yi şehre gönderseler. Böylece onu dinlemek zorunda kalmazsınız.

LEYDİ CROOM: Bay Noakes'un makinesini kastetmiştim! (SEPTIMUS'a yavaşça) Surat asma! Kızımın surat asan biriyle ders çalışmasını istemem.

THOMASINA: (Kulak asmadan) Anne, ne dedin?

(THOMASINA defterinde kaybolmuş kalır. LEYDİ CROOM bahçe kapısını kapatmak için döner ve buhar makinesinin gürültüsü azalır. HANNAH 'bahçe defterleri'nden birini kapatır ve bir diğerini açar. Arasına not alır.)

LEYDİ CROOM: (THOMASINA'ya) Bugün ne öğreniyoruz? (Sessizlik.) Anladım, hal-hareket değil.

SEPTIMUS: Bugün resim yapıyoruz.

(LEYDİ CROOM, THOMASINA'nın çizmeye başladığı resmi dikkat-sizce inceler.)

LEYDİ CROOM: Geometri. Geometriyi onaylıyorum.

SEPTIMUS: Leydilerinin onayı, benim değişmeyen amacımdır.

LEYDİ CROOM: Öyleyse, ümidinizi kesmeyin. (Sabırsızca pencereye dönerek) Potansiyel Suçlu Noakes da nerde kaldı? (Dışarıya bakar ve canı sıkılarak) Ah—şapkasını almaya gitmiş, çıkara-bilmek için.

(Masaya döner ve dalya kabına dokunur.

HANNAH okuduğu şeye dalmış, arkasına dayanır.)

Dul bayanın drahoması olan dalyalar için kardeşimin evliliğini bağışlayabilirim. Kocayı bir maymun ısırıldığı için minnettar olmalıyız. Eğer karısını ısırsaydı maymun ölürdü ve biz de ülkede dalyayı ilk lanse eden aile olamazdık. Bir saksı Chatsworth'a gönderdim. Düşes Devonshire'daki eve çağırdığımda çok etkilendi. Dostunuz orada bir şair olarak dalyayı yüceltiyordu.

(HANNAH ayağa kalkar ve kitabı elinde tutarak VALENTINE ve CHLOE'yi izleyerek kapıdan çıkar.

Bu arada THOMASINA kitabı masanın üstüne fırlatır.)

THOMASINA: Tam benim söylediğim gibi. Atomlarımızı beşikten mezara kadar hareketin yasalarıyla çarpıştıran Newton'un makinesi tamamlanmamış! Benim önceden bildiğim gibi determinizm her köşede yoldan sapıyor ve nedeni bir 'adamin gözleminde saklanıyor.

LEYDİ CROOM: Neyin?

THOMASINA: İnsan cisimlerin hareketi.

LEYDİ CROOM: Bu geometri mi?

THOMASINA: Bu mu? Hayır, geometriden tiksindirir.

SEPTIMUS: Hobbes, 'Leviathan'da geometrinin Tanrı'nın insanoğluna ihsan etmekten mutlu olduğu tek bilim olduğunu temin ediyor.

LEYDİ CROOM: Peki bununla ne demek istiyor?

SEPTIMUS: Bay Hobbes mu, Tanrı mı?

LEYDİ CROOM: İkisinin de ne demek istediğini bilmediğimden emim.

(Tekrar dalyalara dokunarak hemen hemen kendi kendineymişçesine ekler.) Chater, Newton sistemini bir hafta sonunda devirirdi.

THOMASINA: Yazıklar olsun Hobbes'a! Dağlar piramit değildir, ağaçlar da koni değil. Euclid onun tek geometrisi olsaydı, Tanrı topçuluğu ve mimarlığı sevebilirdi. Deneme yanılma yöntemiyle benim keşfetmeyi aklıma koyduğum bir başka geometri var, değil mi Septimus?

SEPTIMUS: Deneme yanılma sizin şevkinizi mükemmel biçimde tanımlıyor, leydim.

LEYDİ CROOM: Bugün kaç yaşındasın?

THOMASINA: On altı yaş, on bir ay, üç hafta, anne.

LEYDİ CROOM: On altı yaş ve on bir ay. Eğitimin uygun sınırların dışına taşmadan seni evlendirmeliyiz.

THOMASINA: Ben Lord Byron'la evleneceğim.

LEYDİ CROOM: Öyle mi? Bundan söz etmemize uygun görgüye sahip değil.

THOMASINA: Onunla konuştun mu?

LEYDİ CROOM: Kesinlikle hayır.

THOMASINA: Onu nerde gördün?

LEYDİ CROOM: *(Biraz buruklukla)* Her yerde.

THOMASINA: Sen de mi, Septimus?

SEPTIMUS: Annenle Kont Zelinsky'e eşlik etme onurunu yüklediğim Kraliyet Akademisi'nde.

THOMASINA: Lord Byron ne yapıyordu?

LEYDİ CROOM: Poz veriyordu.

SEPTIMUS: *(Zarifçe)* Akademiyi ziyareti esnasında resim profesörü... Bay Fuseli resmini yapıyordu.

LEYDİ CROOM: Resimlerde olduğundan daha fazla poz atanlar vardı. Byron'un arkadaşı, Akademi'nin, resimleri izleyen leydilerin resimlerdeki leydilerden daha giyinik olması gerektiği kuralını tersine çevirmişti—neyse bu kadarı yeter! Bırakalım da bir Kuzu* için orada asılsın. Bay Noakes'tan bıktım. Porselen ci dükkânı için bir boğa neyse o da bir bahçe için aynı anlama geliyor.

(Bu son sözler NOAKES girerken söylenir.)

THOMASINA: Düzensizliğin İmparatoru!

(Geleceğe kalan portföydeki üçüncü parça olan diyagramı çizmeye başlar.)

LEYDİ CROOM: Bay Noakes!

NOAKES: Leydi hazretleri—

LEYDİ CROOM: Bana ne yaptınız?

NOAKES: Leydim?

LEYDİ CROOM: *(Masaya vurarak)* Dinleyin!

(Sessizlikte, uzaktan buhar makinesinin gümbürtüsü işitilir.)

İşitiyor musunuz, Bay Noakes?

*Leydi Croom burada Lord Byron'ın metresi Caroline Lamb'in adının İngilizce'de kuzu anlamına gelmesine göndermede bulunuyor. (ç.n.)

NOAKES: (*Memnun ve gururlu*) Geliştirilmiş Newcomen buhar pompası—İngiltere'deki tek örnek!

LEYDİ CROOM: Benim de karşı çıktığım bu! Eğer herkesin olsaydı ben de payıma düşen ıstıraba şikâyetsiz katlanırdım. Ama İngiltere'deki tek geliştirilmiş Newcomen buhar pompası tarafından taciz edilmek, bu çok zor, bayım, tahammülü mümkün değil.

NOAKES: Leydim—

LEYDİ CROOM: Hem niçin? Anlayamadığım bir amaçla gölüm kurutulup bir hendeğe çevrildi, herhalde üç ilçeyi terkedene su çullukları ve çulluklar benim bataklığımda vurulsunlar diye. Orman diye göz boyadığınız şey orta karar bir fidanlık, yeşilliğiniz çamur, çağlayanınız ıslak çamur, dağınız korulu vadi de eksik olan bir açık maden ocağı. (*Pencereden işaret ederek.*) Bu ahır da ne?

NOAKES: Çilehane, leydim.

LEYDİ CROOM: Bu bir ahır.

NOAKES: Sizi temin ederim, madam, çok kullanışlı bir küçük ev, temeli sağlam atıldı ve kurutuldu, sağlam bir çatı ve taştan yapılmış bir baca altında iki oda ve bir klozet—

LEYDİ CROOM: Peki, içinde kim kalacak?

NOAKES: Tabii, bir münzevi.

LEYDİ CROOM: Nerde o?

NOAKES: Madam?

LEYDİ CROOM: Bir münzevi bulmadan mı bir çilehane yaptınız?

NOAKES: Doğrusu, madam—

LEYDİ CROOM: Hadi gelin, Bay Noakes. Eğer bana su akan bir pınar sözü verilmişse, suyun akmasını beklerim. Bakalım hangi münzevileriniz var?

NOAKES: Hiç münzevim yok, leydim.

LEYDİ CROOM: Hiçbir tane mi? Dilim tutuldu.

NOAKES: Eminim bir münzevi bulunabilir. İlan verimiz.

LEYDİ CROOM: İlan mı?

NOAKES: Gazetelerde.

LEYDİ CROOM: Ama gazete ilanlarını takip eden bir münzevinin ermişliğine tam olarak güvenemeyiz, öyle değil mi?

NOAKES: Ne önereceğimi bilemiyorum, leydim.

SEPTIMUS: Piyano için yer var mı?

NOAKES: (Bocalar) Piyano mu?

LEYDİ CROOM: Araya girmeyiniz lütfen—bu işinize yaramaz Bay Hodge. Açıkçası, hiçbir şey öğrenememişsiniz. (NOAKES'a) Gelin, bayım.

THOMASINA: Paris'ten kötü haber—Bay Noakes!

NOAKES: İmparator Napoleon mu?

THOMASINA: Hayır. (Resim defterinden bir sayfayı üstündeki 'diyagram' ile koparır.) Sizin ısı makinenizi ilgilendiriyor. İstedığınız kadar geliştirin, içine koyduğunuzu asla alamayacaksınız. Bir şilinde en fazla onbir kuruşu geri öder. Bir lira bu yazarın düşünceleri için.

(Diyagramı SEPTIMUS'a verir.)

NOAKES: (Gene bocalar) Teşekkür ederim, leydim.

LEYDİ CROOM: (SEPTIMUS'a) Onu anlıyor musun?

SEPTIMUS: Hayır.

LEYDİ CROOM: Öyleyse bu mesele bitmiştir. Ben on yedi yaşında evlenmişim. Ce soir il faut qu'on parle français, je te demande, Thomasina, Kont'a bir nezaket gösterisi olarak bu gece Fransızca konuşur musun, rica etsem, Thomasina. Yeşil kadifeni giy, lütfen.

Saçını yapması için Briggs'i göndereceğim. On altı yıl, on bir ay... ha!

(NOAKES'u takip ederek gözden kaybolur.)

THOMASINA: Lord Byron'ın yanında bir hanım mı vardı?

SEPTIMUS: Evet.

THOMASINA: Hıh!

(Şimdi SEPTIMUS kitabını THOMASINA'dan geri alır. Sayfalarını çevirir ve aynı anda THOMASINA'nın diyagramını incelemeğe devam eder. Okurken dalgınlıkla kaplumbağaya çarpar. THOMASINA kâğıt kalem alıp SEPTIMUS'la Plautus'u çizmeye başlar.)

SEPTIMUS: Bay Noakes'un makinesinin bir şilinde on bir kuruş vermesinin anlamı ne? Bunu nerede söylüyor?

THOMASINA: Hiçbir yerde. Öylesine aklıma geldi. Şimdi hatırlamıyorum.

SEPTIMUS: Peki determinizmle ilgileniyor mu?

THOMASINA: Ah... evet. Newton'un denklemleri öne arkaya gider ve sonuç değişmez. Ama ısı denklemi için önemlidir, o yalnızca tek yöne gider. Bay Noakes'un makinesinin Bay Noakes'un makinesini çalıştıracak gücü verememesinin nedeni de bu.

SEPTIMUS: Bunu herkes bilir.

THOMASINA: Evet, Septimus, ama sadece makinelerle ilgili yönünü biliyorlar.

SEPTIMUS: (*Duraksar. Saatine bakar.*) On ikiye çeyrek var. Bu haftaki ödevin için diyagramını açıkla.

THOMASINA: Yapamam. Matematik bilmiyorum.

SEPTIMUS: O zaman matematiksiz.

(THOMASINA çizmeye devam etmiştir. En üst sayfayı defterinden kopararak SEPTIMUS'a verir.)

THOMASINA: Al işte, Plautus'la senin resminizi yaptım.

SEPTIMUS: (*Resme bakarak*) Mükemmel benzetmişsin. Benim için pek iyi değil.

(THOMASINA güler ve odadan çıkar.

AUGUSTUS bahçe kapısında görünür. Çekingен ve mahcupdur. Bir an için SEPTIMUS onu fark etmez. SEPTIMUS kağıtlarını toplar.)

AUGUSTUS: Efendim...

SEPTIMUS: Lordum...?

AUGUSTUS: Sizi kızdırdım, efendim, özür dilerim.

SEPTIMUS: Unuttum bile, ama nezaketinize teşekkür ederim lordum.

AUGUSTUS: Size bir şey sormak istiyorum, Bay Hodge. (*Duraksar*) Sizin bir ağabeyiniz var mı, Septimus adında?

SEPTIMUS: Evet, lordum. O Londra'da yaşıyor. Bir gazetenin editörü, Piccadilly Recreation'ın. (*Duraksar*) Neden sordunuz?

(AUGUSTUS, açıkça bir konudan utanmaktadır. Septimus'un resmini alır.)

AUGUSTUS: Hayır. Aaa... bu siz misiniz?... Bunu saklamak isterim. (SEPTIMUS onaylama anlamında başını sallar.) Bir gencin arkadaşlarına soramayacağı şeyler vardır. Cinsel şeyler. Kız kardeşim bana anlattı... o benim emin olun tekrar edemeyeceğim bazı şeylere inanıyor.

SEPTIMUS: Öyleyse tekrar etmene gerek yok. Eğer bahçeden dolaşırsak, burasıyla yemek salonu arasındaki yol bu sorunu çözmemize yeter. Bu kolay bir mesele. Sonra da bu konuda kız kardeşinin cehaletini gidermek konusunda sana güvenmeliyim. (Dışarıda bir gürültü duyulur—BERNARD'ın yüksek sesi bir tür heyecan içindedir.)

BERNARD: (Kapının dışından) O hayır—hayır—hayır, kahretsin!—

AUGUSTUS: Teşekkürler, Bay Hodge, söz.

(Resmi yanına alan AUGUSTUS bahçe kapısından geçerken görünür, ardından SEPTIMUS onu izler.)

BERNARD odaya HANNAH'ın çıktığı kapıdan girer. VALENTINE onunla birlikte girer, kapıyı açık bırakır, onları elinde bir 'bahçe defteri' olan HANNAH izler.)

BERNARD: Hayır, hayır, olamaz—

HANNAH: Üzgünüm, Bernard.

BERNARD: Bir dalya mı sonumu getiren! Hiç aklına gelir mi? Açık veya kapalı mı? Bu bana yapılırmı? Bunun bir anlamı var mı? Her şey söylenmiş ve yapılmışken? Ne düşünüyorsun, Valentine? Bana doğruyu söyle.

VALENTINE: Senin işin bitti.

BERNARD: Aman tanrım! Bunun anlamı bu mu?

HANNAH: Evet, Bernard, doğru.

BERNARD: Emin değilim. Nerede yazdığını göster. Görmek istiyorum.

—Oku şunu—hayır, dur bekle...

(BERNARD masada oturur. Dinlemek, oryantal bir sanatmuşçasına dinlemeye hazırlanır.)

Tamam.

HANNAH: (Okur) '1 Ekim, 1810. Bugün Bay Noakes'un yönetimi altında güneydeki tarhlarda bir parter kazıldı, gelecek yıl hoş

bir gösteri olacak, ikinci ve üçüncü bölgelerdeki pitoresk felaketin bir telafisi gibi. Deniz yolculuğundan zarar görmemesi için camın altında üretilmiş olan dalyaya, Edward tarafından yeni gelininin şerefine "Charity" adı verildi. Oysa bu şeref, yatağını dalyam için ve İngiliz yazını, Batı Hint Adaları'ndaki ebedi gecesi için feda eden kocaya ait olmalıydı.'

(Sessizlik.)

BERNARD: Oralarda böyle şeyler hep olur, değil mi? Bunun ne demeye geldiğini kim söyleyebilir?

HANNAH: (Sabırla) Bu, Sidley malikanesindeki Ezra Chater'ın, 1810 yılında Martinik'te bir cüce dalyayı tanımlayan ve orada maymun ısırığından ölen Chater'la aynı kişi olduğunu gösteriyor.

BERNARD: (Vahşice) Ezra botanist değildi, şairdi.

HANNAH: Pek iyi olmasa bile, ikisiydi de.

VALENTINE: Bu bir felaket değil.

BERNARD: Tabii ki, bir felaket. 'Kahvaltı Saati'ndeydi.

VALENTINE: Bu, Byron'ın düello yapmadığı anlamına gelmez, sadece Chater'ın düelloda ölmediği anlamına gelir.

BERNARD: Oh, kendine gel! Byron ıskalasaydı ben 'Kahvaltı Saati'nde olur muydum?

HANNAH: Sakin ol, Bernard. Val haklı.

BERNARD: (En ufak bir ümide sarılarak) Öyle mi düşünüyorsun? Piccadilly eleştirilerini mi kastediyorsun? Evet, iki tümüyle bilinmeyen Byron denemesi—ve İngiliz Şairler'e eklediği benim keşfim olan satırlar. Bu önemli bir şey.

HANNAH: (İncelikle) Çok mümkün—ikna edici doğrusu.

BERNARD: İkna ediciymiş! Byron'ın burada olduğunu kanıtladım. Beni ilgilendirdiği kadarıyla o satırları yazanın Byron olduğuna o tavşanı vuranın Byron olduğu kadar eminim. Ah bir de... her nasılsa Chater'ın öldürülmesiyle ilgili şeyleri koymasaydım... Neden durdurmadınız beni? Bunun ortaya çıkması gerekiyor yani—buluşumun içindeki tahrifatın—demek istiyorum. Bazı botanik bilgileri benim üstüme gelinceye kadar sizce ne kadar zaman geçer?

HANNAH: Öbür gün. *The Times*'ta bir mektup olacak.

BERNARD: Bunu yapamazsın.

HANNAH: Pis bir iş ama birileri—

BERNARD: Sevgilim. Üzgünüm. Hannah—

HANNAH: Ve, her şeyden önemlisi, bu benim keşfim.

BERNARD: Hannah.

HANNAH: Bernard.

BERNARD: Hannah.

HANNAH: Kes artık. Çok kısa, çok kuru, kesinlikle nesnel olacak.
Arkadaşlarından birini mi tercih ederdin?

BERNARD: (Ateşli) Tanrım, hayır!

HANNAH: Ve sonra senin *The Times*'a mektubunda—

BERNARD: Benim mi?

HANNAH: Tabii, elbette, seni uyuşuk piç. Bir meslektaşına yapılacak, bilim adamlarının dilinde yazılmış ağırbaşlı bir kutlamayı bekliyorum.

BERNARD: Oh, boku ye demek istiyorsun?

HANNAH: Bunu dalya araştırmaları arasında bir hamle olarak düşün.
(CHLOE bahçeden aceleyle gelir.)

CHLOE: Neden gelmiyorsunuz?!—Bernard! Daha giyinmemişsin!
Geleli ne kadar oldu?

(BERNARD ona, sonra da VALENTINE'a bakar ve VALENTINE'ın
olağandışı giyindiğini ilk o anda fark eder.)

BERNARD: Bu kıyafetleri neden giydiniz?

CHLOE: Acele edin!

(O arada sepeti karıştırmakta ve BERNARD için tuhaf giysiler çıkar-
maktadır.)

Üstüne bir şeyler geçir. Hepimizin fotoğrafı çekildi. Hannah
dışında.

HANNAH: Ben gelip izleyeceğim.

(VALENTINE ve CHLOE, BERNARD'a dekoratif bir palto giymesin-
de ve boynuna dantel bir yaka takmasında yardımcı olurlar.)

CHLOE: (HANNAH'a) Annem teodoliti alıp almadığını soruyor.

VALENTINE: Sen ne kılığındasın Chloe? Peep mi?

CHLOE: Jane Austen!

VALENTINE: Elbette.

HANNAH: (CHLOE'ye) Çilehanede kaldı! Pardon.

BERNARD: Ben akşam başlıyor sanıyordum. Ne fotoğrafı bu?

CHLOE: Yerel gazeteden tabii—her zaman biz başlamadan önce gelirler. İyi bir kalabalık olmasını isteriz—Gus harika görünüyor—

BERNARD: (Ürkmüş) Gazete mi?

(Sepetten piskoposluk tacı gibi bir şeyler çıkartıp yüzünü tümüyle örtecek şekilde aşağı indirir.)

(Boğuk bir sesle) Ben hazırım.

(VALENTINE ve CHLOE ile birlikte sendeleyerek çıkarlar. HANNAH onları izler.

Işık değişir. Akşam karanlığı. Dışarıdaki kağıt fenerler parlamaya başlar. Yan odadan piyano müziği.

SEPTIMUS bir gaz lambası ile girer. Elinde THOMASINA'nın cebir kitabı ve dağınık kağıtlardaki ödevi vardır. Masada okumak üzere yerleşir. Dışarısı fenerlere karşın hemen hemen karanlıktır.

THOMASINA gecelik ve yalın ayak girer, elinde bir şamdan tutmaktadır. Gizli bir şey yapmanın heyecanı içindedir.)

SEPTIMUS: Leydim! Ne oldu?

THOMASINA: Şışş! Septimus!

(Kapıyı sessizce kapatır.)

Bu bizim tek şansımız!

SEPTIMUS: Tanrım, ne için?

(Mumu söndürür ve şamdanı masanın üstüne koyar.)

THOMASINA: Masum rolü yapma! Yarın on yedi yaşına giriyorum!

(SEPTIMUS'u dudaklarından öper.)

THOMASINA: İşte!

SEPTIMUS: Aman Tanrım!

THOMASINA: Şimdi bana göstermelisin, peşin ödemeni aldın.

SEPTIMUS: (Anlamaya başlayarak) Ooo!

THOMASINA: Kont bizim için çalışıyor, bu Tanrı'nın armağanı! On yedi yaşında olup da vals bilmemeyi kabul edemem.

SEPTIMUS: Ama annen ne—

THOMASINA: O baygınlık geçirirken biz dans ederiz. Herkes uyuyor.

Ben piyanoyu duydum. Ah, Septimus bana şimdi öğret!

SEPTIMUS: Sessiz ol! Şimdi olmaz!

THOMASINA: Elbette olur, yalın ayak geldim, parmaklarıma dikkat et.

SEPTIMUS. Yapamam çünkü bu çalan vals değil.

THOMASINA: Değil mi?

SEPTIMUS: Vals için çok hızlı.

THOMASINA: Öyleyse yavaş çalmasını bekleriz.

SEPTIMUS: Leydim—

THOMASINA: Bay Hodge!

(Onun yanındaki sandalyeye oturur ve çalışmalarına bakar.)

Benim ödevimi mi okuyorsun? Gecenin bu saatinde neden burada çalışıyorsun?

SEPTIMUS: Mumlarımı harcamamak için.

THOMASINA: Benim eski kitabımı almışsın.

SEPTIMUS: Tekrar bana döndü. İçine yazı yazmamalıydın.

(Kitabı alır, açık sayfaya bakar.)

THOMASINA: Sadece bir şakaydı.

SEPTIMUS: Senin söylediğin gibi bu beni delirtecek. Benden uzak dur. Bizi utandıracak bir şeye sebep olacaksın.

(THOMASINA kalkar ve en uzak sandalyeye oturur.)

THOMASINA: Eğer annem gelirse vals yapmak için değil yalnızca öpüşmek için buluştuğumuzu söylerim.

SEPTIMUS: Sessizlik ya da doğru yatak.

THOMASINA: Sessizlik!

(SEPTIMUS kendine biraz daha şarap koyar. Thomasina'nın ödevini okumaya devam eder.

Müzik bahçedeki partinin müziğine geçer. Ve havai fişekler— gökyüzünde küçük, uzak ışık alevleri patlayan meteorlar gibi.

HANNAH girer. Parti için giyinmiştir. Ama değişiklik çok dramatik değildir. Kapıyı kapatır ve bahçe kapısından çıkmak üzere yürür. Ama oraya vardığında VALENTINE girmektedir. Elinde bir bardak şarap vardır.)

HANNAH: Ooo...

(Ama VALENTINE sadece dokunarak onun yanından geçer, bir şeye dalmış ve yarı-sarhoş.)

VALENTINE: (Ona) Anladım!

(Doğru masaya gider ve şimdi oldukça karışık bir yığın olan kağıtları, kitapları ve cisimleri karıştırır. HANNAH onun davranış tarzına şaşırarak geri döner. VALENTINE aradığını bulur—'diyagram'. Bu arada SEPTIMUS Thomasina'nın ödevini okumakta ve diyagramı incelemektedir.)

SEPTIMUS ve VALENTINE zamanla çiftleşen diyagramı incelerler.)

VALENTINE: Bu ısı.

HANNAH: Sarhoş musun, Val?

VALENTINE: Bu bir ısı değiş tokuşu şeması.

SEPTIMUS: Sonunda hepimiz yok olacağız!

THOMASINA: (Neşeyle) Evet.

VALENTINE: Buhar makinesi gibi, anlıyor musun—(onun bakışını yakalayarak) Hayır, hayır onların buhar makineleri vardı!

(HANNAH, SEPTIMUS'un kullandığı bardağı aynı sürahiden doldurur ve yudum yudum içer.)

Matematiği iyi bilmiyordu ama ilerde şeylerin kazanacağı anlamı görmüştü, bir resim gibi.

SEPTIMUS: Bu fen bilgisi değil. Bu hikâye anlatmak.

THOMASINA: Bu vals mi?

SEPTIMUS: Hayır.

(Müzik hâlâ modernidir.)

VALENTINE: Bir film gibi.

HANNAH: Gördüğü neydi?

VALENTINE: Filmi geri saramayacağını. Isı böyle çalışmayan ilk şeydi.

Newton'un ki gibi değildi. Bir sarkacın filmi veya havada düşen bir topu—geriye, aynı şey.

HANNAH: Top yanlış yöne gidebilir.

VALENTINE: Bunu mutlaka bilmelisin. Ama ısı friksiyonu ile—bir pencereyi kıran bir top—

HANNAH: Evet.

VALENTINE: Geriye dönmeyecektir.

HANNAH: Döndüğünü kim düşünüyordu?

VALENTINE: O sebebini anladı. Kırılan camın parçalarını toplayabilirsin ama parçalananın ısını toplayamazsın. Gitmiştir.

SEPTIMUS: Böylece Geliştirilmiş Newton Dünyası bir yerde durmak ve soğumak zorunda. Aman Tanrım.

VALENTINE: Isı karışımın içine karışıyor.

(Eliyle odadaki ve evrendeki havayı işaret eder.)

THOMASINA: Evet, dans edeceksek acele etmeliyiz.

VALENTINE: Ve her şey aynı şekilde karışıyor, her zaman, geri döndürülemeyecek biçimde...

SEPTIMUS: Zamanımız var, düşünüyorum.

VALENTINE: ... Ta ki zaman tükeninceye kadar. Zamanın anlamı bu.

SEPTIMUS: Ne zamanki tüm anlamları bulacağız ve geriye hiç esrar kalmayacak, boş bir kıyıda yapayalnız kalacağız.

THOMASINA: O zaman dans edeceğiz. Bu vals mi?

SEPTIMUS: İşe yarar.

(Ayağa kalkar.)

THOMASINA: *(Zıplayarak)* Harika!

(SEPTIMUS onu dikkatle kollarına alır ve partiden gelen müzik eşliğinde vals dersi başlar.

BERNARD, inandırıcı olmayan 'Regency' kıyafetiyle elinde bir şişle girer.)

BERNARD: Bana aldırmayın, ceketimi burada bırakmışım...

(Çamaşır sepetine yönelir.)

VALENTINE: Gidiyor musun?

(BERNARD tarihi paltosunu çıkarır. Diz çoraplarının içine akıştırılmış olan kendi pantolonu ve gömleği vardır üstünde.)

BERNARD: Evet, korkarım öyle.

HANNAH: Ne oldu, Bernard?

BERNARD: Benim üstüne gidebileceğim bir şey değil—

VALENTINE: Ben gidebilir miyim?

BERNARD: Hayır, ben gidiyorum.

(VALENTINE ve HANNAH kendi ceketini giymeye ve üstüne çeki düzen vermeye çalışsan BERNARD'ı seyredeler.

THOMASINA'yı kollarından tutan SEPTIMUS onu dudaklarından öper. VALS dersi duraklar. THOMASINA ona bakar. SEPTIMUS onu tekrar gerçekten öper. THOMASINA kollarını onun boynuna dolar.)

THOMASINA: Septimus...

(SEPTIMUS onu susturur. Dans dersine özgü biraz acemilikle dans ederler.

CHLOE bahçeden öfkeyle girer.)

CHLOE: Onu öldüreceğim! Onu öldüreceğim!

BERNARD: Ah şekerim.

VALENTINE: Neler oluyor, Chlo?

CHLOE: (Diş bileyerek) Annem!

BERNARD: (VALENTINE'a) Annen bizi kulübede bastı.

CHLOE: Üstüne vazife olmayan şeylere burnunu sokuyor!

BERNARD: Sanmıyorum. Teodolitini kurtarıyordu.

CHLOE: Seninle geliyorum, Bernard.

BERNARD: Hayır, kahrolası, gelmiyorsun.

CHLOE: Gelmemi istemiyor musun?

BERNARD: Elbette istemiyorum. Ne işime yararsın ki? (VALENTINE'a) Özür dilerim.

CHLOE: (Öfkeli gözyaşları arasında) Ondan niye özür diliyorsun?

BERNARD: Senden de özür diliyorum. Hepinizden. Özür dilerim, Hannah—üzgünüm Hermione—üzgünüm, Byron—özür dilerim, binlerce özür, şimdi gidebilir miyim?

(CHLOE gözyaşları içinde dimdik durur.)

CHLOE: Ne yapalım...

(THOMASINA ile SEPTIMUS dans ederler.)

HANNAH: Sen bir pisliksin, Bernard.

(CHLOE ona döner.)

CHLOE: Sen kendi işine bak! Sen ne bilirsin ki?

HANNAH: Hiçbir şey.

CHLOE: (BERNARD'a) Yine de, olanlara değerdin, değil mi?

BERNARD: Harikaydı!

(CHLOE bahçe kapısından dışarıya çıkar, partiye doğru uzaklaşır.)

HANNAH: (Bir yankı) Hiçbir şey.

VALENTINE: Bana bak, bok herif. Seni şimdi defederdim ama biraz başım dönüyor.

(VALENTINE, CHLOE'yi takip eder ve dışarıdan 'Chlo!' 'Chlo' diye seslendiği duyulur.)

BERNARD: Başım belada.

HANNAH: Ah... (vazgeçer) Bernard!

BERNARD: 'Bahçenin Dâhisi'ni sabırsızlıkla bekliyorum, umarım onu bulursun. Bence cephe gerisi en güvenlisidir.

(Kapıyı temkinli açar ve dışarıya bakar.)

HANNAH: Gerçekte kim olduğuna dair iyi bir fikrim var ama kanıtlamıyorum.

BERNARD: (Kaygısız, coşkulu bir hareketle) Yayınla!

(Dışarıya çıkarak kapıyı kapatır.

SEPTIMUS ve THOMASINA şimdi serbestçe vals yaparlar. THOMASINA halinden memnundur.)

THOMASINA: Vals yapan ben miyim?

SEPTIMUS: Evet, leydim.

(Onu son kez döndürür, masanın önüne getirir ve orada önünde eğilir. Şamdanını yakar.

HANNAH masada oturmaya gider, partiden kaçmaktadır. Kendisine bir bardak şarap doldurur. Masada geometrik cisimler, bilgisayar, sürahi, bardaklar, çay kupası, HANNAH'ın araştırma kitapları, Septimus'un kitapları, iki portföy, Thomasina'nın şamdanı, gaz lambası, dalya... durur.

GUS kapı eşiğinde durur. Onun Lord Augustus olmadığını fark etmek için bir dakika geçmesi gerekir, belki de HANNAH onu görmeye kadar.)

SEPTIMUS: Ödevini al, ona tümüyle inanarak A verdim. Aleve dikkat et.

THOMASINA: Senin gelmeni bekleyeceğim.

SEPTIMUS: Gelemem.

THOMASINA: Gelebilirsin.

SEPTIMUS: Gelmeyebilirim.

THOMASINA: Gelmelisin.

SEPTIMUS: Gelmeyeceğim.

(THOMASINA şamdanı ve ödevi masanın üstüne koyar.)

THOMASINA: O zaman ben de gitmiyorum. Bir kez daha, doğum günüm için.

(SEPTIMUS ve THOMASINA birlikte vals yapmaya başlarlar.

GUS öne gelir, HANNAH'ı sıçratar.)

HANNAH: Ay! Beni sıçrattın.

(GUS göz alıcı görünür. Bir kurdelayla bağlanmış eski ve bir biçimde yıpranmış sert arkalı bir kağıdı elinde tutar. HANNAH'nın yanına gelir ve bu armağanı onun önüne koyar.)

Ay...

(Kağıdı masaya koyar ve açmaya başlar. İki tahtanın arasında Thomasina'nın yaptığı resimden ibarettir.)

'Septimus ile Plautus'. (GUS'a) Ben de onları arıyordum. Teşekkür ederim.

(GUS birkaç kez kafasını sallar. Sonra, daha çok beceriksizce onun önünde eğilir. 'Regency' usulü dansa davet.)

Ah, şekerim, ben gerçekten...

(Bir anlık tereddüitten sonra, ayağa kalkar ve aralarında usule uygun bir uzaklık bırakarak birbirlerini tutarlar ve beceriksizce dans etmeye başlarlar.

SEPTIMUS ve THOMASINA piyano eşliğinde uçar gibi dans etmeye devam ederler.)

SON

Tm Stoppard

TOPLU OYUNLARI 4

Türkçesi: Şükran Yücel

Arkadia felsefi fars, erotik komedi, bilimsel gerilim, romantik güldürü, romans, tarihsel drama ve dokunaklı bir trajedi olarak nitelendirilebilir. Ama aynı zamanda bir zihin jimnastiği, sözcüklerle, düşüncelerle, Antik Yunan'dan başlayarak Latin edebiyatına ve İngiliz romantiklerine yaptığı göndermelerle, bilimsel teoremlerle ve dramatik aksiyonla kurulan görkemli bir zekâ oyunu, eğlendirirken gözleri yaşartan bir dram ve akılda müthiş bir haz bırakan öyküsü ve kurgusu ile benzersiz bir dramatik metindir.

Hint Mürekkebi ise bütünüyle sanata yapılan bir övgüdür.

Stoppard, **Arkadia** ve **Hint Mürekkebi** ile oyun ve büyü sanatının doruğuna çıkıyor.

